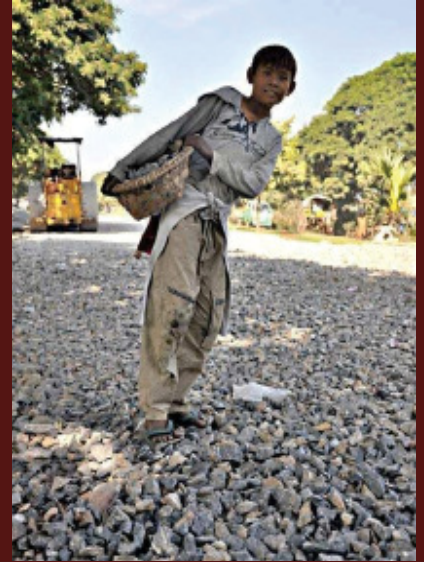

CRC | *Report* 2011

Convention on the Rights of the Child

The United Nations Convention on the Rights of the Child (UN CRC) is a legally binding instrument that sets out the specific rights of children and establishes universal standards for child protection.

Content

Introduction	3
မြန်မာပြည်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအောက်က ကလေးများအခြေအနေ	7
The plight of children under military rule in Burma	57
Third and Fourth National Report on the implementation of the Convention on the Rights of the Child	127
မြန်မာနိုင်ငံမှ ရွှေ့ပြောင်းကလေးများနှင့် ဒုက္ခသည်ကလေးများက ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီသို့ တင်သွင်းသည့်သတင်းလွှာ	183
A Message to the Child Rights Committee from migrant and refugee children from Burma	185
News	187

အမှာစကား

ကုလသမဂ္ဂ၏ ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ် (Convention on the Rights of the Child- CRC) သည် ကလေးများ၏ အထူးအခွင့်အရေးများနှင့် တကမ္ဘာလုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော ကလေးကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး အဆင့်အတန်းများကို သတ်မှတ်ဖော်ပြထားပြီး အစိုးရများ တရားဝင်လေးစားလိုက်နာရန်အတွက် ရေးဆွဲထားသည့်စာချုပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်သည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အဓိကစာချုပ် ကိုးခုထဲတွင် တခုအပါအဝင်ဖြစ်ပြီး နိုင်ငံအရေအတွက်အများဆုံး လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် စာချုပ်လည်းဖြစ်သည်။ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် နိုင်ငံ များအနေဖြင့် ကလေးအခွင့်အရေးများကိုကာကွယ် စောင့်ရှောက်ရန်အတွက် သင့်လျော်သည့် တရားဥပဒေပြုမှု၊ တရားစီရင်မှုနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များအကြောင်းကိုတင်ပြသည့် အချိန်မှန်အစီရင်ခံစာတစ်ခုကို တင်သွင်းရန်တာဝန်ရှိသည်။ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင် စာချုပ်နိုင်ငံများက လွတ်လပ်ကျွမ်းကျင်သူများ ပါဝင်သော ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ် ကော်မတီ (Committee on the Rights of the Child) ကို ရွေးကောက်တင်မြှောက်ထားသည်။ ထို ကော်မတီက စာချုပ်ပါအချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ အကောင်အထည်ဖော်လုပ်ဆောင်မှုများကို စောင့်ကြည့်လေ့လာသည်။ စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံမှအစိုးရသာမက အစိုးရမဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်လည်း ယှဉ်ပြိုင်အစီရင်ခံစာကို တင်သွင်း၍ဖြစ်စေ၊ ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များနှင့် တွေ့ဆုံတင်ပြ၍ဖြစ်စေ ဤစောင့်ကြည့်လေ့လာရေးလုပ်ငန်းစဉ် တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်ကို ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစာချုပ်နှစ်ခု ထဲတွင်တခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီသို့ ကနဦးအစီရင်ခံစာကိုတင်သွင်းခဲ့သော်လည်း ပထမအကြိမ်အစီရင်ခံစာကို တင်သွင်းရန် ပျက်ကွက်ခဲ့၏။ သို့သော် မြန်မာအစိုးရသည် တတိယနှင့်စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာကိုပေါင်း၍ ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် တင်သွင်းခဲ့သည်။ ထိုသို့တင်သွင်းသည့်အစိုးရအစီရင်ခံစာကို ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များသုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ စုပေါင်း၍ နိုင်ငံအတွင်းရှိကလေးအခွင့်အရေးများကို လေ့လာစုံစမ်းခဲ့ကြသည်။

လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးဌာန (မြန်မာနိုင်ငံ) သည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများမှအဖွဲ့ဝင်များအား ကလေးအခွင့်အရေး စာချုပ်အကြောင်း၊ ထိုစာချုပ်ကို စောင့်ကြပ်လေ့လာခြင်းနှင့် အစီရင်ခံခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများအကြောင်းကို မိတ်ဆက်ပေးသည့် နိုင်ငံတော်အဆင့်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းအလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲတခုကို ကြီးပွားကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲသို့ တက်ရောက်လာသည့် အဖွဲ့ (၁၄) ဖွဲ့မှကိုယ်စားလှယ်များက ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ) ဆိုသည့် ကွန်ယက်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းပြီး ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြသည်။ လူငယ်များဦးဆောင်သည့်အဖွဲ့များအပါအဝင် လက်တွဲဖော်အဖွဲ့အစည်းများထံမှ ကလေးအခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်များကို ဖော်ရမ်က စုဆောင်းကောက်ယူခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိကလေးများ၏ အဖြစ်မှန်များကို တိတိကျကျတင်ပြနိုင်မည့် ယှဉ်ပြိုင်အစီရင်ခံစာတစ်ခုကို မူကြမ်းပြင်ဆင်ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုယှဉ်ပြိုင်အစီရင်ခံစာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ကလေးများ ရင်ဆိုင်ခံစားနေရသည့် ကလေးအလုပ်သမား၊ ကလေးစစ်သား၊ ကလေးကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအကြောင်းကို မီးမောင်းထိုးတင်ပြရေးသားထားသည်။ ထို့ပြင် ကလေးများပါဝင်ခွင့်အတွက် ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်ရောက်ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများနှင့် ဒုက္ခသည်ကလေးငယ်များနှင့် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ တိုင်ပင်ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရေးအလုပ်ရုံတခုကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ထိုဆွေးနွေးပွဲတွင် ကလေးအခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သည့်သူတို့၏အတွေ့အကြုံများ၊ သူတို့၏အတွေးအမြင်များ၊ အယူအဆများကိုဖော်ထုတ်ရယူပြီး အစီရင်ခံစာတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားပါသည်။

၂၀၁၁ ခုနှစ်၊ ဇွန်လက ဂျီနီဗာမြို့တွင်ကျင်းပခဲ့သည့် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီ၏ အလုပ်အဖွဲ့ဆိုင်ရာ အကြံအစည်းအပေးကို လူငယ်ကိုယ်စားလှယ်တဦးအပါအဝင် ဖော်ရမ်မှ ကိုယ်စားလှယ်နှစ်ဦးက တက်ရောက်နိုင်ခဲ့သည်။ အလုပ်အဖွဲ့ဆိုင်ရာ အကြံအစည်းအပေးဆိုသည်မှာ ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီများနှင့် ဌာနများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ကော်မတီထံ ကလေးများနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်များ တင်သွင်းသည့် အခြားအဖွဲ့များ သီးသန့်တွေ့ဆုံသော အစည်းအဝေးဖြစ်သည်။ ဖော်ရမ်၏ ကိုယ်စားလှယ် နှစ်ဦးသည် ယှဉ်ပြိုင်အစီရင်ခံစာ၏ တွေ့ရှိချက်များနှင့် အစိုးရ၏အစီရင်ခံစာနှင့် ကွဲလွဲနေသောအချက်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ထောက်ပြဖော်ထုတ်ခဲ့ကြ၏။ ဖော်ရမ်၏ လူငယ်ကိုယ်စားလှယ်က ကလေးအခွင့်အရေးကော်မတီထံ မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးများကိုယ်စားပြုသော သတင်းစကား ကို တင်ပြပြောဆိုခဲ့သည်။

၂၀၁၂ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၁၉) ရက်နေ့တွင် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီသည် မြန်မာနိုင်ငံကတင်သွင်းသည့် တတိယနှင့် စတုတ္ထအစီရင်ခံစာနှင့်ပတ်သက်၍ ကြားနာသည့်အစည်းအဝေးကို ကျင်းပခဲ့သည်။ ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်နှင့် ပတ်သက် သော အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုနှင့်ပတ်သက်ပြီး တိုးတက်မှုများကို လေ့လာဆန်းစစ်ခဲ့ကြသည်။ ကော်မတီဝင်များသည် ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ) က တင်ပြခဲ့သောအချက်များနှင့် အကြောင်းအရာများစွာတို့ကို ထုတ်ဖော်ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ယခုစာအုပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရကတင်သွင်းသည့် တတိယအကြိမ်နှင့် စတုတ္ထအကြိမ် အစီရင်ခံစာ၊ ကလေးအခွင့်အရေး ဖော်ရမ် (မြန်မာ နိုင်ငံ) က တင်သွင်းခဲ့သည့် ယှဉ်ပြိုင်အစီရင်ခံစာ၊ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေးများ၏ ကိုယ်စားပြုကိုယ်စားလှယ်က ကော်မတီသို့ ပြောဆိုခဲ့သည့် သတင်းစကားနှင့် ကော်မတီ၏သုံးသပ်ချက်များနှင့်ပတ်သက်သည့် တချို့သတင်းများ ပါဝင်ပါ သည်။

ယခုလို အစီရင်ခံစာတရပ် အောင်အောင်မြင်မြင်နှင့်ပေါ်ပေါက်လာစေရန် ဝိုင်းဝန်းကူညီလုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ကြသော လူပုဂ္ဂိုလ် တဦးချင်းနှင့် အဖွဲ့အစည်းများအားလုံးကို အထူးကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် အခက်အခဲအန္တရာယ်များအကြားမှ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု သတင်းများကို စုဆောင်းမှတ်တမ်းတင်ပေးခဲ့သော သူများအားလုံးကို အထူးတလည် ကျေးဇူးတင် ပါသည်။ ထို့ပြင် အစီရင်ခံစာဖြစ်မြောက်အောင် ဝိုင်းဝန်းပါဝင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့် မူကြမ်းရေးဆွဲရေးအဖွဲ့ဝင်များနှင့် စည်းရုံးလှုံ့ ဆော်ရေးအဖွဲ့ဝင်များကို သူတို့ပေးဆပ်ခဲ့သည့်အချိန်များ၊ တန်ဖိုးရှိသောအကြံပေးချက်များနှင့် အတွေ့အကြုံများအတွက် ကျေးဇူး အထူးတင်ကြောင်း မှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ)

Introduction

The United Nations Convention on the Rights of the Child (UN CRC) is a legally binding instrument that sets out the specific rights of children and establishes universal standards for child protection. The Convention is one of nine core international human rights treaties and the most widely ratified of them all. States that ratify the UN CRC must submit periodic progress reports outlining relevant legislative, judicial, and administrative measures taken to ensure safeguards for child rights. The Committee on the Rights of the Child, a body of independent experts elected by States parties, monitors the implementation of the Convention. Other stakeholders can participate in the monitoring process by submitting alternative reports and engaging in dialogue with the Committee members.

The Government of Burma ratified the UN CRC in 1991—the Convention is one of only two international human rights treaties that the Government of Burma has signed. Burma submitted an initial report to the Committee on the Rights of the Child, but failed to submit its first progress report. The Government did, however, submit a combined 3rd and 4th report in July 2009. In preparation for the Committee’s review of this combined report, concerned members of civil society organizations from Burma came together to examine the situation of child rights in the country.

The Human Rights Education Institute of Burma (HREIB) organized a national consultation workshop to introduce members of community-based organizations to the UN CRC and child rights monitoring and reporting procedures. During the workshop, representatives of 14 organizations decided to form a network for collaboration—the Child Rights Forum on Burma. The Forum collected information from partner organizations, including youth-led groups, and drafted an alternative report providing an accurate portrayal of the child rights situation in Burma. The alternative report highlights the main issues affecting children in Burma such as forced labor, recruitment and use of child soldiers, trafficking, and armed conflict. It includes opinions from migrant and refugee children living along the Thai-Burma border who participated in a similar national consultation workshop on child rights.

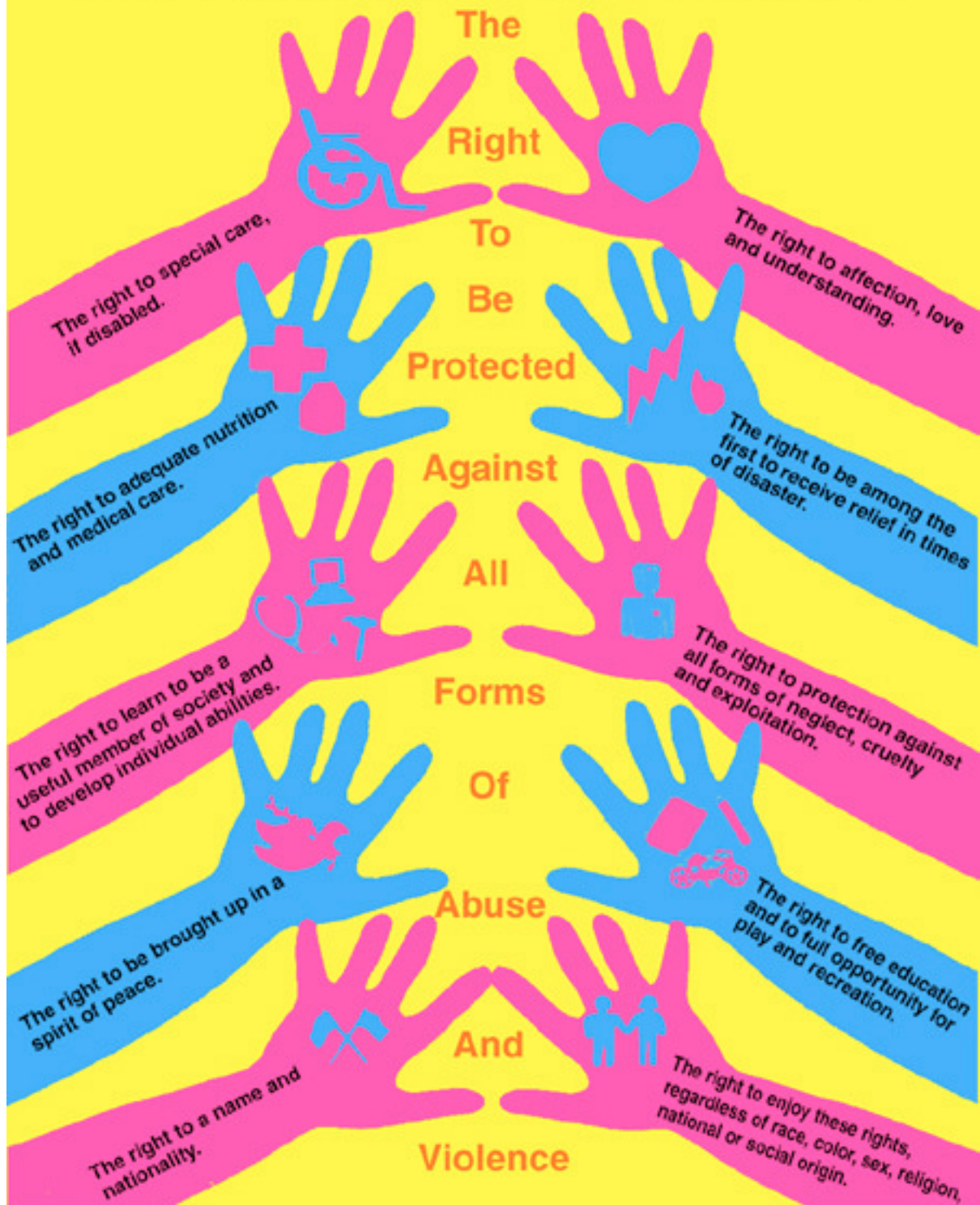
In June 2011 two members of the Forum, including a youth representative, traveled to Geneva to participate in the Committee on the Rights of the Child’s pre-sessional working group meeting—a private meeting with UN agencies and bodies, NGOs, and other organizations which have submitted additional information to the Committee. They presented the alternative report’s findings and exposed gaps and distortions in Burma’s Government report. The Forum’s youth representative delivered a message to the Committee on behalf of children in Burma.

On 19 January 2012 the Committee on the Rights of the Child formally considered Burma’s 3rd and 4th periodic report, assessing the State’s progress towards implementing the provisions in the UN CRC. The Committee members raised many of the key concerns outlined by the Child Rights Forum on Burma.

This publication contains a copy of Burma’s 3rd and 4th combined periodic report, the Child Rights Forum of Burma’s alternative report, a special message from children to the Committee on the Rights of the Child, and a selection of relevant articles from media coverage of the Committee’s review.

Child Rights Forum of Burma

THE RIGHTS OF A CHILD

ကလေးအခွင့်အရေး ယှဉ်ပြိုင်အစီရင်ခံစာ

မြန်မာပြည်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးအောက်က ကလေးများအခြေအနေ
ကလေးအခွင့်အရေး ဖော်ရမ်း (မြန်မာနိုင်ငံ)
ဧပြီ ၂၉၊ ၂၀၁၁ ခုနှစ်

Assistance for All Political Prisoners-Burma (AAPP-B), Burma Issues (BI), Back Pack Health Worker Team(BPHWT) and Emergency Action Team (EAT), Burma Anti-Child Trafficking (Burma-ACT), Burmese Migrant Workers Education Committee (BMWEC), Chin Human Rights Organization (CHRO), Committee For Protection and Promote of Child Rights-Burma (CPPCR-Burma), Foundation for Education and Development (FED)/Grassroots Human Rights Education (GHRE), Human Rights Education Institute of Burma (HREIB), Karen Human Rights Group (KHRG), Karen Youth Organization (KYO), Kachin Women's Association Thailand (KWAT), Mae Tao Clinic (MTC), Oversea Mon Women's Organization (OMWO), Social Action for Women (SAW), Women and Child Rights Project (WCRP) and Human Rights Foundation of Monland (HURFOM), Yoma 3 News Service (Burma)

အနစ်ချုပ်

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ) (The Child Rights Forum of Burma- CRFB) သည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကလေးအခွင့်အရေး အခြေအနေကို သုံးသပ်နိုင်ရန်အတွက် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီကို အောက်ပါအစီရင်ခံစာအား တင်သွင်းသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေးများသည် သူတို့၏အသက်ရှင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် အခက်အခဲများစွာကြုံတွေ့ရသည်။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ အစားအစာ၊ ပညာရေး၊ ဖော်ကားမှုနှင့် အမြတ်ထုတ်မှုများမှ ကာကွယ်ပေးမှု စသည့်အခြေခံအခွင့်အရေးများအများစုတို့မှာလည်း မရှိ သလောက်ဖြစ်နေသည်။

အဖွင့်စကား

CRFB သည် ကလေးများ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် အသက်ရှင်ရေးတို့ကို ထိခိုက်စေသော အစိုးရ၏အောက်ပါကလေးအခွင့်အရေး ချိုးဖောက်ခြင်း အကြောင်းအရာများကို ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီအနေဖြင့် သတိပြုစေလိုပါသည်။

- ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများနှင့် လုံလောက်သောလူနေမှုအဆင့်အတန်းများအား ငြင်းပယ်ခြင်း၊
- အခမဲ့နှင့်လူတိုင်းရရှိရမည့်ပညာရေးကို ငြင်းပယ်ခြင်းနှင့် ပညာရေးတန်းတူရရှိခံစားခွင့်တွင် ခွဲခြားခံရခြင်း၊
- ကလေးအလုပ်သမားများနှင့် စစ်တပ်တွင်ပေါ်တာဝန်ခံရခြင်းအပါအဝင် အမေ့လုပ်အားစေခိုင်းခြင်းများ အလွန်အကျွံနှင့် နေရာ အနှံ့အပြားတွင် ရှိနေခြင်း၊
- ကလေးများအား လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်ခြင်းနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်းမှ မကာကွယ်ပေးနိုင်ခြင်း၊
- လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များက နိုင်ငံတကာဥပဒေများကိုချိုးဖောက်ခြင်းများအပါအဝင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် သက်ရောက်မှုရှိသည့်ကလေးများကို အထူးကာကွယ်ပေးချက်များ ပျက်ကွက်နေခြင်း၊
- လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအတွင်း ကလေးများကို စစ်မှုထမ်းစေခြင်းနှင့် ပါဝင်စေခြင်း၊
- လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ အဖွဲ့အစည်းဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် စုဝေးခွင့်များ ငြင်းပယ်ခံနေရခြင်း၊
- တရားမဲ့ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ချုပ်နှောင်ခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်းနှင့် တရားမူတသောတရားစီရင်ခံပိုင်ခွင့်ကို ငြင်းပယ်ခံရခြင်း၊

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ) (CRFB) သည် ယခုအစီရင်ခံစာဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ပိုင်းဝန်းကူညီလုပ်ဆောင်ပေးခဲ့သော အဖွဲ့ဝင် (၁၈)ဖွဲ့နှင့် ထိုအဖွဲ့များရှိ သုတေသီများ၊ ကွင်းဆင်းလုပ်သားများအားလုံးကို အထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ထို့ပြင် အဖက်ဖက်က ကူညီပေးခဲ့သည့် Holt Sahathai Foundation (HSF) မှ Khun Kobgarn Trakulvaree၊ the Center for Public Health and Human Rights၊ Johns Hopkins University နှင့် NGO Group for the CRC Geneva တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤအစီရင်ခံစာအတွက် ကူညီရေးသားပေးကြသောသူများ၊ အကြံဉာဏ်များပိုင်းဝန်းပေးသောသူများအပြင် တည်းဖြတ်ရေးဖက်တွင် ပါဝင်ကူညီပေးသောသူများ အားလုံး၏ အကူအညီများကို အထူးမှတ်တမ်းတင်အပ်ပါသည်။ ယခုလိုဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ကမကထလုပ်ဆောင်ပေးပြီး လိုအပ်သည့်အကူအညီများ ထောက်ပံ့ပေးသည့် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးဌာန (မြန်မာနိုင်ငံ) ကိုလည်း အထူးကျေးဇူးတင်ကြောင်းပြောကြားလိုပါသည်။

မိတ်ဆက်

စစ်အာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင် မွေးဖွားကြီးပြင်းလာရခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေးများနှင့် လူငယ်များအပေါ် ဆိုးဝါးလှသည့် သက်ရောက်မှုများဖြစ်စေသည်။ ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်သည် သက်ဆိုင်ရာနိုင်ငံတော်အစိုးရများအနေ ဖြင့် ကလေးများနှင့် အသက်ရှင်ခွင့်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်တို့နှင့်ပတ်သက်ပြီး အမြင့်မားဆုံးကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ကြရန် တိုက်တွန်းထားသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကလေးများသည် အစားအစာ၊ နေအိမ်၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာလုံခြုံရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ခွင့်နှင့် ပညာရေးရရှိခွင့်တို့အပါအဝင် အသက် ရှင်ခွင့်များဖြစ်သော အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများကို ခံစားရရှိဖို့အတွက် အခက်အခဲစိမ့်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရင်း ကြီးပြင်းလာခဲ့ကြသည်။ အစိုးရနှင့် ၎င်းတို့၏စစ်တပ်တို့၏ ပေါ်လစီများနှင့် လက်တွေ့လုပ်ဆောင်နေသောအပြုအမူများက ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်က ကာကွယ်ပေးထားသည့်အခွင့်အရေးများအတွက် အဓိကအနှောက်အယှက် ဖြစ်နေသည်။ နိုင်ငံ၏ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် စွမ်းဆောင်ပေးနိုင်ချက်များမရှိသော အခြေအနေများထက် ထိုပေါ်လစီများနှင့် ကျင့်ကြံမှုများက ပိုမိုအနှောက်အယှက်ပြုနေသည်။ နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှုများ၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့် အာဏာရှင်ဆန်သည့်နိုင်ငံရေးစနစ်များ၏ ရလဒ်ဖြစ်သည့် အကြမ်းဖက်မှုများ၊ ဖော်ကားမှုများနှင့် ခက်ခဲကြမ်းတမ်းမှုများကြောင့် ကလေးများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုနှင့် အသက်ရှင်ခွင့်အခွင့်အလမ်းများကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါးထိခိုက်စေသည်။ အကယ်၍ မိဘများနှင့် မိသားစုဝင်များသာ သေဆုံး သို့မဟုတ် ပျောက်ဆုံး သို့မဟုတ် မတရားဖမ်းဆီးခံရပါက ကလေးများ၏ ဘဝမှာ ပိုမိုချိုးဖောက်ခံရလေ့ရှိသည်။

ကလေးသူငယ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ၏ထက်ဝက်ခန့်ရှိပြီး သူတို့ကိုသာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်ကို သေသေချာချာ ပေးမည်ဆိုပါက ကလေးများသည် အနာဂတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အဓိကသော့ချက်များဖြစ်ပေမည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံရှိ က

လေးအများစုအနေနှင့် လက်ရှိကြီးပြင်းလာရသည့်ပတ်ဝန်းကျင်မှာ သူတို့၏အသက်ရှင်ခွင့်နှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်တို့အပေါ် ခြိမ်းခြောက်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်မျိုးဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ၊ အစားအစာများ၊ ပညာရေးနှင့် စော်ကား နှောက်ယှက်ခြင်းမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုများ အပါအဝင် အခြေခံအခွင့်အရေးများမှာ လုံးဝနည်းပါးမရှိကြချေ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးများသည် သူတို့၏နိုင်ငံရေးအယူအဆများကြောင့် တရားလက်မဲ့ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ထောင်ချခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း များကို ခံစားနေကြရသည်။ ဘာသာရေးနှင့်လူမျိုးရေးလူနည်းစုဝင်ကလေးများသည် သတ်ဖြတ်အပြစ်ပေးခြင်း၊ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းများရင်ဆိုင်ရပြီး အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများမရရှိအောင် ပိုမိုကန့်သတ်ခံနေရသည်။ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် စစ်တပ်များကြီးစိုးမှု၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားနေမှု၊ လုပ်အားစေခိုင်းခြင်းအပါအဝင်စော်ကားမှုများရှိနေမှုနှင့် သဘာဝရင်းမြစ်များကို အမြတ်ထုတ်ယူမှုတို့ကြောင့် ဒေသခံပြည်သူတို့မှာ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းများကို စွန့်လွှတ်ရခြင်း၊ ဆင်းရဲတွင်းနက်ရခြင်း၊ အစုလိုက်အပြုံလိုက် ပြောင်းရွှေ့ရခြင်း၊ အခြေခံလိုအပ်ချက်များငြင်းပယ်ခံရခြင်းတို့ကို ရင်ဆိုင်ရသည်။ ထို့အတွက်ကြောင့် ကလေးများအခွင့်အရေးအပေါ် တိုက်ရိုက်အန္တရာယ်ပြုနေပြီး အသက်ပေါင်းများစွာလည်း ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။

နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးနှင့် လူသားချင်းစာနာသောဥပဒေများကိုချိုးဖောက်ခြင်းများဖြစ်သည့် ကလေးစစ်သားအသုံးပြုခြင်း၊ အရပ်သားများကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့် သတ်ဖြတ်အနာတရဖြစ်စေခြင်း၊ အမေ့လုပ်အားစေခိုင်းခြင်း၊ အစားအစာရိက္ခာများ အပါအဝင် ပြည်သူပိုင်ပစ္စည်းများကို ဖျက်ဆီးတိုက်ခိုက်ခြင်း၊ လူသားချင်းစာနာသောအကူအညီများကိုတိုက်ခိုက်ခြင်းတို့ သည် တခါနစ်ခါလောက်သာဖြစ်သော အဖြစ်အပျက်များမဟုတ်ပေ။ ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ)က စုဆောင်းရရှိထားသောအထောက်အထားများက ထိုအဖြစ်အပျက်များသည် နေရာအနှံ့အပြားတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပွားနေပြီး ကျူးလွန်သူများမှာ အပြစ်ပေးခံရခြင်းမရှိဘဲ လွတ်မြောက်နေကြောင်း တွေ့ရှိရ၏။ ထိုအချက်များကြောင့် ထိုချိုးဖောက်မှုများသည် နေရာတိုင်းတွင်ဖြစ်နေပြီး အစိုးရ၏အားပေးနှောက်ခံပြုမှုများရှိနေကြောင်း ထင်ရှားပေသည်။ ထိုအချက်များကြောင့် ယခုချိုးဖောက်မှုများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုတရားရုံး၏ ရောမဥပဒေအပိုဒ်များတွင် ဖော်ပြသတ်မှတ်ထားသည့် လူသားမျိုးနွယ်တခုလုံးကိုထိခိုက်စေသောပြစ်မှုများနှင့် စစ်ပွဲဆိုင်ရာရာဇဝတ်မှုများမြောက်နေပါသည်။ သို့သော် ကျူးလွန်သူများအပေါ် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို နိုင်ငံတော်ဥပဒေများဖြင့် ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသေးပါ။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင်ပါဝင်သောအချက်အလက်အထောက်အထားများအရ ထိုရာဇဝတ်မှုများကျူးလွန်ခံရသည့်သူများထဲတွင် ကလေးများလည်း ပါဝင်နေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုချိုးဖောက်မှုများကိုတိုင်ကြားပါက အာဏာပိုင်များက တန်ပြန်အရေးယူမည်ကိုစိုးရိမ်သောကြောင့်ဖြစ်စေ သို့မဟုတ် တရားဥပဒေနှင့်ကိုက်ညီသည့် လုံလောက်သောတရားဆိုင်ရာကုစားပေးချက်များ ပေါ်ထွန်းနိုင်မည့်တရားရေးစနစ်မရှိဟု အယုံအကြည်မဲ့သောကြောင့်ဖြစ်စေ မိသားစုများက ထိုအမှုများကို မတိုင်ကြားလိုကြချေ။ ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ) သည် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအရာရှိက ပြောကြားခဲ့သည့် “ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တာဝန်ရှိမှု တာဝန်ခံမှုများကို မလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းသည် နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှုများကိုကျူးလွန်သည့်သူများကို အားပေးရာဖြစ်သလို တရားဥပဒေမျှတရေးကို ဆောင်ကျဉ်းရန်အတွက် ပိုမိုအချိန်ဆွဲသလိုဖြစ်နေသည်။ ထိုတာဝန်ကို အစိုးရက လက်ခံယူရန်ပျက်ကွက်ပါက ထိုတာဝန်သည် နိုင်ငံတကာအသိုင်းအဝိုင်းအပေါ် ကျရောက်လာမည်ဖြစ်သည်” ဆိုသော ပြောကြားချက်ကို အားပေးထောက်ခံပါသည်။ °

ယခုအစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့်နည်းလမ်းများ

ယခုအစီရင်ခံစာသည် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်သို့တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံတော်အစိုးရအစီရင်ခံစာနှင့် ယှဉ်ပြိုင်တင်သွင်းသည့် အစီရင်ခံစာဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်ကို ၁၉၉၁ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သည်။ ရရှိသောအချိန်အကန့်အသတ်များကြောင့် ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်တွင်ပါဝင်သည့် အပိုဒ်တခုချင်းစီနှင့်ပတ်သက်၍ အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို မိမိတို့အနေဖြင့် အသေးစိတ်လေ့လာဆန်းစစ်နိုင်ခြင်း မရှိပေ။ ထို့ပြင် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် အချို့သောကဏ္ဍများနှင့် ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်ကိန်းဂဏန်းများကို ရရှိရန်မဖြစ်နိုင်ခဲ့ပါ။

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ) ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ (၂၀) ရက်မှ (၂၂) ရက်အတွင်း ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်တွင် ကျင်းပခဲ့သည့် နီးနှောတိုင်ပင်မှုအလုပ်ရုံအစည်းအဝေးအပြီးတွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းအခြေစိုက်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းလှုပ် ရှားဆောင်ရွက်မှုများလုပ်ဆောင်နေသော လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (၁၈) ဖွဲ့က ထိုအစည်းအဝေးကိုတက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။

ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ ကလေးအလုပ်သမား၊ ကလေးများကို ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း၊ အထူးကာကွယ်ရေး အကြောင်းအရာများဖြစ်သည့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအတွင်းရှိကလေးများ၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအတွင်းကလေးများကို စစ်မှုထမ်းစေခြင်းနှင့် ပါဝင်စေခြင်းများ၊ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ စုဝေးခွင့်နှင့် ဖွဲ့စည်းခွင့်များ၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ တရားလက်လွတ်ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် ချုပ်နှောင်ခြင်းများစသည့်အကြောင်းအရာများကို အဓိကလေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ) ၏အဖွဲ့ဝင်များက လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်းနှစ်ဆယ်လောက်မှစတင်၍ အခြေပြုစုဆောင်းထားသည့်နေရာများတွင် ဖြစ်ပွားနေသည့်သတင်းများကို အခြေခံပြီး ထိုအကြောင်းအရာများအား ရွေးချယ်ထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများ၏ပေးပို့သည့်အထောက်အထားများနှင့် သုတေသနတွေ့ရှိချက်များအပြင်

ကလေးများ၏ အမြင်များနှင့် အယူအဆများကို ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ စစ်အစိုးရ၏ ပြင်းထန်သောကန့်သတ်ချက်များကြောင့် လွတ်လပ်သည့်လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများသည် တိုင်းပြည်အတွင်း လွတ်လွတ်လပ်လပ် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ သို့သော်ယခုသတင်းများကိုစုဆောင်းတင်ပြသည့်အဖွဲ့အစည်းများသည် ထိုသတင်းများကိုပြည်တွင်း၌ စုဆောင်းကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ လုံခြုံရေးဆိုင်ရာအကြောင်းအချက်ကြောင့် လှိုပုဂံစွာလုပ်ဆောင်ခဲ့ရသည်။ အိမ်နီးနားချင်းနိုင်ငံများတွင် အခြေစိုက်သည့်ရုံးများက ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းများ ပံ့ပိုးပေးခဲ့ရသည်။ တချို့သူများမှာ မြန်မာပြည်တွင်းသို့ လုံခြုံစွာပြန်ခွင့်မရှိတော့သဖြင့် တိုင်းတပါးတွင် ထာဝရနေထိုင်ခဲ့ရသည့်အဖြစ်မျိုးလည်း ရှိခဲ့၏။

ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်ကိုလက်မှတ်ရေးထိုးပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် စာချုပ်ပါအပိုဒ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် ၁၉၉၇ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်များက စာချုပ်ကော်မတီကနေ၍ ထုတ်ပြန်ခဲ့သောအကြံပြုချက်များနှင့် ပတ်သက်ပြီး အနည်းအကျဉ်းမျှသာ လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်တွင်မွေးဖွားကြီးပြင်းလာခဲ့ရသည်ကလေးများ၏ ဘဝမှာ အခက်အခဲများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံ တွေ့ရပြီး ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ပြည်မှီရန်ကြိုးပမ်းနေသည့် ထောင်စုနှစ်မျှော်မှန်းချက်များသို့ ရောက်ရှိရန်အတွက် အစိုးရကလုပ်ဆောင်ပေးမှုအနည်းငယ်သာရှိခဲ့၏။ ဥပဒေပိုင်းနှင့်ပေါ်လစီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ၁၉၉၃ ခုနှစ် ကလေးများဥပဒေ၊ ၂၀၀၅ ခုနှစ် လူကုန်ကူးမှုဆိုင်ရာဥပဒေ၊ လူကုန်ကူးမှုဆန့်ကျင်ရေးစီမံကိန်းနှင့် အစိုးရနှင့် အိုင်အယ်လ်အဖွဲ့အကြား နားလည်မှုစာချုပ်လွှာရေးထိုးခြင်း စသည့်တိုးတက်မှုစာချုပ်ရရှိခဲ့သော်လည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် အပေါ်ယံပြောင်းလဲမှုများသာဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အစိုးရပေါ်လစီများနှင့် လုပ်ဆောင်ချက်များသည် ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်တွင်ဖော်ပြထားသည့် အစိုးရ၏တာဝန်ရှိမှုအဆင့်အတန်းနှင့် ကိုက်ညီရန် အထူးလိုအပ်နေသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်များထဲမှ ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်နှင့် အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ် နှစ်ခုကိုသာ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်က ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်ကော်မတီ၏သုံးသပ်အကြံပြုချက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်နှင့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းမှုတားဆီးရေးစာချုပ်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန်ပန်ကြားခဲ့သည်။ ယခုတင်သွင်းသည့်အစိုးရ၏ အစီရင်ခံစာတွင် ထိုအချက်နှင့်ပတ်သက်ပြီး ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခြင်းမရှိပေ။ ထိုစာချုပ်များကိုလက်မှတ်ထိုးရန်ကို စဉ်းစားနေခြင်း သို့မဟုတ် မည်သည့်အဆင့်များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေကြောင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မဖော်ပြခဲ့ပေ။

ထို့ပြင် ကော်မတီကအကြံပြုထားသည့်အချက်တချက်ဖြစ်သည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေများထဲတွင် ကလေးအခွင့်အရေးများကို ထည့်သွင်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍လည်း အနည်းငယ်မျှသာလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ကလေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကိုးကားချက်နှစ်ချက်သာပါဝင်သည်။ အပိုဒ် ၃၂ (က) တွင် "နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် မိခင်များနှင့်ကလေးများ၊ မိဘမဲ့များ၊ ကျဆုံးသွားသော တပ်မတော်သားများ၏ ရင်သွေးများ၊ အသက်အရွယ်ကြီးမြင့်သူများနှင့် ထူးခြားသန်စွမ်းသူများကို ကူညီစောင့်ရှောက်ပေးရမည်" ဟုဆိုထားသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံသားများ၊ နိုင်ငံသားများ၏ အခြေခံအခွင့်အရေးနှင့် တာဝန်များဆိုင်ရာအခန်းတွင် "မိခင်များ၊ ကလေးများနှင့် မိခင်လောင်းများသည် ဥပဒေအရပြဌာန်းထားသောအခွင့်အရေးများကို တန်းတူခံစားရမည်" ဟုဆိုထားပြန်သည်။

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ်း (မြန်မာနိုင်ငံ) အနေဖြင့် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီက အကြံပြုထားသည့် အကြံပြုချက်များကို အလေးအနက်ထောက်ခံပါသည်။ သို့သော်အစိုးရအနေဖြင့် ထိုအကြံပြုချက်များကို တိုးတက်အောင်လုပ်ဆောင်ရန် ပျက်ကွက်နေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာတွင် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်များအရ တာဝန်ရှိသည့်တာဝန်ခံမှုများနှင့်ပတ်သက်ပြီး လုပ်ဆောင်သင့်သည့်အကြံပေးချက်များနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးများ၏ ဘဝအခွင့်အလမ်းများပိုမို တိုးတက်အောင် လုပ်ဆောင်သည့်အချက်များကို ရေးသားတင်ပြထားပါသည်။

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ်း (မြန်မာနိုင်ငံ)အနေဖြင့် အောက်ပါအကြံပြုချက်များကို တင်ပြလိုပါသည်။

- (၁) နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်နှင့် ၎င်း၏နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်များ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအခွင့်အရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေးစာချုပ်နှင့် ၎င်း၏နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်များ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းရေးတားဆီးရေးစာချုပ်များကို လက်မှတ်ရေးထိုးပြီး ထိုစံချိန်စံညွှန်းများနှင့်အညီ သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့် ကျင့်ထုံးများကို အသုံးပြုရန်၊
- (၂) ၁၉၄၉ ခုနှစ် ဂျီနီဗာစာချုပ်နှင့် နောက်ဆက်တွဲစာချုပ် (၁) နှင့် (၂) တို့ကို အတည်ပြုလက်မှတ်ထိုးပြီး ထိုစာချုပ်နှင့် အခြားနိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာမှုစံချိန်စံညွှန်းများအရ ကိုက်ညီမည့် ဥပဒေများနှင့် ကျင့်ထုံးများကို ဖော်ဆောင်လုပ်ကိုင်ရန်၊
- (၃) ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်နှင့် အခြားနိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဥပဒေများနှင့်အညီ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့် တည့်ရိတ် ဥပဒေများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်ရန်။

(၄) ဥပဒေများအားအထက်ပါအတိုင်းပြောင်းလဲမှုများကို လူအများသိအောင် ထုတ်ဖော်ကြေညာ၍ အရပ်ဖက်နှင့် စစ်ဖက်အရာရှိ များကို ထိုအချက်များအားလေးစားလိုက်နာရန် ညွှန်ကြားရန်၊ လိုက်နာရန်ပျက်ကွက်သူများနှင့် ချိုးဖောက်သူများအား အရေးယူရန် ပျက်ကွက်သူများကို ရာထူးမှထုတ်ပယ်ခြင်းနှင့် အရေးယူမှုများပြုလုပ်ရန်၊ အပြစ်ပေးအရေးယူမှုများသည် အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်း အပြစ်ပေးမှုအပြင် ရာဇဝတ်မှုအရအပြစ်ပေးအရေးယူရန်၊ ကျူးလွန်သူများအပေါ် အရေးယူခြင်းများအကြောင်းကို အများသိ အောင်ကြေညာပေးရန်နှင့် ပြင်ပမှလေ့လာသူများနှင့် မီဒီယာများကို အတည်ပြုခွင့်ပေးရန်၊

(၅) ကလေးများ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်၊ အသက်ရှင်ခွင့်နှင့် ခွဲခြားမှုမှလွတ်ကင်းခွင့်များအပါအဝင် အခြေခံအခွင့်အရေးများကို အပြည့်အဝခံစားရရှိနိုင်ရန်အတွက် ရှိထားသည့်ရင်းမြစ်များအားလုံးကို အသုံးပြုလုပ်ဆောင်ရန်၊

(၆) ထောင်စုနှစ်မျှော်မှန်းချက်များပြည့်မီစေရန်နှင့် အခြေခံလိုအပ်ချက်များဖြစ်သည့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ အစားအစာ၊ နေအိမ်နှင့် ပညာရေးတို့ကို ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်၊ အမျိုးသမီးအခွင့်အရေးစာချုပ်နှင့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာကြေညာစာတမ်းတို့တွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း တတိုင်းပြည့်လုံးရှိပြည်သူများအားလုံးရရှိစေရန်အတွက် ဝေါ်လစီများ ပြုပြင်ခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်လျာထားချက်များတိုးမြှင့်ခြင်းများကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်ရန်၊

အပိုဒ် (၂၄) နှင့် (၂၇) ကျန်းမာရေးနှင့် လုံလောက်သောလူနေမှုအဆင့်အတန်း ရရှိခံစားခွင့် ။

မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးသူငယ်များသည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများဖြစ်သည့် အသက်ရှင်ခွင့်၊ အစားအစာ၊ နေအိမ်၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ လုံခြုံမှုနှင့် အခြေခံကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ခွင့်များကို ခံစားခွင့်မရှိဘဲ ကြီးပြင်းလာခဲ့ကြရသည်။ တိုင်းရင်းသားဒေသများနှင့် နယ်စပ်ဒေသများရှိ ပြည်သူများ အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များသည် ပိုမိုဆိုးဝါးသည့်အဖြစ်များနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပွားနေသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ထိုသူများ၏ ကျန်းမာရေးပြဿနာများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေခြင်းဖြစ်သည်။ ယခင်က ကောင်းမွန်ခဲ့သောမြန်မာနိုင်ငံ၏ကျန်းမာရေး စနစ်မှာ စစ်အစိုးရ၏ မှားယွင်းသောအုပ်ချုပ်မှု၊ စော်ကားနှောက်ယှက်မှုနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ နည်းပါးမှုတို့ကြောင့် ပြိုပျက်ခဲ့ရ၏။ မြန်မာနိုင်ငံကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွက် အသုံးစားရိတ်မှာနိုင်ငံစုစုပေါင်းအသုံးစားရိတ်၏ သုံးရာခိုင်နှုန်းမျှသာရှိပြီး ၎င်းအချို့ခန့်မှန်းချက်အရဆိုလျှင် တစ်ရာခိုင်နှုန်းမျှသာရှိသည်ဟုသိရသည်။ ။ တရားဝင်ကျန်းမာရေးအသုံးစားရိတ်မှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အနိမ့်ဆုံးစာရင်းထဲတွင်ပါဝင်နေပြီး ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် လူတယောက်အတွက် တနှစ်လျှင် အမေရိကန် တစ်ဒေါ်လာနှုန်းမျှသာသုံးစွဲသည်ဟုဆိုသည်။ ၎င်းထိုနှုန်းအတိုင်းသာဖြစ်ပါက ကျန်းမာရေးအတွက်အသုံးပြုသည့်ဘဏ္ဍာငွေသည် နိုင်ငံအသုံးစားရိတ်၏ ၀.၈ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ အိမ်နီးနားချင်းနိုင်ငံဖြစ်သော ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူတယောက်ကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၆၈) ဒေါ်လာကို အသုံးပြုပြီး နိုင်ငံအသုံးစားရိတ်၏ (၁၄) ရာခိုင်နှုန်းကို အသုံးပြုသည်။ ၎င်းလူထုကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းတွင် ကုန်ကျစားရိတ်အနည်းဆုံးနှင့် အထိရောက်ဆုံးဖြစ်သည့် ကလေးငယ်များအားကာကွယ်ဆေးထိုးပေးသည့်ဘတ်ဂျက်ကိုပင် နိုင်ငံတော်၏ကျန်းမာရေးဘတ်ဂျက်ထဲ၌ ထည့်ထားခြင်းမရှိပေ။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ကာကွယ်ဆေးထိုးရန်အတွက် နိုင်ငံတော်ဘဏ္ဍာငွေကို လုံးဝသုံးစွဲထားခြင်း မရှိပေ။ ၎င်းအရေးကြီးသည့် လူမှုဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေများ စိုက်ထုတ်အသုံးပြုမှုနည်းပါးခြင်းက မကြာမီက နိုင်ငံရေးပြောင်းလဲမှုများပေါ်ပေါက်လာသည့်အထိ ပြောင်းလဲခြင်းမရှိပေ။ ပါလီမန်တွင်တိုင်ပင်ဆွေးနွေးခြင်းမရှိဘဲ သို့သို့သိပ်သိပ်နှင့် နောက်ဆုံးထုတ်ပြန်ခဲ့သောဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုဆိုင်ရာစာရင်းတွင် ကျန်းမာရေးအတွက် ဘတ်ဂျက်၏ ၁.၃ ရာခိုင်နှုန်းသာပါဝင်ပြီး လူတစ်ဦးအတွက်တနှစ်ကျန်းမာရေးအတွက်အသုံးစားရိတ်မှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ(၂) ဒေါ်လာခန့်သာရှိသည်။ တဖက်တွင်လည်း စစ်တပ်အတွက်အသုံးစားရိတ်မှာ စုစုပေါင်းဘတ်ဂျက်၏ လေးပုံတပုံခန့်ရှိ နေသည်။ စစ်ရေးအတွက်အသုံးစားရိတ်သည် တိုင်းပြည်၏ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဝန်ထမ်းကဏ္ဍများအတွက်စုစုပေါင်း ဘတ်ဂျက်ထက်ပင် များပြားနေသည်။^၆

သို့ရာတွင် ထိုပြဿနာသည် ရင်းမြစ်ကန့်သတ်ခံရခြင်းတစ်ခုထည်းသက်သက်ကြောင့်မဟုတ်ပေ။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အစိုးရသည် စွမ်းအင်များကိုရောင်းချ၍ နိုင်ငံခြားဝင်ငွေ(၄) ကုဋေခန့်အထိ ဝင်ငွေတိုးခဲ့သည်။^၇ သို့သော် တိုင်းပြည်တွင် ကာကွယ်နိုင်သည့်ရောဂါကူးစက်နှုန်းနှင့် လူသေမှုနှုန်းအများဆုံးဖြစ်ပြီး ကူညီစောင့်ရှောက်မှု အများဆုံးလိုအပ်နေသည့်လူဦးရေအထူးသဖြင့်မိခင်နှင့်ကလေးများ၏ ကျန်းမာရေးအပေါ် မျက်ကွယ်ပြုလျက်ရှိနေသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မွေးကာစ ကလေး၊ ကလေးသူငယ်နှင့် မိခင်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာကိန်းဂဏန်းများမှာ ဒေသအတွင်းအဆိုးဆုံး အခြေအနေတွင်ရှိနေသည်။ တရားဝင်ကိန်းဂဏန်းများအရ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် မွေးကာစကလေးများသေဆုံးမှုနှုန်းမှာ တစ်ထောင်လျှင် (၅၄) ယောက်ဖြစ်ပြီး အသက်ငါးနှစ်အောက်ကလေးများသေဆုံးမှုနှုန်းမှာ တစ်ထောင်လျှင် (၇၁) ယောက်ဖြစ်သည်။^၈ ဒေသအတွင်း သေဆုံးမှုအမြင့်ဆုံးဆုံးတွင် ပါဝင်နေသည်။ လူတယောက်အတွက်တနှစ်လျှင် ဒေါ်လာ (၇) ဒေါ်လာအသုံးပြုသည့် (သို့မဟုတ် အစိုးရအသုံးစားရိတ်၏ ၃.၈ ရာခိုင်နှုန်းကိုအသုံးပြုသည့်) ဒေသတွင်းရှိလာအိုနိုင်ငံတွင် ထိုသေဆုံးနှုန်းမှာ မွေးကာစကလေးများတွင် (၄၆) ယောက်ဖြစ်ပြီး ငါးနှစ်အောက်သေဆုံးနှုန်းမှာ (၅၉) ယောက်ဖြစ်သည်။^၉ ထို့ပြင် မြန်မာ

နိုင်ငံရိက္ခာလေးများ၏ သုံးပုံတပုံမှာအဟာရဓာတ် အနည်းအများမဆို ချို့တဲ့နေပြီး မိခင်သေဆုံးမှုနှုန်းမှာလည်း ကလေးမွေးဖွားမှု တသိန်းတွင် (၃၂၀) ဦးခန့်ရှိသည်။ ဒေသအတွင်းသေဆုံးမှုအမြင့်ဆုံးစာရင်းထဲတွင် ပါဝင်နေသည်။^{၁၃}

ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများ ရရှိခံစားခွင့်

အခြေခံကျန်းမာရေးကဏ္ဍများတွင် တိုင်းပြည်ဘဏ္ဍာငွေများအသုံးပြုမှုနည်းပါးခြင်းကြောင့် ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများ၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းသည် ကိုယ့်စားရိတ်ကိုယ်ပေးရသောစနစ်ဖြစ်ခဲ့သည်။^{၁၄} မြန်မာအိမ်ထောင်စုများ၏ပျမ်းမျှဝင်ငွေ၏ (၇၀) ရာခိုင်နှုန်း သည် အစားအစာအတွက်ကုန်ကျနေလျက်ရှိသောကြောင့် ယခင်ကအာရှတိုက်၏စပါးကျီဟုတင်စားခေါ်ဝေါ်ခံရသည့် မြန်မာ နိုင်ငံတွင် အစားအစာအတွက် မလုံခြုံမှုများကို ခံစားနေရသည်။ အရည်အချင်းပြည့်မီသည့် ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုဆိုသည်မှာ သာမန်ပြည်သူများအတွက် မတတ်နိုင်သော ဖိစီးခံစားရသည့်သဘာဝဖြစ်နေလျက် ရှိသည်။^{၁၅} ထိုသို့ဆိုးဝါးနေသော အခြေအနေဆိုး မျိုးကို ထပ်မံဆိုးဝါးစေသောအချက်မှာ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်ထွန်းကားနေသော လာဒီပေးလာဒီယူမှုစနစ်ပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံ တော်ပိုင်ကျန်းမာရေးဌာနများအပါအဝင်နေရာတိုင်းတွင် တရားဝင်မဟုတ်သော “ကြေး” များပေးနေရသည်မှာ အစဉ်အလာ ဖြစ်နေသည်။ ဆေးရုံများအတွင်းဝင်ရောက်ခွင့်သာမက တွန်းလှည်းကြေး၊ စောင်ကြေး၊ သန့်ရှင်းရေးကြေးများကောက်ခံယူ သာမက အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများနှင့်ဆေးဝါးများမှာ ဆေးရုံတွင်မရှိဘဲ မှောင်ခိုဈေးကွက်တွင် ဝယ်ယူနေရသည်။ ထိုသို့ ဝယ်ယူနေရသောကြောင့် အချိန်နှင့်ငွေတို့ ပိုကုန်ကြရသည်။^{၁၆}

မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းကျေးလက်ဒေသများတွင် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွက် ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုမရှိခြင်းနှင့် စစ်တပ်များစိုးမိုးခြင်း၊ အရပ်သားပြည်သူများအပေါ်မတရားဖိနှိပ်ခြင်းများကြောင့် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးများမကောင်းခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ထို့ပြင် စစ်တပ်၏ကိုယ်ထူကိုယ်ထူလှုံ့ရေးပေါ်လစီများကြောင့် လူထုကို အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်း၊ မြေယာနှင့်လူထုပိုင်ပစ္စည်း များကို သိမ်းပိုက်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်လာသဖြင့် လူထုမှာ ပိုမိုဆင်းရဲကြပ်တည်းလာရပြီး ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ကို ရရှိခံစားရန် ပိုမိုအခက်အခဲကြုံရသည်။^{၁၇} ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများရနိုင်သည့်အခြေအနေမျိုးရှိနေပြန်လျှင်လည်း ထို ရရှိခံစားခွင့်မှာ ဒေသခံစစ်တပ်ခေါင်းဆောင်များက လက်ဝါးကြီးအုပ်သိမ်းပိုက်ထားပြန်သည်။^{၁၈} ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ ၏သတင်းများအရ “နအဖစစ်တပ်က ချုပ်ကိုင်ထားသောဒေသများတွင် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းကို အမြဲခေါ်ယူနေသော ကြောင့် ရွာသားများမှာ စိုက်ပျိုးသီးနှံများကို ကောင်းကောင်းမစောင့်ရှောက်နိုင်ချေ။ ထို့ကြောင့် သီးနှံများပျက်စီးခြင်းနှင့် အထ က်လျော့ခြင်းများဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထို့ပြင်ထွက်ရှိသည့်သီးနှံများမှာလဲ စစ်တပ်အတွက် အခွန်များအတွက် ကုန်ကျနေရပြီး အသုံးစားရိတ်အတွက်မလုံလောက်တော့သဖြင့် လယ်ယာသုံးပစ္စည်းများ၊ လက်ဝတ်လက်စားများနှင့် ဆန်စပါးများကို ထုခွဲ ရောင်းချခဲ့ကြရသည်။ တနေ့နှင့်တနေ့ထမင်းနပ်မုန့်အောင် မနည်းကြီးစားနေရသဖြင့် ကလေးများ၏ကျန်းမာရေးအတွက် ဘာမှ မလုပ်ဆောင်ပေးနိုင်တော့ချေ” ဟု ရေးသားခဲ့သည်။^{၁၉}

သင့်တင်လျောက်ပတ်သည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများအချိန်မှန်မရောက်ရှိခဲ့သောကြောင့် မိခင်နှင့် ကလေးတို့ ၏ အသက်ပေါင်းများစွာဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ ထိုအချက်ကို နောက်ဆက်တွဲ ဇယား(၁) တွင် လေ့လာနိုင်သည်။ မြန်မာပြည်အရှေ့ပိုင်း ရှိပြည်တွင်းဒုက္ခသည် များကြားတွင်သေဆုံးသော မေးကင်းစကလေးသေဆုံးနှုန်းမှာ တစ်ထောင်လျှင် (၇၃) ယောက်ဖြစ်ပြီး ငါးနှစ်အောက်ကလေးသေဆုံးနှုန်းမှာ (၁၃၈) ယောက်ဖြစ်သည်။ ထိုသေဆုံးသောမွေးကင်းစကလေးများနှင့် ကလေးများ အရေအတွက်မှာ အစိုးရကထုတ်ပြန်သည့်တရား ဝင်အရေအတွက်ထက်ပင် ပိုမိုများပြားလျက်ရှိသည်။^{၂၀} ထို့ပြင် ပြည်တွင်းဒုက္ခ သည်များကြားတွင်ဖြစ်ပွားနေသည့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်သေဆုံးမှုနှုန်းမှာ အစိုးရတရားဝင်ကြေညာချက်၏ သုံးဆခန့်ရှိနေ သည်။ ထိုသေဆုံးမှုနှုန်းမှာ ကွန်ဂို၊ နိုင်ဂျီးရီးယားနှင့် ရဝမ်ဒါနိုင်ငံနိုင်ငံများနှင့် အပြိုင်ပင်ဖြစ်သည်။^{၂၁} ပြည်တွင်းဒုက္ခ သည်များကြားတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သောလူတွေ့မေးမြန်းချက်များက ထိုသို့သေဆုံးမှုများသည် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ကင်းမဲ့သောကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း ဖော်ပြနေသည်။ ရွာပုန်းများတွင်လေးနှစ်ခန့် လှည့်လည်ပုန်းအောင်းနေထိုင်ခဲ့သည့် ကရင်နီ အမျိုးသားတယောက်က “တပတ်မှာ အနည်းဆုံးကလေးတယောက်သေဆုံးခဲ့တယ်” ဟုဆိုသည်။^{၂၂} ကရင်နီ ပဒေါင် အမျိုးသားတယောက်က သူ၏ကလေးများသေဆုံးခဲ့ပုံကို ယခုလိုပြောပြပါသည်။ “ရွာကနေအတင်းအကြပ်မောင်းထုတ်ခံပြီး ထဲက တမိသားစုလုံး ဖျားတာဘဲ။ သုံးနှစ်ကလေးနဲ့ ခြောက်နှစ်သားကလေးတွေက ပိုဖျားခဲ့တယ်။ အစားဘာမှမစားနိုင်ဘူး၊ အဖျားကြီးပြီး ဝမ်းလျော့တယ်။ တပတ်ထဲမှာ နှစ်ယောက်လုံးသေသွားခဲ့တယ်။ ဒီနှစ်ထဲမှာဆို ရပ်ကွက်ထဲက ကလေးတော်တော် များများ ဒီလိုမျိုး သေကုန်တယ်” ဟုပြောပြခဲ့သည်။^{၂၃}

စစ်တပ်၏တိုက်ရိုက်အကြမ်းဖက်မှုများမကြာခင်ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပြီး ထိုအကြမ်းဖက်မှုများကို တိတိကျကျမှတ်တမ်းတင်ထား ခဲ့ခြင်းများ ရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအကြားတွင် စစ်တပ်ကတိုက်ရိုက်အကြမ်းဖက်မှုများကို မတွေ့ရချေ။ သေဆုံးမှုအများစုမှာ စစ်သားများက နှိပ်စက်သောကြောင့် သို့မဟုတ် မြေမြုပ်မိုင်းထိခိုက်သောကြောင့်ဖြစ်သည်ကို တွေ့ရ၏။ အရပ်သားအများစုမှာ အစိုးရ၏ဖိနှိပ်သောပေါ်လစီများကြောင့် သွယ်ဝိုက်သေဆုံးခြင်းများဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ကလေးများ၏ကျန်းမာရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုသတင်းအတိအကျကို နောက်ဆက်တွဲဇယား(၂) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ထိုဒေသများရှိကလေးများသေဆုံးရသည့် အဓိကအကြောင်းရင်းများကို လေ့လာကြည့်ပါကတားဆီးကာကွယ်၍ရသောအကြောင်းများ ဖြစ်လေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ အဓိကရောဂါများမှာ ငှက်ဖျားသည် ပထမ၊ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျောသည် ဒုတိယနှင့် အသက်ရှူလမ်းကြောင်း ကူးစက်မှုသည် တတိယလိုက်သည်။^{၂၄} ငှက်ဖျားရောဂါသည် လူသေအများဆုံးရောဂါဖြစ်နေလျက်ရှိပြီး ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များနှင့် တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့အကြားတွင် ဖျားနာမှုနှင့်သေဆုံးမှုများမှာလည်း ဆိုးဆိုးဝါးဝါးဖြစ်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည် နေရာတစ်ခုတွင် သုတေသနလုပ်ကြည့်ရာ သေဆုံးမှုများ၏ ၂၄.၇ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် အသက်ငါးနှစ်အောက်ကလေးများသေဆုံးမှုစုစုပေါင်း၏ ၂၇.၇ ရာခိုင်နှုန်းမှာ သည်ငှက်ဖျားရောဂါကြောင့်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။^{၂၅} အမျိုးသမီးအများဆုံးဖြစ်သည့် အိမ်ထောင်ဦးစီးများသည် သေဆုံးနိုင်လောက်သည့်အထိအန္တရာယ်ပေးနိုင်သော Plasmodium Falciparum ငှက်ဖျားပိုးရှိနေသူများဖြစ်ကြောင်း သိရှိရသည်။ ထိုရောဂါအခြေအနေများသည် အိမ်နီးနားချင်းနိုင်ငံများ၏ ကျန်းမာရေးအပေါ်၌ပင် သက်ရောက်စေသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ငှက်ဖျားရောဂါလူနာများ၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းကို မြန်မာနိုင်ငံနယ်စပ်တွင်တွေ့ရှိရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။^{၂၆}

ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်ကလေးများသေဆုံးရသည့် ဒုတိယအကြောင်းအချက်မှာ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျောဖြစ်ပြီး ထိုရောဂါမှာတားဆီးရသော ရောဂါတမျိုးဖြစ်သည်။ ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျောဖြစ်သည့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်ကလေးများ၏ သုံးပုံတစ်ပုံသာငွေကုန်ကြေးကျနည်းပြီး ထိရောက်သောဆေးဝါးများနှင့် ဓာတ်ဆားရည်ကို ရရှိနိုင်ကြသည်။ ထိုအချက်က အခြေခံအကျဆုံးကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ရရှိခံစားခွင့်မရှိကြောင်းဖော်ပြနေသည်။ ထို့ပြင် ဝမ်းပျက်ဝမ်းလျောရောဂါ မကြာခဏဖြစ်နေခြင်းက သန့်ရှင်းသည့်သောက်သုံးရေနှင့် သန့်ရှင်းသည့်ပတ်ဝန်းကျင်များမရှိကြောင်းကို ထောက်ပြနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျေးလက်နေလူဦးရေစုစုပေါင်း၏ (၃၄) ရာခိုင်နှုန်းသည် သန့်ရှင်းသော ရေများမရရှိဘဲနေထိုင်ခြင်းနှင့် (၄၃) ရာခိုင်နှုန်းသည် သန့်ရှင်းသည့်ပတ်ဝန်းကျင်များဖြင့်မနေထိုင်ရခြင်းများရှိနေသောအခြေအနေမျိုးရှိနေသောကြောင့် ထိုရောဂါမျိုးမှာ ပိုမိုဆိုးဝါးစေနိုင်သည်။

ကလေးများအဟာရချို့တဲ့ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းဒေသရှိကလေးများ အထူးသဖြင့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်ကလေးများအတွင်း အဟာရချို့တဲ့ခြင်းမှာ အထူးဆိုးဆိုးဝါးဝါးဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ထိုကလေးများ၏ (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းသည် ကာလကြာရှည်လှသောအဟာရချို့တဲ့ခြင်းကို ခံစားနေရလျက်ရှိသည်။^{၂၇} မြို့နယ်သုံးမြို့နယ်တွင်ဖြစ်ပွားနေသောအခြေအနေသည် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ကြီးက သတ်မှတ်ထားသော နောက်ဆက်တွဲအဟာရများပံ့ပိုးပေး ရန်လိုအပ်သည့် အဟာရချို့တဲ့ခြင်းဆိုင်ရာအခြေအနေဆိုးစံချိန်ကို ရောက်ရှိနေလျက်ရှိသည်။^{၂၈} ထိုဒေသများတွင်ကောက်ယူထားသည့် အခြားစစ်တမ်းများ၏တွေ့ရှိချက်များကလည်း ထိုအချက်ကို ထောက်ခံပေးနေသည်။ ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်ပူးပေါင်းရေးအဖွဲ့ (Thai Burma Border Consortium) က ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သောအစီရင်ခံစာထဲတွင် ထိုဒေသရှိအိမ်ထောင်စုများ၏ (၆၀) ရာခိုင်နှုန်းသည် အဟာရလုံလောက်မှုမရှိဘဲ ပရိုတိန်းဓာတ်လုံးဝမရှိသော ထမင်းနှင့်အသီးအရွက်များဖြင့်သာ အသက်ရှင်နေရသည်ဟုဆိုသည်။^{၂၉}

ရရှိသောသတင်းများအရ အခြားအဟာရချို့တဲ့မှုများလည်း မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင်ဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်ကလေးများ အကြားတွင် ပိုမိုဆိုးဝါးကြောင်းသိရသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ယူနီဆက်အဖွဲ့က ဗီတာမင်အေထောက်ပံ့မှုကို (၉၄) ရာခိုင်နှုန်းအထိလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်ဟု တရားဝင်ထုတ်ပြန်ပြောဆိုခဲ့သော်လည်း^{၃၀} နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာသောအကူအညီများ ကိုပိတ်ဆို့ထားခံရသည့် မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းဒေသအတွင်းရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအကြားတွင် ဗီတာမင်အေထောက်ပံ့မှုမှာ (၂၀) ရာခိုင်နှုန်းသာရှိကြောင်း နယ်လှည့်ကျောပိုးအိပ်ဆေးမှူးများအဖွဲ့ကဆိုသည်။^{၃၁} ထို့အတူ မြန်မာနိုင်ငံရှိသားစုများအကြား အိုင်အိုဒင်းချို့တဲ့မှုနှင့် ကလေးငယ်များ စိတ်ပိုင်းချို့တဲ့မှုကိုတားဆီးနိုင်သည့် အိုင်အိုဒင်းဆားသုံးစွဲခြင်းသည် (၉၃) ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်ဟု တရားဝင်ကြေညာထားသော်လည်း^{၃၂} မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအကြား အိုင်အိုဒင်းဆားသုံးစွဲခြင်းသည် (၄၇) ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်။^{၃၃}

အခြားနယ်စပ်ဒေသများမှအချက်အလက်များကိုရရှိရန်အကန့်အသတ်များစွာရှိသော်လည်း အိန္ဒိယနယ်စပ်ရှိ ချင်းပြည်နယ်တွင် အစားအစာလုံခြုံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုဆိုးဝါးသည့်အခြေအနေကို ရောက်ရှိနေသည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် ချင်းပြည်နယ်တစ်ခုလုံးရှိဧရိယာ ငါးပုံတစ်ပုံတွင်ပေါက်နေသော Melocanna baccifera ဝါးမျိုးသည်အပွင့်ပွင့်ပြီး အသီးများသီးခဲ့သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမျိုးကို နှစ်ပေါင်း (၅၀) တွင်တကြိမ်ကြုံရတတ်သည်။ ထိုဝါးပင်မှအသီးများသီးလာပါက ကြွက်များကိုဆွဲဆောင်သဖြင့် ကြွက်များထွက်စားသည်။ ထိုအသီးများ ကုန်ပါကကြွက်များသည် လူတို့၏စိုက်ခင်းများကို ဝင်ရောက်ဖျက်ဆီးသည်။ ထို့ကြောင့်ကျေးရွာများရှိစိုက်ခင်းများ ပြောင်တလင်းခါခဲ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် သက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများပျက်စီးခြင်း၊ ဆင်းရဲငတ်မွတ်ခြင်း၊ အဟာရချို့တဲ့ခြင်းနှင့် ရောဂါများဖြစ်ရခြင်းစသည့် ရေရှည်ပြဿနာများပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။^{၃၄} ၂၀၀၈ ခုနှစ်တနှစ်ထည်းမှာပင် ထန်တလန်မြို့နယ်ရှိ လမ်တုနှင့် မရဒေသများတွင် အသက်(၁၀)နှစ်အောက်ကလေးအများစုဖြစ်သည့် ကလေးပေါင်း (၄၄) ဦးသေဆုံးခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီအတွင်း ပလက်ဝမြို့နယ်တွင် နောက်ထပ်ကလေး (၅)ဦးသေဆုံးခဲ့သည်။ ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းတွင် စားနပ်ရိက္ခာပြဿနာများဆက်လက်ဆိုးဝါးနေလျက်ရှိပြီး ၂၀၁၀ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် ကန်ပက်လက်မြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာ (၁၁၄) ရွာတို့တွင် အစားအစာပြတ်လပ်မှုများကို

ဆိုးဆိုးဝါးဝါးခံစားနေရသည်။^{၃၀}

ထိုသို့ဘေးဒုက္ခများရင်ဆိုင်ခြင်းမှာ ဝါးပင်များကြောင့်ဖြစ်သည့်သဘာဝဘေးကြောင့်သက်သက်မဟုတ်ဘဲ အစိုးရက ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လုပ်ဆောင်နေသော ချိုးဖောက်မှုများကြောင့်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ Physicians for Human Rights (PHR) အဖွဲ့က ချင်းပြည်နယ်ရှိမြို့နယ်များအားလုံးတွင် စစ်တမ်းများကောက်ယူပြီး ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် အစီရင်ခံစာတစ်ခုကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုအစီရင်ခံစာတွင်ကောက်ယူခဲ့သော မိသားစုဝင်များ၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းကျော်သည် လွန်ခဲ့သောနှစ်များအတွင်းတွင် မြန်မာစစ်တပ်၏ အဓမ္မစေခိုင်းခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။ (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းမှာ သူတို့ပိုင်ကျွဲနွားများကို ခိုးယူခြင်း သို့မဟုတ် သတ်ပစ်ခြင်းများကို ခံခဲ့ရသည်။ (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းမှာ အစိုးရတပ်များထံသို့ ငွေကြေးပေးခဲ့ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။^{၃၁} ထို့ပြင် ချင်းပြည်နယ်ရှိမိသားစုများ၏ (၁၂.၃) ရာခိုင်နှုန်းမှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလနှင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်မတ်လအတွင်း မိမိတို့၏နေအိမ်များမှ ထွက်ပြေးခဲ့ကြရသည်။ ထိုသို့ထွက်ခွာသည့် အကြောင်းရင်းမှာ အစား အစာများရှာဖွေရန်အတွက်(၈၃) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပြီး အလုပ်ရှာရန်အတွက် (၉) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။^{၃၂} တောင်ပိုင်းဒေသရှိမြို့နယ်များဖြစ်သော ပလက်ဝနှင့် ကန်ပက်လက်မြို့နယ်များတွင် (၈၀) ရာခိုင်နှုန်းမှာ အခြေတကျမနေရသောမိသားစုများဖြစ်သည်။ မိသားစုလေးစုတွင် တစ်သားစုမှာ တနှစ်အတွင်းဆယ်ကြိမ်မျှ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခဲ့ဘူးသော မိသားစုများဖြစ်သည်။ ထိုသူများသည် အစားအစာ အခက်အခဲကြောင့် အဓိကပြောင်းရွှေ့ကြောင်းဆိုသည်။ သုတေသနလုပ်သောသူများသည် ကန်ပက်လက်မြို့နယ်တွင် အသက် ၅၇ နှစ်ရှိသောသူတစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ ထိုသူသည် ကလေးခုနှစ်ယောက်ဖခင်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင် သူ၏ဇနီးနှင့်အတူ ကလေးလေးယောက်နှင့် နေထိုင်နေရာ အငယ်ဆုံးကလေးမှာ သုံးလသားသာရှိသေးသည်။ လွန်ခဲ့သောလအတွင်း ဆယ်ကြိမ်ခန့် ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရပြီး ထိုသို့ပြောင်းရွှေ့ရာတွင်လည်း အစားအစာများမရှိသောကြောင့် တနေလုံး ဘာမှစားသောက်ရဘဲ ပြောင်းခဲ့ရသည်ဟုဆိုသည်။^{၃၃} အများ အပြားမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မနေထိုင်နိုင်တော့သဖြင့် အိန္ဒိယနှင့် မလေးရှားနိုင်ငံများသို့ ထွက်ပြေးလာခဲ့သည်။ မြန်မာအာဏာပိုင်များသည် ချင်းပြည်နယ်ရှိပြည်သူများကို မည်သည့်ရိက္ခာများကိုမှ တိုက်ရိုက်ထောက်ပံ့ခြင်းမျိုး မရှိပေ။

ထိုအခြေအနေမျိုးများကို တားဆီးနိုင်မည့် နည်းပညာပိုင်းအကူအညီတောင်းခံမှုများကိုလည်း မျက်ကွယ်ပြုယုံသာမက နိုင်ငံခြားက ကယ်ဆယ်ရေးအကူအညီများကိုပါ ပိတ်ပင်တားဆီးခဲ့သည်။ ယခင်က ချင်းပြည်နယ်အစုအဝေးဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ဟွန်ဝိုင်းကို ၂၀၁၀ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလတွင် ချင်းပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ထိုဥက္ကဋ္ဌသည် ၂၀၀၉ ခုနှစ်ဇူလိုင်က မြန်မာ့အစိုးရအားလုံးကို နိုင်ငံခြားအကူအညီများလက်မခံရန် ပိတ်ပင်ပြောကြားခဲ့သည်။^{၃၄}

မိခင် ကျန်းမာရေး

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သလို မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအကြား မိခင်များသေဆုံးမှုနှုန်းသည် အစိုးရထုတ်ပြန်သည့် တရားဝင်ကိန်းဂဏန်းများထက် အဆမတန်မြင့်မားလျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းမှာ အမျိုးသမီးများအနေဖြင့် မျိုးဆက်ပွားခြင်းဆိုင်ရာ အခြေခံကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ မရရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကလေးများ၏အသက်ရှင် ရေးနှင့်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့သည် ၎င်းတို့၏ မိခင်များ၏ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုစီးပွားရေးနှင့် ဆက်စပ်နေခြင်းကိုအသိအမှတ်ပြုထားသည့်အတွက် ကလေးများဆိုင်ရာအခွင့်အရေးစာချုပ်က အစိုးရများအနေနှင့် မိခင်များကို ကိုယ်ဝန်ဆောင်ချိန်နှင့် မွေးဖွားပြီးအချိန်များတွင် စောင့်ရှောက်ပေးရမည်ဟုဆိုထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများ၏ ကျန်းမာရေးအခွင့်အရေးများခံစားခွင့်ကင်းမဲ့ခြင်းကြောင့် ကလေးများအသက်ရှင်မှုအပေါ် ဆိုးဝါးသောသက်ရောက်မှုများပေါ်ထွန်းစေသည်။

လူထုအခြေပြုအဖွဲ့များလုပ်ဆောင်နေသော မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းဒေသများတွင် လုံခြုံစိတ်ချရသောနည်းဖြင့် မီးဖွားမှုနှုန်းမှာ အလွန်ပင်နည်းပါးလျက်ရှိသည်။ အရေးပေါ်ခွဲစိတ်မှုဖြင့်မွေးဖွားခြင်းအားရရှိခံစားနိုင်သည့်နှုန်းမှာလည်း (၄) ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်။^{၃၅} စစ်တမ်းတစ်ခုတွင် အမျိုးသမီးများ၏ (၄) ရာခိုင်နှုန်းသာ ဆေးရုံတွင်ကလေးမွေးဖွားနိုင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုသည်။^{၃၆} ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်းဒေသတွင် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်ပေါင်းသုံးထောင်ခန့်နှင့်ပြုလုပ်ခဲ့သော စစ်တမ်းတစ်ခုတွင် ကလေးမွေးဖွားခြင်းစုစုပေါင်း၏ (၅.၁) ရာခိုင်နှုန်းသာ လေ့ကျင့်ထားသောဝန်ထမ်းများဖြင့်မွေးဖွားခဲ့သည်။ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သော မြန်မာအစိုးရ၏တရားဝင်ထုတ်ပြန် ကြေညာချက်တွင် (၅၇) ရာခိုင်နှုန်းဟုဆိုထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းဒေသများရှိတောတွင်းတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကြောင့် ပုန်းအောင်းနေရသောအမျိုးသမီး များသည် တောထဲမှာပင် မီးဖွားခဲ့ကြရသည်။ "ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးတွေဟာ ကုတင်မေ့ယာမရှိ၊ ထိုင်စရာထိုင်ခုံ၊ ဆေးကြောစရာရေခွေးနဲ့ အိပ်စရာ အမိုးအကာမရှိတဲ့ တောထဲမှာ မီးဖွားကြရပါတယ်။တချို့ဆိုရင် ယောက်ျားက အပြင်မှာရိက္ခာသွားရှာ၊ ကျန်နေတဲ့ကလေးတွေက အသက် ငယ်လွန်းတော့ ဘာမှလဲ မကူညီတတ်ကြဘူး၊ တော်တော် ဒုက္ခရောက်ပါတယ်" (စောကြီးအသက် ၄၅ နှစ် အမျိုးသား၊ xxx ရွာ၊ လှသော မြို့နယ် - ၂၀၀၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ) ဟု ပြောပါသည်။^{၃၇}

ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်အမျိုးသမီးများအကြား အခြားသောကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအထောက်အပံ့များမှာလည်း အလွန်နိမ့်ကျလျက်ရှိသည်။ (၄၀) ရာခိုင်နှုန်းထက်နိမ့်သောအမျိုးသမီးများသာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ်ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများကို ရရှိခဲ့သည်။

(၂၁.၉) ရာခိုင်နှုန်းသာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်စဉ်အတွင်း ငှက်ဖျားပိုးစစ်ဆေးခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။ (၁၁.၈) ရာခိုင်နှုန်းသည် သံဓာတ်နှင့် ဖောလစ်ဓာတ်အားဖြည့် ဆေးများကို လက်ခံရရှိခဲ့သည်။ (၄.၁) ရာခိုင်နှုန်းမှာ သံချေးဆေးများကို ရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ပြု လုပ်ခဲ့သောစစ်တမ်းများအတွင်း ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ၏ (၁၅.၆) ရာခိုင်နှုန်းသည် မေးခိုင်းပိုးကာကွယ်ဆေးကို တကြိမ်ထိုးခဲ့ပြီး (၂) ရာခိုင်နှုန်းမှာ နှစ်ကြိမ်ထိုးနိုင်ခဲ့ကြသည်။^{၅၇} အစိုးရက ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များအကြား မေးခိုင်းပိုးဖြစ်ပွားမှု လုံးဝမရှိတော့ကြောင်း မကြာခင်ကကြေညာခဲ့သော်လည်း ထိုဒေသများရှိပြည်သူများမှာ မေးခိုင်းပိုးအန္တရာယ်၏ ခြိမ်းခြောက်မှုကို ဆက်လက်ခံစားနေရပြီး မေးခိုင်းပိုးတိုက်ဖျက်ရေးစီမံကိန်း၏ လျာထားချက်များထက် နိမ့်ကျသောအခြေအနေမျိုးတွင်ရှိနေ သည်။

ထို့ပြင် မြန်မာပြည်အရှေ့ပိုင်းဒေသများရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များ အကြားသန္ဓေတားဆေးလိုအပ်ချက်မှာ မြင့်မားလှ သည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ တရားဝင်ကြေညာချက်မှာ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် (၁၉.၁) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သော်လည်း ထိုဒေသတွင် လိုအပ်ချက်နှုန်းမှာ (၆၁) ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များ အကြားငှက်ဖျားပိုးရောဂါဖြစ်ပွားမှုနှုန်းမှာ အထူးမြင့်မား လှသည့်အတွက် ထိုသို့သန္ဓေတားဆီးခြင်းကို မလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းသည် အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများအတွက် သေဆုံး စေသော အချက်တချက်ပင်ဖြစ်၏။ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်ကိုယ် ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများ၏ (၃၆.၇) ရာခိုင်နှုန်းသည် အန္တရာယ် ရှိသည့် PF ငှက်ဖျားပိုးများရှိကြောင်းစမ်းသပ်ရရှိသည်။^{၅၈}

ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်အမျိုးသမီးများအကြား အဟာရချို့တဲ့မှုမှာလည်း မြင့်မားလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင် များနှင့် ရင်သွေးများအကြား အန္တရာယ်ရှိသောမွေးဖွားမှုများမှာ တိုးမြှင့်နေလျက်ရှိသည်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်နိုင်သည့်အရွယ် ရောက်နေသောအမျိုးသမီးများ၏ (၁၈) ရာခိုင်နှုန်းမှာ အဟာရချို့တဲ့လျက်ရှိနေသောကြောင့် မွေးဖွားစဉ်နှင့် မွေးဖွားပြီးကလေး သေဆုံးမှုနှုန်းများ တိုးပွားနေသည်။^{၅၉}

ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များအတွက် အခြေခံကျန်းမာရေး ရရှိခံစားခွင့်မရှိသည့်အပြင် လူ့အခွင့်အရေးများချိုးဖောက်မှုများက လဲ အခြေအနေကို ပိုဆိုးဝါးအောင်တွန်းပို့လျက်ရှိသည်။ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကြောင့် ကျန်းမာရေးအခြေအနေများ ပိုမိုဆိုးဝါးလာစေကာ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များနှင့် ရင်သွေးများအပေါ် သက်ရောက်မှုများစွာဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ဥပမာ- အ တင်းအကြပ်ရွှေ့ပြောင်းခံရသောကြောင့် ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်၏ ကျန်းမာရေးကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ မိသားစုစီမံကိန်းများ ပျက်စီးနိုင်သည်။ ငှက်ဖျားပိုးရောဂါရှိမရှိစစ်ဆေးရာတွင် အခက်အခဲဖြစ်စေသည်။ ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များအား အကူအညီ ပေးရာတွင် အနောက်အယုတ်ဖြစ်စေသည်။^{၆၀} မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်းဒေသများတွင် လူသားချင်းစာနာသည့်ကူညီမှုပိုင်းဆိုင် ရာပြဿနာများ အကြီးအကျယ်ဖြစ်ပေါ်နေသော်လည်း ထိုဒေသများထံ နိုင်ငံတကာအကူအညီများ ဝင်ရောက်ကူညီနိုင်ခွင့်ကို အစိုးရက ပိတ်ပင်ထားလျက်ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုဒေသများမှပြည်သူများသည် နယ်စပ်များကိုဖြတ်ကျော်ကူညီရသည့် လူထု အခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများကထောက်ပံ့သော အခြေခံကျန်းမာရေးအကူအညီများအပေါ်တွင်သာ မှီခိုနေရသည့်အခြေအနေမျိုး ရောက်ရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းရှိ ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအား ကူညီသည့်တိုင်းရင်းသားပေါင်းစုံက လုပ်ဆောင်နေ သော လူထုအခြေပြုအစီအစဉ်များသည် မိခင်များနှင့် ကလေးများအတွက် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအခြေခံကာကွယ်မှုနှင့် ကုသ ရေးများကို တိုးတက်စေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။^{၆၁} ထို့ပြင် ထိုသို့လုပ်ဆောင်သောလူထုအခြေပြုလုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် အစိုး ရက လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းမရှိသော သို့မဟုတ် လုပ်ဆောင်လိုစိတ်မရှိသော ကလေးငယ်များအကြား ရောဂါများနှင့် ကာကွယ်ဆေး ဖြင့် တားဆီးနိုင်သော ရောဂါများဖြစ်ပွားခြင်းတို့အကြောင်းကို မှတ်တမ်းတင်ခြင်း၊ အစီရင်ခံခြင်း၊ တားဆီးစေခြင်းများကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပွားသော ရောဂါများသည် တိုင်းပြည်နှင့် နယ်နမိတ်ချင်းထိစပ်နေသည့်နေရာများကိုပါ ခြိမ်း ခြောက်လေ့ရှိသည်။^{၆၂}

အစိုးရက ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာအစီရင်ခံစာထဲတွင် “မွေးဖွားကာစကလေးများစောင့်ရှောက်ခြင်းအပါအဝင် ကလေးများ ကျန်းမာရေးကို အဓိကထားလုပ်ဆောင်နေပြီး မိခင်နှင့် ရင်ခွင်ပိုက်ရင်သွေးငယ်များ၊ ကလေးများ၏သေဆုံးမှုနှုန်းကို လျော့ ချစေရန်နှင့် ထောင်စုနှစ်ရည်မှန်းချက်များကို နိုင်ငံတွင်းရှိ ရင်းမြစ်များကိုအသုံးပြု၍ ၂၀၁၅ ခုနှစ်အမှီပြည့်မှီနိုင်အောင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေသည်”^{၆၃} ဟု ဆိုထားသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထောင်စုနှစ်ရည်မှန်းချက်များကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင်ပြည့်မှီရန် လုံးဝမဖြစ်နိုင်ပေ။ အထူးသဖြင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးဒေသများနှင့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်အခြေအနေများတွင် ကျန်းမာရေးအခြေအနေများ အထူးသဖြင့် ကလေးသေဆုံး မှုများလျော့ချရေးနှင့် မိခင်ကျန်းမာရေးတိုးတက်စေရေးတို့မှာ မလွယ်ကူလှပေ။ ကောက်ယူရရှိသောအချက်အလက်များအရ တိုင်းရင်းသားပြည်သူများအပေါ် ချိုးဖောက်နေသောလူ့အခွင့် အရေးများကို အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းကင်းနေသမျှကာလပတ်လုံး မြန်မာအရှေ့ပိုင်း ဒေသရှိ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးများ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေမှာ ဆိုးသထက်ဆိုးနေမည်သာဖြစ်မည်။ အထူးသဖြင့် လူသားချင်းစာနာသည့်နိုင်ငံတကာအကူအညီ များကို ပိတ်ပင်နေသည့်အတွက် ပိုမိုဆိုးဝါးပေလိမ့်မည်။^{၆၄}

အကျဉ်းထောင်များအတွင်းရှိကလေးများ၏ ကျန်းမာရေးအခြေအနေ

မတရားဆက်ဆံခြင်းနှင့် လုံလောက်သောကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများကိုငြင်းပယ်ခံနေရသော နောက်ထပ်ကလေး

အုပ်စုမှာ မိခင်များနှင့် အတူထောင်ကျနေသော ရင်ခွင်ပိုက်ကလေးများနှင့် အခြားကလေးများဖြစ်သည်။ မိဘနှစ်ပါးအနက် တယောက်ယောက် သို့မဟုတ် အချို့အမှုများတွင် မိဘနှစ်ပါးစလုံးလွတ်လပ်ခွင့်ကို ရုတ်သိမ်းခံရသည့်အခါမျိုးတွင် ကလေးများ၏ ဘဝသာယာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက်ကာကွယ်ပေးရန်မှာ စိမ့်ခေါ်မှုများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ရလေ့ရှိ၏။ ထောင်များအတွင်း တွင်ရှိသောကလေးများသည် ရာဇဝတ်သားများမဟုတ်သဖြင့် ထိုသို့ ဆက်ဆံရန်မသင့်လျော်ချေ။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိထောင်များ၏အခြေအနေမှာ ကလေးများကို ကာကွယ်ပေးရန်နှင့် ကလေးများဘဝသာယာရေးကိုထောက်ပံ့ပေးရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။ ထောင်များအတွင်းမွေးဖွားသည့်ကလေးများနှင့် မိဘများနှင့်အတူ ထောင်အတွင်းရောက်ရှိနေသောကလေးများမှာ လုံလောက်သောကျန်းမာရေးနှင့် အဟာရပြည့်သောအစားအစာများ မရရှိကြ ချေ။ ကလေးမွေးဖွားချိန်အတွင်းတွင်လည်း မိခင်များမှာ အကူအညီများမရရှိကြပါ။ ထိုအတွက်ကြောင့် မွေးဖွားလာသောကလေးများနှင့် ထောင်အတွင်းရှိကလေးများ သေဆုံးခြင်းတို့ရှိခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦးဖြစ်သည့် မြတ်မိုးထွန်းက "အဟာရချို့တဲ့မှုတွေ လုံလောက်တဲ့ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတွေမရတာတွေကြောင့် ကလေးတော်တော်များများ ထောင်ထဲမှာ သေကြတယ်။ တကယ်လို့ အမျိုးသမီးအဆောင်ကနေ အမျိုးသမီးထောင်ဝန်ထမ်းက ပလပ်စတစ်အိပ်ကိုဆွဲထွက်လာပြီဆို ကလေးတယောက်တော့ သေပြီလို့ ကျမတို့သဘောပေါက်ပြီ" ဟု ဆိုသည်။^{၅၅}

ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်အပိုဒ် (၂၄) အရ အမျိုးသမီးတိုင်းသည် လုံခြုံသောမီးဖွားခြင်းရှိရန်နှင့် ထိုအကြောင်းအရာနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အခြားရောဂါများမှကာကွယ်နိုင်ရန်အတွက် ကိုယ်ဝန်ဆောင်ချိန်အတွင်း ပြုစုစောင့်ရှောက်မှု၊ မီးဖွားစဉ် အတွင်း ကျွမ်းကျင်သောပညာရှင်များနှင့် မွေးဖွားမှု၊ မီးဖွားပြီးနောက် ရက်သတ္တပတ်များတွင် စောင့်ရှောက်ပေးမှုများ ရရှိခွင့်ရှိသည်။ သို့သော် ကိုယ်ဝန်ဆောင်အတွင်း ဖမ်းဆီးခံရသောအမျိုးသမီးများနှင့် ထောင်အတွင်း မီးဖွားရသောအမျိုးသမီးများအဖို့ သူတို့အတွက်ရော မွေးဖွားလာသည့် ကလေးများအတွက်ရော အန္တရာယ်များကို ရင်ဆိုင်ရလေသည်။ မွေးဖွားမှုအတော်များများတွင် အာဏာပိုင်များက ကျွမ်းကျင်သည့်ဝန်ထမ်းများကို မစေလွှတ်ပေးခြင်းများရှိသဖြင့် မီးဖွားသည့် မိခင်များသည် အခန်းဖော်များကိုသာ အားကိုး၍မွေးဖွားရလေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့က ရရှိသည့်သတင်းအရ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတစ်ဦးဖြစ်သည့် ဒေါ်ခင်စန်းနွယ်သည် မီးဖွားစဉ်တွင်ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည့် ကျန်းမာရေးပြဿနာကြောင့် မြို့သွားသည်ဟုဆိုသည်။ သူမက "ကျမမွေးဖွားဖို့လုပ်တော့ တော်တော်ခက်ခဲတယ်လေ။ ဒါကြောင့် ထောင်အခန်းမှာရှိနေတဲ့ အန်အယ်လ်ဒီက ဒေါက်တာတိုးတိုးတင်နဲ့ ဒေါက်တာအေးအေးချို့တို့ကို အကူအညီ တောင်းရတယ်။ ဒါပေမဲ့ ထောင်အာဏာပိုင်တွေက သူတို့ကိုလာခွင့်မပေးဘူး။ ကျမအခန်းထဲမှာရှိတဲ့ တခြားအမျိုးသမီး ထောင်သားတွေဖြစ်တဲ့ မိလုံးဆိုတဲ့ တ ယောက်ကမွေးပေးရတယ်။ သူက ကျမဗိုက်ကိုအတင်းနှိပ်ပြီး ကလေးထွက်လာ အောင်လုပ်ခဲ့တာ။ ဒီဒဏ်တွေကြောင့် ကျမနောက်ထပ် ကလေးယူလို့မရတော့ဘူး" ဟုဆိုသည်။^{၅၆}

၁၉၉၉ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် မော်လမြိုင်ထောင်တွင် အကျဉ်းကျခဲ့သော နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ၏ ပြောပြချက်အရ ထိုကာလအတွင်း ထောင်ထဲ၌ကလေးမွေးဖွားခဲ့သော အမျိုးသမီးများသည် မီးဖွားစဉ်ကျန်းမာရေးအစောင့်အရှောက်များ လုံးဝမရခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် ကလေးငယ်များစွာမှာ ထောင်အတွင်းတွင် သေဆုံးခဲ့ကြရသည်။ ကလေးမည်မျှသေဆုံးသည်ကို တိတိကျကျမသိရသော်လည်း နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတစ်ဦးက ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၂ ခုနှစ်အတွင်း ရင်ခွင်ပိုက်ကလေးခြောက်ဦး သေဆုံးခဲ့သည်ကို တွေ့မြင်ရကြောင်း ပြောပြသည်။ သေဆုံးရသည့် အဓိကအကြောင်းမှာ မိခင်များသည်လုံလောက်သော အဟာရမရရှိသဖြင့် ရင်သွေးများကို နို့မတိုက်နိုင်သဖြင့်ကလေးများ အဟာရချို့တဲ့ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်အတွင်း မော်လမြိုင်ထောင်တွင် အကျဉ်းကျခဲ့သည့် မချိုမာထွေးက "အသက်ခြောက်လလောက် ရှိသေးတဲ့ ယောက်ျားကလေးက မနက်နှစ်နာရီကထဲက စအန်တယ်။ ကျမတို့က ဆရာဝန်ကိုခေါ်ဖို့ကြိုးစားတယ်။ ကုန်ကျတာလဲပေးမယ် လို့ပြောတယ်။ ကလေးကိုစောင့်ရှောက်ဖို့ဟာ ထောင်ဝန်ထမ်းတွေရဲ့တာဝန်လို့လဲ သူတို့ကိုသတိပေးတယ်။ မနက်သုံးနာရီ ကျတော့ ကလေးဆုံးသွားတယ်။ ကလေးဆုံးတဲ့အချိန်အထိ ဆရာဝန်က ရောက်မလာခဲ့ဘူး" ဟုဆိုပါသည်။

မော်လမြိုင်ထောင်တွင်းမှ စုဆောင်းရရှိသော အချက်အလက်များသည် မြန်မာတနိုင်ငံလုံးရှိထောင်များအားလုံး၏ အခြေအနေကို ထင်ဟပ်နေလျက်ရှိသည်။ AAPP အဖွဲ့က အဟာရချို့တဲ့ခြင်း၊ တကိုယ်ရေသန့်ရှင်းမှုမရှိခြင်းနှင့် လုံလောက်သောကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်ခြင်းအား ငြင်းပယ်ခံရခြင်းတို့သည် တနိုင်ငံလုံး၏ထောင်စနစ်များအတွက် ဆိုးဝါးသော ပြဿနာများဖြစ်ကြောင်းနှင့် ထိုအချက်များကြောင့် အဓိကကျန်းမာရေးပြဿနာများ ဖြစ်စေကြောင်းတို့ကို သက်သေများဖြင့် တင်ပြထားသည်။^{၅၇} ကလေးမွေးဖွားပြီးကာစကာလအတွက် စောင့်ရှောက်မှုများမရှိသောကြောင့် အမျိုးသမီးများသည် သူတို့ ရင်သွေးများကို စောင့်ရှောက်စရာအနည်းငယ်မျှဖြင့် ရပ်တည်နေရစေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိထောင်လက်စွဲထဲတွင် ကလေးငယ်တိုင်းသည် တနေ့ရေနှစ်ကြိမ်မျိုးခွင့်ရှိသည်ဟု ဆိုထားသော်လည်း ထောင်သားများသည် ကလေးငယ်များအတွက် ရေအပိုရရှိခွင့်မရှိဘဲ သူတို့ရရှိထားသည့် ရေခွဲတမ်းများကိုသာခွဲဝေပြီး ကလေးများအတွက် သုံးစွဲရသည်။ အမျိုးသမီးနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများသည် ကလေးအနီးမရှိသည့်အတွက် သူတို့၏ထမိန်များကို ကလေးအနီးအဖြစ်အသုံးပြုရလေ့ရှိသည်။ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားဟောင်းဖြစ်သည့် ဒေါ်ယုယုလှိုင်က "ကျမတို့ ရေချိုးဖို့ ရေခွဲတမ်းအဖြစ် ရေခွက် ၃-၄ ခွက်စာရတယ်။ ဒီခွဲတမ်းက ကိုယ့်အတွက်တောင်မလောက်ဘူး။ ကလေးအနီးလျှော်ဖို့ ရေနည်းနည်းပိုလိုအပ်တယ်လေ။ ကိုယ်ချိုးတဲ့ရေကိုဘဲ ကလေးအနီးလျှော်ဖို့ လုပ်ရတယ်။ တရက်မှာ ကျမကလေးအတွက်အနီးကို လျှော်လို့ဆိုပြီး ထောင်ဝန်ထမ်းက ကျမကိုအော်

ငေါက်တာခံခဲ့ရတယ်” ဟု ဆိုသည်။^{၅၉}

မြန်မာနိုင်ငံရှိထောင်တွင်းတွင် ပညာသင်ကြားရေးဆိုင်ရာ အထောက်အကူပစ္စည်းများမရှိခြင်းကြောင့် ကလေးများ၏လူမှုရေးနှင့် စိတ်ခံစားမှုပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ ထောင်တွင်းရှိကလေးများသည် စာရေးစာဖတ်မတတ်ယုံမျှမကဘဲ ပြင်ပကမ္ဘာနှင့်အဆက်အသွယ်ပြတ်နေကြောင်း နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းတစ်ဦး၏ ထွက်ဆိုချက်က သက်သေခံနေသည်။ “ကျမကတော့ ကလေးတွေဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို စိတ်ပူတယ်။ သူတို့တွေဟာ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှိပ်စက်ခံရတာဘဲ။ တခါတလေ ထောင်ဝန်းထမ်းတွေက သူတို့ ကလေးတွေကို ထောင်ထဲခေါ်လာတယ်။ ဒီကလေးမျိုးနဲ့ ထောင်ထဲမှာရှိနေတဲ့ကလေးတွေအကြား ဗဟုသုတနဲ့ ရုပ်ပိုင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုက တော်တော်လေးကွာဟတာ တုန်လှုပ်ဖို့ကောင်းတယ်” ဟုဆိုသည်။^{၆၀} နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းဖြစ်သူ မြတ်မိုးထွန်းက “ထောင်ထဲမှာ မိခင်နဲ့ အတူနေရတဲ့ကလေးက ပြင်ပအကြောင်းဘာမှမသိဘူး။ တခါတလေဆို ခွေးဆိုတာ ဘာလဲတောင်မသိတဲ့ကလေး မျိုးတောင်ကြုံရတယ်။ မော်တော်ဆိုင်ကယ် ဆိုတာလဲမသိ၊ ပြင်ပလူတွေ ဘယ်လိုလွတ်လပ်တယ်ဆိုတာလဲမသိ”ဟုဆိုသည်။^{၆၁}

CRFB အနေဖြင့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံကိုတောင်းဆိုလိုသည်မှာ

(၁) ကျန်းမာရေးကဏ္ဍအတွက် အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးနှင့်ကလေးများကျန်းမာရေးအတွက် အသုံးစားရိတ်များကို သိသိသာသာ တိုးမြှင့်ပေးရန်၊

(၂) ပြည်သူ့အများအပြား ဆန္ဒမပါဘဲ ပြောင်းရွှေ့နေထိုင်ခြင်း၊ အစားအစာလုံခြုံမှုမရှိခြင်း၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းဘဝများ ပျောက်ဆုံးခြင်း၊ အခြေခံကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများရရှိမှုမရှိခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်အောင်အဓိကဖန်တီးနေသည့် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် နိုင်ငံ တကာလူသားချင်းစာနာမှုဥပဒေများကို ချိုးဖောက်နေခြင်းများအား ချက်ချင်းရပ်တန့်ရန်၊ ထို ချိုးဖောက်ခြင်းများအတွက်တာဝန်ရှိသည့် အရပ်သားအာဏာပိုင်များနှင့် စစ်တပ်အာဏာပိုင်တို့ကို ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ချက်အပေါ် တာဝန်ခံမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ရန်၊

(၃) အားလုံးပါဝင်မှုရှိသော၊ ပွင့်လင်းမြင်သာသော၊ ထိရောက်မှုရှိသော၊ လူတိုင်းရရှိခံစားပိုင်ခွင့်ရှိသော ကျန်းမာရေးစနစ် တခုကို ထူထောင်၍ ကလေးများ၏အသက်ရှင်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့ကို အမြင့်မားဆုံးနှင့် အဖြစ်နိုင်ဆုံးဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ရန်၊ နေရာအတည်တကျမရှိဘဲ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရသောကလေးများ၊ တိုင်းရင်းသားကလေးများ၊ ဘာသာရေးဆိုင်ရာလူနည်းစုဝင်ကလေးများအပါအဝင် မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးများအားလုံးအတွက် ဆေးဝါးကုသခြင်းနှင့် ကြိုတင်ကာကွယ်ပေးခြင်းများရရှိအောင် ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ရန်၊

(၄) မြန်မာနိုင်ငံရှိ အထူးခွဲခြားသတ်မှတ်ခံရသောလူဦးရေများနေထိုင်ရာနေရာများသို့ အခြေခံလူမှုအထောက်အကူများ ပေးရန်အတွက် အဓိကကန့်သတ်ထားသည့် “ကုလသမဂ္ဂအေဂျင်စီများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သည့်အဖွဲ့အစည်းများ အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ လမ်းညွှန်ချက်များ” တွင်ပါဝင်သည့် ကန့်သတ်ချက်များအပါအဝင် လူသား ချင်းစာနာမှုအကူအညီများပေးအပ်ခြင်းအပေါ် အထူးကန့်သတ် ထားချက်များအား ဖယ်ရှားရန်၊

(၅) မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးငယ်များအတွက် ငွေကုန်ကြေးကျနည်းပြီး ထိရောက်မှုရှိသော အစီအစဉ်များကို စီမံဆောင်ရွက်ရန် အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာအချက်အလက်များအပါအဝင် အခြား အချက်အလက်များအား လွတ်လပ်စွာကောက်ယူခြင်း၊ သုံးသပ်ခြင်း၊ ဖြန့်ဖြူးခြင်းများအပေါ် ကန့်သတ်ချက်များအား ဖယ်ရှားရန်၊

(၆) ကြိုတင်ကာကွယ်နိုင်သည့် ကူးစက်ရောဂါများကြောင့် မွေးကင်းစကကလေး၊ ကလေးနှင့် မိခင်သေဆုံးမှုများမြင့်မားနေသော နယ်စပ်ဒေသများရှိ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများကို မြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် ရှိရှိသမျှ ရင်းမြစ်များကို အသုံးပြုလုပ်ဆောင်ရန်၊

(၇) ဒေသအတွင်းတွင်တခုထည်းသောအဖွဲ့များဖြစ်နေတတ်သည့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများအခြေခံ၍ ဖွဲ့စည်းထားသည့် အဖွဲ့များအပါအဝင် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုအဖွဲ့များ၏ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုလုပ်ငန်းကို အားပေးထောက်ပံ့ပေးရန်၊ ထို့ ပြင် ရွှေ့ပြောင်းနေသောလူထုအတွက် အခြေခံကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ အထူးသဖြင့် တနိုင်လုံးအပေါ် အန္တရာယ်ပြုနေသည့် ငှက်ဖျား၊ တီဘီ၊ အိပ်ချ်အိုင်ဗီ၊ အေအိုင်ဒီအက်စ် ရောဂါများဆိုင်ရာ ကာကွယ်ပေးမှုများ အမြင့်မားဆုံး ရရှိစေရန်အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံကဲ့သို့သောအိမ်နီးနားချင်းနိုင်ငံများနှင့် ပိုမိုပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်၊

(၈) မိမိတို့ရပ်ရွာများတွင်ဖြစ်ပွားနေသည့် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာပြဿနာများနှင့်ပတ်သက်၍လုပ်ဆောင်နေသော ရပ်ရွာပြည်သူများအပေါ် အနှောက်အယှက်ပေးနေခြင်းများကို ရပ်တံ့ရန်၊ လက်ရှိဖမ်းဆီးထားသည့် လူသားချင်းစာနာမှုအကူအညီပေးသည့်ဝန်ထမ်းများနှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများကို ပြန်လည်လွှတ်ပေးရန်၊

(၉) နိုင်ငံတကာကသတ်မှတ်ထားသည့်အဆင့်အတန်းများနှင့်ကိုက်ညီစေရန်အတွက် အကျဉ်းထောင်များအတွက် ဘဏ္ဍာငွေများကို လုံလောက်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန်၊ အကျဉ်းထောင်များပြန်လည်ပြုပြင်ခြင်း၊ ရေနံနှင့်သန့်ရှင်းရေးကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း လုံလောက်သောအစားအစာနှင့် ကျန်းမာရေးအထောက်အပံ့များရရှိစေခြင်းတို့ အတွက် ဘဏ္ဍာငွေများကို သီးခြား သတ်မှတ်ပေးရန်၊

(၁၀) အမျိုးသမီးများနှင့်ကလေးများကျန်းမာရေးအတွက် အထူးလိုအပ်သည့်အကျဉ်းထောင်အဆင့်အတန်းများကို ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း၊ အမျိုးသမီးထောင်သားများအတွက် မမွေးဖွားမီ၊ မွေးဖွားစဉ်နှင့် မွေးဖွားပြီးအချိန် ကာကွယ်စောင့်ရှောက် မှုများမရှိမချင်း ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်များနှင့် မွေးကင်းစကလေးများရှိသောအမျိုးသမီးများကို ချုပ်နှောင်ခြင်းမပြုရန်၊

အပိုဒ် (၂၈) ပညာရေးဆိုင်ရာအခွင့်အရေး^{၆၂}

ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်အရ အခြေခံပညာကို အခမဲ့မသင်မနေရဟု ခွင့်ပြုထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်တွင်းဥပဒေ များ^{၆၃} နှင့် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင်လည်း^{၆၄} ထိုသို့ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ သို့သော်မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ လူငယ်အများ အပြားမှာ အရည်အသွေးရှိသော ပညာရေးရရှိမှုအတွက် ငြင်းပယ်ခံနေရပြီး အခြားသူများမှာလည်း ပညာသင်ကြားခွင့်ဆုံးရှုံး နေလျက်ရှိ၏။ နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်၏ ၁.၃ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာ ပညာရေးအတွက်အသုံးပြုနေသောကြောင့် အစိုးရက ပညာရေးအပေါ်တန်းဖိုးမထားမှုအား ထင်ထင် ရှားရှားတွေ့မြင်နိုင်သည်။ ပညာရေးကဏ္ဍအတွက်အသုံးပြုမှုမှာ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အနိမ့်ဆုံးအဆင့်ထဲတွင်ပါဝင်နေပြီး လူတိုင်းအတွက် တနှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ တစ်ဒေါ်လာထက်လျော့ပြီး သုံး စွဲလျက်ရှိ၏။^{၆၅} ထို့ကြောင့် ကျောင်းသားများနှင့် မိဘများသည် ဆရာလစာ၊ စာအုပ်စာတမ်းနှင့်အခြားကျောင်းသုံး ပစ္စည်း များ၊ ကျောင်းပစ္စည်းများထိမ်းသိမ်းခ၊ ပွဲလမ်းများနှင့် ဒေသခံအာဏာပိုင်များကလုပ်ဆောင်သည့် အခမ်းအနားများနှင့် အလှူများအတွက် နောက်ဆက်တွဲကုန်ကျမှုကို ပေးဆောင်နေရသည်။ CRFB ၏တွေ့ရှိချက်များအရ လူတိုင်းတက် ရောက် ပညာသင်ကြားနိုင်သည့် အခမဲ့ပညာရေးရရှိရန် အတားအဆီးများသည် ကလေးများ၏ ပညာသင်ကြားခွင့်ကို ချိုးဖောက်ခြင်းများပင်ဖြစ်သည်။ Save the children အဖွဲ့၏ အချက်အလက်များအရ ငါးနှစ်မှ ကိုးနှစ်အရွယ်အတွင်း ရှိကလေးများ၏ ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် ကျောင်းအပ်ခဲ့ကြသော်လည်း ထိုရာခိုင်နှုန်း၏ထက်ဝက်ကျော်မှာ ကျောင်းပြီးဆုံး အောင်မတက်နိုင်ကြချေ။^{၆၆} မြန်မာနိုင်ငံရှိပြည်သူများမှာ စစ်အစိုးရ၏ ပညာရေးစနစ်ကိုလျစ်လျူရှုမှုကြောင့် ဆိုးကျိုးများ ခံစားနေရချိန်တွင် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများမှာ သူတို့၏ဘာသာရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားဖြစ်မှုအပေါ်ထားရှိသည့် အစွဲအလမ်းများ ကြောင့် နောက်ထပ်ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုကို ခံနေရသေးသည်။ ထိုသို့ဖြစ်နေခြင်းမှာ ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်အပိုဒ် (၂၈) ကို ချိုးဖောက်ယုံသာမကဘဲ အပိုဒ် (၂) တွင်ဖော်ပြထားသည့် ခွဲခြားခြင်းမရှိရဆိုသည့် လမ်းညွှန် မူဝါဒကိုပါ ချိုးဖောက်ရာရောက်၏။

စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံသည် “အသိပညာခေတ်တွင်ကြုံတွေ့နေရသောစိမ်ခေါ်မှုများနှင့်ကိုက်ညီသော လေ့လာမှုလူမှုအသိုင်း အဝိုင်းအဖြစ် အရှိန်မြှင့်မည့် ပညာရေးစနစ်တစ်ခု”ကို တည်ဆောက်ရန်ဆိုသည့်ရည်မှန်းချက်ဖြင့် နှစ်(၃၀) ကြာ ပညာရေး တိုးတက်ရေးအစီအစဉ်ကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ ထို့ပြင် လူတိုင်းအတွက်ပညာရေး - အမျိုးသားစီမံကိန်း (၂၀၀၃-၂၀၁၅) ကို လည်း အသေးစိတ်ချမှတ်ခဲ့သည်။^{၆၇} သို့သော် လုံလောက်သောစီမံချက်များမရှိခဲ့သလို လုံလောက်သောဘဏ္ဍာငွေ ခွင့်ပြုခြင်း များလည်း မရှိခဲ့ပေ။ မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေးအထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအရာရှိ၏ လေ့လာချက်အရ ပညာရေးဆိုင်ရာတစ်ခုလုံး အတွက်ချမှတ်ထားသောဘဏ္ဍာငွေ ကြေးဟူ၍သီးသန့်မရှိဘဲ ဘဏ္ဍာငွေများမှာ ပညာရေးဆိုင်ရာနှင့်ပတ်သက်သည့် ဝန်ကြီးဌာန (၁၃) ခုအတွက် ခွဲဝေသုံးနေရသည်ကို တွေ့ရသည်ဟုဆိုသည်။ ကလေးအခွင့် အရေးကော်မတီကလည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခိုင်လုံသောအချက်အလက်ကိန်းဂဏန်းများထောက်ပြခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ကျားမအလိုက်၊ အသက်အလိုက်၊ မြို့နေကျေးလက်အလိုက်အချက်အလက်ကိန်းဂဏန်းများမရှိကြောင်းဆိုပြီး အစိုးရအနေ ဖြင့် ထိုလိုအပ်ချက်များကို ဖြည့်ပေးရန် တိုက်တွန်းခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးအတွက် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများရရှိ ရန်နှင့် ပြည့်စုံသောအချက်အလက်ကိန်းဂဏန်းများရရှိရန် ခက်ခဲဆဲဖြစ်သည်။ အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအရာရှိကဆိုသလို ထိုသို့အချက်အလက်ကိန်းဂဏန်း များမပြည့်စုံမှုကြောင့် “ပညာရေးဆိုင်ရာဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ပညာသင်ကြားခွင့်ကိုအာမခံ ပေးနိုင်သည့် တာဝန်ရှိမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်ကို လျော့ကျစေသည်” ဟုဆိုခဲ့သည်။^{၆၈}

စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံသည် “တောင်တန်းနှင့် မြေပြန့် ကျေးလက်နှင့်မြို့ပြတို့ အကြားကွာဟမှုကို လျော့ကျစေရန်”အတွက် ပညာရေးဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလုပ်ငန်းများကို အားကြီးမာန်တက်လုပ်ဆောင်နေသည်ဟု ကြေးကြော်လျက်ရှိသည်။^{၆၉} သို့သော်လဲ CRFB အဖွဲ့ဝင် အဖွဲ့အစည်းများကနေ၍ ထိုဒေသများတွင် ကောက်ယူရရှိသည့်အချက်အလက်များက ထိုကြေးကြော်ချက်များသည် လက်တွေ့နှင့် ကွဲလွဲနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းဒေသများရှိ စစ်တပ်၏ထိမ်း ချုပ်မှုဒေသများတွင်နေထိုင်နေရသောရွာသူရွာသားများသည် အစိုးရကပြောဆိုနေသလို လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ နှင့် ကျောင်းများကို အစိုးရကငွေကြေးထောက်ပံ့တည်ဆောက်ပေးနေပြီး ကျေးလက်ဒေသများရှိကလေးများအတွက် ပညာ ရေးအထောက်အပံ့များပေးအပ်နေသည်ဆိုသောအချက်ကို လက်မခံကြပေ။ ပညာရေးအတွက်လုံလောက်သောထောက်ပံ့ပေး ခြင်းမျိုးမရှိသည့်အတွက် ဒေသခံများမှာ လုပ်အားပေးခြင်း၊ ငွေကြေး၊ ရိက္ခာနှင့်အခြားအထောက်အပံ့များပေးခြင်းတို့အပြင်

ခရီးသွားလာမှု၊ ကုန်သွယ်မှု၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းဘဝတို့အပေါ်ကန့်သတ်ခံခြင်းများကို ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ ထို့ပြင်ဝင်ငွေနည်း ပါးသည့်မိသားစုများမှာ ရင်သွေးများကို ကျောင်းမပို့နိုင်ဘဲ အလုပ်လုပ်ရန်စေခိုင်းရသည့်အဖြစ်များဖြစ်စေသည်။

အစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းဒေသနှင့် အခြားဒေသများတွင် ရင်းမြစ်များကန့်သတ်ခြင်း၊ အသုံးစားရိတ်များလျော့ချခြင်း နှင့် သင်ရိုး ညွှန်းတမ်းများကို တင်းကြပ်စွာ ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းများလုပ်ဆောင်ပြီး ထိုဒေသများရှိ ပညာရေးစနစ်များကို စနစ်တကျလျော့ကျ အောင်လုပ်ဆောင်နေကြောင်း ကလေးများ၊ မိသားစုဝင်များနှင့် ရပ်ရွာလူထုပေါင်း (၁၆၀) ကျော်နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရေးသားခဲ့သည့် ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့၏အစီရင်ခံစာက ဆိုထားသည်။^{၇၀}

ကရင်ပြည်နယ်ဖာပွန်ခရိုင်ရှိဖခင်တဦးက “ရွာသားတွေက ကျောင်းဆရာလစာကို ပေးရတယ် တနစ်ကို ကျပ်ခြောက်သောင်း (၅၄ ဒေါ်လာ) လောက်ပေးရတယ်။ အစိုးရကျောင်းတက်တဲ့ကျောင်းသားတွေက စာအုပ်ခဲတံအကုန် ကိုယ်ဖာသာကိုယ်ဝယ်ရတယ်။ ကျနော် ကလေးသုံးယောက်ကို အစိုးရကျောင်းပို့တာ ငွေ သုံးသောင်း (၂၇ ဒေါ်လာ)လောက်ကုန်တယ် ” Saw N---, N--- village, Papun District (November, 2007).^{၇၁}

အလားတူအဖြစ်အပျက်မျိုးကို အခြားတိုင်းရင်းသားဒေသများတွင်လည်းတွေ့ရတတ်သည်။ ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ (CHRO) အဖွဲ့ကချင်းပြည်နယ် ထန်တလန်မြို့နယ်တွင် အဆမတန်မြင့်မားပြီး မဖြစ်မနေပေးရသည့်ကျောင်းဝင်ကြေးကြောင့် ကျောင်းသား ပေါင်းများစွာကျောင်း မတက်နိုင်ကြောင်းဆို၏။ ၂၀၀၆- ၂၀၀၇ ခုနှစ်ပညာသင်နှစ်စဉ်တွင် မြို့နယ်ပညာရေးမှူးက အထက်တန်းကျောင်းသားတဦးလျှင် သုံးထောင်ငါးရာကျပ်၊ အလယ်တန်းကျောင်းသားတဦးလျှင် သုံးထောင်ကျပ်၊ မူလတန်း ကျောင်းသားတဦးလျှင် နှစ်ထောင်ကျပ်စီ ဝင်ကြေးပေးရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ အခြားပေးသွင်းရသည့် ကျောင်း ဝတ်စုံကြေး၊ စာအုပ်စာတမ်းကြေးအပါအဝင်ဖြစ်ပါက ကျောင်းသားတဦးကိုတနစ်အတွက် ကျပ်နှစ်သောင်း (ဒေါ်လာ ၂၀) ခန့်ပေးသွင်းရသည်။^{၇၂}

ကျောင်းဆရာလစာများမလုံလောက်မှု

ကျောင်းဆရာဆရာမများလစာမှာ အလွန်နည်းပါးလှသည်။ တခါတလေတွင် လစာပင်မရရှိတတ်ကြပေ။ ချင်းပြည်နယ် တွင်အထက်တန်းပြဆရာတယောက်၏လစာမှာ လုပ်သက်အလိုက် ခြောက်သောင်းလေးထောင်မှ ရှစ်သောင်းခန့် (၆၄- ၈၀ ဒေါ်လာခန့်) သာရှိသည်။ အလယ်တန်းပြဆရာတယောက်မှာ ငါးသောင်းသုံးထောင်မှ ငါးသောင်းကိုးထောင် (၅၃-၅၉ ဒေါ်လာခန့်) မူလတန်းပြဆိုလျှင် လေးသောင်းခုနစ်ထောင်မှ ငါးသောင်းသုံးထောင်ခန့် (၄၇-၅၃ ဒေါ်လာခန့်) အသီးသီးဖြစ်သည်။ ခရိုင်တစ်ခုလုံးကိုကြီးကြပ်ရသည့် ခရိုင်ပညာရေးမှူး လစာမှာ ကျပ်တသိန်း (၁၀၀ ဒေါ်လာခန့်)ဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေထွက်ငွေကို နှိုင်းယှဉ်မည်ဆိုပါက ပြည်နယ်၏မြို့တော်ဖြစ်သောဟားခါးမြို့တွင် ဆန်တအိပ်သည် သုံးသောင်းငါးထောင် ပေါက်ဈေးရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ရရှိသောလစာငွေမှာ အခြေခံစားကုန်ဝယ်ယူနိုင်ရန်အတွက် အလွန်နည်းပါးလွန်းနေသည်။^{၇၃} ဆရာဆရာမ များ၏အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို ကာမိစေရန်အတွက် တချို့ကျောင်းများတွင် သာမန် စာသင်ချိန်ထက်အချိန်ပိုသင်ကာ ကျောင်းသားများထံမှ အချိန်ပိုကြေးကောက်ခံတတ်ကြသည်။ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများထဲတွင် အရေးကြီး သည့်အချက်များကို ထိုအချိန်ပိုစာသင်ချိန်အတွင်း၌သာ သင်ကြားပေးတတ်ကြောင်း ကျောင်းသားများကဆိုသည်။ ချင်းပြည်နယ် ဖလမ်းမြို့နယ် တိုက်နယ်ရှိအထက်တန်းကျောင်းတွင် ၂၀၀၈ - ၂၀၀၉ ခုနှစ်စာသင်နှစ်စဉ်မှစတင်၍ တလလျှင်အချိန်ပိုကြေး နှစ်ထောင်ပေး သွင်းရကြောင်း သိရှိရသည်။^{၇၄}

လစာမလုံလောက်မှုကြောင့် ကျောင်းဆရာဆရာမများမှာ အခြားအလုပ် နှစ်မျိုးသုံးမျိုးလုပ်ဆောင်ရတတ်သည်။ ထိုအတွက် ကြောင့် စာသင်ခန်းအတွက်စာသင်ချိန်နှင့် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပြင်ဆင်ချိန်များအပေါ် ထိခိုက်လာခဲ့သည်။ “ကျမ မွန်ပြည်နယ် က ရွာတရွာကလာတာပါ။ ကျမအမေက မူလတန်းပြဆရာမပါ။ ကျောင်းကပြန်လာရင် ကျမအမေကျောင်းမှာ ရောင်းဖို့ အိမ်တွင်းလုပ် သားရည်စာတွေ ကျမကပိုင်း လုပ်ပေးရတယ်။ ကျောင်းမှာဆိုရင် ကျမအမေတယောက်ထဲမဟုတ်ဘူး၊ တခြား ကျောင်းဆရာမတွေလည်း မိန့်ရောင်းကြတယ်။ ကျောင်းသားတွေကိုလဲ သူတို့မှန်တွေကို လိုက်ရောင်းခိုင်းတတ်တယ်။ တချို့ဆရာမတွေဆို နေ့လည်မှန်စားလွှတ်ချိန်မှာ အတန်းအားလုံးကို လိုက်ရောင်းတယ်။ ကျောင်းသားတွေက တဆယ်ဖိုး ရောင်းရရင် ကော်မရှင်တကျပ်ရတယ်” ဟု အသက် (၂၄) နှစ်ရှိတဲ့ မွန်အမျိုးသမီး တယောက်က ၂၀၀၈ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် ပြောပြပါသည်။

လက်ရှိပညာရေးစနစ်နှင့် ဆရာဆရာမ၏လစာနည်းပါးမှုများက ပညာရေးဝန်ထမ်းများအတွင်း အဂတိလိုက်စားမှုကို အားပေး နေလျက်ရှိသည်။ ကျောင်းသားများအနေဖြင့် ဆရာဆရာမကို လာဒ်ပေးပြီးအမှတ်ကောင်းရစေသည်။ တချိန်ထဲမှာပင် အစိုးရ အာဏာပိုင်များ၏သားသမီးများနှင့် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်းတာဝန်ခံများ၏သားသမီးများမှာ အလိုလို အမှတ်ကောင်းများရတတ်ကြသည်။ စာမေးပွဲတွင်အမှတ်ကောင်းများရရှိအတွက် လာဒ်ထိုးပြီးအမှတ်ကောင်းရလာသူများသည် အမှန်တကယ်နားလည်သဘောပေါက် ခြင်းများ မရှိကြချေ။^{၇၅}

ကျောင်းများမလုံလောက်ခြင်းနှင့် ဝန်ထမ်းများမလောက်ငှခြင်းတို့ကလည်း နယ်စပ်ဒေသများနှင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် အရည် အသွေးပြည့်သောပညာရေးများရရှိစေရန်အတွက် အဓိကအတားအဆီးများဖြစ်သည်။ ချင်းပြည်နယ်ရှိဒေသအများ အပြားတွင် ကျောင်းတကျောင်းကို ရွာလေး၊ ငါးရွာက အားကိုးနေရသည်။ နအဖ၏ ၂၀၀၈ ကိန်းဂဏန်းများအရ ချင်းပြည်နယ်တွင် ကျောင်းသားပေါင်း (၁၀၉, ၃၃၄) ဦးရှိပြီး ပြည်နယ်တစ်ခုလုံးလူဦးရေ၏ ငါးပုံတပုံဖြစ်သည်။ ထိုတင်ပြချက်ထဲမှာပင် ချင်းပြည် နယ်တွင်ကျောင်းဆရာဆရာမပေါင်း (၄, ၇၇၇) ဦးရှိသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုကိန်းဂဏန်းများအရ ဆရာဆရာမတယောက်လျှင် ကျောင်းသား (၂၂) ဦးကို သင်ကြားနေရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်ကျေးလက်ဒေသများတွင် ထိုအတိုင်းဖြစ်မနေပါ။ ကျောင်း ဆရာဆရာမတစ်ဦးကို ကျောင်းသားနှစ်ရာခန့်အထိ သင်ကြားနေရသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ တချို့ဒေသများတွင် ရွာလေး၊ ငါးရွာ အတွက် ကျောင်းတကျောင်းသာရှိသည်။^{၇၆}

ချင်းပြည်နယ်တွင် အထက်တန်းကျောင်းပေါင်း (၄၉) ကျောင်းသာရှိပြီး အဆင့်မြင့် ကောလိပ်နှင့် တက္ကသိုလ်များမရှိပေ။ ထို အချက်က မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက နိုင်ငံအားလုံးအလှည့်ကျအစီရင်ခံရသည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (UPR) လုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပြောခဲ့သလို "ပြည်နယ်နှင့်တိုင်း (၁၄) ခုစလုံးတွင် ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ ကွန်ပျူတာတက္ကသိုလ်၊ နည်းပညာတက္ကသိုလ်အနည်းဆုံး တခုစီရှိသည်" ဆိုသောအချက်နှင့် ကွဲလွဲနေသည်။^{၇၇} ထို့ကြောင့် ချင်းပြည်နယ်တွင် အထက်တန်းကျောင်းအောင်မြင်သူ ကျောင်းသားများသည်ချင်းပြည်နယ်ပြင်ပသို့သွားရောက်သင်ကြားမှအဆင့်မြင့်ပညာကိုဆက်လက်သင်ကြားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချင်းကျောင်းသားများသည် ပညာသင်ကြားအတွက် အခက်အခဲများရင်ဆိုင်ရသလို ကောလိပ်တက္ကသိုလ်များတွင် တဦးထက်ပိုမိုတက်ရောက်နေသောရင်သွေးများရှိသည့် မိဘများ အတွက် ငွေကြေးပိုင်းအခက်အခဲပိုဖြစ်စေသည်။

လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများနှင့်ပညာရေး

တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများကလည်း ကလေးငယ်များ ပညာရေး အပေါ်ဆိုးဆိုးဝါးဝါး သက်ရောက်စေသည်။ အလွန်အမင်းဆိုးဝါးနေသည့် ဆင်းရဲမွဲတေမှုများအပြင် အစိုးရတပ်များ၏အပြစ် ပေးအရေးယူခြင်းများနှင့် တိုက်ခိုက်ခြင်းများ ကိုရှောင်ရှားရန်အတွက် မိသားစုအများအပြားမှာ နေရပ်မှတိမ်းရှောင်ခဲ့ကြရ ရှာသည်။ ထိုဒေသများရှိ ကလေးငယ်များ၏ ကျောင်းတက်ရသည့် အခွင့်အလမ်းများမှာ အတင်းအဓမ္မနေရာပြောင်းရွှေ့ ရခြင်းကြောင့် အနှောင့်အယှက်ဖြစ်ရသည်။ တချို့ကျေးရွာများတွင် ကျောင်းဟူသည်ရှိမရှိဘဲ မိဘများမှာလည်း ရင်သွေးများကို တခြားနေရာဒေသများတွင် သွားရောက်ပညာသင်ရန် မထောက်ပံ့နိုင်ကြချေ။ စစ်တပ်က ကျေးရွာများကိုလာရောက် တိုက်ခိုက်ပါက ပညာရေးဆိုင်ရာ အသုံးအဆောင်များကို စွန့်ပစ်ခဲ့ကြရပြီး ကျောင်းသားများမှာ တောတွင်း၌သာ ပညာ ဆက်သင်ကြရလေ့ရှိသည်။ တောထဲတွင်ရေရာဖြင့် ဖြစ်သလိုဆောက်ထားသော ကျောင်းများတွင် သင်ကြားရသော ကျောင်းသားများသည် အရည်အသွေးရှိသောပညာရရှိရန် အနှောင့်အယှက်များစွာကြုံရသည်။ သူတို့အတွက် ပညာ ရေးအထောက်အကူပစ္စည်းများ၊ စာအုပ်များ၊ စာသင်ခန်းများမရှိပေ။ မြေကြီး သို့မဟုတ် ကျောက်တုံးမျက်နှာပြင်များ ပေါ်တွင်သာ စာရေးသားကြရသည်။ ပဲခူးခရိုင်ရှိ အသက် (၁၃) နှစ်ရှိသောကလေးတဦးက သူ့အတွေ့အကြုံ ကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ယခုလိုပြောပြသည်။ "ရွာမှာ နှစ်နှစ်ကျောင်းတက်ပြီး တောထဲပြေးရတယ်။ ရွာကျောင်းမှာ စာဆက်သင် လို့မရတော့ဘူး။ ဆက်ပြေးဆက်ပြေးနဲ့ ဘီဆိုတဲ့နေရာကို ရောက်တယ်။ နအဖတပ်တွေထပ်လာလို့ပြေးလိုက်တာ ဂျီဆို တဲ့နေရာကိုထပ်ရောက်တယ်။ ဘီမှာနေတုံးက ကျောင်းတက်လို့ရသေးတယ်။ ဒါပေမဲ့ တလလောက်တက်ပြီး ထွက်ပြေး ရတာဘဲ။ ဂျီဆိုတဲ့နေရာမှာ တလလောက်နေတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဘာစာအုပ်မှမရှိတော့ တောငှက်ပျောရွက်တွေပေါ်မှာ စာရေးပြီး သင်ခဲ့ရတယ်။"^{၇၈}

ကရင်ပြည်နယ်ရှိ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသောဒေသမှ (၁၅)နှစ်အရွယ်မိန်းကလေးတဦးကလည်း "ကျမ ခုနှစ်တန်းတက်တုံးက နှစ်လည် စာမေးပွဲဖြေနေတုံး မော်တာပေါက်ကွဲသံတွေကြားရတယ်။ ဒီအသံတွေကြားမှာဘဲ အာရုံစိုက်ပြီး စာမေးပွဲဖြေခဲ့ရတယ်။ စာမေးပွဲဖြေပြီးတာနဲ့ ရွာဆီတန်းပြေးပြန်တော့တာဘဲ"ဟု ပညာရေးအပေါ် လက်နက်ကိုင်စစ်ပွဲ သက်ရောက်မှုကို ပြန်ပြောပြ ခဲ့သည်။ (ဒီဇင်ဘာလ ၂၀၀၉ ခုနှစ်)^{၇၉}

စစ်တပ်ကအပြည့်အဝမချုပ်ကိုင်နိုင်သောနေရာများတွင် အရပ်သားများနေထိုင်မှုကိုပပျောက်စေရန်အတွက် ကျေးရွာများကို ဖျက်ဆီးခြင်းများလုပ်ဆောင်ရာတွင် စစ်သားများသည် စာသင်ကျောင်းများကို နေအိမ်များ၊ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများ၊ စပါး ကျိုများနှင့် မျိုးစေ့များထားရာနေရာများနှင့်အတူ မီးရှို့ဖျက်စီးလေ့ရှိ၏။ ကုလသမဂ္ဂ၏မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအထူး စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအရာရှိက "အပြည် ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုတရားရုံး၏ ရောမစာချုပ်တွင် စာသင်ကျောင်းများအပါအဝင် အရပ်သားများဆိုင်ရာအဆောက်အဦများကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့်တိုက်ခိုက်ခြင်းအား စစ်ပွဲဆိုင်ရာရာဇဝတ်မှုမြောက်ကြောင်း ပြောဆိုထားသည်။ စစ်တပ်၏ ဖြတ်လေးဖြတ်ပေါ်လစီကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရွာများကို စနစ်တကျဖြင့်ဖျက်ဆီးခဲ့ပြီး စာသင်ကျောင်းများကိုလဲတိုက်ခိုက်ခဲ့သည်" ဟုဆိုသည်။ သူက "ကျောင်းများကို တိုက်ခိုက်ခြင်းများအတွက် အမှန်တရား၊ တရားမျှတမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုများကို ရှာဖွေရန်လိုအပ်နေအုံးမည်"ဟုဆိုထားသည်။^{၈၀}

၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ပိုင်း ကျောက်ကြီးမြို့နယ်ရှိကျောင်းပေါင်း (၁၃) ကျောင်းကို တပ်မတော်က မီးရှို့ဖျက်စီးခဲ့ကြောင်း ကရင်လူငယ်အဖွဲ့အစည်း (KYO)ကဆိုသည်။ ထိုကျောင်းများတွင်ပညာသင်နေကြသည့်ကျောင်းသားအနည်းဆုံးငါးရာခန့်သည် ပညာသင် အထောက်အကူများနှင့် ပညာရေးများပြတ်တောက်ခဲ့ကြရသည်။ ထိုဒေသအတွင်းတွင် တပ်မတော်က ယခင်သုံးစွဲနေကျလမ်းများကို အသုံး မပြုရန် တားမြစ်ခဲ့သည်။ ထိုလမ်းများဖြတ်သန်းသူများကို ပစ်ခတ်မည်ဟု တပ်မတော်က အမိန့်ထုတ်ထားသည်။ ထိုသို့တားမြစ်ပြီးနောက် ဒေသရှိကျောင်းသားများသည် ပစ်ခတ်မှုကိုစိုးရိမ်ရသောကြောင့် ကျောင်းတက်ရန်ပျက်ကွက်ခြင်းနှင့် စာမေးပွဲများလာရောက်မဖြေဆိုရ ကြောင်း ကရင်လူငယ်အဖွဲ့ကိုပြောပြကြသည်။ ထိုလမ်းများသည် တခြားရွာမှကျောင်းများသို့သွားရောက်ရန် အဓိကအသုံးပြုနေရသော လမ်းများဖြစ်သည်။ ထိုသို့သွားလာမှု ကန့်သတ်ချက်ကြောင့် ကလေးအများအပြားမှာ ကျောင်းမတက်ဘဲ နေအိမ်တွင်သာနေထိုင်ခဲ့ရသည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလမှစတင်၍ တပ်မတော်နှင့်ကရင်လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြားတိုးမြှင့်လာသော ပဋိပက္ခများကြောင့် ကရင်ပြည်နယ် ခူးပလာယာအရှေ့ပိုင်းနှင့် ဖားအံခရိုင်တို့အတွင်း ကလေးများ၏ ပညာရေးအနှောက်အယှက်ဖြစ်ခြင်းများ ဆိုးဆိုးဝါးဝါးဖြစ်သည့်အပေါ် ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။^{၁၂} ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့နှင့်ဆက် သွယ်မိသော လူထုအခြေပြုပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏အဆိုအရ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသောပဋိပက္ခများကြောင့် ကော့က ရိတ် မြို့နယ်အတွင်းရှိကျောင်းပေါင်း (၂၄) ကျောင်းအပေါ်သက်ရောက်မှုများရှိခဲ့ကြောင်းသိရှိရသည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၁၇) ရက်အထိ ထိုကျောင်းများအနက် ကျောင်း (၁၈) ကျောင်းကို ပိတ်ခဲ့ရပြီး ဖွင့်ထားသော ကျန်ရှိကျောင်းများသို့ တက် ရောက်သည့်ကျောင်းသားဦးရေမှာလည်း (၅၀) ရာခိုင်နှုန်းသာရှိသည်။ ထိုသို့ကျောင်းပိတ်ခြင်းကြောင့် ကျောင်းသား (၃၇၀၀) ဦးအပေါ် သက်ရောက်မှုများဖြစ်စေခဲ့ကြောင်း လူထုအခြေပြုအဖွဲ့များက ခန့်မှန်းကြ၏။ ရွှေပြောင်းနေထိုင်နေရ သည့်ရွာသားများကလည်း သူတို့သားသမီးများ၏ပညာရေးများ ပြတ်တောက်ကုန်ရကြောင်း ပြောကြားကြသည်။ တချို့ သောမိသားစုများကို သူတို့ရင်သွေးများကို ဆက်လက်ဖွင့်နေသည့် အနီးအနားရှိကျောင်းများသို့ တက်ရောက်ရန်စေလွှတ် ခြင်း^{၁၃} သို့မဟုတ် ထိုင်းနိုင်ငံရှိခိုလှုံရာစခန်းများတွင် ယာယီကျောင်းများဖွင့်လှစ်ပညာသင်ကြားစေခြင်းများလုပ်ဆောင်ခဲ့ သော်လည်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် အမြောက်အများပြောင်းရွှေ့ထွက်ခွာလာရသော ကလေးများ၏ လိုအပ်ချက်အတိုင်း ဖြည့်ဆည်းနိုင်သည်ဟု မဆိုသာနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် မိဘများနှင့် အတူထွက်ပြေးလာခဲ့ရသည့်ကလေးများမှာ ပညာသင်ကြားနိုင် ရန်အခက်အခဲများစွာတွေ့ရပြီး ပညာသင်ကြားရေးပြတ်တောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ကြရ၏။

မိန်းကလေးများအတွက် ပညာရေး

လက်ရှိအချိန်ထိ တွင်တွင်ကျယ်ကျယ်ရှိနေသော လိင်အခြေပြုအမြင်များဖြစ်သည့် သားယောက်ျားလေးပညာရေးကို သမီး မိန်းကလေးထက် ဦးစားပေးရမည်ဆိုသောအမြင်များကြောင့် မိန်းကလေးများသည် ကျောင်းမှစောစောထွက်ပြီး မိသားစု ကိုကူညီကြသည် သို့မဟုတ် ကျောင်းတက်ရင်းအချိန်ပိုင်းအလုပ်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ကျောင်းသူများသည် ကျောင်းသွားရ သည့် လမ်းတလျှောက်တွင် စစ်တပ်အပါအဝင် အခြားသူများက ကျူးလွန်သည့် လိင်ပိုင်းနှင့် လိင်အခြေပြုအမြင်များ အပေါ် အခြေခံသည့်အကြမ်းဖက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ရတတ်ကြသည်။ **(အဖြစ်အပျက်များကို လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်အခန်း တွင် ဖတ်ရှုနိုင်သည်။)** အမျိုးသမီးအဖွဲ့ချုပ် မြန်မာနိုင်ငံ (WLB) က အစီရင်ခံချက်များအရ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ရွာစုစုပေါင်း (၂၅) ရွာအတွက် ကျောင်းတကျောင်းသာရှိသည်။ ထို့ကြောင့် အနီးဆုံး ကျောင်းသည် အနည်းဆုံးနာရီပေါင်းခန့်လမ်းလျှောက် ရသည့် အကွာအဝေးတွင်ရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် တချို့မိသားစုများကို သမီးမိန်းကလေးတွေကို အန္တရာယ်ပြုမည်ကိုစိုးရိမ် သဖြင့် ကျောင်းမှနှုတ်ထွက်စေလေ့ရှိသည်။ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သောအစီရင်ခံစာအရ "မိန်းကလေးများသည် အိမ်မှုကိစ္စများကို ကူညီရမည်ဟူသောအစွဲရှိသောကြောင့် အဆင့်မြင့်ပညာရေးတွင် လွတ်လပ်မှု ပိုမိုနည်းပါးနေသည်" ဟုဆိုထားသည်။ ထို့ကြောင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအကန့်အသတ်များနှင့် စစ်တပ်ကြီးစိုးသည့်ကျေးလက် ဒေသများရှိ မိန်းကလေးအဖွဲ့များကြောင့် မိန်းကလေးငယ်များနှင့် ယောက်ျားလေးငယ်များအတွက် ပညာရေး၏အရေးပါမှုကို ရပ်ရွာလူထုက လက်မခံသည့်အဖြစ်များရှိစေခဲ့သည်။

ပညာရေးတွင်ခွဲခြားမှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာဘာသာစကားမှလွဲ၍ အခြားမည်သည့်ဘာသာကိုမှ တရားဝင်သင်ကြားခွင့်မရှိ။ ကလေးအခွင့်အရေး စာချုပ်အပိုဒ် (၃၀)^{၁၄} နှင့် အပိုဒ် (၂) ပါ ခွဲခြားခြင်းမရှိစေရဆိုသည့်မူဝါဒများက ပညာရေးတွင် လူနည်းစုများအပေါ်ခွဲခြား ခြင်းမရှိရန် ကာကွယ်ထားပေးသည်။ ကလေးအခွင့်အရေးကော်မတီ၏ အထွေထွေပြောဆိုချက် အမှတ် (၁) တွင် အပိုဒ် (၂၉- က) ကို စာချုပ်ပါအခြားအပိုဒ်များနှင့် "သီးခြားခွဲခြားထား၍မရ"ဟုဆိုထား၏။ အထူးသဖြင့် အပိုဒ် (၃၀) တွင်ဖော်ပြထားသည့် "လူနည်းစုဝင်ကလေးများ၏ ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများ"ကို အဓိကထား၍ ဖော်ပြရေးသားထား သည်။^{၁၅} ကျောင်းသားအများစုသည် သူတို့၏ တိုင်းရင်းသားစကားကို မိခင်ဘာသာစကားအဖြစ်ပြောဆိုကြပြီး ဘာသာနှစ် မျိုးဖြင့် သင်ကြားသည့်ပညာရေးကြောင့် ပညာသင်ကြားရေး၏ အစောပိုင်းကာလတွင် သူတို့မိခင်ဘာသာစကားကို မသင်ယူခင် အခြားဘာသာစကားကို သင်ယူရသည့်အတွက် အခက်အခဲကြုံရလေ့ရှိသည်။^{၁၆} ချင်းပြည်နယ်ရှိ ကျောင်းသားများသည် အာ ကာပိုင်များ၏ ဘာသာရေးဖိနှိပ်မှုကိုခံရသလို ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်လည်း ရိုဟင်ဂျာကလေးငယ်များသည် သူတို့ကို အစိုးရက

နိုင်ငံ သားဖြစ်ခွင့်အသိအမှတ်မပြုသောကြောင့် နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ကို ငြင်းဆန်ခံနေဆဲဖြစ်သည်။

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် နိုင်ငံတော်၏အရင်းအမြစ်များကို ပြောင်းပြောင်းတင်းတင်းပင်အသုံးချပြီး နယ်စပ်ဒေသဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးများရေးရာဝန်ကြီးဌာနမှတစ်ဆင့် ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွားရေးအတွက် လုပ်ဆောင်နေသည်။ ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ကန်ပက်လက်မြို့နယ် ထိုဝန်ကြီးဌာနသည် အခြားသောကျောင်းပုံစံနှင့်ကွဲပြားသည့် နယ်စပ်ဒေသတိုင်းရင်းသားလူငယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးသင်တန်းကျောင်းတစ်ခုကို ဖွင့်လှစ်ထားသည်။ ထိုကျောင်းတက်ရောက်ပါက ကျောင်းလခပေးစရာမလိုဘဲ ကျောင်းဝတ်စုံနှင့် ရိက္ခာများကိုအခမဲ့ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုကျောင်းသို့တက်ရောက်လိုသည့် ကျောင်းသားများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာသို့အရင် ကူးပြောင်းရမည်ဖြစ်၏။ ၂၀၁၀ ခုနှစ် ဇူလိုင်လမှစ၍ ထိုကျောင်း၏ကျောင်းအုပ်ဖြစ်သော ဦးဟွန်အောင်က အထက်တန်းကျောင်းသားအမျိုးသားများကို သူတို့မှတ်ပုံတင်တွင်ရေးသားထားသည့် ကိုးကွယ်သည့်ဘာသာနေရာတွင် ခရစ်ယာန်ဘာသာအစား ဗုဒ္ဓဘာသာအဖြစ်ပြောင်းလဲရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ထိုသို့ပြောင်းလဲပါက ကျောင်းဝတ်စုံ၊ လစဉ် ရိက္ခာနှင့် တကိုယ်ရေသုံးပစ္စည်းများ အခမဲ့ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောဆိုခဲ့သည်။^{၆၀}

ဘာသာပြောင်းခဲ့သောကျောင်းသားများကို အခြားကျောင်းများသို့ဆက်လက်တက်စေပြီး ကျောင်းပြီးပါက ဒေသခံအာဏာပိုင်များထံတွင် အလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ “ခရစ်ယာန်ဘာသာလို့ရေးထားတဲ့ မှတ်ပုံတင်ကိုင်ရင် အလုပ်ရဖို့ခက်တယ်။ ကျနော်တို့ဒေသမှာ ခရစ်ယာန်နဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာလူဦးရေအတူတူလောက်ရှိပေမဲ့ ဗုဒ္ဓဘာသာတွေကို ရာထူးတွေ အလုပ်တွေရကုန်ပြီး နေရာတိုင်းကို ချုပ်ကိုင်ထားနိုင်တယ်။ ဒါကြောင့် ခွဲခြားဖိနှိပ်မှုတွေကို ပိုခံစားရတယ်” ဟု ဒေသခံတဦးက ဆိုပါသည်။^{၆၁}

ရခိုင်ပရောဂျက်၏ ကျွမ်းကျင်သူတဦးက နိုင်ငံသားအဆင့်မရှိခြင်းကြောင့် ရိုဟင်ဂျာကလေးငယ်များသည် ပညာသင်ကြားခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ ဆိုးဆိုးဝါးဝါးခွဲခြား ခံနေရသည်ဟုဆိုသည်။ ပညာသင်ကြားခွင့်မရခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းရင်း တချက်မှာ လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့် မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပြည်နယ်ရှိတစ်ခုစီသည့်သောတက္ကသိုလ်မှာ စစ်တွေမြို့တွင်ရှိပြီး ရိုဟင်ဂျာကျောင်းသားများသည် တက္ကသိုလ်တက်ခွင့်ရရှိသော်လည်း စစ်တွေသို့သွားရောက်တက်ရန် ခွင့်ပြုချက် မရရှိကြချေ။ ထို့ကြောင့် အထက်တန်းအောင်ကျောင်းသား အများစုမှာ အဆင့်မြင့်ပညာဆက်သင်ခွင့်ရကြသည်။ နိုင်ငံသားအဆင့်မရှိသောသူများသည် အစိုးရဌာနများတွင် အလုပ်လုပ်ခွင့်မရှိသဖြင့် ပညာတတ်သောသူများအတွက် ရရှိနိုင်သော အလုပ်မှာ အနည်းငယ်မျှသာရှိပြီး တိုးတက်လမ်းများနည်းနည်းပါးပါးသာ ရှိတော့သည်။ နိုင်ငံသားအဆင့် မရှိသူများသည် ဆေးတက္ကသိုလ်ကဲ့သို့သောပညာများကို သင်ကြားခွင့်မရှိပေ။ မူလတန်းနှင့် အလယ်တန်းပညာများကို ရခိုင်ပြည်နယ် မြောက်ပိုင်းရှိကျေးရွာများတွင် သင်ကြားနိုင်သော်လည်း ထိုကျောင်းများကို အစိုးရ လစ်လျူရှုခြင်းမရှိဘဲ ပစ်ထားလေ့ရှိသည်။ ရိုဟင်ဂျာများကို အစိုးရရာထူးများထမ်းဆောင်ခွင့်မပြုသဖြင့် ကျောင်းဆရာများအဖြစ်လည်း တာဝန်ထမ်းဆောင်မရပေ။ ကျောင်းများတွင် အရည်အချင်းရှိသောဆရာဆရာမများကင်းမဲ့နေပြီး ရခိုင် ဆရာဆရာမများကလည်း ရိုဟင်ဂျာကလေးများကို သင်ကြားလိုစိတ်မရှိကြပေ။ ကလေးများမှာ မိသားစုအတွက်အလုပ်လုပ်ရခြင်းနှင့် အမွေလုပ်အားပေးနေခြင်းကြောင့် ဆင်းရဲမွဲတေပြီး စာမတတ်မှုနှုန်းများ အထူးဆိုးဝါးစွာ မြင့်မားနေလျက်ရှိသည်။

လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးခြင်း

လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းနှင့် ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်တို့တွင် အသေအချာဖော်ပြထားပြီးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ပညာရေးကို “လူ့အခွင့်အရေးနှင့် အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များ၊ ကုလသမဂ္ဂချာတာတွင် ဖော်ပြထားသည့်မူဝါဒများကို လေးစားစေမှုများတိုးတက်လာစေရေး” အတွက် အဓိကလုပ်ဆောင်ရမည်ဟု ဆိုထားသည်။ ထိုသို့ တာဝန်ရှိသော်လည်း မြန်မာပြည်ကိုတောက်လျှောက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သောစစ်အစိုးရများသည် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးခြင်းကို ကျောင်းပညာသင်ကြားမှုစနစ်များတွင် ထည့်သွင်းရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။^{၆၂} လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးမှုကို ကျောင်းများတွင်သင်ကြားရန်ကို ပျက်ကွက်ယုံသာမကဘဲ လူ့အခွင့်အရေးအသိအမြင်များတိုးပွားလာစေနိုင်သည့် လှုပ်ရှားမှုများအားလုံးကိုမလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ကန့်သတ်သည့်ဥပဒေများကိုလည်း ပြဌာန်းထားသည်။ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးဥပဒေ၊ အရေးပေါ်စီမံချက်အက်ဥပဒေ၊ တရားမဝင်အဖွဲ့အစည်းများဆိုင်ရာဥပဒေ (**နိုင်ငံရေးနှင့် နိုင်ငံသားဥပဒေအပိုင်းတွင် အသေးစိတ်ကြည့်ပါ**) များက ကန့်သတ်သည့်ဥပဒေများဖြစ်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးမှုများလုပ်ဆောင်သည့်လူများ၊ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးယန္တရားတို့နှင့် ဆက်စပ်လုပ်ဆောင်သည့်သူများသည် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ချက်ကြောင့် အပြစ်ပေးအရေးယူရခံလေ့ရှိ၏။^{၆၃} လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်မြှင့်တင်ရေးကွန်ယက် အဖွဲ့ဝင် (၃၁) ဦးသည် ထောင်ဒဏ်ချခံခဲ့ရပြီး နှစ်ဦးမှာထောင်ဒဏ်တသက်တကျွန်းအမိန့်ချခံခဲ့ရသည်။^{၆၄} ထိုသို့နှစ်ရှည်လများ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ချက်ကိုကြည့်၍ နအဖ၏ လူ့အခွင့်အရေးတိုးတက်အောင်လုပ်ဆောင်လိုစိတ်ကို ခန့်မှန်းနိုင်သည်။

အစိုးရအာဏာပိုင်များသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာလုပ်ငန်းတစ်ခုခုကိုလုပ်ဆောင်ရန်အတွက် လူအများစုပေးသည်ကိုသိရှိပါက ထိုသို့မဖြစ်ခင် တားမြစ်ပိတ်ပင်လိုက်ခြင်းနှင့် လုပ်ဆောင်နေစဉ် ဝင်ရောက်ဖမ်းဆီးခြင်းများကို လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည်။ အာဏာပိုင်များသည် ၂၀၁၉ ခုနှစ်က ပြည်မြို့တွင်ကျင်းပရန်ပြင်ဆင်ထားသည့် လူ့အခွင့်အရေးနေ့အခမ်းအနားကိုပိတ်ပင်ခဲ့

သည်။ ထို့ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးသူများသည် သင်တန်းများကို လုံခြုံစိတ်ချရသည့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများနှင့် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများတွင်သာ လုပ်ဆောင်ရလေ့ရှိသည်။^{၆၅}

လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာရင်းမြစ်များနှင့် သင်ကြားမှုအထောက်အကူပြုရေးများပါးမှုကလည်း လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးခြင်းကို အထူး ဟန့်တားနေသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလတွင် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးသူများသည် ရန်ကုန်ရှိလူငယ်ခေါင်းဆောင်များကို အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများလုပ်ဆောင်၍ ပညာပေးခဲ့သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် လုံခြုံရေးကအဓိကမဟုတ်ဘဲ သင်ကြားမှုအထောက်အကူများ ရှားပါးမှုကအဓိကဖြစ်ကြောင်းဆိုသည်။^{၆၆} အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆို၍ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာမဟာမင်းကြီးရုံး၏ ဝက်ဆိုက်ဒ်တွင်တင်ထားသော်လည်း ထိုစာတမ်းသည် မြန်မာပြည်တွင်းတွင် မြန်မာဘာသာဖြင့်ရှိသော တခုတည်းသောရင်းမြစ်ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အွန်လိုင်းမှလေ့လာခြင်းကို မြန်မာနိုင်ငံသားအများစုက လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းလည်း မရှိကြသေးချေ။

ပြည်တွင်းရှိ လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးသူများသည် လူ့အခွင့်အရေးနှင့် ပတ်သက်သည့်စာရွက်စာတမ်းများကို ကိုယ်ပိုင်နေရာများ၊ ကိုယ်ပိုင်ကွန်ပျူတာများတွင် မသိမ်းဆည်းထားလိုကြချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုအရာများကြောင့် အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ အာဏာပိုင်များက ထိုစာရွက်စာတမ်းများကိုသိမ်းဆည်းပြီး တိုင်းပြည်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးကို နှောင့်ယှက်သည်ဟုစွပ်စွဲခံရနိုင်သည်။ ထို့ပြင်ပညာပေးသူများသည် ပုံနှိပ်ရေးဥပဒေအရ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအကြောင်းအရာများကို မိတ္တူကူးနိုင်ခြင်းလည်း မရှိချေ။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့သိထားသောအကြောင်းအရာဗဟုသုတများကို ဦးနှောက်ဖြင့်သာမှတ်သားပြီး နှုတ်ဖြင့်သာပြောကြားကြရတော့သည်။^{၆၇}

အာဏာပိုင်များက ထုတ်ဝေထားသည့် သင်ကြားမှုအထောက်အကူများမှာလည်း လူ့အခွင့်အရေးဆိုသည့် သဘောသဘာဝများနှင့် တိုက်ရိုက်သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်က ရှစ်တန်းနှင့် ကိုးတန်းကျောင်းသားများအတွက် သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများတွင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုသည်စကားလုံးအစား တခြားအဓိပ္ပာယ်သက်ရောက်နိုင်သည့် လူ့အခွင့်အလမ်းဆိုသည့်စကားကို ရွေးချယ်သုံးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးဌာန(မြန်မာနိုင်ငံ) (HREIB) ၏ လေ့လာချက်အရ ထိုသင်ရိုးညွှန်းတမ်းများသည် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် မကိုက်ညီကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုသင်ခန်းစာများသည် နအဖ၏ နိုင်ငံရေးအစွဲများနှင့် ဝါဒဖြန့်သက်သက်သာဖြစ်နေသည်ကို လေ့လာရသည်။ ထို့ပြင် ထိုသင်ခန်းစာများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်းများ အချက်များအားလုံးကို သင်ကြားခြင်းမဟုတ်ဘဲ တချို့အပိုဒ်များကိုသာ ရွေးချယ်သင်ကြားထားသည်ဟု HREIB က ထောက်ပြထားသည်။ ထိုသို့ရွေးချယ်သင်ကြားခြင်းကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးများအားလုံးသည် တခုနှင့်တခုအပြန်အလှန်ဆက်စပ်နေသည်ဆိုသည့် လက်ခံထားချက်နှင့် ကွဲလွဲနေသည်။^{၆၈} လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးမှုများကို ကျေးလက်ဒေသနှင့် အလှမ်းကွာဝေးသည့်ဒေသများတွင်လုပ် ဆောင်ရာ၌ ဥပဒေဆိုင်ရာနှင့် လမ်းပမ်းဆက်သွယ်ရေးဆိုင်ရာအခက်အခဲအပြင် ထပ်မံကြုံတွေ့ရသည့် အခြားအခက်အခဲများမှာ ဆင်းရဲမွဲတေခြင်းနှင့် စာပေမတတ်မြောက်မှုဖြစ်သည်။ ယူနီဆက်အဖွဲ့က မြန်မာနိုင်ငံတွင် စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းကို ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ဟု သတ်မှတ်ထားသည်။ သို့သော်တချို့သောကျေးလက်ဒေသများတွင် စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းမှာ (၁၀) ရာခိုင်နှုန်းမျှသာရှိသောကြောင့်^{၆၉} ထိုခန့်မှန်းချက်မှာ လွဲမှားနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးသင်ကြားပုံတခုတည်းကို တနိုင်ငံလုံးတွင် တပုံစံထည်းသင်ကြား၍ မဖြစ်နိုင်ချေ။

CRFB အနေဖြင့် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံကိုတောင်းဆိုလိုသည်မှာ

- (၁) ပညာရေးအတွက်ဘဏ္ဍာငွေကို အထူးတိုးမြှင့်ပေးရန်၊ ကလေးများအားလုံးအတွက် ကျောင်းများကို အခက်အခဲမရှိ တန်းတူ တက်ရောက်နိုင်စေရန်နှင့် တနိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် အခမဲ့မသင်မနေရ မူလတန်းပညာအမှန်တကယ်ဖြစ်ပေါ်လာအောင် ထိုဘဏ္ဍာငွေများကို သုံးစွဲအောင် အာမခံပေးရန်၊
- (၂) တက်ရောက်နိုင်လောက်သောအခြေအနေရှိသည့်အဆင့်မြင့်ပညာရေးနှင့် တက္ကသိုလ်များကို ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းများအားလုံး တွင် ဖွင့်လှစ်ပေးရန်၊
- (၃) ရခိုင်၊ ချင်း၊ ကရင်၊ ကရင်နီ၊ ကချင်၊ မွန်၊ ရှမ်းနှင့် ရိုဗင်ဂျာကလေးများအပေါ်ထားရှိသည့် ခွဲခြားဖိနှိပ်သည့် ပေါ်လစီများနှင့် ကျင့်စဉ်များကို ရပ်တန့်ရန်။
- (၄) လူနည်းစုများနှင့် မူရင်းဌာနေလူမျိုးများ၏ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာစံချိန်စံညွှန်းများကိုထင်ဟပ်စေနိုင်ရန်အတွက် တိုင်းရင်းသားစာပေသင်ကြားခြင်းနှင့် ကျောင်းများတွင် တိုင်းရင်းသားစကားအသုံးပြုခြင်းကိုပိတ်ပင်မှုအား ဖယ်ရှားပေးခြင်းအပါအဝင် စာသင်ကြားသည့်ဘာသာစကားပေါ်လစီကိုပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန်။

(၅) ထူးခြားသန့်စွမ်းကလေးများအတွက် အထူးဝန်ဆောင်မှုနှင့် အခွင့်အလမ်းများပိုမိုတိုးပွားအောင်လုပ်ဆောင်ရန်၊

(၆) လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများကို ကန့်သတ်ချက်နှင့် နောက်ယှက်ခြင်းမရှိဘဲ လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးမှုများအား လွတ်လွတ်လပ်လပ်လုပ်ဆောင်ပေးရန်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံ နိုင်ငံတော်အဆင့် လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်ကို ပဲရစ်မူဝါဒများနှင့်အညီ အနှောင့်အယှက်ကင်းစွာလုပ်ဆောင်ခွင့်ပေးရန်၊

အပိုဒ် ၃၂ (ကလေးအလုပ်သမား)။^{၁၀၀}

ကလေးအလုပ်သမားပြဿနာသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် ဆိုးဆိုးဝါးဝါးဖြစ်နေသောကြောင့်အရာ တခု ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေးအလုပ်သမားအရေအတွက် မည်မျှရှိသည်ကို တိတိကျကျတွက်ဆရန် ခက်ခဲသည်။ အစိုးရကလံ ထိုကိန်းဂဏန်းကို မထုတ်ပြန်သလို အိုင်အယ်အိုအနေဖြင့်လည်း ထိုပြဿနာကိုစုံစမ်းစစ်ဆေးရန် လုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိချေ။ သို့သော် အိုင်အယ်အိုအဖွဲ့သည် မြန်မာပြည်အတွင်း ကလေးများအပါအဝင် အမွေလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းကို စောင့်ကြပ်နေသည်။ အသက်မပြည့်သေးသောသို့သော် အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံဥပဒေအရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် မူတည်၍ ကွဲပြားနိုင်၏။ အသက် (၁၅) နှစ် မပြည့် သေးသောကလေးများကို ညအချိန်တွင် စက်ရုံများတွင် စေခိုင်းခွင့်မရှိ သို့သော် အသက် (၁၅) နှစ်မှ (၁၈) နှစ်ကလေးများကို စေခိုင်းနိုင်သည်။ ထိုသတ်မှတ်ချက်သည် အလုပ်သမားနှင့် လူမှုဖူလုံရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေအက်ဥပဒေ (၃၀၅) အရ ရေနံတွင်းများတွင်လည်း အကြီးပင်သည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ် စားသောက်ဆိုင်များနှင့် ဖျော်ဖြေရေးအက်ဥပဒေအီ အပိုဒ် ၈ (က) အရ အသက် (၁၃)နှစ်မပြည့်သေးသောသူများသည် ဆိုင်များ၊ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဖွင့်လှစ်မှုများနှင့် လူထုဖျော်ဖြေရေးအတွက်ဖွင့်လှစ်ထားသည့်နေရာများတွင် အလုပ်လုပ်ခွင့်မရှိဟုဆိုထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကလေးသူငယ်ဥပဒေအီ အပိုဒ် ၆၅ (က)တွင် "ကလေးများကို သူတို့အတွက်ကျန်းမာရေး အသက်ထိခိုက်နိုင်မည့်နေရာများ သို့မဟုတ် ရောဂါများဖြစ်ပွားနိုင်မည့်နေရာများ သို့မဟုတ် သူတို့၏စာရိတ္တကို ထိခိုက်နိုင်မည့်နေရာများတွင် အလုပ်လုပ်စေခြင်းအား တားမြစ်ထားသည်။" လက်တွေ့တွင်မူ ထိုဥပဒေများကိုအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းမရှိသလို အစိုးရအနေဖြင့်လည်း ကလေးစာချုပ်အပိုဒ် (၃၂) တွင်ဖော်ပြထားသလို ကလေးများအား အန္တရာယ်ရှိသော၊ အမြတ်ထုတ်စေခြင်းများဖြစ်သောနှင့် သူတို့၏ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးကိုထိခိုက်စေသောအလုပ်မျိုးမှ ကာကွယ်ပေးရန် ပျက်ကွက်လျက်ရှိသည်။

အစိုးရ၏အစီရင်ခံစာတွင် အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများရှိကြောင်း အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ " မြန်မာနိုင်ငံရှိကလေးများသည် အခြားလူ့အဖွဲ့အစည်းမှ ကလေးများကဲ့သို့ပင် မိသားစုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့ဆောင်ရွက်ရာတွင် လုပ်ဆောင်ရသည့်အလုပ်အမျိုးအစားနှင့် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရသည့်ကဏ္ဍသာ ကွာခြားပါသည်။ ၎င်းတို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက်လေ့ရှိသော အိမ်တွင်းလုပ်ငန်းများမှာ သန့်ရှင်းရေး၊ ထမင်းဟင်းချက်ပြုတ်ခြင်း၊ ကလေးထိန်းခြင်းနှင့် ဘာဟီရ အလုပ်များ၊ မိဘများ၏လယ်ယာလုပ်ငန်းများတွင် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ မိသားစုအသေးစားထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ပိုင်းဝန်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့ မိဘများကို ပါဝင်ကူညီဆောင်ရွက်ပေးခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်မှု ရလာသည့်အပြင် တာဝန်ယူတတ်မှု၊ မိမိအလုပ်အပေါ် ဂုဏ်ယူတတ်မှုကိုပါ သင်ယူနိုင်သည်။ ဤသို့မိသားစုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မိဘအနေဖြင့် မိမိ၏သားသမီးများအား လုပ်ငန်းကျွမ်းကျင်လာစေရန် သင်ကြားပေးနိုင်သည်။ ဤသို့ ဆောင်ရွက်နေသည့်ကလေးများနှင့် ကလေးအလုပ်သမားများမှာ ကွာခြားမှုများရှိသည်"ဟု ဆိုထားခဲ့သည်။ ထိုသို့ပြောဆိုချက်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်အလုပ်လုပ်နေသောကလေးများရင်ဆိုင်နေရသည့်လုပ်ငန်းပိုင်းဆိုင်ရာ အခြေအနေနှင့် လုံးဝလွဲမှားနေသည်။ အစိုးရသည် ကလေးများအနေဖြင့် သူတို့နှင့် သူတို့မိဘများအသက်ရှင်နိုင်ရန်အတွက်ကြောင့် အချိန်ပြည့် အလုပ်လုပ်ကိုင်စေရန်အကြောင်းရင်းများကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အခြေရာရန်ကို ပျက်ကွက်နေဆဲဖြစ်သည်။

မိသားစုများနှင့် ရပ်ရွာလူထုအကြားဆင်းရဲမွဲတေမှုက ကလေးများ၏ဘဝ၊ ပညာရေး၊ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ကြံ့ခိုင်ရေးတို့အပေါ် အထူးသက်ရောက်စေခဲ့သည်။ ကလေးငယ်များကို လယ်ယာလုပ်ငန်းများ၊ စက်ရုံလုပ်ငန်းများ၊ ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊ အိမ်တွင်းလုပ်ငန်းများနှင့် သူတောင်းစားများအဖြစ် ဈေးဆိုင်၊ ကားဂိတ်နှင့် ရထားဘူတာရုံများတွင်တောင်းစားရန် မိဘများကကိုယ်တိုင်က စေခိုင်းနေလျက်ရှိသည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးကြောင့် ကလေးများအပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအမြတ်ထုတ်ခြင်း၊ ဖော်ကားခြင်း၊ လူကုန်ကူးခြင်း၊ အမွေစေခိုင်းခြင်း၊ စစ်သားအဖြစ်စုဆောင်းခြင်းများခံရနိုင်သည့်အခြေအနေမျိုးနှင့် ရင်ဆိုင်နေစေသဖြင့် ကလေးစာချုပ်အပိုဒ် ၂၆၊ ၃၄၊ ၃၅ နှင့် ၃၈ တို့တွင်ဖော်ပြထားသည့် အစိုးရတာဝန်များကို ပျက်ကွက်နေစေသည်။^{၁၀၁}

အကြောင်းတရားအမျိုးမျိုးကြောင့် မိသားစုများသည် ရင်သွေးများကို အလုပ်လုပ်ရန်စေခိုင်းကြရသည်။ ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ကထုတ်ပြန်သောအစီရင်ခံစာများတွင် ကလေးအလုပ်သမားများရှိနေခြင်း၏အဓိကအချက်မှာ ဆင်းရဲမွဲတေခြင်း ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်အစိုးရက ပျက်ကွက်ခြင်းနှင့် အစားအစာပြဿနာကြုံနေရသောဒေသများသို့ အခမဲ့ပညာရေးနှင့် ရိက္ခာအကူအညီများ မထောက်ပံ့ခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်ဟုဆိုထားသည်။^{၁၀၂}

မွန်ပြည်နယ်တွင် မိသားစုဝင်ငွေရရန်အတွက် ကလေးများကို လုပ်ငန်းခွင်သို့ပို့ဆောင်ကြောင်း သတင်းများကဆိုသည်။ မလာဇာမိဆိုသည့် မိန်းကလေးသည် မိသားစုဝင်ငွေရရန်အတွက် ရေသန့်ဘူးများကို ပြန်လည်သုံးရန်လိုက်လံကောက်ယူရသည်။ သူမ၏မိဘများမှာ မြန်မာပြည်တောင်ပိုင်းရှိ အခြားမိဘများလိုပင် အတည်တကျအလုပ်မရှိချေ။ ရရာကျသမ်း အလုပ်ဖြင့်သာ အသက်ရှင်နေကြရသည်။ သူမက “ကျမနဲ့ကျမအမနှစ်ယောက်က နေ့တိုင်းရေသန့်ပူးအခွံတွေကို နေရာအနှံ့ လိုက်ကောက်ရတယ်။ တနေ့ကို ၃-၄ရာလောက်ရတယ်။ မိသားစုကိုထမင်းရှာကျွေးနိုင်လို့ အရမ်းဝမ်းသာပါတယ်” လို့ပြောပြပါသည်။ သူမ၏ ညီမငယ်ကလည်း “အချိန်အားရှိရင် သမီးတို့ညီအမနှစ် ယောက်ကျောင်းရှေ့သွားထိုင်ပြီး သွားကြည့်နေတာဘဲ။ သမီးက တခြားကလေးတွေလို ကျောင်းတက်ချင်တယ်။ အမေကတော့ ပေးတက်မှာမဟုတ်ဘူး။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ကျောင်းစားရိတ်မတတ်နိုင်လို့၊ သူကအလုပ်လုပ်ပြီး ငွေရှာလို့ပြောတယ်” ဟုဆိုသည်။^{၁၀၃}

မလမ်းဇာမိနှင့် သူမ၏ညီမတို့သာ ယခုလိုအဖြစ်အပျက်မျိုးကို ရင်ဆိုင်နေရသည်မဟုတ်ပါ။ WCRP အဖွဲ့သည် သူတို့ညီအမ ကဲ့သို့နေစဉ် ရေသန့်ဘူးကောက်ပြီး အလုပ်လုပ်နေရသောသူပေါင်း ဘယ်လောက်ရှိပြီလဲ မွန်ပြည်နယ်ရှိလူအများအပြားကို မေးမြန်းသည့်အခါ ထိုသူများက ရေတွက်၍ပင် မနိုင်လောက်အောင်ရှိနေပါသည်ဟု ဖြေကြားပါသည်။ မွန်ပြည်နယ်ရှိ အလုပ် လုပ်နေရသည့် ကလေးပေါင်း (၄၄) ယောက်ကို WCRP အဖွဲ့၏ တွေ့ဆုံကောက်ယူရာတွင် ကလေးများသည် သူတို့အသက်နှင့် ခန္ဓာကိုယ်ပိုင်းနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် အန္တရာယ်များပြီးပင်ပမ်းလှသည့် စပါးခင်းများ၊ ရာဘာတောများ၊ မီးသွေးဖုတ်လုပ်ငန်းများ၊ အုတ်ဖုတ်လုပ်ငန်းများ၊ စစ်တပ်များနှင့် ပြည့်တန်ဆာရုံများတွင် လုပ်ကိုင်နေကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ မိသားစုများသည် ထိုကလေးများ၏ ဝင်ငွေဖြင့်စားသောက်နေထိုင်နေရသည်။ မိခင်တဦးက “ကျမ ကလေးတွေကို ကျမကျောင်းတက်စေချင် တာပေါ့။ ဒါပေမဲ့ကျောင်းစားရိတ်မတတ်နိုင်ဘူးလေ။ ကျမသမီးက (၉) တန်းရှိနေပြီ။ သူဖြစ်ချင်တာက အင်ဂျင်နီယာ၊ အခုသူလုပ်နေတာက ဖိနပ်စက်ရုံမှာ။ ကျမတို့ကမထောက်ပံ့နိုင်တော့ သူကကျောင်းဆက်မတက်နိုင်ဘူး။ ဒါကြောင့်အရမ်း ဝမ်းနည်းမိတယ်” ဟု ဆိုပါသည်။^{၁၀၄}

မြန်မာပြည်တောင်ပိုင်းရှိ ကွင်းဆင်းအလုပ်သမားတဦးက “မွန်ပြည်နယ်မှာ အရင်ကထက် ကလေးအလုပ်သမားတွေ တိုးလာ တယ်။ တချို့က ပလပ်စတစ်ကောက်၊ တချို့က လယ်ယာတွေမှာ လုပ်ကြ၊ တချို့က မိဘတွေနဲ့ သန့်ရှင်းရေးလုပ်ကြတယ်။ တချို့က လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တွေ စက်ရုံတွေမှာလုပ်ကြတယ်။ တချို့ကတော့ ကားဂိတ်တွေမှာရေရောင်း၊ တချို့ကဈေးမှာ ဟင်းသီး ဟင်းရွက်ရောင်း အစုံပါဘဲ” ဟုပြောကြားခဲ့သည်။

ကလေးအလုပ်သမားများစေခိုင်းခြင်းသည် စီးပွားရေးအမြတ်ထုတ်ခြင်းနှင့် မကြာခဏဆိုသလိုဆက်စပ်နေသည်။ ကလေး များသည်အရွယ်ရောက်များတန်းတူအလုပ်လုပ်ရသော်လည်း သူတို့ကို အခြားသူများထက်လစာလျော့ပေးနိုင်သောကြောင့် တချို့အလုပ်ရှင်များက သူတို့ကို ငှားရမ်းလိုကြသည်။

ကလေးများသည်လူကြီးများကဲ့သို့အလုပ်ချိန်ရှည်လုပ်ရတတ်သည်။ တချို့ဆိုလျှင် တနေ့လျှင် (၁၀) နာရီလုပ်ရ၏။ ကလေး အလုပ်သမားများသည် လေးလံသည့်ဝန်များကိုလည်း ထမ်းရသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုသို့လုပ်ငန်းပုံစံများနှင့် အလုပ်ချိန်များလုပ် ဆောင်ရသောကြောင့် အဆိုးဝါးဆုံးလုပ်အားစေခိုင်းမှုပုံစံမြောက်လျက်ရှိ၏။

အမေ့လုပ်အားစေခိုင်းခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမေ့လုပ်အားစေခိုင်းခြင်းသည် နေရာအနှံ့နှင့်စနစ်တကျဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ဒေသခံပြည်သူများမှာ သူတို့ လုပ်အားအတွက် လျော်ကြေးများခံစားခွင့်မရဘဲ ထိုအလုပ်များကိုမလုပ်ကိုင်ပါက ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ဒဏ်ငွေရိုက်မှုများကို ခံစားရတတ်သည်။ အမေ့လုပ်အားစေခိုင်းဒဏ်ကို ကလေးများလဲမလွတ်ကြချေ။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှစ၍ ချင်းပြည်နယ်တွင် အမေ့လုပ်အားစေခိုင်းမှုပေါင်း (၇၀) ကျော်စုဆောင်းရရှိပြီး ကျေးရွာပေါင်း (၄၀) ကို တချိန်ထဲမှာ စေခိုင်းခဲ့သည်ကိုတွေ့ရသည်။^{၁၀၅} ၂၀၁၀ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီနှင့် မတ်လများအတွင်းတွင် ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ ကွင်းဆင်း အလုပ်သမားများသည် ချင်းပြည်နယ်ရှိမိသားစု (၆၂၁) စုနှင့်တွေ့ဆုံပြီး စစ်တမ်း ကောက်ယူခဲ့ရာ ထိုမိသားစုများ၏ (၉၁.၉) ရာခိုင်နှုန်းသည် စစ်တပ်လက်နက်နှင့်ရိက္ခာများကိုသယ်ပေးခြင်း၊ မိုင်းရှင်းပေးခြင်း၊ စေခိုင်း သမျှအကုန်လုပ်ပေးခြင်း၊ လမ်းဖောက်ခြင်းအပါအဝင် အခြားအလုပ်ကြမ်းများကို ထိုစစ်တမ်းမကောက်ယူမီတစ်နှစ်အတွင်းက လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သောလူဆယ်ဦးအနက် ကိုးဦးသည်သူတို့ဘဝတွင် အမေ့လုပ်အားပေးခိုင်းခံရခြင်းကို ကြုံတွေ့ခဲ့ကြပြီး တချို့မှတ်တမ်းများနှင့်ဆက်စပ်နေသော^{၁၀၆} ဇော်ကားမှုများသည် အိုင်အယ်အိုကသတ်မှတ်ထားသည့် လူသား မျိုးနွယ်တရားအပေါ်ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုမြောက်နေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။^{၁၀၇}

၂၀၀၆ခုနှစ်နှင့် ၂၀၀၇ခုနှစ်များတွင်စီခန့်တွန်းဖိမြို့နယ်အကြားလမ်းပြင်သည့်လုပ်ငန်းအတွက်လုပ်အားပေးရန်စေခိုင်းခံရသော ချင်းပြည် နယ်စီခမြို့နယ်အတွင်းရှိ ကျေးရွာပေါင်း (၁၆) ရွာမှ ပြည်သူများထဲတွင် အသက် (၁၈) အောက်အရွယ်များပါဝင်ခဲ့သည်။ ထိုသူများကို ချင်းပြည်နယ် ဟားခါးမြို့တွင်အခြေစိုက်သည့် နည်းဗျူဟာ (၁) တပ်ရင်းမှူး ဝိုလ်မှူးကြီး တင်လှက အမိန့်ပေးစေခို

င်းခွဲခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၀၈}

၂၀၀၈ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် ချင်းပြည်နယ် ရိတိုက်နယ်ရှိအထက်တန်းကျောင်းသားများသည် စစ်တပ်စခန်းများကို ခြံစည်း ရိုးကာရန်နှင့် ကြက်ဆူပင်စိုက်ရန် ပုံမှန်စေခိုင်းခံခဲ့ရသည်။ ကျောင်းသားများသည် အပတ်စဉ်ကျောင်းအားရက်တွင် ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ကြရသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ချင်းပြည်နယ်ကန်ပက်လက်မြို့နယ်မှ အသက် (၁၂) အောက်ရှိ မူလတန်းနှင့် အလယ်တန်းကျောင်းသားများကို ကျောင်းတာဝန်ခံများနှင့် ဆရာဆရာမများက တောထဲတွင် သစ်ခွများရှာဖွေရန် တပတ်လျှင် သုံးရက်စေခိုင်းခဲ့သည်။ ထိုသစ်ခွပန်းများကို ကျောင်းဆောင်တစ်ခုတွင်သိမ်းဆည်းထားပြီး ဆရာဆရာမများက မန္တလေးမှ ကုန် သည်များထံ ပြန်လည်ရောင်းချခဲ့သည်။^{၁၀၉ ၁၁၀}

WCRP က မွန်ပြည်နယ်အတွင်း အဓမ္မလုပ်အားပေးပေးမှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျဖြစ်နေကြောင်းဆိုသည်။ အသက် (၁၀) နှစ်အထက် ကလေးအများအပြားနှင့် ထို့ထက်ငယ်သောကလေးအချို့တို့သည် အဓမ္မစေခိုင်းခံခဲ့ရကြောင်း တင်ပြထား သည်။^{၁၁၁} WCRP ကစစ်တမ်း ကောက်ထားသည်ရွာသားများအားလုံးသည် စစ်တပ်အတွက်လုပ်အားပေးခြင်းကို တကြိမ် အနည်းဆုံးလုပ်ဆောင်ခဲ့ဖူးပြီး တချို့ဆို တကြိမ် ထက်ပိုခံခဲ့ရကြသည်။ လူကြီးများက မိသားစုဝင်ငွေအတွက်အလုပ်လုပ် ကိုင်ပြီး ကျန်မိသားစုများအတွင်းအလှည့်ကျသွားနိုင်မည့်သူ များမရှိသဖြင့် ကလေးများကိုသာစေလွှတ်ရလေ့ရှိသည်။ WCRP အဖွဲ့အနေဖြင့် စစ်တပ်နှင့် ရဲစခန်းများဆောက်ခြင်း၊ အစိုးရလမ်းများနှင့် ကျောင်းများဆောက်ခြင်း၊ သန့်ရှင်းရေးနှင့် မြေတူး မြေသယ်လုပ်ရသောအလုပ်များအပါအဝင် အစိုးရလုပ်ငန်းများတွင် အခကြေးငွေမရဘဲ ပြင်းပြင်းထန်ထန်လုပ်အားပေးခဲ့ ရသည့် ကလေးများကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းနိုင်ခဲ့သည်။ တချို့သောအထူးစီမံကိန်းမျိုးတွင် တရွာလုံးသွားရောက် လုပ်ကိုင်ရန် လိုအပ်လေ့ရှိသည်။ ချမ်းသာသောသူများမှာ ငွေလာဒ်ထိုး၍ လွတ်မြောက်နိုင်သော်လည်း ရွာသူရွာသားအများစုမှာ ရွေးစရာ မရှိဘဲ မိသားစုဝင်များကိုသာ လုပ်အားပေးရန်စေလွှတ်ကြရသည်။^{၁၁၂}

မွန်ပြည်နယ်တွင် စစ်သားများက ပြည်သူ့စစ်များကို လုံခြုံရေးယူခိုင်းလေ့ရှိသည်။ အထူးသဖြင့်လက်နက်ကိုင်တိုက်ပွဲများ ဖြစ်နေချိန်မျိုးတွင် နအဖစစ်တပ်ကရွာအတွင်းစခန်းချနေထိုင်ပါက ပိုမိုစေခိုင်းခံရလေ့ရှိသည်။ ရေးနှင့် ရေဖြူမြို့နယ်တို့တွင် စစ်တပ်က ပြည်သူ့စစ်များကိုသာမက အရပ်သားများပါ အလှည့်ကျကင်းစောင့်ရန် တာဝန်ပေးခဲ့ကြသည်။ တချို့ရွာများတွင် တညလျှင်ရွာသား (၁၂)ယောက်ခန့် ကင်းစောင့်ပေးရ၏။ ကလေးများလည်း ထိုတာဝန်မှလွတ်ကြချေ။ အသက် (၁၅) နှစ် ရှိသောလူငယ်တဦးက “ခဏခဏလုပ်ပေးရတယ်။ စောင့်ရလွန်းလို့ မှတ်တောင်မမှတ်မိတော့ဘူး။ ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ လအထိ လုပ်ခဲ့ရတာ၊ နောက်တော့ ကျနော်တို့မိသားစု အခုစခန်းကိုပြေးလာမှ လွတ်တော့တယ်”ဟု ပြောပါသည်။^{၁၁၃}

WCPR အဖွဲ့က ၂၀၁၀ ခုနှစ် မေလမှဩဂုတ်လအထိလုပ်ဆောင်ခဲ့သောသုတေသန၏တွေ့ရှိချက်များအရ ကလေး(၂၅) ဦးမှာ ကျေးရွာလုံခြုံရေးသို့ဝင်ရောက်ရန် စေခိုင်းခံရပြီး (၂)ဦးကို ပေါ်တာအဖြစ်စေခိုင်းကြောင်းတွေ့ရှိရ၏။ တခြားသုတေသနတခုတွင် ကျေးရွာပြည်သူ့စစ် (၄၀) ဦးတွင် (၁၅)ဦးမှာ ကလေးများဖြစ်နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ တချို့မှာ အသက် ၁၂ နှစ်ခန့်သာရှိသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် ရေးမြို့နယ် ရှိ ရွာတရွာတွင် ကလေးသုံးဦးအပါအဝင် ရွာသား (၂၅) ဦးကို စစ်တပ်အတွင်းလုပ်အားပေးရန် စေခိုင်းခဲ့သည်။^{၁၁၅}

WCRPအဖွဲ့၏တွေ့ရှိချက်တခုတွင် ခေါဇာတိုက်နယ်ရှိ ရွာတရွာမှ အသက် (၁၄) နှစ်နှင့် (၁၇) နှစ်အတွင်းရှိ အမျိုး သားငယ်ရစ်ဦးကို ရဲစခန်းတွင်အလုပ်လုပ်ရန် စေခိုင်းခံရကြောင်း သိရသည်။ ထိုကလေးများသည် မနက်ခုနစ်နာရီမှ ညနေ ခြောက်နာရီအထိအလုပ်လုပ်ရပြီး မြေကျင်းတူး၊ ခြံစည်းရိုးခတ်၊ ထင်းခွေအလုပ်များကို ၃၆ ရက်တိုင်တိုင်အဆက်မပြတ် လုပ်ခဲ့ရသည်။ ထိုကလေးများအားလုံးသည် ကျောင်းတက်နေသူများဖြစ်ပြီး ထိုသို့စေခိုင်းမှုကြောင့် ကျောင်းပျက်ခဲ့ကြရသည်။ ကိုယ်ပိုင်ထမင်း၊ ရေနှင့်ကိရိယာများကိုလည်း သယ်ဆောင်သွားရသေးသည်။^{၁၁၆}

စစ်တပ်အတွက် ပေါ်တာထမ်းခြင်း

တပ်မတော်သည် ဒေသခံရွာသားများကို အခကြေးမပေးဘဲ ပေါ်တာခေါ်ကာ လက်နက်များ၊ ခဲယမ်းများ၊ အထောက်အပံ့များနှင့် စစ် ပစ္စည်းများကို တရွာမှတရွာသို့ သယ်ဆောင်ခိုင်းလေ့ရှိသည်။ ရွာသူကြီးများသည် တပ်မတော်ကဆင့်ခေါ်သည့်အမိန့်များအ တိုင်း လူ ကောက်ပေးရသည်။ ရွာရှိအိမ်တိုင်းက ပေါ်တာများစေလွှတ်ပေးစေရန်အတွက် အမိန့်မလိုက်နာပါကကြီးလေးသော အပြစ်ပေးမည်ဟု ခြိမ်းခြောက်ကာလူစုပေးရသည်။ အကယ်၍ပေါ်တာအတွက်သတ်မှတ်သည့်လူအရေအတွက်မပြည့်ပါက ကလေးများကို အစားထိုး၍ တခါ တရံခေါ်ဆောင်လေ့ရှိသည်။

အသက် (၁၀) ခန့်သာရှိသောကလေးများကို မြန်မာတပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားကရင်အဖွဲ့များက ပေါ်တာအဖြစ်ခေါ်ယူ စေခိုင်းတတ်ကြသည်။ လွတ်လပ်သည့်အာရှအသံရေးဒီယိုကမှတ်တမ်းတင်ထားသည့် မြန်မာဒုက္ခသည် (၉၅) ယောက်တွင် ကလေးငယ် (၃၉) ဦးပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ အသက်(၁၆)နှစ်သာရှိသောမိန်းကလေးက သူမသည် ဆန်အိမ်များကို

ငါးရက်တိတိသယ်ဆောင်ခဲ့ရပြီး စားစရာအဖြစ် ထမင်းနှင့်ဆား၊ ငရုတ်သီးမှုန့်တို့သာရရှိခဲ့ကြောင်းပြောဆိုခဲ့သည်။ “မိုးရွာရင် သစ်ပင်အောက်မှာအိပ်ရတယ်။ မိုးရေကြောင့် တကိုယ်လုံးစိုရွှေနေတာဘဲ” ဟုဆို၏။^{၁၁၇}

အရွယ်ငယ်သေးသောကလေးများမှာလည်း မိဘများနှင့်အတူပါလာတတ်ကြသည်။ မိဘများက အခြားနည်းမရှိတော့သော ကြောင့် အတူမခေါ်လျှင်မဖြစ်ခေါ်ခဲ့ကြရကြောင်း ဆိုသည်။ ရွာတွင်ကျန်ခဲ့သူများမှာ သက်ကြီးရွယ်အိုနှင့် မသန်စွမ်းသူများ သာ ကျန်ခဲ့သဖြင့် ကလေးများကို မထားခဲ့နိုင်ဟုဆိုသည်။ သုံးနှစ်အရွယ်ကလေးကိုအရှေ့တွင်သိုင်းချည်ထားပြီး အနောက်တွင် လက်နက်ကြီးကျည်ဆံသယ်ခဲ့ရပုံကို အမျိုးသမီးတယောက်က ပြန်လည်ပြသသည်ကိုတွေ့ရ၏။ အကယ်၍ကလေးငိုပါက ကလေးပါးစပ်ကိုလက်ဖြင့်ပိတ်ပြီး အသံမထွက်အောင်လုပ်ရကြောင်း၊ အသံထွက်လာပါက စစ်သားများက အပြစ်ပေးကြောင်း သူမက ဆိုသည်။ ထိုလက်နက်ကြီးများကို လေးရက်တိတိသယ်လာခဲ့ရပြီး တနေ့လျှင် နှစ်ခါသုံးခါလောက် သာ နားခွင့်ပြုကြောင်း ပြောပြပါသည်။^{၁၁၈}

အသက် (၁၆)နှစ်ရှိသည့် မောင်အောင်နိုင်၏ပြောပြချက်အရ သူနှင့်အခြားလူငယ်လေးဦးကို ၂၀၁၀ ခုနှစ်ဩဂုတ်လက ဘုရားသုံးဆူတွင်တပ် များပြောင်းသည့်အချိန်တွင် ခလရ (၃၂)မှ စစ်သားများကနေ၍ ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ သူ၏မိဘများမရှိချိန် သူ့ကို အိမ်ခြံဝင်းအတွင်းကနေ ဖမ်းဆီးသွားခဲ့သည်။ “ကျနော့်ကိုမိုင်းတွေ၊ မော်တာတွေ အသံဖမ်းစက်တွေ သယ်ခိုင်းတယ်။ နှစ်ရက်လောက်ဘာမှမကျွေးဘူး။ ရေဘဲသောက်ရတယ်။ ညအချိန်ရောက်မှ ကြိုးစားပြီးအိပ်ရတယ်။ ဘာမစားရတော့ တနေ့ ထက်တနေ့ပိုပင်ပန်းလာခဲ့တယ်။ လမ်းလျှောက်တာတောင် ကိုယ့်ခြေကိုကိုယ်မသယ်ချင်တော့ဘူး။ ထိုင်ပြီဆိုတာနဲ့ သူတို့က ရိုက်တော့တာဘဲ။ တပ်ရှေ့ကနေ လမ်းလျှောက်ခိုင်းသေးတယ်”ဟု သူကရှင်းပြပါသည်။^{၁၁၉}

၂၀၀၆ ခုနှစ်က ချင်းပြည်နယ်တွင် မတူပီမြို့နယ် လိုင်ဆမ်ဒေသအခြေစိုက် ခလရ (၁၄၀)မှ ဗိုလ်နေလင်းသည် ရွာသား များကို စစ်ပစ္စည်းများသယ်ဆောင်ရန် ပုံမှန်ခေါ်ဆောင်ခဲ့သည်။ နိုဝင်ဘာလတွင် လူငယ်နှစ်ယောက်ကို ပေါ်တာအဖြစ် ခေါ်ဆောင်သွားသည်။ ထိုသူနှစ်ယောက်ကို လိုင်ဆမ်နှင့် ဘောလီရွာနှစ်ရွာအတွင်း စစ်တပ်ပစ္စည်းများကို လေးလေးလံလံ သယ်ဆောင်ခိုင်းသည်။ ထိုအကွာအဝေးကို ခြေလျှင်ဖြင့် သာမန်လျှောက်မည်ဆိုပါက နေ့တဝက်သာ ကြာမည် ဖြစ်သော်လည်း အထမ်းများကြောင့် တနေ့လုံးလျှောက်ရသည်။^{၁၂၀} ၂၀၁၀ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းတွင် တွန်းဖဲမြို့နယ် ဒါးခိုင်ရပ်တွင် အခြေစိုက်သည့် ခလရ (၂၂၆) နှင့် (၂၂၉) တို့မှစစ်သားများသည် ရွာရှိကျောင်း သို့လာရောက် ၍ နေ့တိုင်းလိုလို အထက်တန်းကျောင်းသားများကို စစ်တပ်တွင်အလုပ်လုပ်ရန် လာရောက်ခေါ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် လက်နက်များကိုလည်း သယ်ယူခိုင်းသည်။ တခါခါလျှင် ကျောင်းသားသုံးဦးကို ခေါ်ယူစေခိုင်းခဲ့ကြသည်။^{၁၂၁}

မကြာသေးခင် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၀) ရက်နေ့က ကရင်ပြည်နယ် ကောကရိတ်မြို့နယ် ကျိုက်ခုံတိုက်နယ် အဖင်း ကျေးရွာတွင် ကလေးများကို ပေါ်တာအဖြစ်စေခိုင်းမှုအကြောင်းကို WCRP ၏ ကွင်းဆင်းလုပ်ငန်းက မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ ဗိုလ်ညွန့်ဝင်းဦးဆောင်သည့် တပ်ရင်း (၃၂) သည် ကလေးလေးဦးအပါအဝင် ရွာသား (၁၄) ဦးကို တပ်အတွက်ပေါ်တာ ထမ်းရန်ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ သမီးဖြစ်သူကိုဖမ်းဆီးခြင်းခံရသည့်ဖခင်တဦးက “၂၀၁၁ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီ (၂၀) ရက်မှ ဗိုလ်ညွန့်ဝင်း ဦးဆောင်တဲ့တပ်က မွဲကထီးရွာသားတွေအကုန်လုံးကို ဖမ်းပြီး တပ်ရိက္ခာတွေကိုထမ်းခိုင်းဖို့ ရောက်လာခဲ့တယ်။ ကျနော့် သမီးက ဟင်းချက်ဖို့ဟင်းရွက်ထွက်အရာမှာ ပေါ်တာဖမ်းခံထိတာဘဲ။ မနက်ပိုင်းမှာ ဖမ်းမိသွားတာ။ သူကအသက် (၁၇) နှစ်ဘဲ ရှိသေးတယ်။ သမီးအတွက်အရမ်းစိတ်ပူမိတယ်”ဟုပြောပြပါသည်။^{၁၂၂}

CRFB အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် သတင်းဌာနကရရှိသောသတင်းများအရ အစိုးရတပ်များသည် ငှားပလာယာခရိုင်တွင် ၂၀၁၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလကထည်းက ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသောတိုက်ပွဲများအတွင်းတွင် ထောင်သားအမြောက်အများကို ပေါ်တာ အဖြစ် ခေါ်ယူအသုံးပြုခဲ့ကြောင်းသိရှိရသည်။ ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည့် ထွက်ပြေးလွတ်မြောက် လာသောပေါ်တာများက သူတို့ကို မိုင်းရှင်းရာတွင်စေခိုင်းခြင်း၊ လုံလောက်သောအစားအစာနှင့် ဆေးဝါးများမရရှိခြင်း၊ ရဲဌာန များ၊ တရားရေးဌာနများနှင့် ထောင်စနစ်များ၏အဆင့်တိုင်းတွင် ရိုက်နှက်မှုများနှင့် ငွေညှစ်မှုများခံစားရခြင်းစသည့် ဆိုးဝါး သော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများရင်ဆိုင်ခဲ့ရကြောင်းဆို၏။ ထိုသို့ပြောသူများထဲတွင် အသက် (၁၇) နှစ်ရှိလူငယ် တယောက်ပါပြီး ၂၀၁၀ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလတွင် ပေါ်တာအဖြစ် ရောက်ရှိခဲ့ပုံကိုပြောပြသည်။ “အာဏာပိုင်တွေက ထောင်နံပတ်နဲ့ လူနာမည်တွေကို ဖတ်ပြတယ်။ အမည်ပါတဲ့သူတွေက သွားရတယ်။ ကျနော်လဲပါတယ်။ ထောင်တခုကို အကျဉ်းသား (၃၀) ယောက်ပေါ်တာလိုက်ရတယ်။ အဲဒီအရပ်က ရဲတွေဘဲ အစောင့်လိုက်ပေးတယ်။ ထရပ်ကားတွေနဲ့ပို့ပေးတယ်။”ဟုဆိုသည်။ “သူတို့စခန်းဆောက်မဲ့နေရာတိုက်မှာ မိုင်းတွေရှင်းခိုင်း ရာခိုင်းတယ်။ သူတို့ကတော့ အနားယူနိုင်ပြီး ကျနော်တို့ကျတော့ လုံးဝ မနားရဘူး။ မိုင်းတွေဘဲ ရှာနေရတယ်”ဟုဆိုသည်။^{၁၂၃}

AAPP အဖွဲ့ကလည်း ကလေးများအပါအဝင် ထောင်သားပေါ်တာများသည် အမျိုးမျိုးသောစော်ကားမှုများ ရင်ဆိုင်ရသည်ဟု ဆိုသည်။ “ပြည်မြို့ထောင်ကနေပါလာတဲ့ ပေါ်တာ(၃)ယောက်ဟာ စစ်ပစ္စည်းတွေမထမ်းနိုင်လို့ ကျနော်တို့မျက်စိရှေ့မှာဘဲ ရက်ရက်စက်စက် သတ်ခံထိတယ်။ ထီးသာခီးရွာမှာ နှစ်ယောက်ကို ဓားနဲ့ထိုးသတ်ပြီး တယောက်ကိုတော့ သေနတ်နဲ့ ပစ်သတ်

တယ်။နစ်ယောက်ကို ကျနော်သိတယ်။ တယောက်က အသက် (၁၈) နှစ်ရှိတဲ့ ချစ်ကိုကိုဖြစ်ပြီး နောက်တယောက်ကတော့ အသက် (၁၇) နှစ်ရှိတဲ့ အောင်သူဝင်းဖြစ်တယ်” ဟု ပေါ်တာတယောက်ကပြောပြပါသည်။^{၂၄}

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရမ် (မြန်မာနိုင်ငံ)အနေဖြင့် အောက်ပါအကြံပြုချက်များကို တင်ပြလိုပါသည်။

(၁) ကလေးအလုပ်သမားများစေခိုင်းနေသည့်အလုပ်ရှင်များအတွက် အလုပ်သမားဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ခြင်းနှင့် အားကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းပြုလုပ်ကာ ကလေးများအားကာကွယ်ပေးခြင်းများကို ပိုမိုအားကောင်းအောင်လုပ်ဆောင်ရန်နှင့် အလုပ်သမားများအားစစ်ဆေးသူများ အရေအတွက်နှင့် အရည်အချင်းတို့ကို တိုးမြှင့်ပေးရန်၊

(၂) အမွေလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းနှင့် တရားဥပဒေမဲ့လုပ်အားအမြတ်ထုတ်ခြင်းများလုပ်ဆောင်သူများကို အပြစ်ပေးနိုင်မည့် အလုပ်သမားဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ရန်နှင့် ပိုမိုအားကောင်းစွာ အကောင်အထည်ဖော်ရန်၊

(၃) ကလေးများကို အလုပ်ခွင်များသို့တွန်းပို့နေသည့် လူမှုစီးပွားရေးဆိုင်ရာအကြောင်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန်အတွက် ရရှိနိုင်သမျှ ရင်းမြစ်များအသုံးပြုလုပ်ဆောင်ရန်၊

(၄) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအတွင်း ကလေးများကို အတင်းအကြပ်ဖြစ်စေ မဖြစ်မနေဖြစ်စေ စစ်မှုထမ်းစေခြင်းအား အဆိုးဝါးဆုံးကလေးလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းဖြစ်သည်ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုထားသော အိုင်အယ်အို ဆုံးဖြတ်ချက် (၁၈၂) ဖြစ်သည့် အဆိုးဝါးဆုံး ကလေးအလုပ်သမားစေခိုင်းခြင်းသဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန်၊

(၅) ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်နှင့် အိုင်အယ်အို၏ အဆိုးဝါးဆုံးလုပ်အားစေခိုင်းမှုဆိုင်ရာသဘောတူညီချက် (၁၈၂) နှင့် အညီဖြစ်စေရန်အတွက် အလုပ်လုပ်ကိုင်မှုဆိုင်ရာဥပဒေများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြောင်းလဲခြင်းများလုပ်ရန် နှင့် အလုပ်လုပ်ခွင့်ပြုသည့်ကလေးများအသက်ကို တိုးမြှင့်ပေးရန်၊

(၆) အိုင်အယ်အိုအဖွဲ့အား တနိုင်ငံလုံးတွင် ပုံမှန်နှင့် အနောက်အယုတ်ကင်းကင်းသွားလာခွင့်ကို ခွင့်ပြုပြီး တိုင်းပြည်အတွင်း အိုင်အယ်အိုရုံးများကို တိုးချဲ့ဖွင့်ခွင့်ပြုရန်၊ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းများအားလုံးတွင် အိုင်အယ်အိုရုံးများရှိပြီး တာဝန်အပ်နှင်းထားသည့်အတိုင်းလုပ်ငန်းများကို ထိထိရောက်ရောက်လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ဝန်ထမ်းများကို တိုးမြှင့်ခန့်အပ်လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် ခွင့်ပြုရန်၊

(၇) အိုင်အယ်အို၏ တိုင်ကြားမှုယန္တရားများအတိုင်း အမွေလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းစေခိုင်းခံရသူများကို အနောက်အယုတ်သို့မဟုတ် ဒဏ်ခတ်ခြင်းမရှိဘဲ တိုင်ကြားခွင့်ပြုရန်၊

(၈) လမ်းဖောက်ခြင်း၊ ရော်ဘာစိုက်ခြင်း၊ လက်ဖက်နှင့် ကြက်ဆူပင်စိုက်ခြင်းနှင့် စစ်တပ်စခန်းများနှင့် စစ်ရေးလုပ်ငန်းများအစရှိသည့် အစိုးရနှင့်ပတ်သက်နေသောပရိဂျက်များတွင် ကလေးအလုပ်သမားများအား အတင်းအကြပ်စေခိုင်းနေခြင်းများကို ချက်ချင်းရပ်တန့်ရန်၊

(၉) တိုင်းရင်းသားဒေသများရှိ စစ်ရေးကာလများတွင် ကလေးများအားပေါ်တာအဖြစ်အသုံးပြုနေခြင်းများကို ချက်ချင်းရပ်တန့်ရန်၊

အပိုဒ် (၃၄) ^{၁၅} နှင့် (၃၅) ^{၁၆} - ကလေးများအား လူကုန်ကူးခြင်း

ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေသော နိုင်ငံရေးမတည်ငြိမ်မှု၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု၊ ဆက်လက်မြင့်မားနေသော ပညာသင်စားရိတ်၊ အလုပ်ရှားပါးခြင်းနှင့် ပိုမိုဆိုးဝါးလာသော ဆင်းရဲမှုပြဿနာများကြောင့် ဆန္ဒမပါသော ရွှေ့ပြောင်းမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ရသည်။ ထိုမျှမက နိုင်ငံခြားနှင့် အစိုးရတို့ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများ ကြောင့် မြန်မာပြည်တဝှမ်းလုံးရှိနေရာများမှ လူ့အစုလိုက်အပြုံလိုက်ပြောင်းရွှေ့ခံရပြီး သက်မွေးဝမ်းကျောင်းများကို စွန့်ပစ်ခဲ့ကြရသည်။ ထိုအကြောင်းများကြောင့် လူအများအပြားသည် အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရန် အိမ်နီးနားချင်းတိုင်းပြည်များဆီသို့ တရားဝင်ဖြစ်စေ တရားမဝင်ဖြစ်စေ ထွက်ခွာရန်ကြိုးစားရင် တချို့မှာလူကုန်ကူးမှု၏ သားကောင်များဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ကလေးများအပေါ်အမြတ်ထုတ်ခြင်းနှင့် လူကုန်ကူးခြင်းများသည် ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေလျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ဖြစ်နေခြင်းမှာ လူကုန်ကူးမှုဖြစ်ရခြင်း၏ ရေသောက်မြစ်အကြောင်းတရားများကို တိုက်ဖျက်ရန်အစိုးရက ပျက်ကွက်ခြင်းနှင့် အပြစ်ရှိသူမှာ အပြစ်ပေးမခံရဘဲလွတ်မြောက်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်မျိုးတွင် တိုင်ကြားသူ၏ လုံခြုံအတွက်စိုးရိမ်ပူပန်နေရပြီး တိုင်ကြားရမည့်ယန္တရားအနည်းငယ်သာရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

အစိုးရသည်ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်ပါအပိုဒ်(၃၄)နှင့်(၃၅)တို့တွင်ဖော်ပြထားသလိုကလေးများအပေါ် အမြတ်ထုတ်ခြင်းနှင့် လူကုန်ကူးခြင်းများမရှိအောင် တားဆီးခြင်း၊ ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ဥပဒေပြုပေးခြင်းများကို ထိထိရောက်ရောက်လုပ်ဆောင်ရန်ပျက် ကွက်လျက်ရှိသည်။ လူကုန်ကူးခြင်းတိုက်ဖျက်ရေးအက်ဥပဒေကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပြဌာန်းခဲ့ပြီး အေဂျင်စီများပေါင်းစုံပါဝင်သည့် အလုပ်အဖွဲ့များဖွဲ့ခြင်းနှင့် လူကုန်ကူးမှုတိုက်ဖျက်ရေး နိုင်ငံတော်စီမံချက်များကိုချမှတ်ခဲ့သော်လည်း လူကုန်ကူးခံရခြင်း၏ ရေ သောက်မြစ်အကြောင်းအရာများကို ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိပေ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် လူကုန်ကူးမှုအားတိုက်ဖျက်သည့် အနိမ့်ဆုံးအ ဆင့်အတန်းသတ်မှတ်ချက်ကို ပြည့်မှီခြင်းမရှိသေးသည့် အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဌာန၏ အဆင့်(၃) သတ်မှတ်ခံနေရသောနိုင်ငံ (၁၃)နိုင်ငံတွင် ယခုတိုင်ပါဝင်နေသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှနေ၍ လူကုန်ကူးခံရသောအဓိကနိုင်ငံများမှာ ထိုင်း၊ တရုတ်၊ မလေးရှား၊ တောင်ကိုရီးယားနှင့် မကာအိုနိုင်ငံ များဖြစ်ပြီး လိင်အမြတ်ထုတ်ရန်၊ အိမ်စေအလုပ်လုပ်ရန်နှင့် အမွေစေခိုင်းရန်တို့အတွက် အများဆုံးခံရသည်။^{၁၂၈} မြန်မာ ပြည်ရှိကလေးများသည် ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းလူကုန်ကူးခံရပြီး လမ်းဘေးဈေးသည်များနှင့် သူတောင်းစားများအဖြစ် အတင်း အကြပ်စေခိုင်းခံရ၏။ သို့မဟုတ် ဈေးဆိုင်များ၊ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ကုန်ထုတ်လုပ်ငန်းအသေးစားများတွင် လုပ်ကိုင်ရ သည်။ အများဆုံးအမြတ်ခံရလေ့ရှိသောနေရာများမှာ ဘန်ကောက်၊ စမ္မတ်စခေါင်၊ မဲဆိုင်နှင့် မဲဆောက်ဒေသတို့ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံတွင် အသက် (၁၄) နှစ်မျှသာရှိသောမိန်းကလေးများကို ယူနန်ပြည်နယ် နယ်စပ်ဒေသများမှတစ်ဆင့် တရုတ် နိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းအထိ လူကုန်ကူးကာ တရုတ်အမျိုးသားများနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားစေခြင်းနှင့် လိင်လုပ်ငန်းတွင် လုပ်ကိုင် စေခြင်းများကို လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။

လူကုန်ကူးမှုနှင့်ပတ်သက်၍ အချက်အလက်ကောက်ယူသူများနှင့် ခံရသူများအား ကူညီပေးနေသောအဖွဲ့အစည်းများက ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် လူကုန်ကူးမှုများတိုးပွားလာသည်ဟုဆိုသည်။^{၁၂၉} ကချင်အမျိုးသမီးအစည်းအရုံး (ထိုင်းနိုင်ငံ) (KWAT) အဖွဲ့သည်^{၁၃၀} ၂၀၀၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၇ ခုနှစ်အတွင်း ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းမှ လူကုန်ကူးမှုပေါင်း (၁၃၃) ခုကို စုဆောင်းမှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသူများ၏ လေးပုံတပုံမှာ အသက် (၁၈) နှစ်အောက်ဖြစ်ပြီး အသက် (၁၄) နှစ်မပြည့် သေးသောမိန်းကလေးများမှာ သတို့သမီးများအဖြစ် ရောင်းချခံရသည့်အမှုများလည်း ပါဝင်သည်။

ကချင်ပြည်နယ်မှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ လူကုန်ကူးခံရသည့် တိကျသောချာသောအမှုများ၏ (၉၀) ရာခိုင်နှုန်းမှာ သတို့သမီးများအ ဖြစ်ရောင်းစားခံရသောအမှုများဖြစ်သည်။^{၁၃၁} ၂၀၀၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း KWAT အဖွဲ့က ကောက်ယူရသောလူကုန်ကူးမှု (၁၅၀) မှုတွင် ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းမှာ ကချင်ပြည်နယ်နှင့် ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်းမှ ကလေးများလူကုန်ကူးခံရသည့်အမှုများဖြစ်ပြီး မွေးကာစကလေးငယ်များကိုလူ ကုန်ကူးသည့်အမှုများလည်း ပါဝင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။

KWAT အဖွဲ့သည် တရုတ်နိုင်ငံသို့ရောင်းစားခံရသော ကလေးနှင့်အမျိုးသမီးများစွာတို့ကို မှတ်တမ်းကောက်ယူနိုင်ခဲ့ပါသည်။ တချို့ကလေးများကို အလုပ်ကောင်းရအောင်ရှာပေးမည်ဟု လိမ်ညာခေါ်လာကြောင်းတွေ့ရသည်။ တချို့မှာ မိသားစုများထံမှ ပြန်ပေးဆွဲခေါ်လာခြင်းဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင်ပွဲစားထံရောင်းစားခံရသည်။ KWAT ၏တွေ့ရှိချက်အရ ကလေးအတော်များများ မှာ လူကုန်ကူးသည့်ဖြစ်စဉ်အတွင်း ပျောက်ဆုံးသွားပြီး မိသားစုနှင့် ကွဲကွာသွားပြီးကထည်းက လုံးဝအဆက်အသွယ်မရတော့ ကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ လူကုန်ကူးခံရအပြီး အိမ်ပြန်ရောက်လာသောမိန်းကလေးများမှာလည်း ပတ်ဝန်းကျင်က နားလည်ပေး ခြင်းမျိုးမရှိဘဲ ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို ခံရသည်။^{၁၃၂}

၂၀၀၄ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်လိုင်အတွင်း WCPR အဖွဲ့သည် လူကုန်ကူးသည့်အမှုပေါင်း (၄၀) ကို စုဆောင်းခဲ့နိုင်သည်။ လူကုန်ကူးခံရသူအရေအတွက် (၇၁) ယောက်ဖြစ်ပြီး (၃၃) ဦးမှာ ကလေးများဖြစ်သည်။^{၁၃၃} ထိုအမှုများထဲတွင် မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်၊ တနင်္သာရီတိုင်း၊ ပဲခူးတိုင်း၊ ရန်ကုန်တိုင်းနှင့် မန္တလေးတိုင်းရှိ မြို့နယ် (၁၉) မြို့နယ်မှလူများကို လိင်အမြတ်ထုတ်ရန်လူကုန်ကူးသည့် အဖြစ်များလည်း ပါဝင်သည်။ KWAT နှင့် WCRP အဖွဲ့တို့ကကောက်ယူရရှိသောအမှု များသည် ပြီးပြည့်စုံသည်ဟုဆိုနိုင်ပေ။ မြန်မာပြည်မှ အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ လူကုန်ကူးခံရသည့်သူအမြောက်အများထဲမှ ရာ ခိုင်နှုန်းတစ်ဝက်အထက်အထိဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

WCRP ၏လူတွေ့မေးမြန်းချက်များတွင် ဆိုးဆိုးဝါးဝါးတွေ့ရှိရသောအချက်မှာ အမျိုးသမီးများနှင့်ကလေးငယ်များကို လူကုန် ကူးသည့် ဖြစ်စဉ်အတွင်းနှင့် ခရီးလမ်းဆုံးနေရာသို့ ရောက်ရှိသည့်အချိန်အတွင်း အကြမ်းဖက်၍ လိင်စော်ကားခြင်းဖြစ် သည်။ ရန်ကုန်တိုင်းမှ ရောက်လာသော အသက် (၁၇) နှစ်အရွယ်မိန်းကလေးတဦးပါဝင်သည့် အမျိုးသမီးလေးဦးသည် လိင်စော်ကားခံခဲ့ရကြောင်း သိရှိရသည်။ “လွန်ခဲ့တဲ့လေးရက်က ကိုစိုင်းအပြင်သွားတုံး ကျမတို့ လေးယောက်စလုံးကို အုပ်စုလိုက် မုဒိန်းကျင့်ခဲ့ကြတယ်။ လူ(၇) ယောက်က ကျမတို့အိမ်ကိုရောက်လာပြီး ကားပေါ် ဆွဲတင်သွားတယ်။ နောက်ပြီး ပါးစပ်ထဲအဝတ်ဆို့၊ လက်တွေ့ကိုကြိုးတုတ်ပြီး ကျမနဲ့ကျမ သူငယ်ချင်းကို ကြမ်းကြမ်းတမ်းတမ်းမုဒိန်းကျင့်တယ်။ ခြောက်ကြိမ် လောက်ရှိမယ်”ဟု တဦးကပြောပါသည်။^{၁၃၄}

နောက်တစ်ဖက်တွင် အသက် (၁၂)နှစ်သာရှိသေးသော မြန်မာရွှေပြောင်းကလေးတစ်ဦးကို ဘန်ကောက် မင်ဘူရီရပ်ကွက်တွင် ထိုင်းရဲ့ အယောင်ဆောင်၍ ထိုင်းငါးဦးကပိုင်းမုဒိန်းကျင့်ခဲ့သည်။ ထိုကလေး၏အဖေဖြစ်သူက “မုဒိန်းကျင့်နေတုံး နာလွန်းလို့ ကလေးမလေးမှာ သတိမေ့သလောက်ဖြစ်သွားတယ်။ ကျင့်ပြီးတော့ ကလေးနှစ်ယောက်လုံးကို လမ်းဘေးမှာ ငွေတရာနဲ့ ပစ်ထားခဲ့တယ်။ အိမ်ပြန်ကားခဖြစ်မှာပေါ့၊ မိန်းကလေးခမျာ ကြောက်လန့်လွန်းလို့ စကားတောင်မပြောနိုင်တော့ဘူး” ဟု ပြောပါသည်။^{၁၃၅}

တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင်တွေ့ရှိရသည့်အချက်မှာစက်ရုံများနှင့်အိမ်တွင်းလုပ်ငန်းများရမည်ဟုလိမ်ညာခေါ်ဆောင်လာသော်လည်း တကယ် တမ်းတွင် လိင်လုပ်ငန်းများနှင့် အခြားအမြတ်ထုတ်သည့်အလုပ်မျိုးတွင် အဆုံးသပ်သွားခြင်းဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်တိုင်း သာကေတရပ်ကွက်မှ (၁၇) နှစ်အရွယ်မိန်းကလေးက “ပွဲစားက အလုပ်ကောင်းရမယ်ပြောပြီးခေါ်လာတော့ ဇိမ်ခန်းမှာရောင်း စားခံမုန်းတောင် မသိလိုက်ဘူး။ နောက်ရက်ကျတော့မှ ပိုင်ရှင်ဦးစန်းယူက ပြည့်ဆန်ဆာအဖြစ်လုပ်ရမယ်လို့ ခိုင်းတော့တာဘဲ။ သူဝယ်ထားတဲ့အကြွေးတွေ ကျေတဲ့အထိ လုပ်ရမယ်တဲ့” ဟု ဆိုပါသည်။^{၁၃၆}

ကလေးငယ်များကို ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင်စေခိုင်းရန်အတွက်ပြည်တွင်းမှာပင် လူကုန်ကူးခြင်းများလည်းရှိသည်။ မန္တလေးမှ အသက် (၁၀)နှစ်နှင့် (၁၄)နှစ်အကြားအရွယ်ရှိသည့် ယောက်ျားလေးငါးဦးကို မွန်ပြည်နယ်မော်လမြိုင်ရှိ စားသောက်ဆိုင်တွင်အလုပ်လုပ်ရမည်ဟု ခေါ်လာသည်။ ထိုဆိုင်တွင်တလခန့်အကြာ လစာတောင်းသောအခါတွင် ဆိုင်ရှင်က သူတို့ကို လူပွဲစားဖြစ်သူက တသိန်းဖြင့်ရောင်းသွားခဲ့ကြောင်း၊ ထိုငွေပမာဏကျေသည့်အထိ တနှစ်ခန့်အခမဲ့လုပ်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။^{၁၃၇}

မိဘမဲ့ကလေးများနှင့် မလုံခြုံသည့်မိသားစုများမှ ကလေးများသည် အမြတ်ထုတ်ခံရဖို့ပိုနီးစပ်တတ်သည်။ တရားဝင်မဟုတ်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လမ်းပေါ်တွင် အလုပ်လုပ်နေကြရသောကလေးများ အရေအတွက်ပိုများလာလျက်ရှိသလို ထိုကလေးများမှာ မူးယစ်ဆေးဝါးများစွဲခြင်း၊ ဒုစရိုက်ကျူးလွန်တတ်လာခြင်း၊ အဖမ်းဆီးခံရခြင်း၊ လိင်နှင့် လုပ်အားအမြတ်ထုတ်ရန်အတွက် လူကုန်ကူးခံရခြင်းများ၊ အိပ်ချ်အိုင်ဘီ အေအိုင်ဒီအက်စ်ရောဂါစွဲကပ်ခြင်းများကို ကြုံရတတ်သည်။

၂၀၀၈ ခုနှစ် ဆိုင်ကလုနန်းနာဂစ်ကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းများဖြစ်ပြီး လူပေါင်း တသိန်းလေးသောင်းခန့်သေကျခဲ့သည့်အပြင် ကလေးပေါင်း ထောင်ပေါင်းများစွာမှာ မိဘမဲ့၊ အိုးအိမ်မဲ့ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ထို့ပြင် အန္တရာယ်များမှ ခိုကိုးရာမဲ့ဖြစ်ခဲ့သည်။ အမေရိကန် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ၂၀၀၉ ခုနှစ်အစီရင်ခံစာတွင် ၂၀၀၈ ခုနှစ်အတွင်း ကလေးများအားလူကုန်ကူးခြင်းနှင့် အဓမ္မစေခိုင်းမှုများတဖြေးဖြေးချင်းတိုးပွားလာသည်ဟုဆိုသည်။^{၁၃၈} နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှ လူကုန်ကူးမှုဆန့်ကျင်ရေးသင်တန်းနည်းပြတစ်ဦးက “ဧရာဝတီတိုင်းကို နာဂစ်တိုက်တော့ လူတွေသိန်းချီသေကြတယ်။ မိသားစုတွေ တကွဲတပြား ဖြစ်ကုန်တယ်။ မိန်းကလေးတွေကို မြို့တွေဆီခေါ်လာပြီး လိင်လုပ်ငန်းတွေ၊ ကာရာအိုကေရုံတွေ၊ အနိပ်ခန်းတွေမှာ ရောင်းစားတာတွေရှိတယ်။ မိဘမဲ့ကလေးတွေကို ဝင်ငွေနည်းနည်းဘဲရတဲ့ စက်ရုံတွေမှာ၊ စားသောက်ဆိုင်တွေနဲ့ ဈေးတွေမှာအလုပ်လုပ်ဖို့ ခေါ်သွားကြတယ်” ဆိုပါသည်။^{၁၃၉}

လူကုန်ကူးခံနေရသောသူများလုပ်ဆောင်ရသောလုပ်ငန်းအခြေအနေမှာ ဆိုးဝါးလှကြောင်း ပဲခူးတိုင်း၊ ကဝမြို့နယ်၊ အောင်ကောင်း ကျေးရွာမှ အသက် (၁၆) နှစ်အရွယ်ရှိသူတယောက်၏ ပြောကြားချက်က သက်သေခံနေသည်။ “ကျမတို့တွေကို ပုဖွန်ရွာတဲ့နေရာကိုပို့ပြီး တရက်ကို နာရီနှစ်ဆယ်ချက်ချင်းအလုပ်လုပ်ခိုင်းတယ်။ ဘယ်လောက်ပင်ပင်ပမ်းပမ်းလုပ်ပေမဲ့ ငွေဘယ်လောက်ရသလဲဆိုတာကို မသိရဘူး။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ မန်နေဂျာမှာရှိတဲ့ငွေစာရင်းကို ပွဲစားကပေးမသိဘူးလေ။ အစားအစာနဲ့ နားဖို့မလုံလောက်တော့ ကျမတို့ခနခနဖျားတယ်။ ဒါပေမဲ့ နားခွင့်လဲမရဘူး။ ဆေးလဲမကုပေးဘူး” ဟုသူက ပြောပြသည်။^{၁၄၀}

လာဒ်စားမှုနှင့် လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်

မြန်မာနိုင်ငံရှိလူကုန်ကူးမှုပြဿနာကိုပြောလျှင် လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်နှင့် သတင်းများရရှိခွင့်တို့အပေါ်တင်းကြပ်စွာ ကန့်သတ်မှုများကို နားလည်ရန်လိုအပ်သည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်ကထည်းကစတင်၍ အသက် (၁၆) နှစ်မှ (၂၅)နှစ်အတွင်းရှိသော မိန်းကလေးများကို ထိုင်းနယ်စပ်သို့ အဖော်မပါဘဲသွားလာခွင့်ကို နအဖဒေသမျှ အမိန့်ဖြင့် ပိတ်ပင်ထားသည်။ ထိုအမိန့်ကြောင့် ငယ်ရွယ်သူများ၏လွတ်လပ်စွာသွားလာခွင့်ကိုကန့်သတ်ထားပြီး အခြားသူများ၏ချုပ်ကိုင်မှုအောက်သို့ ပိုမိုရောက်စေခဲ့သည်။ အမျိုးသမီးငယ်များအဖို့ နိုင်ငံကူးလက်မှတ်လျှောက်ရာတွင် ပိုမိုခက်ခဲပြီး ငွေကုန်ပိုများခဲ့ရသည်။ တရားဝင်နိုင်ငံသားစိစစ်ရေးကိစ္စများမရှိခြင်း၊ သွားလာမည့်နေရာအကြောင်းကို သေချာစွာမသိခြင်းနှင့် ဘာသာစကားမတတ်ကျွမ်းမှုအပါအဝင် အရေးပေါ် အခြေအနေမျိုးတွင် ဘယ်လိုလုပ်ဆောင်ရမည်ကို နားမလည်ကြခြင်းတို့ကြောင့် လူငယ်များသည် ယခင်က ခရီးသွားဖူးသူများကို အားကိုးပြီးခရီးသွားရသဖြင့် လူကုန်ကူးခံရအောင် ပိုလုပ်ဆောင်ပေးနေသလိုဖြစ်စေသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နယ်စပ်တလျှောက်တွင် လူကုန်ကူးခံခဲ့ရသူများအား မျက်မြင်တွေ့ခဲ့ရသော CRFB အဖွဲ့ဝင်အဖွဲ့များက လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်နှစ်တာကာလအတွင်း “နယ်စပ်တလျှောက်၌ လာဒ်ပေးလာဒ်ယူမှုအကြီးအကျယ်ရှိနေကြောင်း” ဆိုကြသည်။^{၁၄၁} ထိုလာဒ်စားမှု

များရှိနေသောကြောင့် လူကုန်ကူးမှုကိုတိုက်ဖျက်ရာနှင့် တာဝန်ရှိသူများကိုအပြစ်ပေးရာတွင် အဟန့် အတားများဖြစ်စေသည်။ လူကုန်ကူးမှုကိုဟန့်တားရန်အတွက် အမျိုးသမီးငယ်များ၏ သွားလာမှုကိုကန့်သတ်သည်။ ထိုသို့ကန့်သတ်ခြင်းကြောင့် အာဏာပိုင်တွေက တောင်းဆိုသည့်ငွေကိုပေးရသည်။ တချို့ကို ထိုအကြောင်းပြု၍ ဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးတတ်သည်။ KWAT ၏တွေ့ရှိချက်အရ ၂၀၁၅ ခုမှ ၂၀၁၇ ခု အတွင်း သူတို့ကောက်ယူရရှိသောလူကုန်ကူးမှု (၇၀) တွင် (၆) မှုကိုသာ လူကုန်ကူးသူများကို အရေးယူခဲ့ပြီး ထိုအမှုထဲမှ (၄) မှုတွင် တာဝန်ရှိသူများကို လာဒ်ပေးပြီး ပြန်လွတ်လာခဲ့သည်ကို တွေ့ရသည်။^{၁၄၇}

လူကုန်ကူးသူများနှင့် ဒေသခံအာဏာပိုင်တို့အကြားဆက်စပ်မှုများရှိနေကြောင်း ရပ်ရွာလူထုကလဲနားလည်သဘောပေါက်သောကြောင့် ထိုသူများကို ဥပဒေအရေးယူခြင်းမှာ အကျိုးမရှိဟု ယူဆကြသည်။ ကချင်ပြည်နယ်ရှိကျောင်းဆရာမတစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် လူကုန်ကူးမှုများထဲတွင် လာဒ်စားမှုများပါဝင်နေပုံကို “လူကုန်ကူးတဲ့သူတွေက ထွက်ပြေးရင် ဘယ်ရဲကမှ လိုက်ရှာတာ အရေးယူတာမရှိဘူး။ ရဲတွေကိုယ်တိုင်က လူမှောင်ခိုတွေဆီက ငွေယူထားတော့ ထွက်ပြေးနိုင်အောင်ကို ကူညီပေးကြတယ်။ ဒီတော့မိဘတွေက ဘာလုပ်ရမှန်း မသိဘူး။ တချိန်ထဲမှာဘိ လူမှောင်ခိုတွေက လက်စားချေမှာကိုလဲ စိုးရိမ်ရသေးတယ်” ဟု ပြောပြပါသည်။^{၁၄၈}

အစိုးရနှင့် အစိုးရဖွဲ့စည်းထားသည့်အဖွဲ့များက ရပ်ရွာလူထုအကြား အသိပညာပေးသင်တန်းနှင့် စည်းရုံးမှုများလုပ်ဆောင်နေကြောင်း အစီရင်ခံစာရရှိသည်။ သို့သော်ထိုသို့အသိပညာပေးမှုများသည် ပြဿနာ၏ ရေသောက်မြစ်အကြောင်းရင်းများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းမရှိသလို နေရာဒေသတိုင်းတွင်လည်း လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ကချင်ပြည်နယ်မှသတင်းများအရ လူကုန်ကူးခံရသည့်အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးအများစုမှာ ကျေးလက်ဒေသများမှဖြစ်သည်။ ပရောဂျက်ဧရိယာနယ်မြေများကို ကန့်သတ်ထားသဖြင့် ထိုကျေးလက်ဒေသများသို့ အသိပညာပေးအစီအစဉ်များမရောက်နိုင်ပါ။^{၁၄၉} ဝေးလံသည့် တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းများမရှိသလို ပြင်ပကမ္ဘာ အကြောင်းအရာကိုလည်း သိရှိခြင်းမရှိကြချေ။ တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင် ကလေးကုန်ကူးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ထိရောက်စွာပညာပေးလိုလျှင် သင်တန်းသုံးထောက်ကူပစ္စည်းများနှင့် ဆွေးနွေးပွဲများသည် တိုင်းရင်းသားစကားများဖြစ်သင့်သည်။ ထို့ပြင် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုသော လွတ်လပ်သော အမျိုးသမီးအဖွဲ့များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများကို လူကုန်ကူးခံရသူများအား နေစရာနှင့် အကူအညီများ ပေးသည့်အစီအစဉ်များကိုလုပ်ဆောင်ရန် ပိတ်ပင်ထားသောကြောင့် ပုန်းလှိုးကွယ်လှိုးဖြင့် ကန့်သတ်ခံရသော အကူအညီများကိုသာပေးနိုင်သည်။

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရပ် (မြန်မာနိုင်ငံ)အနေဖြင့် အောက်ပါအကြံပြုချက်များကို တင်ပြလိုပါသည်။

- (၁) လူကုန်ကူးခြင်း၏ ရေသောက်မြစ်အကြောင်းရင်းများဖြစ်သည့် စီးပွားရေးစီမံမှု ကမောက်ကမဖြစ်ခြင်း၊ လူငယ်များအတွက် အလုပ်အကိုင်နှင့် ပညာရေးအခွင့်အလမ်းရှားပါးခြင်း တို့ကိုဖော်ထုတ်လုပ်ဆောင်ရန်။
- (၂) အသက် (၂၅) နှစ်အောက် မိန်းကလေးများကို တရားဝင်အုပ်ထိမ်းသူမပါဘဲ ခရီးသွားခြင်းအပေါ် ပိတ်ပင်ထားခြင်းအပါအဝင် ရွှေ့ပြောင်းသည့်လုပ်ငန်းအဆင့်များတွင် အမျိုးသမီးနှင့် မိန်းကလေးများအပေါ် ခွဲခြားဖိနှိပ်ခြင်းများအား ပပျောက်အောင်လုပ်ဆောင်ရန်။
- (၃) လူငယ်များအား လိုအပ်သည့်တရားဝင် ခရီးသွားလက်မှတ်များဖြစ်သည့် နိုင်ငံကူးလက်မှတ်နှင့် မှတ်ပုံတင်များကို ခွဲခြားခြင်း မရှိဘဲ အချိန်ကိုက် ထုတ်ပေးပြီး လုံခြုံသောနှင့် တရားဝင်ဖြစ်သောခရီးသွားလာမှုဖြစ်အောင်လုပ် ဆောင်ပေးရန်။
- (၄) အမျိုးသမီးအဖွဲ့များအပါအဝင် လွတ်လပ်သည့် ရပ်ရွာလူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများကို လူကုန်ကူးခံရသူများအတွက် နေရာ၊ စိတ်ပိုင်းစာနာနှစ်သိမ့်အစီအစဉ်နှင့် တရားရေးအကူအညီများပေးရန်ကို ကန့်သတ်ချက်မရှိခွင့်ပြုရန်နှင့် လွတ်လပ်သည့် လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများကို လုံခြုံစိတ်ချရသောရွှေ့ပြောင်းသွားလာမှုဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များကို ထုတ်လုပ်ခွင့် နှင့် ဖြန့်ဖြူးခွင့်များပြုရန်။
- (၅) ကလေးကုန်ကူးမှုတွင်ပါဝင်ပတ်သက်နေသည့် တရားရေးတာဝန်ရှိသူများအပါအဝင် ပါဝင်သူများအားလုံးကို ဥပဒေအရ အရေးယူဆောင်ရွက်ရန်။
- (၆) လူကုန်ကူးခံရသောသူများကို ရာဇဝတ်ကျူးလွန်သူများအဖြစ် ပုံဖော်ခြင်းကဲ့သို့သော လိုရာဆွဲရေးသားပြောဆိုခြင်းများမပါဘဲ လူကုန်ကူးမှုအကြောင်းကို တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားဖြင့် တနိုင်ငံလုံးရှိ လူထုသိရှိအောင် အသိပညာပေးမှုများလုပ်ဆောင်ရန်။

အထူးကာကွယ်ပေးခြင်း- အပိုဒ် ၃၈ (ကလေးများနှင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ)

မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများဖြစ်ပွားနေသည့်အခြေအနေမျိုးတွင် တပ်မတော်သည် နိုင်ငံတကာ လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပါမူဝါဒများနှင့် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်အပိုဒ် ၃၈ (၁)၊ ၃၈ (၄)နှင့် အခြားအပိုဒ်များဖြစ်သော ၆၊ ၂၄ နှင့် ၂၇ တို့ကိုတိုက်ရိုက်ချိုးဖောက်သည့် အပြုအမူများကို ကျူးလွန်နေလျက်ရှိသည်။ ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်ကော်မတီက ယခင်ကအကြံပြုခဲ့သော ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်ကလေးများကို အကူအညီပေးပေးရန်၊ နေရာများမှ အတင်းအကြပ်မောင်းထုတ်ခြင်းများမှကာကွယ်ရန်၊ ကလေးများနှင့် မိသားစုများကို မြန်မာပြည်မှမောင်းထုတ်ခံရ ခြင်းများကို တားဆီးရန်၊ တပ်မတော်သားများကကျူးလွန်သည့် ကလေးများအပေါ်အကြမ်းဖက်ခြင်းများကို စနစ်တကျသေချာစွာ စုံစမ်းစစ် ဆေးပြီး ကျူးလွန်သူများကို အရေးယူရန်စသည်ဖြင့် အကြံပေးချက်များကို လက်ရှိအထိ လိုက်နာခြင်းမရှိသေးပါ။^{၁၇၇}

သတ်ဖြတ်ခြင်း၊ ကိုယ်အင်္ဂါချို့တဲ့စေခြင်း၊ အရပ်သားများကို ပစ်မှတ်ထားတိုက်ခိုက်ခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းဒေသများနှင့် အခြားလက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဒေသများတွင် ကျင့်သုံးနေသော မြင်မြင်သမျှအကုန်ပစ်သတ် ဆိုသောပေါ်လစီသည် ထိုဒေသများရှိကလေးများကို သူတို့၏အခွင့်အရေးများမခံစားနိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးရာရောက် လျက်ရှိသည်။ ထိုဒေသများမှာ အစိုးရနှင့် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှစ်မျိုးစလုံးထိမ်းချုပ်ထားပြီး တိုက်ပွဲများမကြာခဏ ဖြစ်တတ်သောနေရာများကိုဆိုလိုသည်။^{၁၇၈} ထိုနေရာမျိုးကို ကရင်ပြည်နယ်ဒေသအများအပြား၊ ပဲခူးတိုင်းအရှေ့ပိုင်းခြမ်း၊ ရှမ်း၊ ကရင်နီ၊ မွန်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီဒေသများတွင် တွေ့နိုင်သည်။ မြင်မြင်သမျှအကုန်ပစ်သတ်ဆိုသည့်နေရာများသည် အရပ် သားပြည်သူများနေထိုင်သောနေရာများဖြစ်ပြီး ၂၀၁၀ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလကထုတ်ပြန်သောစာရင်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံအရှေ့ ပိုင်းဒေသများတွင် လူဦးရေ ကိုးသောင်းတထောင်ကျော်ပုန်းအောင်းနေထိုင်ရဆဲဖြစ်ပြီး တွေ့လျှင်ပစ်သတ်ခံရမည့် အခြေ အနေမျိုးကြုံနေရဆဲဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။^{၁၇၉} လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများရှိနေသည့် ဒေသများတွင် တပ်မတော်သည် ဖြတ်လေး ဖြတ်စီမံကိန်းကိုအသုံးပြုပြီး လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအနေဖြင့် လူထုထံမှ မည်သည့်အကူအညီမှမရယူနိုင်အောင် တားဆီးသည့် ပုံစံကိုကျင့်သုံးတတ်သည်။^{၁၈၀} ထို့ပြင် ထိုအရပ်သားပြည်သူများကို တပ်မတော်အတွက် အထောက်အကူပြုမည့်ပုံစံသို့ ပြောင်း လဲရန် ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်အတိုင်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် စစ်တပ်ကထိမ်းချုပ်နိုင်သောနေရာ များမှ အရပ်သားပြည်သူများကို စစ်တပ်ကထိမ်းချုပ်နိုင်မည့်နေရာများသို့ ပြောင်းရွှေ့စေသည့်နည်းဗျူဟာကို အသုံးပြုလေ့ ရှိသည်။ ထိမ်းချုပ်နိုင်သောနေရာမျိုးဆိုသည်မှာ မြေပြန့်ဒေသများနှင့် စစ်တပ်ရင်းများနှင့် နီးစပ်သောဒေသမျိုး ဖြစ်တတ်သည်။^{၁၈၁} နေရာများမှာ ပြောင်းရွှေ့ခိုင်းခြင်းကိုလက်မခံသည့် ကလေးများအပါအဝင်ရွာသားများကို အတိုက်အခံများအား ထောက်ခံသူများ အဖြစ်သတ်မှတ်ကာ စစ်တပ်၏ ပစ်မှတ်များအဖြစ် ဆက်ဆံတော့သည်။^{၁၈၂} ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့သည် ၂၀၁၆ခုနှစ် မတ်လမှစ၍ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် ပဲခူးဒေသ အရှေ့ပိုင်းတွင် ကလေးများအား ဒဏ်ရာရစေခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်းနှင့် အကြမ်းဖက် ခံရခြင်းဆိုင်ရာ အဖြစ်အပျက် (၃၂) ခုကို စုဆောင်းထား နိုင်သည်။ ဇယား (၃) တွင် အသေးစိတ်ကြည့်နိုင်သည်။^{၁၈၃}

မြင်မြင်သမျှအကုန်သတ်ဟူသောနေရာများတွင် စစ်တပ်နှင့်ရင်ဆိုင်တွေ့ပါက ကလေးများအပါအဝင် အရပ်သားများမှာ သတ်ဖြတ်ခံရ သည်။^{၁၈၄} စစ်တပ်သည် အရက်သားနှင့် လက်နက်ကိုင်ဟူ၍ ခွဲခြားနေခြင်းမရှိပါ။^{၁၈၅} ထိုသို့လုပ်ဆောင်ချက်သည် အရပ်သားများကိုကာကွယ် ပေးရမည်ဟုဆိုထားသည့် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာထုံးထမ်းဥပဒေများကိုချိုးဖောက်ယုံမကဘဲ ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်အပိုဒ် ၃၈(၁) နှင့် ၃၈ (၄) တို့ကိုပါ ချိုးဖောက်ရာကျသည်။ ထို့ပြင် ကလေးများစာချုပ်အပိုဒ် ၆(၁)၊ ၆(၂) တွင်ဖော်ပြထားသည့် ကလေးများအသက်ရှင်မှုကို အတတ်နိုင်ဆုံး လုပ်ဆောင်ပေးရမည်ဆိုသည့်တာဝန်ရှိသည့်အချက် ကိုလဲ ပျက်ကွက်နေသည်။ ဥပမာအနေဖြင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ် မတ်လ (၂၂) ရက်နေ့တွင် ပဲခူးအရှေ့ပိုင်းရှိ ခေါလရွာကို ခလရ (၃၆၉) တပ်က တိုက်ခိုက်ရာတွင် ငါးနှစ်ရွယ်မိန်းကလေးနှင့် ငါးလသားကလေးတဦးတို့ကို သတ်ဖြတ်ခဲ့ပြီး သူတို့မိခင်ပါ ဒဏ်ရာရစေ ခဲ့သည်။အခြားအမျိုးသမီးတဦးလဲ သေဆုံးခဲ့သည်။ သူတို့သည် အခြားရွာရှိ ဆွေမျိုးများထံ သွားရောက်လည်ပြီးပြန်အလာတွင် ယခုလိုသတ်ခံရခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၈၆} ၂၀၁၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလတွင်ပဲခူးနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့တွင် တပ်မတော်က အသက် (၂)လမှ (၁၇) နှစ်အကြားရှိ ကလေး (၁၈) ဦးကိုပစ်ခတ်မှုများရှိခဲ့ကြောင်း သတင်းများစုဆောင်းရရှိသည်။ ထိုပစ် ခတ်ခံရသူများအနက် (၁၁) ဦးမှာ သေဆုံးခဲ့ကြသည်။^{၁၈၇}

တပ်မတော်သည် ကျေးရွာများ^{၁၈၈}၊ ပုန်းအောင်းနေရာများ^{၁၈၉}၊ လယ်စောင့်တဲများ^{၁၉၀} နှင့် လယ်ယာများတွင်အလုပ်လုပ်နေ သောရွာသား^{၁၉၁} များကို အဝေးမှလက်နက်ကြီးဖြင့် ပစ်ခတ်ခြင်းအပါအဝင် လက်လွတ်စပယ်ပစ်ခတ်သတ်ဖြတ်ခြင်းများ လုပ် ဆောင်ခဲ့သည်။^{၁၉၂} မပစ်ခတ်မီ လက်နက်ကိုင်များ အရပ်သားများဟုတ်မဟုတ်စစ်ဆေးခြင်းမျိုး မလုပ်ဆောင်ပါ။^{၁၉၃} ထိုသို့ ပစ်ခတ်ခြင်းကြောင့် အထူးကာကွယ်ပေးရမည့်ကလေးများကို ထိခိုက်စေနိုင်သည်။ အရပ်သားများကိုကာကွယ်ပေးရမည် ဆိုသည့် လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေများကိုလည်း ဆန့်ကျင်ရာရောက်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့် လေးစားရန်တာဝန်ရှိ သည့် ကလေးများ၏အသက်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်ဆိုသည့် ကလေးစာချုပ်အပိုဒ် ၃၈(၁) နှင့် ၃၈ (၄) တို့နှင့်လည်း ပဋိပက္ခ ဖြစ်နေပါသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလက အစိုးရတပ်ရင်း (၇) မှ စစ်သားများသည် ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ လူသော် ရွာကို လက်နက်ကြီးများဖြင့်ပစ်ခတ်ခဲ့ရာ ကလေးများစာမေးပွဲဖြေနေသောကျောင်းအပေါ် လက်နက်ကြီးကျခဲ့သဖြင့် အသက် ၈ နှစ်၊ ၁၀ နှစ်နှင့် ၁၅ နှစ်ရှိသောယောက်ျားလေးသုံးဦး ဒဏ်ရာရရှိခဲ့သည်။ အသက် ၁၅ နှစ် အရွယ်ကလေးမှ အချိန်မီ မကုသ

နိုင်ခဲ့သဖြင့် ၂၀၁၀ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၁) ရက်နေ့တွင် သေဆုံးသွားသည်။^{၁၆၄}

၂၀၁၀ အောက်တိုဘာလ ၁၃ ရက်နေ့က ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း၊ ဒွဲလိုးမြို့နယ်ရှိရွာတရွာကို အစိုးရတပ်များက တိုက်ခိုက်ရာတွင် မီးဖွား ပြီးကာစ အသက် (၂၄) နှစ်အရွယ်ရှိအမျိုးသမီးတယောက်ရှိနေသည့်အိမ်တလုံးကို (၄၅) မိနစ်ကြာပစ်ခတ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ပစ်ခတ်မှုကြောင့် မိခင်သေဆုံးသွားခဲ့သည်။ မွေးကင်းစရင်သွေးကို ဖခင်ဖြစ်သူက နှစ်လကြာ တောထဲတွင်ပုန်းအောင်းပြီး ပြုစုခဲ့ကာ နောက်ပိုင်းတွင် ဒုက္ခသည်စခန်းကိုထွက်ခွာလာခဲ့ရသည်။^{၁၆၅} ထိုအဖြစ်အပျက်များက လူသားချင်းစာနာသည့် ဥပဒေဆိုင်ရာမူဝါဒများကို လေးစားရန် (အပိုဒ် ၃၈) ကိုပျက်ကွက်နေကြောင်း သက်သေပြနေသည်။ ထို့ပြင်ကလေး၏ အသက်ရှင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အသက်ရှင်ရန်အတွက် အမြင့်မားဆုံးလုပ်ဆောင်ပေးရန် (အပိုဒ် ၆)၊ အမြင့်မားဆုံးကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ရရှိခံစားရန် (အပိုဒ် ၂၄)၊ ကလေးနှင့်မွေးကင်းစကလေးသေဆုံးမှုကို လျော့ချရန် (အပိုဒ် ၂၄-၂-က) နှင့် မိခင်များအတွက် ကလေးမမွေးခင်နှင့် မွေးဖွားပြီး အချိန်စောင့်ရှောက်မှုများ ရရှိစေရန် (အပိုဒ် ၂၄-၂-ခ) နှင့် ကလေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် သင့်လျော်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုရရှိစေရန် (အပိုဒ် ၂၇) တို့ကိုလဲ အသိအမှတ်မပြုရာရောက်သည်။ ၂၀၀၄ ခုနှစ်က ကလေးအခွင့်အရေးကော်မတီသည် ကလေးများ၊ မိခင်နှင့် မွေးကာစကလေးများသေဆုံးမှုကို လျော့ကျစေရန်အတွက် ပိုမိုကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရန်^{၁၆၆} တိုက်တွန်းခဲ့ပြီး အရပ်သားများအပေါ် တရားလက်လွှတ်တိုက်ခိုက်ချက်များကို ရည်ရွယ်ပြောဆိုခဲ့သည်။

အစိုးရတပ်များသည် မီးရှို့ခြင်း^{၁၆၇} ကိုမကြာခင်သုံး၍ အရပ်သားများနေထိုင်သည့်နေရာများ^{၁၆၈} ပုန်းအောင်းရာနေရာများ^{၁၆၉} ကျောင်း များ^{၁၇၀} နှင့် ဆေးရုံများ^{၁၇၁} တို့ကို ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိဖြင့်ဖျက်ဆီးလျက်ရှိသည်။ ထိုသို့ဖျက်ဆီးရာတွင် တရွာတလေ လောက်သာမဟုတ်ဘဲ တပ်ရင်းများစုပေါင်းပြီး ပစ်မှတ်သတ်မှတ်ထားသည့်နေရာတစ်ခုလုံးကို^{၁၇၂} တရွာပြီးတရွာ^{၁၇၃} ပိုက်စိတ်တိုက်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အရပ်သားများ၏ အစားအစာအထောက်အပံ့များ၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာတန်ဆာ များ ထမင်းဟင်း ချက်ပြုတ်သည့်ပစ္စည်းများကို ဖျက်ဆီးသည်။ ထို့ပြင် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းများ^{၁၇၄} ရိက္ခာသိုလှောင်သည့်နေရာများ^{၁၇၅} စိုက်ပျိုးရေး ကိရိယာများ၊ အိုးများနှင့် ရေပုံးများ^{၁၇၆} တို့ကိုပါ ဖျက်ဆီးခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်ကိုမကြာသေးမီ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၅) ရက်ကဖြစ်ပွားခဲ့သည့်အဖြစ်အပျက်က သက်သေခံနေသည်။ ခလရ ၂၅၂ မှစစ်သားများသည် ဒက်နားကျေးရွာသို့ လက်နက်ကြီးများဖြင့် တနာရီခန့်ပစ်ခတ်ခဲ့ကြသည်။ အိမ်အနည်းဆုံး ခြောက်လုံး၊ စပါးကျို နှစ်လုံး၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး ကိရိယာများ၊ အစားအစာ သိုလှောင်သည့်အိုးများ၊ ထမင်းအိုးများနှင့် စပါးမျိုးစေ့များအားလုံးကို ဖျက်ဆီးခဲ့သည်။^{၁၇၇} ထိုအဖြစ်အပျက်ကို မျက်မြင်ကြုံခဲ့ရသော လူသောမြို့နယ် ဖလဒိုရွာမှ အသက် (၂၆) နှစ် အရွယ်ရှိ ဖခင်တဦးက “စစ်သားတွေက ရုတ်တရက်ရောက်လာပြီး စပစ်တော့တာဘဲ။ လက်နက်ကြီးကျသံတွေအများကြီးကြားတယ်။ ကိုယ်သားသမီးတွေကိုစုပြီး ပစ်နေတဲ့ကြားကနေ ထွက်ပြေးရတာ။ အစားအစာရော ဘာမှကိုမသယ်လာနိုင်ခဲ့ဘူး။ လက်ချည်း သက်သက် ပြေးရတာ” ဟု ၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လ (၂) ရက်တွင် ပြောပြပါသည်။^{၁၇၈}

ထိုသို့တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးခြင်းများကြောင့် မြင်မြင်သမျှအကုန်သတ်ဟုသတ်မှတ်ထားသည့်ဒေသမှ အရပ်သားပြည်သူအများအပြားသည် အစားအစာမလုံလောက်ခြင်းနှင့် ကြုံတွေ့ကြရသည်။^{၁၇၉} တချို့ဒေသများတွင် အထူးဆိုးဝါးလွန်းသောကြောင့် ယခုနှစ်ကုန်အထိပင် အသက်ရှင်မည်မထင်တော့ဟု ရွာသားများကို ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ကို ပြောကြပါသည်။^{၁၈၀} မကြာမီက ကောက်ယူရရှိသော အချက်အလက်များအရ ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း လူသောမြို့နယ်တွင် နေရာ (၁၁၈) ခုတွင်ရှိသော ရွာသားအနည်းဆုံး (၈၈၈၅) ဦးတို့သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဧပြီလနှင့် အောက်တိုဘာအကြားတွင် စားစရာရိက္ခာလုံးဝပြတ်တောက်သွားမည်ဟု ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ကဆိုသည်။^{၁၈၁} ထိုဒေသအတွင်းထဲမှပင် ၂၀၀၈-၂၀၀၉ ခုနှစ်က ကောက်ယူခဲ့သောစစ်တမ်းအရ ရွာပေါင်း (၂၀) ရှိ အသက်ငါးနှစ်အောက်ကလေး (၄၅၈) ဦးမှ ကလေးခုနှစ်ဦးလျှင် တဦးနှုန်းသည် (၁၄.၂ ရာခိုင်နှုန်း)သည် အဟာရချို့တဲ့ခြင်းကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါးခံစားနေကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။^{၁၈၂} ၂၀၁၀ ခုနှစ်က လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများဒဏ်ခံရသည့် မြို့နယ် (၁၇) မြို့နယ်တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သောစစ်တမ်းအရ အတင်းအကြပ်ရွေ့ပြောင်းခံရသော သို့မဟုတ် အစားအရာရိက္ခာများဖျက်စီးခံရသည့်ကလေးငယ်များသည် အခြားကလေးများထက် အဟာရဆိုးဆိုးဝါးဝါးချို့တဲ့ခြင်းကို ၃.၃ ကြိမ် နှင့် ၁.၀ ကြိမ်ပိုခံစားရကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။^{၁၈၃}

စစ်တပ်ကထိုသို့လုပ်ဆောင်နေခြင်းများသည် အစားအစာလုံခြုံရေးကို ထိခိုက်နှောင့်ယှက်နေပြီး ကလေး၏ အသက်ရှင်ခွင့်ကိုအသိအမှတ်ပြုရန်နှင့် အသက်ရှင်ရန်အတွက် အမြင့်မားဆုံးလုပ်ဆောင်ပေးရန် (အပိုဒ် ၆)၊ အမြင့်မားဆုံးကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ရရှိခံစားရန် (အပိုဒ် ၂၄)၊ ရောဂါနှင့်အဟာရချို့တဲ့ခြင်းကို တိုက်ဖျက်ရန် (အပိုဒ် ၂၄-၂-ဂ) နှင့် ကလေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် သင့်လျော်သည့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုရရှိစေရန် (အပိုဒ် ၂၇) တို့ကိုလဲ အသိအမှတ်မပြုရာ ရောက်သည်။ ကလေးအခွင့်အရေးကော်မတီသည် အစိုးရအနေဖြင့် ကလေးများထံမှ အန္တရာယ်ကျရောက်နိုင်သည့်ကလေးအုပ်စုများကို အဟာရချို့တဲ့စေခြင်းမှကာကွယ်ရန်နှင့် တိုက်ဖျက်ပေးရန် အထူးအကြံပေးထားခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၁၈၄} ကော်မတီ၏ ၂၀၀၅ ခုနှစ် အထွေထွေထုတ်ဖော်ပြောဆိုချက်အမှတ် (၇) တွင်လည်း အသက်ငယ်ရွယ်လှသေးသောအချိန်အတွင်း ကလေးများ၏အခွင့်အရေးကို ရရှိခံစားစေရန်အတွက် အဟာရချို့တဲ့ခြင်းသည် အဓိကအတား အဆီးဖြစ်နေသည် (အပိုဒ် ၁၀) နှင့် ထိုသို့အဟာရချို့တဲ့ပါက ကလေးအတွက် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာကျန်းမာရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ရှေ့ရှည်ထိခိုက်နိုင်သည် (အပိုဒ်

၂၇- က) ဟုဆိုကာ အစိုးရအနေဖြင့် ကောင်းမွန်သော အစာရများရရှိခံစားနိုင်အောင် တာဝန်ယူပေး ရမည်ဟုဆိုထားသည်။^{၁၈၅} စစ်တပ်အနေဖြင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ၏ သက်ရောက်မှုခံနေရသော ကလေးများအကြား အစားအစာမလုံခြုံမှုကို မဖြစ်အောင် လမ်းပြရမည့်အစား ဖြစ်ပွားအောင် လုပ်နေသမျှ ကာလပတ်လုံး ထိုရည်ရွယ်ချက်များအောင်မြင်ရန် ခက်ခဲနေအုန်းမည် ဖြစ်သည်။

မြင်မြင်သမျှ အကုန်သတ်ဟုသတ်မှတ်ထားသော နေရာ၏ ပြင်ပတွင် ရောက်ရှိနေသော ကလေးများမှာလည်း စစ်တပ်ကြီးစိုးမှုနှင့် ပဋိပက္ခများဒဏ်ကို ခံစားရလျက်ရှိသည်။ တပ်မတော်နှင့် တပ်မတော်နှင့် ဆက်စပ်နေသည့် လက်နက်ကိုင်တပ်နှစ်မျိုးစလုံး အုပ်ချုပ်နေသော ပုံစံများကြောင့် ကလေးများအခွင့်အရေးကို တိုက်ရိုက်ခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိသည်။ စစ်တပ် သို့မဟုတ် ၎င်းတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသော လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များက ချုပ်ကိုင်ထားသည့် နေရာများသို့ အတိုက်အခံလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များက အခါအခွင့်သင့်သလို လာရောက်တိုက်ခိုက်လေ့ရှိသည်။ သို့သော် အရပ်သားများကို စစ်ရေးအရပ်မှတ်ထား တိုက်ခိုက်ခြင်းမျိုး မဟုတ်ပေ။ အကယ်၍ အစိုးရတပ်များနှင့် အတိုက်အခံလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား အပစ်အခတ်ဖြစ်ပါက ထိုအနီးအနားရှိ ရွာသားတစ်ချင်းကိုဖြစ်စေ အုပ်စုလိုက်ဖြစ်စေ အတိုက်အခံများအဖွဲ့များနှင့် ဆက်သွယ်မှု သို့မဟုတ် အားပေးထောက်ခံမှုဖြင့် အပြစ်ပေးလေ့ရှိသည်။ ရွာနှင့် စစ်တပ်အကြားလမ်းတွင် ထောင်ထားသော မြေမြှုပ်ခိုင်းကို ခလရ (၂၀၂၉) မှ စစ်သားတယောက်နှင့် မိသားစုသည့်အဖြစ် အပျက်အစားပိုင်း ၂၀၀၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ (၂၁) ရက်ကစတင်၍ ကရင်ပြည်နယ်၊ ဒွဲလိုမြို့နယ်ရှိ ရွာမှ မိသားစုများသည် အဓမ္မလုပ်အားပေးခြင်းနှင့် ပြင်းထန်သော ကန့်သတ်အမိန့်များ ချခံခြင်းများကို ခံခဲ့ရသည်။ အရွယ်ရောက်သော ရွာသားများသည် သုံးရက်တိုင်တိုင် အဓမ္မလုပ်အားပေးကို လုပ်ရပြီး ကလေးများနှင့် မွေးကင်းစကလေးများမှာ စစ်တပ်တွင် အစားအစာ၊ ရေ၊ မိသားစုသို့ နေပူထဲတွင် ဒဏ်ပေးပြီး ထိုင်ခိုင်းခံရသည်။ နိုဝင်ဘာလ (၂၁) ရက်နေ့တွင် မိသားစုများကို တပ်စခန်းတွင် ဖမ်းထားပြီး စစ်သားများက နေအိမ်များမှ ပစ္စည်းများကို လုယက်ယူငင်ခဲ့၏။ ထိုညနေတွင် ရွာသားများကို ထမင်းချက်စားရန် ဆန်များကို ဖွတ်ခြင်းခွင့်မပြုခဲ့ပေ။ သုံးလေးရက်ခန့် ထိုသို့ပြင်းထန်စွာ ဒဏ်ပေးခဲ့ပြီးနောက် ကလေး (၄၇) အပါအဝင် ရွာသား (၁၀၅) ဦးတို့သည် ရွာပုန်းများဆီသို့ ထွက်ပြေးလာခဲ့တော့သည်။^{၁၈၆}

အတိုက်အခံလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များနှင့် ဆက်သွယ်သည့် ဟုသံသယရှိမှုကြောင့် ကလေးများကို သတ်ဖြတ်ခြင်းကိုလည်း တွေ့ရှိရသေးသည်။ ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့သည် မတူပီအခြေစိုက် ခလရ (၁၄၀) မှ ဒုတိယ ဝိုင်းရံပြီး ကြီးကြပ်လက်အောက်ရှိ တပ်သားများက အသက် (၁၇) နှစ် အရွယ်လူငယ်တစ်ဦးကို ၂၀၀၅ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ (၁၅) ရက်နေ့တွင် သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။ ချင်းအမျိုးသား စစ်တပ်အား ကူညီသည်ဟု သောစွပ်စွဲချက်ဖြင့် ထိုသို့သတ်ဖြတ်ခြင်းဖြစ်သည်။^{၁၈၇}

အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများဖြစ်သည့် Free Burma Rangen WCRPI, KHRGI, BPHWT နှင့် အခြားသတင်းဌာနများသည် မြေမြှုပ်ခိုင်း ဒဏ်ခံရသည့် ကလေးများ၏ အဖြစ်အပျက်များစွာကို မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၇ ခုနှစ် ဇွန်လ (၁၅) ရက်နေ့က လှုပ်လှော်စာတံအား ပေးရုံအနားထောင်ထားသည့် မြေမြှုပ်ခိုင်းကို နင်းမိသဖြင့် အသက် (၁၃) နှစ် အရွယ်ရှိ ကရင်နီမိန်းကလေးတစ်ဦး သေဆုံးသွားရကြောင်း ဖော်ပြရေးသားခဲ့သည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်သည် ၂၀၀၇ ခုနှစ် မေလ (၂၇) ရက်နေ့က ဒီမောဆိုးမြို့နယ်တွင် ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် မတ်လ (၁၅) ရက်နေ့တွင် ကရင်ပြည်နယ် လူ့သောမြို့နယ်တွင် အသက် (၁၆) နှစ်ရှိသော အမျိုးသမီးငယ်သည် စစ်တပ်ကာလာရောက် ပစ်ခတ်စဉ် ထွက်ပြေးပြီး မိုင်းနင်းမိသဖြင့် ဘယ်ခြေထောက်ဖြတ်ခဲ့ရသည်။ စစ်တပ်က ပစ်ခတ်သဖြင့် ရွာသားများအား လုံးထွက်ပြေးသွားခဲ့ သော်လည်း ထိုမိန်းကလေးသည် သူတို့မိသားစုဖွက်ထားသည့် ရိက္ခာများကို တိတ်တဆိတ် ပြန်လာအယူတွင် ယခုကဲ့သို့ မိုင်းနင်းမိခြင်းဖြစ် သည်။^{၁၈၈}

အတတ်နိုင်ဆုံး ရရှိသည့် နောက်ဆုံးအချက်အလက်ကိန်းဂဏန်းများအရ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း မြေမြှုပ်ခိုင်းကြောင့် လူတရာကျော် သေဆုံးပြီး ငါးရာခန့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခဲ့သည်ဟု ယုံကြည်ရသည်။^{၁၈၉} ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က ရရှိသော သတင်းများအရ မြေမြှုပ်ခိုင်းများကို အစိုးရ တပ်အပါအဝင် ဖက်ပေါင်းစုံရှိ တပ်များအား လုံးကသုံးကြောင်း သိရ၏။^{၁၉၀} တပ်မတော်မှ စစ်သားများသည် မြင်မြင်သမျှ အကုန်သတ်ဟု သောဒေသများနှင့် အညှီရောင်ဒေသများတွင် ရှိသော စခန်းများကို ကာကွယ်ရန် အတွက် စခန်းတလျောက်တွင် မိုင်းများချထားပြီး စခန်းပြောင်းသွားပါကလဲ ထိုမိုင်းများကို ဖယ်ရှားပစ်လေ့မရှိပေ။^{၁၉၁}

အစိုးရစစ်သားများသည် မြင်မြင်သမျှ အကုန်သတ်ဟု သောဒေသများနှင့် အညှီရောင်ဒေသများရှိ အရပ်သားများ၏ သွားလာမှုကို ကန့်သတ်ရန် အတွက်လည်း မြေမြှုပ်ခိုင်းများကို အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။^{၁၉၂} တပ်မတော်အနေဖြင့် စစ်တပ်ကို တိုးချဲ့ရန်နှင့် အရပ်သားများကို အစိုးရထိမ်းချုပ်သည့် နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန် စီစဉ်နေသော နေရာမျိုးတွင် ရွာသားများစွန့်ပစ်သွားသော နေအိမ်နေရာဟောင်းများ^{၁၉၃} နှင့် စိုက်ပျိုးရေးလယ်ယာမြေများ^{၁၉၄} တွင် ပုန်းနေသည့် ရွာသားများပြန်မလာနိုင်အောင် မြေမြှုပ်ခိုင်းများကို မြှုပ်ထားလေ့ရှိသည်။^{၁၉၅} မိုင်းများ မြှုပ်နှံသည့် နေရာကို အမှတ်အသားမလုပ်ထားတတ်ပေ။ ထို့ပြင် ထိုမိုင်းအန္တရာယ် များနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပတ်ဝန်းကျင်ကို အသိပေးခြင်း မရှိပေ။^{၁၉၆} တပ်မတော်သည် တိုးတက်သော ကရင်ဗုဒ္ဓဘာသာအဖွဲ့ (DKBA) နှင့် အတူ မိုင်းများကို ချထားဟန်ရှိသည်။^{၁၉၇} အစိုးရနှင့် ပူးတွဲပြီး အရပ်သားများနေထိုင်ရာ ဒေသများအတွင်း တွင် သတိပေးအကြောင်းကြားခြင်းမရှိဘဲ မြေမြှုပ်ခိုင်းများကို မြှုပ်နှံသူများမှာ နယ်ခြားစောင့်တပ်ရင်းများဖြစ်သည်။^{၁၉၈} အစိုးရတပ်များသည် မိုင်းများ၊ တောတွင်းထောင်ချောက်များနှင့် ခြုံခိုတိုက်ခိုက်ခြင်းများမှ ကာကွယ်ရန် ကလေးများကို စစ်တပ်များ

အရှေ့မှလျှောက်ခိုင်းခြင်းများကိုလည်း စေခိုင်းလေ့ရှိသည်။^{၁၉၉} ထို့ပြင် မိုင်းများချထားတတ်သောလမ်းဘေးရှိ သစ်ကိုင်းများနှင့် အမှိုက်သရိုက်များရှင်းရာတွင်လည်း အသုံးပြုတတ်သည်။^{၂၀၀} မပေါက်ကွဲဘဲကျန်နေသောမိုင်းများသည် အရပ်သားလူထု^{၂၀၁} အထူးသဖြင့်ကလေးများအတွက် ဆိုးဝါးလှသည့်အန္တရာယ်များဖြစ်သည်။^{၂၀၂}

WCRP အဖွဲ့က ၂၀၀၇ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၉ ခုနှစ်အတွင်း အရပ်သားဒေသများတွင် သေဆုံးဒဏ်ရာရသူကလေး (၁၀) မှု အကြောင်းတင်ပြထားသည်။ ထိုအထဲမှ (၇) မှုမှာ မြေမြုပ်မိုင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဒေသအတွင်း အရေးပေါ်ဆေးဝါးမရှိသောကြောင့် မြေမြုပ်မိုင်းဒဏ်ခံရသည့်ကလေးများ သေဆုံးခြင်း သို့မဟုတ် အချိန်ကြာမြင့်စွာ စိတ်ဖိစီးခံရခြင်းတို့ ရင်ဆိုင်ရ၏။ အရပ်သားဒေသများတွင် မြေမြုပ် မိုင်းများအသုံးပြုခြင်းကြောင့် ကလေးများသည် သူတို့နေထိုင်သည့်အိမ်အနီးအနားတွင်ပင် မြေမြုပ်မိုင်း အန္တရာယ်ကို စိုးရိမ်ရသည့် အခြေအနေမျိုးဖြစ်နေသည်။ နေ့တိုင်းလုပ်ငန်းများဖြစ်သည့် ရွာနီးချုပ်စပ်တွင် ရိက္ခာရှာ၊ ထင်းခွေအလုပ်များနှင့် ပြင်ပတွင်ထွက်ကစားခြင်းများလုပ်ကိုင်ရင်း မြေမြုပ်မိုင်းများကို ကလေးတော်တော်များများ မတော်တဆနှင့်မိကြလေ့ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြေမြုပ်မိုင်းများကို စနစ်တကျဖယ်ရှားသည့်အစီအစဉ်ဟူ၍ မရှိသေးချေ။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာမြေမြုပ် မိုင်းတားဆီးရေး လှုံ့ဆော်မှု အဖွဲ့အဆိုအရ စစ်တပ်ကရှင်းလင်းသည့်အစီအစဉ်များရှိခဲ့သည်ဆိုသော်လည်း လုံလောက်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ မြေမြုပ်မိုင်းအန္တရာယ် ပညာပေးခြင်းအစီအစဉ်မှာလည်း လူသားချင်းစာနာမှုအကူအညီများနှင့်ပတ်သက်၍ ကန့်သတ်ချက်များရှိသောကြောင့် အကန့်အသတ်များစွာဖြစ်စေသည်။ မိုင်းပညာပေးလုပ်ဆောင်လိုသည့်အဖွဲ့များသည် သူတို့ပစ်မှတ်ထားပညာပေးလိုသော လူထုသို့ရောက်ရှိအောင် မလုပ်နိုင်သည့်အဖြစ်များ မကြာခဏကြုံတွေ့ရသည်။^{၂၀၃}

လူသားချင်းစာနာမှုအကူအညီများကို ငြင်းပယ်ခြင်း

အစိုးရနှင့် လက်နက်ကိုင်စစ်တပ်သည် ကလေးအခွင့်အရေးကော်မတ်က အလေးအနက်အကြံပေးထားသလို အစားအစာ လုံခြုံရေးနှင့် ကျန်းမာရေးများကို ပိုမိုအားကောင်းအောင်လုပ်ဆောင်ပြီး ပဋိပက္ခများကြောင့်သက်ရောက်မှုများခံစားနေရ သည့် ကလေးများအား လူသားချင်းစာနာသည့်အကူအညီများထောက်ပံ့ပေးရမည့်အစား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဒေသများတွင် ထိုအကူအညီများမရောက်ရှိအောင် ပိတ်ပင်ထားခဲ့ပြန်သည်။ ထိုအကူအညီများထဲတွင် နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာသောကူညီထောက်ပံ့မှုများ၊ တိုင်းပြည်အတွင်း သို့မဟုတ် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်အခြေစိုက်သည့်လူထုအဖွဲ့အစည်းများ၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုများ^{၂၀၄} ရပ်ရွာလူထုကိုယ်တိုင်က စုဆောင်းရှာဖွေသည့် ဆေးဝါးနှင့် အစားအစာများအပါအဝင် လူသားချင်းစာနာသည့်အထောက်အပံ့များ^{၂၀၅} တို့အားလုံးအကြားပင်ပါသည်။ ထိုဒေသမျိုးရှိလူထုထံရောက် ရှိနိုင်သော လူသားချင်းစာနာမှုအကူအညီများမှာ အထူးနည်းပါးလှပါသည်။ ရောက်ရှိရန်နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် လုပ်ဆောင်နေသောသူများမှာလည်း ဖမ်းဆီးခြင်းသတ်ဖြတ်ခံခြင်း စသည့်အန္တရာယ်များကို ရင်ဆိုင်ရင်းလုပ်ဆောင်နေရလေ့ရှိ၏။ ၂၀၁၀ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ် (၄၃) မြို့နယ်တွင်လှည့်လည်ပြီး ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအား ကျန်းမာရေးအကူအညီများပေးနေသည့် နယ်လှည့် ကျောပိုးအိမ်အဖွဲ့ (BPHWT)^{၂၀၆} အဖွဲ့မှဆေးမှူးတဦးကို ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ရွာတရွာတွင် အစိုးရတပ်များက သတ်ဖြတ်ခဲ့သည်။ ထိုသူသည် အဖွဲ့စတင်ထူထောင်ခဲ့သည့်အချိန်မှစ၍ အစိုးရတပ်၏သတ်ဖြတ်မှုကိုခံခဲ့ရသည့် ဆယ်ဦးမြောက် ဆေးမှူးဖြစ်သည်။^{၂၀၇}

ပြည်တွင်းသို့မဟုတ် နယ်စပ်ကိုဖြတ်ကျော်ပြီး လူသားချင်းစာနာမှုများကူညီသည့်အစီအစဉ်များအပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းများရှိသလို စစ်တပ် သို့မဟုတ် ဒေသခံအရပ်သားအာဏာပိုင်များက မငြိမ်မသက်ဖြစ်မည်ကိုစိုးရိမ်ရသော သို့မဟုတ် သူတို့ထိမ်းချုပ် ထားသည့်အရပ်သားထောက်ပံ့မှုများလွတ်ထွက်သွားမည်ဟု စိုးရိမ်ရသောဒေသများတွင် သွားလာမှုနှင့် ကုန်သွယ်မှုများ အပေါ် ထိမ်းချုပ်ကန့်သတ်ခြင်းများကိုလည်း လုပ်ဆောင်လေ့ရှိသည်။ သွားလာမှုများကိုထိမ်းချုပ်ရာတွင် စုစည်းရွာများသို့သွားသည့် လမ်းများနှင့် မြေပြန့်ရွာနှင့် အစိုးရကိုဆန့်ကျင်နေသည့် တပ်များအခြေစိုက်ရာ တောင်ပေါ်ဒေသများကြားရှိ လမ်းများကို ပိတ်ဆို့ထားခြင်းများအပါအဝင် အရပ်သားများသွားလာမှုကို ပိတ်ပင်ထားခြင်းများပါဝင်သည်။^{၂၀၈} ထိုသို့ ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ခြင်းများသည် မြင်မြင်သမျှအကုန်သတ်ဟူသောနေရာများနှင့် ကပ်ပြီးလှည့်လည်နေထိုင်ရသည့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအတွက် ဒုက္ခအကြီးအကျယ်ရောက်စေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့် အရပ်သားများအနေဖြင့် လယ်ယာကုန်ထုတ်လုပ်ဆိုင်ရာပစ္စည်းများ ရောင်းဝယ်ခြင်းများ၊ လဲလှယ်ခြင်းများမလုပ်နိုင်တော့သလို အရေးကြီးသည့် အစားအစာရိက္ခာများနှင့် ဆေးဝါးများလည်း ရရှိနိုင်တော့မည်မဟုတ်ချေ။ ၂၀၁၀ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် တနင်္သာရီတောင်ပိုင်းရှိ မနီရာဒေသမှ လူ့အခွင့်အရေးအချက်အလက်ကောက်ယူသူတဦးက အစိုးရစစ်တပ် ထိမ်းချုပ်မှုအောက်တွင်ရှိသော ရွာနှစ်ရွာနှင့် စုစည်းကျေးရွာသုံးခုအပေါ် သွားလာမှုများပိတ်ပင်ထားသောကြောင့် ထိုဒေသအတွင်းရှိ ရွာပုန်းများတွင်နေထိုင်နေကြသောမိသားစုများအတွက် လုံလောက်သောအစားအစာများရရှိရန် အထူးအခက်ကြုံနေရသည်ဟု သတင်းပေးပို့ထားသည်။^{၂၀၉}

သွားလာမှုများကိုကန့်သတ်ခြင်းကြောင့် ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအနေဖြင့် အကူအညီများပေးနေသည့် ကျန်းမာရေးအစီအစဉ်များထံ သွားရောက်ရန်အခက်အခဲကိုလည်း ဖြစ်စေသည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ကရင်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ အသက်(၂၀) အရွယ်ရွာသားတဦးက သွားလာမှုများကန့်သတ်ထားသဖြင့် ဒုတိယကလေးကိုမွေးဖွားမည့် သူ့ဖုန်းဖြစ်သူကို

ဆေးရုံသို့ သွားပြရန်အခက်အခဲကြုံရကြောင်း ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ကို ပြောပြခဲ့သည်။ ထိုသို့အခက်အခဲကြုံရသဖြင့် မွေးဖွားပြီး ဆယ်ရက်အကြာတွင် ဇနီးဖြစ်သူမှာ ရင်သွေးနှင့်အတူ သေဆုံးသွားလေသည်။^{၂၀၀} ကုန်သွယ်မှုတားမြစ်ခြင်းဆိုသည့် အဓိကလူသားချင်းစာနာသည့် အကူအညီများဖြစ်နိုင်သည့်ပစ္စည်းများကို တကိုယ်ရေသုံးပမာဏအနည်းငယ်လောက်ကို ပင် သယ်ဆောင်ခွင့်မပြုခြင်းကို ဆိုလိုသည်။ ခရီးသွားသူတစ်ဦးချင်းကိုရှာဖွေ၍ ဆေးဝါးများတွေ့ရှိပါက အပြစ်ပေးခြင်းများရှိသည်။^{၂၀၁} ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့် လိုအပ်သောဆေးဝါးများမရသဖြင့် တချို့မိသားစုဝင်များမှာ သေဆုံးရသည့်အဖြစ်မျိုး ကြုံရ သည်။^{၂၀၂}

ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များအတွက် လူသားချင်းစာနာသည့်အကူအညီများလုပ်ဆောင်သူများအပေါ် အစိုးရတပ်များက တိုက် ခိုက်မှုနှင့် ထိုအကူအညီများအားကန့်သတ်ခြင်းသည် ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်အပိုဒ် ၆၊ ၂၄၊ ၂၇၊ ၃၈ ကိုအပေါ်တာဝန်ရှိမှု နှင့်ကွဲလွဲနေကြောင်း အထက်တွင်ဖော်ပြပြီးဖြစ်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ချက်များသည် ကလေးစာချုပ်ကော်မတီက လေး လေးနက်နက်အကြံပေးထားသည့် “ပြည်တွင်းဒုက္ခသည်များကို အစားအစာ၊ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးအပါအဝင် လုံလောက် သောအကူအညီများပေးခြင်းကို ပိုမိုကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရန်” ဆိုသည့်အချက်ကို မလိုက်နာရာလည်းရောက်ပေသည်။^{၂၀၃} ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးထားသည့် နိုင်ငံတိုင်းအနေဖြင့် “လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအခြေအနေကြားရှိ ကလေးများကို လူသားချင်းစာနာသည့်အကူအညီများ၊ အရေးပေါ်အကူအညီများရရှိအောင်လုပ်ဆောင်ပေးရမည်” ဆိုသော တာဝန်ပေးထားခြင်းသည် လူသားချင်းစာနာသည့် ဥပဒေနှင့်ကိုက်ညီနေလျက်ရှိသည်။ ထိုအကြောင်းအရာကို လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများအတွင်းရှိကလေးများအကြောင်းကိုထုတ်ဖော်ပြောကြားထားသည့် စာချုပ်ကော်မတီ အထွေထွေထုတ်ဖော် ပြောဆို ချက်အမှတ်(၁) တွင်လည်းတွေ့ရှိနိုင်သည်။^{၂၀၄}

လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှု

CRFB အဖွဲ့ဝင်များက စုဆောင်းရရှိသည့်အချက်များက အစိုးရတပ်သားများသည် ကလေးများအပေါ် မုဒိန်းကျင့်ခြင်းနှင့် လိင် ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်ခြင်းများ ကျူးလွန်နေကြောင်း သက်သေပြနေသည်။ စစ်တပ်ကြီးစိုးမှုနှင့် စစ်တပ်အဖွဲ့ဝင်များ၏ တာ ဝန်ခံမှုလုံးဝမရှိခြင်း သို့မဟုတ် ပျက်ကွက်ခြင်းတို့ကြောင့် ကလေးများအပေါ် လိင်ပိုင်းစိတ်ရာအကြမ်းဖက်မှုများ ပိုမိုတိုးပွားနေရ ခြင်းဖြစ်၏။

ကလေးများအပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်း ဆိုင်ရာအချက်အလက်များ ကောက်ယူခြင်းသည် အထူးခက်ခဲလှသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခံရသည့်ကလေးများနှင့် သူတို့၏မိသားစုများသည် ထိုအကြောင်းအရာမျိုးကို လူအများသိသွားပါက လူပုံအလည် အရှက်ကွဲပြီး ပတ်ဝန်းကျင်၏ အထင်သေးခြင်းကိုခံရမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် ထုတ်ပြောရန် မဝန်မရဲ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ အကယ်ခံရသူမိန်းကလေးသည်လက်မထပ်ရသေးပါက အနာဂတ်အိမ်ထောင်ရေးအပေါ် မိဘများ ကစိုးရိမ်ပူပန်တတ်ကြသည်။ တချို့အဖြစ်အပျက်များတွင် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခံရသော မိန်းကလေးကို ပတ်ဝန်း ကျင်က ပိုင်းကျဉ်ထားတတ်ကြ၏။ ကျူးလွန်သူများက ဂလဲစားချေမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့်လည်း လိင်ပိုင်းအကြမ်း ဖက်မှုများကို တိုင်ကြားရန်ရှောင်ကြဉ်တတ်သေးသည်။ ထိုသို့သောအစဉ်အလာအခက်အခဲများကြားထဲမှ အမျိုးသမီးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ကလေးများအပေါ်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖော်ကားသည့်အမှုများကို ဆက်လက်မှတ်တမ်း တင်ခဲ့ကြသည်။ အမျိုးသမီးများအဖွဲ့ချုပ် (မြန်မာနိုင်ငံ) သည် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ဝင် ၂၀၀၂ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၆ ခုနှစ် အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့သည့်အစီရင်ခံစာများ (နောက်ဆက်တွဲ ဇယား ၄ ကိုကြည့်ပါ) အပေါ်သုံးသပ်သည့်စစ်တမ်းတစ်ခုကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင်ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ထိုအစီရင်ခံစာများသည် ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၆ ခုနှစ်အတွင်း မြန်မာပြည်ရှိပြည်နယ်နှင့် တိုင်းအသီးသီးမှ အမျိုးသမီးပေါင်း (၈၇၅) ဦးကို မုဒိန်းကျင့်ခြင်းနှင့် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်းအမှုပေါင်း (၃၉၉) မှု ကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့နိုင်သည်။ ထိုအမှုများထဲမှ (၁၆၁) မှုသည် အမျိုးသမီးငယ်များအပေါ် ကျူးလွန်သည့်အမှုများဖြစ်သည်။ ထိုအစီရင်ခံစာများအပေါ် အမျိုးသမီးအဖွဲ့ချုပ်က သုံးသပ်ရာတွင် “ထိုအမှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့သည့် စစ်တပ်မုဒိန်းကောင်များသည် မည်သည့် ရာထူးဖြစ်ဖြစ် အပြစ်မှလွတ်မြောက်နေသည်။ ထိုသို့အပြစ်ပေး မခံရခြင်းကြောင့် အပြစ်မှလွတ်မြောက်နေခြင်း အခြေ အနေနှင့် အကြမ်းဖက်ခြင်း ရေချိန်တို့ကို ပိုမိုမြင့်မားစေသည်။ ယခုအစီရင်ခံစာများက လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုသည် စစ်တပ်အတွင်း အကျင့်စာရိတ္တမကောင်းသူများက ကျူးလွန်သည့်ဖြစ်မှုမျိုးမဟုတ်တော့ဘဲ စစ်တပ်ကစီမံကိန်းသဖွယ် ကျူး လွန်သောအမှုမျိုးဖြစ်နေကြောင်း တွေ့ရသည်”ဆိုထားသည်။^{၂၀၅}

၂၀၀၄ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ချင်းပြည်နယ် မတူပီမြို့နယ်မှ (၁၆)နှစ်အရွယ်မိန်းကလေးနှစ်ဦးကို ကျောင်းမှပြန်လာစဉ် ခလရ (၂၇၄)စစ်တပ်မှ စစ်သားခုနှစ်ဦးက အုပ်စုလိုက်မုဒိန်းကျင့်ခဲ့သည်။ ထိုမိန်းကလေးများသည် အပြင်းအထန်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ပြီး နီးစပ် ရာဆေးရုံသို့ ပို့ဆောင်ခဲ့သည်။ တဦးမှာ ဒဏ်ရာများကြောင့် သေဆုံးခဲ့ရသည်။^{၂၀၆}

၂၀၀၆ ခုနှစ် ဧပြီလ (၉) ရက်နေ့တွင် ကရင်ပြည်နယ်ဖာပွန်မြို့နယ်မှာ အသက် (၁၄)နှစ်အရွယ်ရှိသော မxxx ကို အခြား မိန်းကလေးနှစ်ဦးနှင့် ကျူးလွန်မှုပြန်လာစဉ် လခရ (၅၄၈) မှစစ်သားတဦးက နောက်ယှက်ဖော်ကားခဲ့သည်။ လိင်ပိုင်းဆိုင် ရာ ဖော်ကားရန်ကြိုးစားစဉ် သူမ၏ ရွာမှ ရွာသားတဦးက ဝင်ရောက်တားမြစ်ခဲ့သည်။ မxxx က ဖြစ်ပွားပုံကို သူမ၏

အဒေါ်ကို ယခုလိုပြောပြသည်။ “ရွာသားရောက်လာတော့ စစ်သားက ထွက်သွားတယ်။ စစ်သားက အရင်ကတော့ မုဒိန်းကျင့်ဖို့ ကြိုးစားတယ်။ စစ်သားက မျက်နှာကိုဖြတ်ရိုက်ပြီး လူကိုဆွဲလှဲတယ်။ နောက်ပြီး မုဒိန်းကျင့်ဖို့ကြိုးစားတော့ မXXX က ရုန်းတယ်။ စစ်သားက နောက်တချက်ပါးရိုက်လိုက်တော့မ XXX ကမူးပြီးမေ့ခါနီးဖြစ်သွားတယ်” ဟုဆိုသည်။ မ XXX အနေဖြင့် ကျောင်းဆက်တက်လိုခြင်းမရှိတော့ဘဲ ဘဝကိုအရုံးပေးချင်ကြောင်း မိသားစုကို ပြောဆိုခဲ့သည်။ နောက် ဆက်တွဲသတင်းများအရ ကျေးရွာလူကြီးများက ထိုအဖြစ်အပျက်ကို ခလရ (၅၄၇)တပ်ရင်းမှူးထံသွားတိုင်ကြားသဖြင့် ထို စစ်သားကို စစ်တပ်မှထုတ်လိုက်ကြောင်း သိရှိရသည်။ ၂၀၇

တနင်္သာရီတိုင်းရှိ စုစည်းရွာတစ်ရွာတွင် အသက်(၇)နှစ်ရှိသောယောက်ျားလေးတစ်ဦးကို ၂၀၀၆ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတုန်းက စစ်သား တဦးက မုဒိန်းကျင့်ခဲ့ကြောင်း ရွာသားများက ကရင်ဘာသာသတင်းစာထုတ်သည့် ကွဲကလူသတင်းဌာနကို သတင်းပေးခဲ့သည်။ စုစည်းရွာ ဘေးရှိချောင်းတွင် ကလေးငယ်နှစ်ယောက်ရေချိုးနေစဉ် ရွာအနီးရှိ ခလရ (၃၀၉) မှ စစ်သားများရောက်လာပြီး ကလေးတယောက်ကို ဖမ်းဆီးကာ ကြိုးဖြင့်တုတ်ထားသည်။ တခြားကလေးမှာ ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားသည်။ ရွာသား တယောက်က “စစ်သားတယောက်က ဒီယောက်ျားလေးကို ယောက်ျားချင်း မုဒိန်းကျင့်တယ်” ဟုပြောသည်။ ထိုအမှုကို တပ်ရင်းမှူးထံတိုင်ကြားသော်လည်း ကျူးလွန်သူကို စစ်ဗိုလ်ဖြစ်သူက ပါးရိုက်အပြစ်ပေးပြီး မိသားစုကို လျော်ကြေး တသောင်းမှ နှစ်သောင်းကျပ် (၉ ဒေါ်လာမှ ၁၈ ဒေါ်လာ) ပေးခြင်းမရှိဘဲ မည်သည့်အရေးယူမှုမှ မလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြောင်းသိရသည်။ ၂၀၈ ခလရ (၁၁၈)မှ တပ်ကြပ်မြင့်အောင်သည် မွန်ပြည်နယ် သထုံခရိုင်ရှိ အိမ် တအိမ်အတွင်းသို့ ၂၀၀၇ ခုနှစ် မေလ (၁) ရက်တွင် ဝင်ရောက်ခဲ့ပြီး အိမ်နေသည့် အသက် (၉)နှစ်အရွယ်မိန်းကလေးကို မုဒိန်းကျင့်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြောင်း ကွဲကလူသတင်းဌာနက သတင်းရရှိသည်။ မိန်းကလေးကလန်နီးပြီးအော်ဟစ်သဖြင့် အကြံ အစည်ပျက်သွားရသည်။ ၂၀၉

၂၀၀၇ ခုနှစ် ဇူလိုင်လ (၂) ရက်နေ့တွင် ရှမ်းပြည်နယ် နောင်နံကျေးရွာမှ အသက် (၉)နှစ်အရွယ် အားခါမိန်းကလေးတဦးကို စစ်သားသုံးယောက်က မုဒိန်းကျင့်ပြီး လည်ပင်းညှစ်သတ်ဖြတ်ရန်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ထိုစစ်သားများသည် စစ်သင်တန်း ကျောင်း တက်နေသည့်စစ်သားများဖြစ်သည်။ ထိုမိန်းကလေးကို ဆေးရုံခေါ်ပြီးစစ်ဆေးရာ လိင်စော်ကားခံရကြောင်း စစ်ဆေး တွေ့ရှိရသည်။ ရဲတိုင်ပြီးအမှုဖွင့်ရာ မိန်းကလေးက သူမအားစော်ကားသွားသူသုံးဦးကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ကျိုင်းတုံ ဒုတိယတိုင်းမှူးက မိသားစုကိုကျပ်ငွေငါးသိန်း(ဒေါ်လာ ၅၀၀) ပေးပြီး “ဒီသတင်းပြန်ပါက မိသားစုကိုအရေးယူမယ်” ဟု ခြိမ်းခြောက်ပြီးနှုတ်ပိတ်ခဲ့သည်။ ၂၁၀

ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က ထုတ်ဝေသည့်အစီရင်ခံစာအရ ၂၀၀၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ (၂၇) ရက်နေ့တွင် ကရင်ပြည်နယ် ဒွဲလိုးမြို့နယ်ရှိ ခမရ (၁၁) မှစစ်သားတဦးက ရွာအပြင်သို့ ရေသွားခတ်သည့် အသက်(၁၃) နှစ်အရွယ်မိန်းကလေးကို စော်ကားခဲ့သည်။ ထိုစစ်သား၏တပ်ရင်းမှူးက မိသားစုကို ငွေလေးသောင်း (၄၇ ဒေါ်လာ) လျော်ကြေးအဖြစ်ပေးခဲ့ပြီး ထိုအ ကြောင်းကို မည်သူ့ကိုမှမပြောရန် ပိတ်ပင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့လျော်ကြေးပေးခြင်းကို မိသားစုက ကျေနပ်ခြင်းမရှိသော်လည်း ငွေကို ငြင်းဆန်ဖို့ ကြောက်ရွံ့သဖြင့် လက်ခံခဲ့ရသည်။ ၂၁၁

ကလေးများအပေါ်လိင်ပိုင်းစော်ကားမှုများကျူးလွန်သည့် တပ်မတော်နှင့် အခြားလက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များမှ တပ်ဖွဲ့ဝင်များကို အပြစ်ပေး အရေးယူကြောင်း ခိုင်လုံသည့်အထောက်အထားများ လုံးဝမတွေ့ရပါ။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အဖြစ်အပျက် များတွင်ဖော်ပြနေသလို ကျူးလွန်သူများအား တရားဥပဒေအတိုင်းအရေးယူခြင်းမရှိဘဲ ဒေသခံပတ်ဝန်းကျင်အကြား အမြင် ကောင်းအောင်အပြစ်ပေးပြခြင်းနှင့် လျော်ကြေးပေးခြင်းလောက်သာတွေ့ရှိရသည်။ ထိုသို့လျော်ကြေးပေးခဲ့ရာတွင်လည်း တချို့ အမှုများတွင် ထိုအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ မပေါက်ကြားစေရန် အခြေအနေမျိုးဖြင့် လျော်ကြေးပေးခဲ့ကြောင်းကိုလည်း တွေ့နိုင်သည်။ အမှုကိုပိတ်ရန် လျော်ကြေးပေးသည့် သဘောမျိုးဖြစ်သည်။ အခြားအဖြစ်အပျက်များတွင် ထိုအမှုကိုဆက်လက် တိုင်ကြားမည်ဆိုပါက မလိုလားအပ်သည့်အဖြစ်ဆိုးမျိုးများ ကြုံရမည်ကိုကြောက်ရွံ့ကြောင်း မိသားစုများက ပြောကြားသည်။ ကလေးအခွင့်အရေးကော်မတီသည် ၂၀၀၄ ခုနှစ်က ထုတ်ပြန်ခဲ့သော အကြံပေးချက်များထဲတွင် “ကလေးများအပေါ် စစ်တပ်တပ်ဖွဲ့ဝင်များက စော်ကားမှု၊ မုဒိန်းကျင့်မှုနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများကိုချက်ချင်း၊ မျက်နှာမလိုက်ဘဲ သေသေချာချာ စနစ်တကျဖြင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးရန်၊ ကျူးလွန်သူများကို သင့်လျော်သည့်တရားစီရင်ချက်များဖြင့်အရေးယူပြီး အများသိအောင် ကြေညာထုတ်ပြန်ရန်” ပြင်းထန်စွာတိုက်တွန်းအကြံပေးခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။

အစိုးရသည် ကလေးများအပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများ ကျူးလွန်နေသည်ကို နိုင်ငံတကာတွင် ဝန်ခံခြင်းမရှိပါ။ ၂၀၁၀ ခုနှစ် ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီတွင် အစိုးရကိုယ်စားလှယ်က ထိုသို့ပြောဆိုခြင်းကိုအပေါ် ပြစ်တင် ဝေဖန်ပြီး “အခြေအမြစ်မရှိသော စွပ်စွဲချက်များ” ဟု ဆိုခဲ့သည်။ ၂၂၂ အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအရာရှိ၏ တွေ့ရှိချက် များတွင် “စစ်တပ်များတည်ရှိခြင်းနှင့် သူတို့၏အမှုအကျင့်များသည် ပြည်သူများဘဝအတွက် အခရာဖြစ်သည်။ လွန်ခဲ့သော နှစ်များ အတွင်းက စစ်တပ်ကကျူးလွန်သည့် မိန်းကလေးငယ်များနှင့် အမျိုးသမီးများအပေါ် လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်ခြင်းများဆိုင် ရာသတင်းများကို လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့များစွာက တင်ပြခဲ့ကြသည်။ ထိုစွပ်စွဲပြောဆိုချက်များအားလုံးသည် အထူးဆိုးဝါးသည့်လူ့ အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများဖြစ်နေသည့်အတွက် သင့်လျော်သည့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကိုလုပ်ဆောင်ပြီး ခံစားရသူများအတွက်

တရားမျှတရေးကို ဆောင်ကျဉ်းပေးရန်လိုသည်” ဟု ရေးသားထားခဲ့သည်။^{၂၂၃} ၂၀၁၁ ခုနှစ်ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်တွင်ကျင်းပခဲ့သည့် နိုင်ငံတိုင်းအားလုံးအလှည့်ကျအစီရင်ခံရသည့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်း (UPR) တွင် အစိုးရကိုယ်စားလှယ်က ‘မဒိန်းကျင့်သည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်’ သည် “ အခြေအမြစ်မရှိ” ဟုပြောဆိုခဲ့ပြီး “တပ်မတော်သည်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုအပါအဝင် ဆိုးဝါးလှသည့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို လုံးဝလက်မခံသည့် Zero Tolerance ပေါ်လစီကို ကျင့်သုံးနေပါသည်” ဟု ပြောဆိုခဲ့သည်။ မဒိန်းကျင့်မှုများအားစုံစမ်းစစ်ဆေးမှုနှင့် အရေးယူမှုများပျက်ကွက်ခြင်းသည် ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာစာချုပ်ပါ ကလေး များကို လိင်စော်ကားမှုမှကာကွယ်ပေးရမည်ဆိုသည့်တာဝန်ရှိမှုအပြင် နိုင်ငံတကာလူသားချင်းစာနာမှုဥပဒေများကြောင့် လေး စားရမည်ဆိုသည့်အချက်နှင့် စော်ကားခံ၊ အမြတ်ထုတ်ခံ၊ စစ်ပွဲဒဏ်ခံကလေးများကို ရုပ်ပိုင်းစိတ်ပိုင်းပြန်လည် ကောင်းမွန် အောင် သင့်လျော်သလိုလုပ်ဆောင်ပေးရမည်ဆိုသည့်အချက်များကို ပျက်ကွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရစ် (ပြန်မာနိုင်ငံ)အနေဖြင့် အောက်ပါအကြံပြုချက်များကို တင်ပြလိုပါသည်။

(၁) လက်နက်ကြီးများကို စိတ်ထင်သလိုပစ်ခြင်း၊ တွေ့မြင်သမျှပစ်ခတ်ခြင်း၊ အတင်းအကြပ်ပြောင်းရွှေ့ခြင်း၊ အရပ်သား များနေထိုင်သည့်နေရာများ၊ စိုက်ပျိုးရေးနေရာများနှင့် ရိက္ခာကို ဖျက်ဆီးခြင်းတို့အပါအဝင် အရပ်သားများကို ပစ်မှတ် ထားသည့် စစ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ဆောင်ချက်များအားလုံးကို ရပ်တန့်ရန်၊

(၂) ကလေးများအပါအဝင် အရပ်သားများကို မတရားဖမ်းဆီးခြင်း၊ ချုပ်နှောင်ခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း တရားလက်မဲ့ သတ်ဖြတ် ခြင်းများ အား ရပ်တန့်ရန်၊

(၃) ဒေသခံနှင့် နိုင်ငံတကာလုပ်သားများက ကူညီပေးသည့် လူသားချင်းစာနာသောအကူအညီများဖြစ်သည့် အစားအစာ နှင့် ဆေးဝါးများရရှိရန်အပေါ် ကန့်သတ်ခြင်းများအပါအဝင် ညမထွက်ရအမိန့်နှင့် သွားလာမှုကန့်သတ်ခြင်းများကို ရပ်တန့် ရန်။

(၄) မြေမြှုပ်မိုင်းအသုံးပြုခြင်းကို ရပ်တန့်ပြီး မြေမြှုပ်မိုင်းအသုံးပြုရေးစာချုပ်ကို လက်မှတ်ထိုးရန်၊ နိုင်ငံတကာ မြေမြှုပ်မိုင်း ဆိုင်ရာ အဆင့်အတန်းများနှင့်အညီ မိုင်းမြေပုံများရေးဆွဲခြင်း၊ မိုင်းရှင်းခြင်းနှင့် မိုင်းအန္တရာယ်ပညာပေးများလုပ်ဆောင် ခြင်းတို့ကို ခွင့်ပြုပြီး မိုင်းများရှိနေသောဒေသအတွင်းရှိပြည်သူများအတွက် လုံခြုံစိတ်ချရအောင်လုပ်ဆောင်ရန်၊ မိုင်းဒဏ်ခံ ရသောသူများကို အနှောက် အယှက်မရှိဘဲ အခွင့်ဖြစ်ပြီး လုံလောက်သောအကူအညီအထောက်အပံ့များပေးရန်။

(၅) ကလေးများအပေါ်လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာအကြမ်းဖက်မှုများအားလုံးပျောက်ရန်အတွက် အမျိုးသမီးများအပေါ် အကြမ်းဖက် ခြင်း ကို အထူးကာကွယ်တားဆီးနိုင်မည့် ထိရောက်သောယန္တရားတခုကို အမျိုးသမီးအကျိုးအတွက် လုပ်ဆောင်သော လွတ်လပ်သည့်အဖွဲ့များနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးကာ တည်ဆောက်ခြင်း၊ ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီဆုံးဖြတ်ချက် (၁၃၂၅) နှင့် (၁၈၂၀) တို့နှင့်အညီ ကျူးလွန်သူများကို အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်းများဖြစ်လာအောင် လုပ်ဆောင်ပေးပြီး ကျူး လွန်ခံရသူများအနေဖြင့်လည်း နစ်နာကြေးများအပြည့်အဝရအောင် ထောက်ပံ့ပေးရန်၊

(၆) အထက်ပါအကြံပေးချက်များအမှတ် (၁)မှ (၅) အထိကိုလိုက်နာရန်အတွက် စစ်တပ်နှင့် အရပ်သားအာဏာပိုင်များကို ညွှန်ကြားချက်များအား စာရေးသားထုတ်ပြန်ခြင်း သို့မဟုတ် ဥပဒေပြုလုပ်ဆောင်ခြင်းများကို ပြုလုပ်ရန်၊ ထိုအမိန့် ကြေညာ ချက်များသည် တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားများဖြင့် လူအများဖတ်ရှုနိုင်အောင်လုပ်ဆောင်ပေးရန်နှင့် ထိုအမိန့်များကို ဖြန့် ဝေခြင်းနှင့် သတင်းရေးသားခြင်းများကို မတားဆီးရန်၊

(၇) အကြံပေးချက်အမှတ် (၆) အတိုင်း ရေးသားထုတ်ပြန်ထားသည့်အမိန့်ကြေညာချက်များကိုဖောက်ဖျက် ကျူးလွန်သူ များ သို့မဟုတ် ထိုကျူးလွန်ချက်များကိုအပြစ်ပေးအရေးယူရန်အတွက်ပျက်ကွက်သူများကို ရာထူးမှ ဖယ်ရှားခြင်း နှင့် အပြစ် ပေးခြင်းများ လုပ်ဆောင်ရန်၊ အပြစ်ပေးရာတွင် အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာအပြစ်ပေးခြင်းသာမက ရာဇဝတ်မှုအနေဖြင့်ပါ အပြစ်ပေး ရန်၊ ထိုသို့အပြစ်ပေးအရေးယူမှုအကြောင်းကို အများသိရှိစေအောင် လုပ်ဆောင်ပေးရန်။ ဟုတ်မဟုတ်ကို ပြင်ပမှ လာ ရောက်စိစစ်ခွင့်ပြုရန်၊ သတင်းရယူခွင့်ပြုရန်

(၈) နိုင်ငံတကာအဖွဲ့များဖြစ်သည့် အိုင်အယ်အို၊ အိုင်စီအာစီ၊ ကလေးလုပ်ငန်းအဖွဲ့များနှင့် ဒေသခံနှင့်နိုင်ငံတကာရှိ အစိုးရ မဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများကို နိုင်ငံတဝှမ်းတွင် ကန့်သတ်ချက်မရှိဘဲ လေ့လာစောင့်ကြည့်ခွင့်ပြုရန်၊

အပိုဒ် (၃၈) ကလေးများအား လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများတွင် စေခိုင်းမှုနှင့် ပါဝင်စေမှု

မြန်မာနိုင်ငံသည် လက်နက်ကိုင်တပ်များထဲတွင် ကလေးများကိုဝင်ရောက်စေခိုင်းခြင်းကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေသည့် အနည်းငယ်မျှသောနိုင်ငံတွေထဲတွင် ပါဝင်နေသည်။ လန်ဒန်အခြေစိုက် ကလေးစစ်သားအသုံးပြုခြင်းဆန့်ကျင်ရေး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့က မြန်မာနိုင်ငံကို "အမှန်တကယ်ကျူးလွန်သော ငါးဦး " စာရင်းတွင်ထည့်ထားသည်။^{၂၂၄} ယခု အစီရင်ခံစာကိုပြင်ဆင်ချိန် အတွင်းရရှိသည့်သတင်းများအရ ကလေးများကို စစ်တပ်အတွင်းအတင်းအကြပ်ဝင်ခိုင်းစေခြင်း များ ရှိပြီး ထိုကလေးများသည် ဖော်ကားသည့်ဆက်ဆံမှုများကို ရင်ဆိုင်ခံစားနေရလျက်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်မှုထမ်းနိုင်သော အနိမ့်ဆုံးအသက်သတ်မှတ်ချက်မှာ (၁၈) နှစ်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အစိုးရသည်အသက်မပြည့်သူကလေးများ၏ အသက်ကို လိမ်ညှာဖြည့်သွင်းပြီး အသက်ပြည့်ကြောင်းလုပ်ဆောင် လေ့ရှိသည်။^{၂၂၅} ၂၀၀၉ ခုနှစ် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီသို့တင်သွင်းသည့်အစီရင်ခံစာတွင် အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးသည် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် ကလေးစစ်သားအသုံးပြုမှုကိုရပ်တန့်အောင် အင်တိုင်းအားတိုက်လုပ်ဆောင်ရန်အတွက် "စိတ်အားထက်သန်မှုမရှိ " ဟုဆိုခဲ့သည်။ လက်ရှိစစ်တပ်ထံနှင့် တခြားလက်နက်ကိုင် တပ်ဖွဲ့များတွင် ကလေးစစ်သားပေါင်းမည်မျှရှိသည် သို့မဟုတ် လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်အတွက် ကလေးပေါင်းဘယ်လောက်ကို စစ်တပ်ထဲဝင်ရောက်စေခဲ့သည်တို့ကို ဖော်ပြသည့်ကိန်းဂဏန်းတိတိကျကျလည်း မရှိပါ။ ကလေးစစ်သားအသုံးပြုခြင်းသည် ကလေးများအခွင့်အရေးဖြစ်သည့် အသက်ရှင်ခွင့်၊ ကာကွယ်ခွင့်နှင့် ပညာရေးတို့ကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါး ခြိမ်းခြောက်နေခြင်းဖြစ်၏။ ကလေးအများအပြားသည် အတင်းအကြပ်စစ်မှုထမ်းစေခြင်း၊ ရိုက်နှက်ခံရခြင်းနှင့် အခြားသောနည်းဖြင့်နှိပ်စက်ခံရ ခြင်း၊ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာခြင်းများကို ရင်ဆိုင်နေရသည်။

စစ်တပ်အတွင်းဝင်ရောက်စေခြင်း

အစိုးရက တိုင်းပြည်၏ စစ်အင်အားကို သုံးသိန်းခွဲမှ လေးသိန်းအထိထားရှိရန်ရည်မှန်းထားချက်က ကလေးများကို စစ်တပ်ထဲဝင်ရောက်ခိုင်းရန်အကြောင်းရင်း ဖြစ်နေသည်။ အစီရင်ခံစာတစ်ခုတွင် မြန်မာ စစ်တပ်မှ ထွက်ပြေးသူအရေအတွက်သည် လစဉ်ပုံမှန် (၁၆၀၀) ဦးရှိသည် ဟုဆိုသည်။^{၂၂၆} ထိုအချက်များကြောင့် စစ်သားစုဆောင်းရေးအရာရှိများနှင့် စစ်အရာရှိများသည် (တခါတရံ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များ) သည် စစ်သားသစ်များကို ခြိမ်းခြောက်မှု မြူထွယ်မှုများအသုံးပြု၍ စစ်တပ်ထဲဝင်လာအောင်လုပ်ဆောင်ရသည်။ ထိုကြောင့် အသက်မပြည့်သေး သောကလေးများလည်း ပါဝင်လာခဲ့ရသည်။

ကလေးအတော်များများသည် ပြန်ပေးဆွဲခြင်းနှင့် မတရားဖမ်းဆီးခြင်းတို့ကိုခံခဲ့ရပြီး စစ်တပ်အတွင်းအတင်းအကြပ်ဝင်ခိုင်းခံရသည်။ အိုင်အယ်အိုအဖွဲ့က ကလေးစစ်သားများ၏ သုံးပုံတစ်ပုံသည် လမ်းပေါ်မှဖြစ်စေ၊ ဈေးများ၊ ကားဂိတ်များ၊ ဘူတာရုံများမှ ဖမ်းဆီးခြင်းအပါအဝင် အင်အားသုံးခေါ်ခံရသောကလေးများဖြစ်သည်ဟုတွက်ဆသည်။ ထွန်းမြင့်^{၂၂၇} ကို အသက် (၁၁) နှစ်တွင် မှောင်ရိပ်ခိုမှုဖြင့်ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ သူ့ကို စစ်သားစုဆောင်းရေးစခန်းသို့ခေါ်ဆောင်သွားပြီး ထောင်ထဲသွားမလား စစ်ထဲဝင်မလား ဟု ရွေးချယ်ခိုင်းခဲ့သည်။ ထိုသို့အဖြစ်မျိုး ကို စိုင်းဆန်^{၂၂၈} လဲကြုံခဲ့ရသည်။ စိုင်းဆန်တယောက်ထံ ညနေပိုင်းလမ်းလျှောက် အိမ်ပြန်လာချိန်တွင် ထိုနည်းတူဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ လူ့အခွင့်အရေးစောင့်ကြပ်ရေးအဖွဲ့က စစ်သားစုဆောင်းနိုင်ရန်အတွက် အများဆုံးအသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းမှာ နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်ကို တောင်းယူပြီး မှတ်ပုံတင်မရှိသောကြောင့် ဖမ်းဆီးပြီး ခြိမ်းခြောက်သည့်နည်းဖြစ်သည်ဟုဆို၏။ အသက်မပြည့်သေးသောကလေးများမှာ နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်ကို သွားလေရာကိုင်ဆောင်လေ့မရှိသောကြောင့် ထိုနည်းကိုအသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ကလေးများကကောင်းသားကံဒ် ထုပ်ပြုလျှင်လည်း ထိုကံဒ်သည် အကြံမဝင်ဟုဆိုလေ့ရှိသည်။ အမှုတော်တော်များများတွင် စစ်သားစုဆောင်းသူများသည် မှတ်ပုံတင် မကိုင်ဆောင်သောကြောင့် ထောင်ဒဏ်နှစ်ရှည်ကျခံမလား စစ်တပ်ထဲဝင်မလားရွေးခိုင်းလေ့ရှိသည်။ အမှန်တကယ်တွင် အသက်မပြည့် သေးသည့်သူကို နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်မကိုင်ဆောင်သဖြင့် ထောင်ချခွင့်မရှိသော်လည်း လူငယ်အများအပြားမှာ ထိုအချက်ကို နားမလည်ကြချေ။^{၂၂၉}

အချို့ကလေးများသည် ဆန္ဒအလျောက်စစ်ထဲ ဝင်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ ဆန္ဒအလျောက်ဝင်လာသည်ဟု ဆိုသော်လည်း စစ်သား စုဆောင်းသူများက ကလေးများကိုမမှန်ကန်သည့်အချက်များဖြင့် သွေးဆောင်မှုကြောင့်ဖြစ်သည်ကိုတွေ့ရ၏။ ဆင်းရဲကြပ်တည်းခြင်းကလည်း ကလေးစစ်သားများဖြစ်လာအောင် ပံ့ပိုးနေသည်။^{၂၃၀}

စစ်ကိုင်းတိုင်း ကလေးမြို့နယ်မှ အသက်(၁၆)နှစ်အရွယ်ကလေးစစ်သားတဦးက ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့ကို လက်ရှိ ချင်းပြည်တီးတိန်တပ်သို့ ဘယ်လိုရောက်လာကြောင်း ၂၀၁၀ခုနှစ်က ရှင်းပြခဲ့သည်။ သူ့ကို တပ်ကြပ်ကြီး ဦးကျော်ထွန်းက ငွေကောင်းကောင်းရမည်ဆိုသောမက်လုံးဖြင့် တပ်ထဲတွင်ရန် စည်းရုံးခဲ့သည်။ သင်တန်းကာလအတွင်း ကလေးမြို့နယ်မှ အခြားကလေးစစ်သားသုံးယောက်ကိုလည်းတွေ့ခဲ့ရသည်။ ထိုကလေးများမှာလည်း သူ့လိုအဖြစ်မျိုးဖြင့် စစ်တပ်ထဲရောက်ခဲ့ကြောင်း သိရှိရသည်။^{၂၃၁}

၂၀၀၆ခုနှစ်ကစတင်၍ ချင်းလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့သည် တပ်မတော်ထဲရှိ ချင်းလူမျိုးကလေးစစ်သား (၁၃) ဦးအကြောင်း မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။^{၂၃၂} စစ်တပ်မှထွက်ပြေးပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံအနောက်မြောက်ပိုင်း မိဒီရမ်သို့ရောက်ရှိလာသောကလေးစစ်

သားဟောင်းတဦးက သူနှင့် အခြားကလေးအများအပြားကို စစ်ကိုင်းတိုင်း ရွှေဘိုအခြေစိုက်ခလရတပ်ရင်း (၃၄၉)မှ တပ်ရင်း မှူး စိုးတင်နှင့် ဗိုလ်မှူးကြီးလွင်ဦးတို့က စစ်တပ်ထဲအတင်းဝင်ရောက်ခိုင်းခဲ့ကြောင်း ဆိုသည်။^{၂၃၃} ရရှိသောအချက်များအရ ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း မတူပီမြို့နယ်အခြေစိုက် နည်းဗျူဟာတပ်ရင်း(၂) လက်အောက်ခံ ခလရ (၃၀၄) မှ တပ်ကြပ်ကြီး မောင်သန့်သည် ကလေးစစ်သားခြောက်ဦးကို စစ်တပ်တွင်း ဝင်ရောက်စေခဲ့ကြောင်း သိရသည်။^{၂၃၄}

မွန်ပြည်နယ်ရှိလူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများကို မှတ်တမ်းတင်နေသည့် WCRP သည် ၂၀၀၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလအတွင်း ကလေးစစ်သားအသုံးပြုမှု ၅၀ မှုကို စုဆောင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုအမှုများထဲတွင် ၁၈ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အသက် (၁၂) မှ (၁၅) နှစ်အရွယ် ကလေးများဖြစ်သည်။ စုဆောင်းရာတွင် အတင်းအကြပ်ဝင်ခိုင်းခြင်း၊ ကျေးရွာအာဏာပိုင်များက စေလွှတ်ခြင်း၊ ကျေးရွာခွဲတမ်းအတွက် မဲ ပေါက်ခြင်းစသည်ဖြင့် မျိုးစုံလှသည်။

ရိုးမ(၃) အဖွဲ့လဲ ၂၀၀၉ ခုနှစ် မှ ၂၀၁၀ ခုနှစ်အတွင်း ဧရာဝတီ၊ ရန်ကုန်၊ ပုသိမ်၊ မန္တလေးနှင့် ပဲခူးဒေသတို့မှ ကလေးစစ်သား အဖြစ်အပျက် (၄၆) မှုကို အစီရင်ခံတင်ပြခဲ့သည်။

ကလေးစစ်သားများအား ဆက်ဆံခြင်းနှင့် နေထိုင်မှုအခြေအနေ

ရိုက်နှက်ခြင်း၊ ဖော်ကားခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်း၊ အစားအစာမလုံလောက်ခြင်းနှင့် လစာများကိုမတရားဖြတ်တောက်ခြင်းတို့ သည် ကလေးစစ်သားများ နေ့စဉ်ကြုံရသောအဖြစ်အပျက်များဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဖမ်းဆီးခံရခြင်းနှင့် ထောင်ချခံရခြင်းများ ရင်ဆိုင်နိုင်သည့်ကြားကာလ ကလေးများသည် ထွက်ပြေးရန် ကြိုးပမ်းကြသည်။ ကလေးစစ်သားများသည် ရွှေတန်းတွင်စစ် တိုက်ရခြင်း၊ ပေါ်တာထမ်းရခြင်း၊ ကင်းထောက်၊ သူလို၊ စခန်းစောင့်၊ ထမင်းချက်စသည့်လုပ်ငန်းအစုံလုပ်ဆောင်ရ သည်။ ၂၀၀၉ ခုနှစ်က စုဆောင်းခံရသည့် သူဇင်ဦး ဆိုသည့်ကလေးစစ်သားက “အဆောင်ထဲမှာ ကျနော်လိုကလေးတွေ တရာလောက်ရှိမယ်။ အပြင်ထွက်ပြီး သေးပေါက်လို့မရတော့ ကျနော်ဘေးကတယောက်က ကြမ်းပြင်ပေါ်မှာပေါက်ချလိုက်ရော၊ ဒါကိုအပြစ်ပေးတဲ့အနေနဲ့ တပ်ကြပ်တွေက သူ့ကိုပိုင်းရိုက်ကြတယ်” ဟုပြောပြသည်။^{၂၃၅}

ထိုကလေးများကို ပဲခူးတိုင်းသို့ပို့သည်။ စခန်းမှာ တောင်ငူခရိုင် ရေတာရှည်တွင်တည်ရှိသည်။ (၁၈) ပတ်ကြာသော အခြေခံ သင်တန်း အချိန်အတွင်း သူဇင်ဦးကို အခြားဆရာများက ပိုင်းဝန်းအနိုင်ကျင့်ကြသည်။ ကြံပင်များကို ခုတ်ပြီး သယ်ပေးရသည်။ တခါတွင် နိုင်ငံတော်သီချင်းကို အသံတိုးတိုးဆိုမိသဖြင့်သူ့ကို သင်တန်းနည်းပြများက ခေါင်းကိုပိုင်းရိုက်သည်ကို ကြုံခဲ့ ဘူးသည်။ အသက် (၁၂) နှစ်တွင် စစ်သားအဖြစ် စုဆောင်းခံရသောနောက်ကလေးတယောက်က “ကျနော်ရှေ့မှာ လူတွေ သေကြတာမြင်ဖူးတယ်။ ကျနော်အလှည့် ဘယ်တော့ရောက်မလဲဘဲ တွေးနေမိတယ်။ ကျနော်တို့တိုက်ပွဲဖြစ်လို့ ကျနော်တို့ နိုင်ရင်ကျနော်ပျော်တယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျနော်တပ်မှူးတွေကျသွားရင် ကျနော်ဘာဖြစ်မလဲဆိုတာကိုလဲ ကြောက်မိတယ်။ တိုက်ပွဲ ကအဖြစ်အပျက်တွေကို အခုထိအိပ်မက်ဆိုးလို မက်နေမိတုံးဘဲ” ဟုဆိုသည်။^{၂၃၆}

အသက် (၁၄) နှစ်ရှိသော မင်းဆွဦးကို အမည်မသိတပ်ကြပ်တယောက်က ၂၀၀၉ ခုနှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ပဲခူးတိုင်း တောင်ငူမြို့တွင် စစ်တပ်ထဲသွပ်သွင်းခဲ့သည်။ အခြေခံသင်တန်းကို ရှမ်းပြည်နယ် ပင်လောင်းရှိ လေ့ကျင့်ရေးကျောင်းအမှတ် (၄)တွင် တက်ရောက်ခဲ့ပြီး ကျောက်ဆည်ရှိ လေတပ်အလုပ်ရုံအမှတ်(၇) သို့ ပို့ဆောင်တာဝန်ပေးခဲ့သည်။ သူက “တပ်မှာနေတုံးကဆိုရင် တပတ်ကို ငွေနှစ်ထောင် (၂.၂၅ ဒေါ်လာ) ရတယ်။ လစာအမှန်ကဘယ်လောက်မှန်းတောင်မသိဘူး။ ကျနော်အထက်က ဆရာက ဘာကြားညာကြားဆိုပြီးဖြတ်ပြီး ကျန်တဲ့ငွေဘဲ လက်ခံရခဲ့တယ်။ ကျနော်တပ်ကထွက်တော့ ဗိုလ်မှူးမိုးလွင်က ကျနော်ပိုင်တာဘာမှမရှိဘူးလို့ပြောပြီး မောင်းထုတ်လိုက် တယ်” ဟု ပြောပြပါသည်။^{၂၃၇}

ကရင်လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က ကလေးစစ်သားတဦးကို မေးမြန်းခဲ့ရာတွင် မတရားဆက်ဆံခံရခြင်းနှင့် အရပ်သားများကို အခွန်ကောက်ယူခြင်းကြောင့် စစ်တပ်မှထွက်ပြေးရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြောင်းပြောပြသည်။ သူကပင်ဆက်၍ စစ်သားများ၏လစာ များကို အထက်အရာရှိများက ဖြတ်တောက်ယူခြင်းကြောင့်လဲ မကျေနပ်မှုများ ဖြစ်စေကြောင်းဆို၏။ လူ့အခွင့်အရေး စောင့်ကြပ်ရေးအဖွဲ့က “ အစိုးရစာရွက်စာတမ်းများအရ ၂၀၀၆ ခုနှစ်၏ လေးလတာကာလအတွင်း စစ်သားပေါင်း (၉၄၉၇) ပျောက်ဆုံးခဲ့ကြောင်း၊ အများစုမှ တပ်မှထွက်ပြေးခြင်းကြောင်းဖြစ်သည်” ဟု ဆိုသည်။^{၂၃၈}

ကလေးစစ်သားများကို ရန်သူတပ်များနှင့်ပတ်သက်သည်ဟုစွပ်စွဲခံရသည့်အရပ်သားများအပေါ် ပြစ်မှုများကျူးလွန်ရန် စေခိုင်းခံရလေ့ရှိ သည်။ HREIB က ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သောကလေးစစ်သားတဦးက ရွာသားများကိုနှိပ်စက် ခဲ့ရကြောင်း၊ အကယ်၍ ထိုသို့မလုပ်ပါက အထက်အမိန့်ကိုမနာခံမှုကြောင့် ပြင်းထန်စွာအပြစ်ပေးအရေးယူခံရမည်ဖြစ်သောကြောင့် လုပ်ဆောင်ခဲ့ရကြောင်းပြော ပြပါသည်။^{၂၃၉}

တပ်တွင်းမှထွက်ပြေးမှုကြောင့်အပြစ်ပေးခြင်း

စစ်တပ်မှထွက်ပြေးသောကြောင့်ကလေးစစ်သားများကို အပြစ်ပေးခြင်းသည် အစိုးရက ကလေးစစ်သားများအသုံးပြုခြင်းကို တားဆီးနေပါသည်။ ပြန်လည်နေသားတကျဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ပေးနေပါသည်ဟုဆိုနေသောအချက်များနှင့် ကွဲလွဲလျက် ရှိနေသည်။ ကလေးစစ်သားအများစုမှာ စစ်တပ်အတွင်းသို့ ရောက်ရောက်ချင်းအချိန်မှစတင်၍ ထွက်ပြေးမည်ဆိုပါက ဖမ်းဆီးအပြစ်ပေးခံရမည်ကို အကြိမ်ကြိမ်ပြောကြားခြင်းခြောက်ပြီးသားဖြစ်သည်။ သူဇော်ဦးကို သူစစ်တပ်ထဲရောက်ရောက်ချင်း “တပ်မှထွက်ပြေးပါက ထောင်ဒဏ်ငါးနှစ်ကျခံရမည်” အသိပေးခံခဲ့ရသည်။^{၂၄၀} ကလေးစစ်သားအများအပြားသည် စစ်တပ် အတွင်းမှ သို့မဟုတ် သင်တန်းကျောင်းများမှထွက်ပြေးရန်ကြံစည်သည့်သူများကို စစ်သားများကပြန်ဖမ်းဆီးမိပြီး ထောင် သို့မဟုတ်လိုက်သည်ကို တွေ့မြင်ခဲ့ကြသည်။ ထက်ထက်အောင်^{၂၄၁} သည် ရှမ်းပြည်တောင်ကြီးရှိတပ်ရင်းမှ ထွက်ပြေးခဲ့သည်။ ရက်အနည်းငယ်ကြာသောအခါ သူ့အိမ်ကို စစ်ရဲကလာရောက်ဖမ်းဆီးသွားခဲ့သည်။ သူ့ကို ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၂၅) ရက်နေ့ တွင် ထောင်ဒဏ်တနှစ်ချမှတ်ခဲ့သည်။ လွိုင်ကော်ထောင်တွင်အကျဉ်းကျပြီး ငှက်ဖျားဒဏ်ကို ဆိုးဆိုးဝါးဝါးခံစားခဲ့ရသည်။

ထွက်ပြေးရန်ကြိုးစားသည့်အချို့ကလေးများမှာ စစ်တပ်သို့ပြန်လည်ပို့ဆောင်ပြီး ပြင်းထန်စွာအပြစ်ပေးခံရသည်။ ကရင်လူ့ အခွင့်အရေးအဖွဲ့နှင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် တွေ့ဆုံခဲ့သောကလေးစစ်သားတယောက်က “ကျနော်စစ်တပ်ထဲမှာ ရှိတုန်းက သင်တန်းသားနှစ်ယောက်ထွက်ပြေးတာ တယောက်ကိုပြန်ဖမ်းမိတယ်။ သင်တန်းသားစုစုပေါင်းရှိတာ ၂၅၀ ယောက်။ သင်တန်း သားတယောက်ကို ပြန်မိလာတဲ့သူကို တယောက်တချက်ရိုက်ခိုင်းတယ်။ လူ (၂၅၀) က တယောက်တချက်လဲရိုက်ပြီးရော သူ လဲအသက်ထွက်ရောဘဲ။ သူ့နာမည်က အောင်ကိုလင်း၊ အသက်က (၁၅) နှစ်၊ သူက ကျနော်တို့အထဲမှာအကြီးဆုံးပါ” ဟု ဆိုပါသည်။

အသက် (၁၅)နှစ်ရှိသော ကျော်ရဲအောင်သည် အမရပူရမြို့နယ်၊ မင်းမူကျေးရွာမှ ကလေးစစ်သားဖြစ်သည်။ သူသည် စစ်တပ်မှ ထွက်ပြေးပြီး တပ်ပြေးမှုဖြင့် ပြန်လည်ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ သူ့ကို မတ္တရာမြို့နယ်ရှိ ထီးတော်မိုးစုဆောင်းရေးစခန်းကို မပို့မီ ပလိပ်ရဲစခန်းတွင် နှစ်ရက်ကြာ ထိပ်တုံးခတ်ထားသည်။ သူသည် အသက်မပြည့်သေးသောကြောင့် သူ့၏မိဘများကိုလာခေါ်ရန် ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ (၂၇) ရက် နေ့တွင် အကြောင်းကြားခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မိဘများကို ထိုအမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မည် သည့်အာဏာပိုင်များနှင့် မည်သည့်အဖွဲ့ကိုမှ တိုင်ကြားမည်မဟုတ်ကြောင်း သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးရသည်။ ကရင် လူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့သည့်ကလေးစစ်သားဟောင်းတဦးက အသက်(၁၈)နှစ်အောက်ရှိသော တပ်သားသစ် များကို ထွက်ပြေးရန်ကြိုးပမ်းမှုဖြင့် ထိပ်တုံးများတွင်ထည့်ကာ ရိုက်နှက်ခြင်းများကို ခံရကြောင်းပြောပြသည်။^{၂၄၂} စစ် တပ်မှ လွတ်မြောက်သွားသောတပ်ပြေးကလေးများမှာလည်း အခြားစိမ်းခေါ်မှုများကိုလည်း ရင်ဆိုင်ရသည်။ သူတို့ကို အထက်အရာရှိများကလိုက်ရှာနေပြီး ပြန်လည်ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် ထောင်ချခြင်းများကို အချိန်မရွေးခံရနိုင်ကြောင်း သူတို့ သဘော ပေါက်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုကလေးများသည် သူတို့ကိုရှာဖွေမတွေ့နိုင်အောင် ထိုင်းနိုင်ငံဖက်သို့ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင် ပြီး ပုန်းအောင်းတတ်ကြသည်။ ထိုကလေးစစ်သားဟောင်းများအတွက် ပြန်လည်နေရာချထားရေးအစီအစဉ်များမှာ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် အားနည်းပြီး ကန့်သတ်ချက်များရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အစိုးရတပ်များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့်တပ်များမှာ ပြန်လွတ် လိုက်သည့် သို့မဟုတ် ထွက်ပြေးထားသည့်ကလေးများအတွက် ဘဝသစ်ကိုပြန်စနစ်ရန် ဖြစ်နိုင်သည့်အကူအညီမှုများ မပေး နိုင်သည့်အတွက် စစ်တပ်အတွင်းသို့ပြန်ဝင်ရန် သို့မဟုတ် အတင်းအကြပ်ပြန်ဝင်ရန်အခြေအနေကို ပြန်လည်ကျရောက်သွား လေ့ရှိသည်။

ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ် အပိုဒ် ၃၈ (၂) နှင့် (၃) ကိုအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တွေ့ရသော အကြောင်းအရာများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကလေးစစ်သားနှင့် ပတ်သက်သည့်တိုင်ကြားမှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် အိုင်အယ်အိုအနေဖြင့် အကန့်အသတ် များစွာရှိသည်။ ဝန်ထမ်းများနှင့်လုပ်နိုင်ခွင့်များကန့်သတ်ခံရသလို တိုင်းပြည်အတွင်းသွားလာခွင့်ကို တားဆီးခံရသည်။ အိုင် အယ်အိုအဖွဲ့သည် ရန်ကုန်တွင်သာအခြေစိုက်ရုံးဖွင့်ထားသည့်အတွက် အဝေးတွင်နေသောသူများအတွက် ခရီးသွားလာ ခွင့်များကန့်သတ်ခံထားရသဖြင့် လည်းကောင်း လာရောက်ရန်မတတ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း အမှုများကိုတိုင်ကြားရာ အခက်အခဲများရှိသည်။ အိုင်အယ်အိုအရာရှိသည် တနိုင်ငံလုံးသို့သွားရောက်နိုင်ခွင့်ရှိသော်လည်း အာဏာပိုင်များထံမှ ခွင့်ပြုချက်အရင်ရယူရသည်။ ထို့ပြင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ အိုင်အယ်အို၏ လုပ်ငန်းများနှင့် အဓမ္မလုပ်အားစေခိုင်းခြင်းကို တင်ကြားရသည့်ယန္တရားအကြောင်းကို သေချာစွာမသိခြင်း၊ ထိုသို့ တိုင်ကြားသူများအပေါ် တရားပြန်စွဲခြင်းနှင့် အခြားဧ သာတန်ပြန်အနှောက်အယှက်ပေးမည်ကိုကြောက်ရွံ့ကြခြင်းတို့ကြောင့်လည်း တိုင်ကြားသူများမှာ မတိုင်ပုံသည့်အခက်အခဲကို ကြုံရတတ်သည်။ နောက်တချက်မှာ သတ်မှတ်ထားသည့် စစ်မှုထမ်းအရေအတွက်မပြည့်မီချက်အပေါ်အပြစ်ပေးအရေးယူ မှုနှင့် ကလေးစစ်သားများကို စစ်မှုထမ်းစေခြင်းတို့အကြား အပြစ်ပေးအရေးယူမှုတို့အကြား ကွာဟချက်များရှိသည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကထုတ်ပြန်သော ကုလသမဂ္ဂအစီရင်ခံစာတွင် အကယ်၍ကလေးစစ်သားကိုအသုံးပြုပါကအပြစ် ပေးသောပြစ်ဒဏ်မှာ သာမန်အပြစ်ပေးခြင်းနှင့် လျော်ကြေးပေးခြင်းလောက်သာဖြစ်ပြီး အကယ်၍ သတ်မှတ်ထားသောစစ်သားအရေအတွက် အတိုင်းမပြည့်မီပါက ရရှိမည့်အပြစ်ဒဏ်မှာ ရာထူးမှပြုတ်ခြင်းအထိဖြစ်နိုင်ကြောင်း ရေးသားထားသည်။

ကလေးစစ်သားအကြောင်းတိုင်ကြားသည့်သူများကို ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် အနှောက်အယှက်ပေးခြင်းမှာလည်း ကလေးစစ်သားများ အသုံးပြုမှုကို လျော့နည်းစေရန်အတားအဆီးများပင်ဖြစ်သည်။ ဥပမာပြောရလျှင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီ စမ်းချောင်းမြို့နယ် ဥက္ကဋ္ဌဦးသက်ဝေကို ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ကလေးစစ်သားနှင့်ပတ်သက်၍ အိုင်အယ်လ်အိုအဖွဲ့နှင့်ဆက်သွယ်မှုကြောင့် ထောင်ဒဏ် နှစ်နှစ်ချမှတ်ခဲ့သည်။ သူ့ကို တာဝန်ရှိသူအပေါ်တာဝန်ဝတ္တရားနှောက်ယှက်မှုဖြင့် ရန်ကုန်တိုင်းပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်တရားရုံးက အမိန့်ချခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။^{၂၄၄} အိုင်အယ်လ်အိုအဖွဲ့က ကလေးစစ်သားနှင့် ပတ်သက်သည့်တိုင်ကြားမှုများ တိုးပွားလာကြောင်းဆိုသော်လည်း အစိုးရတပ်များနှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့် လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များ၏ ကလေးစစ်သားအသုံးပြုမှုကို မိဘများကမတိုင်ကြားလိုသည့်အခြားအကြောင်းအချက်မှာ ကလေးစစ်သားအသုံးပြုသူများကို တရားဥပဒေအရအရေးယူခြင်း မရှိသည့်အချက်ကြောင့်ပင်ဖြစ်သည်။ ကလေးစစ်သားအသုံးပြုရာတွင်တာဝန်ရှိသည့်အဆင့်မြင့်အရာရှိများနှင့် ကလေးစစ်သား စုဆောင်းသူများကို ပြင်းထန်စွာအရေးယူမည်မဟုတ်ကြောင်း လူထုက သဘောပေါက်နေသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာနကဖော်ပြချက်တွင် ကလေးစစ်သားအဖြစ် စစ်တပ်ထံပို့ဆောင်သည့်အရပ်သားပွဲစားများနှင့် စစ်တပ်အမှုထမ်းများကို ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင်အရေးယူခြင်းလုံးဝမရှိဟုဆိုသည်။ အပြစ်ပေးသည်ဆိုလျှင်လည်း စစ်တပ်အကျဉ်းထောင်တွင် တာလမှ သုံးလလောက် အလုပ်ကြမ်းဖြင့်ထောင်ဒဏ်၊ ပင်စင်လစာခံစားခွင့်နှင့် ရာထူးတိုးခွင့်တနှစ်စာပယ်ဖျက်ခြင်းနှင့် လစာတာလစာ ဖြတ်ခြင်းနှင့် သာမန်အပြစ်ပေးခြင်းလောက်သာ ရှိသည်ဟုဆိုသည်။^{၂၄၅}

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရစ် (မြန်မာနိုင်ငံ)အနေဖြင့် အောက်ပါအကြံပြုချက်များကို တင်ပြလိုပါသည်။

- (၁) အသက်(၁၈) နှစ်မပြည့်သေးသည့်ကလေးများအား စစ်မှုထမ်းစေခြင်းကို အမြန်ဆုံးရပ်တန့်ပြီး စစ်တပ်များမှ ပြန်လည်နှုတ်ထွက်ခွင့်ပြုရန်နှင့် ၂၀၀၄ ခုနှစ်က ကလေးအခွင့်အရေးကော်မတီကထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် အကြံပြုချက်များကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်
- (၂) အစိုးရတပ်များနှင့် ပူးပေါင်းလာသည့်အခြားလက်နက်ကိုင်တပ်များအားလုံးက စစ်မှုထမ်းနိုင်သည့်အနိမ့်ဆုံးအသက် (၁၈)နှစ် ကို လေးစားလိုက်နာကျင့်သုံးရန်၊
- (၃) စစ်တပ်မှအရာရှိများ၊ ဥပဒေထိမ်းသိမ်းရေးဝန်ထမ်းများအပါအဝင် ကလေးများကို စစ်တပ်အတွင်း အတင်းအကြပ်ဝင်ရောက် ခိုင်းသူများတဦးချင်းကို ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းနှင့် ထောင်ချခြင်းများအပါအဝင် ထိရောက်ပြီးသင့်လျော်သော အရေးယူမှုချမှတ်ရန်၊
- (၄) ကလေးများကိုစစ်မှုထမ်းစေပြီး သတ်မှတ်ထားသည့်စစ်မှုထမ်းအရေအတွက်ပြည့်မှီအောင်လုပ်သောသူများကို ငွေကြေးဆုချခြင်းနှင့် ရာထူးတိုးပေးခြင်းဖြင့် ဆွဲဆောင်ခြင်းများအားလုံးကို အဆုံးသပ်ရန်နှင့် ကလေးများအား စစ်မှုထမ်းခိုင်းသူများကို အပြစ်ပေးရန်၊
- (၅) လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများအတွင်းရှိ ကလေးများဆိုင်ရာ ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်နှောက်ဆက်တွဲ (၂) ကို အတည်ပြု လက်မှတ်ထိုးပြီး လက်ရှိနိုင်ငံတော်ဥပဒေများကို ကိုက်ညီအောင်လုပ်ဆောင်ရန်၊ မိမိသဘောဆန္ဒအလျောက် စစ်မှုထမ်းနိုင်သည့်အနိမ့်ဆုံးအသက်ကို (၁၈) နှစ်အဖြစ်သတ်မှတ်သည့် ကြေညာချက်ကို ထုတ်ပြန်ရန်၊
- (၆) စစ်တပ်မှထွက်ပြေးလာခဲ့သည့်ကလေးစစ်သားများကို အပြစ်ပေးခြင်းနှင့်အကျဉ်းချခြင်းတို့ကို ရှောင်ကြဉ်ရန်နှင့် ကလေး အရွယ်က စစ်သားဖြစ်ပြီး ယခုအခါတွင်အရွယ်ရောက်နေသောသူများအပါအဝင် ထိုအမှုကြောင့်ထောင်ကျခံနေရသည့်ကလေးစစ်သား များကို ချက်ချင်းပြန်လွှတ်ပေးရန်၊
- (၇) စစ်တပ်အတွင်းမှ စစ်မှုထမ်းများအားလုံးကို ကလေးစစ်သားများအပေါ် ရုပ်ပိုင်းနှင့်စိတ်ပိုင်းစော်ကားနေခြင်းများအား ရပ်တန့် ရန်အတွက် အမိန့်ထုတ်ပြန်ရန်နှင့် ထိုသို့လုပ်ဆောင်သူများ၊ လုပ်ဆောင်မှုကို အပြစ်ပေးရန်ပျက်ကွက်သူများကို စုံစမ်းစစ်ဆေး၍ အပြစ်ပေးအရေးယူရန်၊
- (၈) အသက် (၁၈) နှစ်ရှိသူများကို ဖော်ထုတ်ခြင်း၊ စစ်တပ်မှထွက်စေခြင်းဆိုင်ရာယန္တရားများကို တည်ဆောက်၍ လက်နက်ဖြုတ် သိမ်းခြင်း၊ စစ်တပ်မှဖယ်ရှားခြင်းနှင့် မူလနေရာများတွင် ပြန်လည်နေသားတကျဖြစ်စေခြင်းများကို လုပ်ဆောင်ကာ နောက်ထပ်တ ခါပြန်လည်စစ်မှုထမ်းစေခြင်းမဖြစ်စေရန်နှင့် ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီဆုံးဖြတ်ချက်များဖြစ်သည့် (၁၆၁၂) နှင့် (၁၈၈၂) နှင့် အညီ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခြင်းများကို ဖော်ထုတ်ရန်၊
- (၉) ကုလသမဂ္ဂလုံခြုံရေးကောင်စီဆုံးဖြတ်ချက်များဖြစ်သည့် (၁၆၁၂)နှင့်အညီ ကလေးအခွင့်အရေးများအပေါ် ဆိုးဆိုးဝါးဝါးချိုး ဖောက်မှုများအပေါ် ထိရောက်သည့် စောင့်ကြပ်မှုနှင့် အစီရင်ခံမှုများကို ခွင့်ပြုရန်၊

(၁၀) ကလေးစစ်သားများအနေဖြင့် မိသားစုများဆီပြန်ရောက်ပြီး ပြန်လည်ပေါင်းစည်းစေနိုင်ရေးအတွက် အိုင်အယ်လ် အိုအဖွဲ့ကို ကန့်သတ်ချက်များမထားဘဲ လုပ်ဆောင်ခွင့်ပြုရန်၊

နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးလွတ်လပ်ခွင့်

နိုင်ငံရေးအတိုက်အခံဖြစ်မှုကြောင့် နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် သာမန်ပြည်သူများအား စနစ်တကျဖမ်းဆီးထောင်ချခြင်းများကို ကောင်းစွာမှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းများရှိသည်။ သို့သော် မြန်မာပြည်တွင် ကြီးပြင်းလာသည့်ကလေးများအပေါ် ထိုသို့ဖိနှိပ်ခြင်းများနှင့် ထောင်သွင်းအကျဉ်းချခြင်းများ၏ သက်ရောက်မှုများအကြောင်းကို လူအများသိပ်မသိလှပေ။ တချို့ကလေးများသည် ငြိမ်းချမ်းသောနိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှုတွင်ပါဝင်မှုကြောင့် အဖမ်းဆီးခံခဲ့ကြရသည်။ တချို့ကလေးများမှာ မိဘနှစ်ပါးစလုံးကို တချိန်ထည်း ထောင်ချထားမှုကြောင့် မိဘမဲ့များဘဝသို့ရောက်ခဲ့ရ၏။ အခြားကလေးများမှာ နိုင်ငံရေးအကြမ်းဖက်မှုများကြောင့် မိဘများကိုဆုံးရှုံးခဲ့ကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဒီမိုကရေစီနှင့် လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားမှုသမိုင်းကြောင်းတလျှောက်တွင် ကျောင်းသားလူငယ်များသည် အရေးပါသည့်အခန်းကဏ္ဍက ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်အရေးအခင်းမှစတင်၍ အထက်တန်းကျောင်းသားများလည်း ၂၄^၆ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် အသက် (၁၂) နှစ်လောက်အထိငယ်ရွယ်သော ကလေးများသည် သူတို့၏နိုင်ငံရေးယုံကြည်ချက်များကြောင့် မတရားဖမ်းဆီးခံရခြင်း၊ နှိပ်စက်ခံရ ခြင်းများကိုကြုံတွေ့ရသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်များသည် ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်အပိုဒ် (၁၃) (၁၄) (၃၅) (၃၇) နှင့် (၄၀) တို့နှင့် ဖီလာဆန့်ကျင်နေသည်။ အများအပြားမှာ သူတို့မိဘများ၏နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် အမြင်များကြောင့် ခွဲခြားခံရလေ့ရှိပြီး ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်၏ အခြေခံမူဝါဒများဖြစ်သော ခွဲခြားမှုလုံးဝမရှိရေးဆိုသည့် အပိုဒ် (၂) ကို ချိုးဖောက်ခံနေရ၏။

အပိုဒ် (၂၃) ၂၄^၇ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ အပိုဒ် (၁၅) ၂၄^၈ လွတ်လပ်စွာ အဖွဲ့အစည်းဖွဲ့စည်းခွင့်နှင့် စုဝေးခွင့်

အစိုးရသည် ကလေးများတွင် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ရှိသည်ဟု ဆိုထားသည်။ အစိုးရ၏အစီရင်ခံစာတွင် “ကလေး ဥပဒေ၏ အပိုဒ် ၁၅ (က) ၌ ကလေးများတွင် ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်နှင့် ထုတ်ဖော်ခွင့်ရှိသည်” ဟု ရေးသားထားသည်။ ကလေးဥပဒေအရ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုထားသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေးဥပဒေသည် အခြားဥပဒေများထက်တဆင့်နိမ့်သောအနေအထားမျိုးဖြစ်နေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိအခြားဥပဒေများသည် ၂၄^၉ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်၊ စုဝေးခွင့်နှင့် အဖွဲ့ဖွဲ့စည်းခွင့်များကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ်သတ်မှတ်ထားပြီး နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် သာမန်ပြည်သူ အမြောက်အများကိုအမြောက်အများ အကျဉ်းချထားလျက်ရှိ၏။ နိုင်ငံရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှုသည် မြန်မာပြည်ရှိကလေးများနှင့် လူငယ်အပေါ် အထူးသက်ရောက်မှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်။ နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် “ကလေးတိုင်းသည် ကလေးများနှင့် သက်ဆိုင်ပြီး ဥပဒေအရခွင့်ပြုထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများကို ဝင်ရောက်ခွင့်ရှိသည်။”ဟုဆိုသည်။ ထို့ပြင် “ကလေးတိုင်းသည် ကလေးများနှင့် သက်ဆိုင်ပြီး ဥပဒေအရခွင့်ပြုထားသည့် အဖွဲ့အစည်းများ ဥပမာ- အနုပညာအဖွဲ့၊ ရေကူးသင်း၊ မြန်မာရိုးရာအဖွဲ့၊ မင်္ဂလာဗျူဟာအသင်း၊ တနင်္ဂနွေအလှူအသင်း၊ ပြည်ထောင်စုဂုဏ်ခံရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့၊ မြန်မာအမျိုးသမီးရေးရာအဖွဲ့၊ အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့၊ အရမ်းသတ်နှင့် ကြက်ခြေနီတပ်ဖွဲ့တို့တွင် အများအကျိုး၊ ရပ်ရွာအကျိုးနှင့် နိုင်ငံအကျိုးအတွက် ပါဝင်လှုပ်ရှားခွင့်ရှိသည်” ဟုဆိုသည်။ ထိုအဖွဲ့များအားလုံးသည် အစိုးရအသင်းအဖွဲ့များဖြစ်ပြီး ထိုအဖွဲ့သို့ ဝင်ရောက်ရန် မကြာခဏအတင်းအကြပ်ဝင်ရောက်စေခိုင်းတတ်ကြသည်။ ၂၅^၀

မတရားအသင်းအဖွဲ့များဆိုင်ရာအက်ဥပဒေအရ ကျောင်းသားသမဂ္ဂအပါအဝင် တရားမဝင်အဖွဲ့များ၏အဖွဲ့ဝင်များ ဖြစ်သောကြောင့် သို့မဟုတ် ထိုအဖွဲ့များနှင့်ဆက်သွယ်သောကြောင့် လက်ရှိအချိန်အထိ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား (၄၂၃) ဦးမှာ အဖမ်းခံနေရသည်။ ၂၅^၁ အစိုးရ၏ ကလေးအခွင့်အရေးအစီရင်ခံစာတွင် “လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံတွင် မြန်မာကလေးများသည် ခေတ်မှီ သတင်းနည်းပညာများကို လွတ်လွတ် လပ်လပ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အသုံးပြုနေပြီး တက္ကသိုလ်လုံးက ကလေးများနှင့် အင်တာနက်ကတဆင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်” ဟု ရေးသားထားသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံရှိလူဦးရေ၏ ၀.၂ ရာခိုင်နှုန်းသာ အင်တာနက်သုံးစွဲနိုင်ပြီး ထိုသူများအပေါ် ဆင်ဆာစောင့်ကြည့်မှုများ ကြီးစွာလုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အစိုးရသည် တက္ကသိုလ်တစ်ခုတွင် အဆိုးဆုံးသောချဉ်းကပ်မှုပုံစံတမျိုးဖြင့် အသုံးပြုနေလျက်ရှိသည်။ သတင်းအများအပြားကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ပြီး နိုင်ငံတကာမီဒီယာများ သို့မဟုတ် အဝေးရောက်မီဒီယာများကို တရားဝင်ပိတ်ပင်ထားသည်။ အစိုးရအာဏာပိုင်များအနေဖြင့် အီလက်ထရောနစ်ဆိုင်ရာအက်ဥပဒေအပိုဒ် (၃၃-က)အရ နိုင်ငံတော်အတွက် အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု သတ်မှတ်ထားသည့် သို့မဟုတ် အနောက်အယုတ်ဖြစ်သည်ဟုသတ်မှတ်ထားသည့် သတင်းများနှင့် ဓာတ်ပုံများကို ပေးပို့သည်ကို တွေ့ရှိရပါက ထောင်ဒဏ်ရက်ရှည် ချမှတ်ခံရသည်။ ထိုသို့သောကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ပြီး အပြစ်ပေးအရေးယူသည့်အခြေအနေများ ကြောင့် လူငယ်များအပေါ်သတင်းများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ်ရရှိနိုင်ရန်နှင့် အခြားပြည်တွင်းပြည်ပရှိသူများနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်ရန်အတွက် အခက်အခဲများဖြစ်စေသည်။ နယ်ခြားမဲ့သတင်းထောက်များအဖွဲ့၏ ကမ္ဘာ့သတင်းလွတ်လပ်ခွင့်အခြေပြုစာရင်းတွင် နိုင်ငံ (၁၇၅) နိုင်ငံရှိ သည့်အနက် က မြန်မာနိုင်ငံသည် အဆင့် (၁၇၁) အဆင့် တွင်ရှိနေသည်။

၂၀၁၀ ခုနှစ်ဇူလိုင်လ (၁၉) ရက်နေ့တွင် အသက် (၁၄)နှစ်ရှိသောလူငယ်တစ်ဦးကို ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် ဦးဝင်းတင်တို့ ရေးသားသည့် စာအုပ်စာတမ်းများနှင့်အတူ တွေ့ရှိခဲ့သောကြောင့် အစိုးရက ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့နေသူတစ်ဦးက ထို လူငယ်ကို တောင်ဥက္ကလာ မြို့ နယ်ရှိ ဘတ်စကားဂိတ်တွင်စာအုပ် (၁၁) အုပ်ဖြင့် ဖမ်းဆီးခံခဲ့ရကြောင်း ပြောဆိုသည်။ ၂၅၂

အပိုဒ် ၃၇ ၂၈ - ဥပဒေမဲ့ဖမ်းဆီးခြင်း၊ ချုပ်နှောင်ခြင်းနှင့် နှိပ်စက်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းခံရသောသူများထဲတွင် ကလေးများရော လူကြီးများပါ ပါဝင်နေသည်။ ကလေးအခွင့် အရေးစာချုပ်သည် ကလေးများအားနှိပ်စက်ခြင်းကို ကာကွယ်ပေးထားပြီး လွတ်လပ်မှုရတိသိမ်းခံရသည့်ကလေးများကို သူ တို့၏ ဂုဏ်သိက္ခာများကို လေးစားမှုနှင့်အညီ ဆက်ဆံပေးရမည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် "ထိမ်းသိမ်းခြင်းကို နောက် ဆုံးရွေးချယ်စရာနည်းအဖြစ်သာ လုပ်ဆောင်ရမည်" ဟုဆိုသည်။ နှိပ်စက်ခြင်းကို ကလေးများအခွင့်အရေးစာချုပ်တွင် တားမြစ် ပိတ်ပင်ထားသလို နိုင်ငံများအားလုံးက လေးစားလိုက်နာ ရန်တာဝန်ရှိသည့် ထုံးထမ်းစဉ်လာဥပဒေများတွင် တားမြစ်ထားသည့် စံတရားလဲဖြစ်သည်။

ကော်မတီက ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် "ကလေးများအပေါ် တာဝန်ရှိသူများက မုဒိန်းကျင့်ခြင်းအပါအဝင် နှိပ်စက်ခြင်း၊ မတရား ဆက်ဆံခံရခြင်း၊ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ စော်ကားနှောက်ယှက်မှုများဆိုင်ရာ အစီရင်ခံစာများတွင် တင်ပြထားသည့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေးဝန်ထမ်းများနှင့် စစ်မှုထမ်းများ၏ မကောင်းသောလုပ်ဆောင်ချက်များနှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက် များကင်းမဲ့နေခြင်း" ဆိုသည့်အချက်ကို ထောက်ပြထားသည်။ သို့သော် အစိုးရ၏အစီရင်ခံစာတွင် ထိုအချက်ကိုတုန့်ပြန်ရန် ပျက်ကွက်နေဆဲဖြစ်သည်။ ကော်မတီသည် အစိုးရအနေဖြင့် "တရားရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများထဲတွင် ကလေးများအမြင်ကို အလေးပေးခြင်းအပါအဝင် ကလေးများအပေါ်စာနာ နားလည်သည့် တရားရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများမှတစ်ဆင့် ကလေးများအပေါ် အကြမ်းဖက်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း၊ ကလေးများကို နောက်တကြိမ် ဆိုးကျိုးဖြစ်စေသော တရားရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ မဖြစ်စေဘဲ ကလေးများ၏ ပုဂ္ဂလိကအခွင့်အရေးများကို လေးစားသည့် တရားနည်းစီရင်မှုများဖြင့် ကျူးလွန်သောသူများအပေါ် အရေးယူခြင်းများလုပ်ဆောင်ရန်" အကြံပေးတင်ပြထားသည်။

AAPP အဖွဲ့သည် ယခုအစီရင်ခံစာကိုတင်ပြရန်အတွက် အသက် (၁၈)နှစ်အောက်ရှိပြီး အဖမ်းခံခဲ့ရသောနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား များအား တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။ ထိုတွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်များအရ ကလေးများသည် အရွယ်ရောက်ပြီးသောထောင်သား များနည်းတူ နှိပ်စက်ခံနေရကြောင်းတွေ့ရှိရသည်။ ထိုနှိပ်စက်မှုနည်းလမ်းများတွင် ဦးခေါင်းနှင့် ခန္ဓာကိုယ်များကို နံပတ် တုတ်၊ လက်သီး၊ သေနတ်ဒင်များဖြင့် ရိုက်နှက်ခြင်း၊ စစ်ဖိနပ်ဖြင့် ကန်ခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို မီးရှို့ခြင်း၊ မော်တော်ဆိုင်ကယ်စီး သည့်ပုံစံဖြင့် ထိုင်ခိုင်းနေခိုင်းကာ နှိပ်စက်ခြင်း၊ ဦးခေါင်းကို အဝတ်ကြာမြင့်စွာစွတ်ထားခြင်း၊ အအိပ်နှင့်အစားခွင့်မပြုခြင်းနှင့် နှုတ်ဖြင့်စော်ကားခြင်းများ ပါဝင်သည်။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများက သူတို့ထောင်ကျနေစဉ်အတွင်း ကလေးများကို လူကြီးနှင့်အတူ ချုပ်နှောင်ထားသည်ကို တွေ့ရကြောင်း ပြောဆိုကြသည်။ ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်တွင် ကလေးများကို အရွယ်ရောက်သောသူများနှင့် ခွဲခြား ထားရှိရမည်ဟု တိတိ ကျကျဖော်ပြထားသည်။ ထို့ပြင် ၁၉၉၃ ခုနှစ်တွင် အစိုးရကထုတ်ပြန်ခဲ့သော အသက်အရွယ်မပြည့်သေး သည့်ကလေးများဆိုင်ရာ ထောင် ဥပဒေအပိုဒ် (၃၇) တွင်လည်း "အသက်မပြည့်သေးသည့်ကလေးများကို လက်ထိပ်ခတ်ခြင်း၊ ကြီးဖြင့်ချည်နှောင်ခြင်းနှင့် အရွယ်ရောက်သည့်အခြားအကျဉ်းသားများနှင့် အတူချုပ်နှောင်ခြင်းများမပြုရ" ဟု ရေးသားထား သည်ကို တွေ့ရသည်။

အသက် (၁၇)နှစ်ရှိသည့် ရဲထက်မင်းသည် သံဃာတော်များဦးဆောင်သည့် ငြိမ်းချမ်းစွာဆန္ဒပြပွဲတွင်ပါဝင်မှုကြောင့်ဖမ်းဆီးခံခဲ့ ရသည်။ လက်ရှိ ကလေးမြို့ထောင်တွင် ထောင်ဒဏ် (၁၀) နှစ်ချမှတ်ခံနေရသည်။ သူ့ကိုဖမ်းဆီးခံရအပြီးတွင် ဖြစ်ပျက်ပုံကို သူ၏ ဖခင်ဖြစ်သူက " ကျနော်သားကို တခြားလူကြီးအကျဉ်းသားအယောက်နှစ်ဆယ်လောက်နဲ့ အတူချုပ်နှောင်ထားတယ်။ သူ့ကို အနောက်အယုတ်ဖြစ်အောင်လို့ပေါ့" ဟုဆိုသည်။ ၂၅၃ အသက်(၁၇)နှစ်ရှိသော ဇင်မင်းထွန်းမှာလည်း ၂၀၀၇ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ (၅) ရက်နေ့တွင် ဆန္ဒပြပွဲ၌ ပါဝင်မှုကြောင့် အဖမ်းဆီးခံခဲ့ရသည်။ သူ့ကို ထောင်ဒဏ်ငါးနှစ်နှင့် သုံးလ ထောင်ဒဏ်ချမှတ်ပြီး မြစ်ကြီးနားထောင်တွင် အကျဉ်းကျနေလျက်ရှိသည်။

AAPP အဖွဲ့က စုဆောင်းမှတ်တမ်းတင်ထားသောအမှုများအရ အသက်မပြည့်သေးသည့်နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအားလုံး ကို လွတ်လပ်ခွင့်ရတိသိမ်းခြင်းသည် ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်အပိုဒ် (၃၇- ခ) နှင့် ဆန့်ကျင်ဖက်ဖြစ်နေသည်။ အစိုးရသည် ကလေးများအား ချုပ်နှောင်ခြင်းမှာ အခြားရွေးချယ်ခွင့်မရှိတော့သည့် နောက်ဆုံးနည်းလမ်းဖြစ်ရမည်ဆိုသည့်အချက်နှင့် ထိုသို့ စီရင်ချက်သည် သင့်လျော်သည့်အတိုဆုံးအချိန်ကာလဖြစ်မည်ဆိုသည့်အချက်များကို အာမခံရန်ပျက်ကွက်လျက်ရှိသည်။ ထိမ်း သိမ်းခံရသောသူများသည် တိုက်ပိတ်ချုပ်နှောင်ခြင်းများ၊ တရားရေးကိုယ်စားလှယ်များနှင့် မိသားစုများနှင့်မတွေ့ရခြင်း များကို ရင်ဆိုင်ရသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သူများအားလုံးကပြောပြသည့်အချက်မှာ သူတို့သည် တရားမျှတသည့် တရားရုံးရရှိခွင့်ကို ငြင်းပယ်ခံရခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ကျော်လင်းဆိုသည့် အသက် (၁၅)နှစ်အရွယ်ကလေးတယောက်ကို အစိုးရဆန့်ကျင်သည့်ဆန္ဒပြပွဲတွင် ပါဝင်ခဲ့မှုကြောင့် ၁၉၉၉ ခုနှစ်က ရန်ကုန်မြို့တွင်ဖမ်းဆီးခံရသည်။ သူ့ကိုထောက်လှမ်းရေးဌာနတွင် ပြင်ပနှင့်အဆက်အသွယ်ဖြတ်တောက်ချုပ်နှောင်ထားပြီး နှိပ်စက်ညှဉ်း ပမ်းခံခဲ့ရသည်။ မတရားအသင်းများနှင့်ဆက်သွယ်မှုနှင့် တရားမဝင်စာရွက်စာတမ်းများလက်ဝယ်ကိုင်ဆောင်မှုကြောင့် ထောင်ဒဏ် (၁၇) နှစ် ချမှတ်ခံရသည်။ သူက “ကျနော်မှာ ရှေ့နေမရှိဘူး၊ တရားရုံးမှာဆိုရင် ကျနော်ခေါင်းကို တချိန်လုံးအဝတ်နဲ့စွတ်ထားတယ်။ တရားသူကြီးကို မျက်စိနဲ့တခါမှ မမြင်ဘူးဘူး။ သူတို့မေးသမျှကို ဟုတ်မဟုတ်ဘဲ ဖြေရပြီး ကျန်တာဘာမှပြောခွင့်မရှိဘူး။ တရားရုံးကခုံမှာ ဆယ်မိနစ်လောက်ထိုင်ခဲ့ရတယ်။ တရားရုံးကဆိုရင်လည်း ထောင်ထဲမှာရှိတဲ့ တရားရုံးမှာဘဲဖြစ်ပြီး မိသားစုလဲ လာလို့မရဘူး။ တခြား လူတွေလဲ တက်ခွင့်မရှိဘူး။”^{၂၅၅}

အသက်မပြည့်သေးသည့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများက ဖြောင့်ချက်မပေးမချင်း သူတို့ကိုနှိပ်စက်ကြောင်း ပြောပြကြသည်။ “မေးခွန်း တခါမေးတိုင်း တခါရိုက်ခံထိတယ်။ ကျနော်ပြောတာကိုလိမ်နေတယ်လို့သူတို့ထင်ရင် ကန်ခံ၊ ထိုးခံထိတယ်။ နောက်ဆုံးတော့ သူတို့ လုပ်ချင်သလို လိုက်လျောရတာဘဲ။ ဘာမှမငြင်းနိုင်တော့ဘူး” ကျော်ဆန်းက ပြန်ပြောပြပါသည်။^{၂၅၆}

ငယ်ရွယ်သည့်လူငယ်များအား ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာနှိပ်စက်မှုများသည် သူတို့၏ကျန်းမာရေးအပေါ် ရေရှည်ထိခိုက်မှုများဖြစ်စေကြောင်း လေ့လာချက်များအရ သိရှိရသည်။ အသက် (၁၄) နှစ်အရွယ်တွင် အထက်တန်းကျောင်းသားသမဂ္ဂတွင် အဖွဲ့ဝင်အဖြစ်ပါဝင်ခွင့်ကြောင့် ဖမ်းခံထိခဲ့သော ကိုမင်းလွင်က “ထောင်ထဲ ဝင်ဝင်ချင်း ကျနော်ကို ထိုင်ခိုင်းတယ်။ ကျနော်က လေ့ကားမှာထိုင်ချလိုက်တယ်။ ဒီလိုထိုင်ချတော့ အစောင့်တွေကဒေါသထွက်ပြီး နောက်ကနေဆောင့်ကန်လိုက်တယ်။ သူကန်တာ အားပြင်းတော့ လေ့ကားပေါ်က တလိမ့်ခေါက်ကွေးပြုတ်ကျသွားတယ်။အခုအချိန်အထိ ခါးမှာဒဏ်ဖြစ်နေတယ်။ ဆရာဝန်နဲ့လည်း မတွေ့ရဘူး။ ဒီလိုကန်ခံရပြီး သံမံတလင်းမှာ ဘာဖျာမှမရှိဘဲ အိပ်ခဲ့ရတယ်။ အခုအချိန်ထိ ခါးနာတာမပျောက်သေးဘူး” ဟုဆိုသည်။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းတယောက်ဖြစ်သည့်ကိုစိုးလွင်သည်အသက်မပြည့်မီအချိန်ကနှစ်ကြိမ်ဖမ်းဆီးနှိပ်စက်ခံခဲ့ရသည်။ အသက် (၁၂) နှစ်အရွယ်တွင် ပထမအကြိမ်ဖမ်းဆီးခံရပြီး နှစ်လကြာ တိုက်ပိတ်ဖမ်းဆီးခံရသည်။ သူ၏မိခင်နှင့်ဖခင်နှစ်ဦးစလုံးသည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများဖြစ်ပြီး ထိုအချက်ကြောင့်ပင် သူ့အပေါ်ပစ်မှတ်ထားသည့်ပုံပေါက်သည်။ အသက် (၁၃) နှစ်တွင် ဒုတိယအကြိမ်ဖမ်းဆီးခံရပြန်သည်။ ထောက်လှမ်းရေးများက အသက် ၁၃-၁၄နှစ်ရှိသောအခြားလူငယ်များနှင့်အတူ သူ့ကိုဖမ်းဆီးခဲ့ပြန်သည်။ ထိုလူငယ်များအားလုံးသည် ကျူးရှင်ဆရာမဖြစ်သော သူ့မိခင်ထံတွင် စာသင်နေသော ကျောင်းသားများဖြစ်သည်။

သူ့အားစစ်ဆေးမေးမြန်းနေစဉ်အတွင်း ဆိုးဆိုးဝါးဝါးနှိပ်စက်ခံခဲ့ရသည်။ “ကျနော်နားနှစ်ကို လက်သီးနဲ့ ဝိုင်းထိုးတယ်။ နှာခေါင်းက သွေးထွက်လာတဲ့အထိဘဲ။ အခုဆို နားတဖက်က လုံးဝမကြားတော့ဘူး။ အဲဒီအချိန်တုန်းက (၁၃) နှစ်ဘဲရှိသေးတယ်။ ကျနော်သူငယ်ချင်းတွေလဲ ဒီလိုမျိုးနှိပ်စက်ခံရတယ်။ သူဆို နားနှစ်ဖက်လုံး မကြားတော့ဘူး”ဟု သူက ပြောပြပါသည်။ သူကပင် “နောက်ဆယ်ရက်လောက်ကြာတော့ သူတို့ကရက်ရက်စက်စက်ရိုက်ပြန်တယ်။ ကျနော်နံရိုးနှစ်ချောင်းကျိုးသွားတယ်။ ကျနော်လဲ သတိမေ့သွားတယ်။ နံရိုးကျိုးသွားတော့ မတ်တပ်တောင်မရပ်နိုင်တော့ဘူး။ ဒီလိုဖြစ်တာကို ပြောပြတော့ သူတို့က ကျနော်ညာပြောတာလို့ပြောပြန်ရော။ ကျနော်ကို စစ်ဆေးတဲ့နေရာကိုပွေ့သယ်ပြီး ဆက်နှိပ်စက်ပြန်ရော၊ တခါတလေ ပလပ်စတစ်ကိုဖိနှိပ်ပြီး ကိုယ်ပေါ်ကိုအစက်ချတယ်။ ဒီအစက်က အရေပြားပေါ်ကပ်ပြီး အသားတွေလန်ကုန်တယ်။ ခြေသည်းလက်သည်းတွေကြားထဲ အပ်တွေထိုးထည့်တယ်။ ခံခဲ့ရတဲ့အထဲမှာ အဆိုးဆုံးနည်းတွေပါဘဲ”ဟု ဆက်ပြောပါသည်။^{၂၅၇}

သူနှင့်အတူဖမ်းဆီးခံရသည့် အခြားလူငယ်တယောက်မှာ သေဆုံးသည်အထိ နှိပ်စက်ခံခဲ့ရသည်။ “ကျနော့ သူငယ်ချင်းတယောက်က စစ်ဆေးရေးစခန်းမှာဘဲ သေဆုံးသွားတယ်။ သူက အသက် (၁၃)နှစ်ဘဲရှိသေးတယ်။ သူ့နာမည်က မင်းဇော်ဦး၊ သူက ရွာကနေ မြို့မှာကျောင်း တက်ဖို့ရောက်လာတဲ့သူတယောက်ပါ” ဟု ဆိုသည်။^{၂၅၈}

၁၉၉၄ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် အသက်(၁၃) နှစ်အရွယ်ရှိသော ကိုစိုးလွင်နှင့် အခြားသူငယ်ချင်းခြောက်ယောက်ကို အပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့သည်။ ထိုကလေးများကို မြန်မာပုံနှိပ်ထုတ်ဝေမှုဥပဒေကိုဆန့်ကျင်ပြီး မိတ္တူကူးဖြန့်ဝေခြင်းကြောင့် ထောင်ဒဏ် (၂၄) နှစ်နှင့် (၃) လထောင်ဒဏ် ချမှတ်ခံခဲ့ရသည်။^{၂၅၉}

အချို့လူငယ်များမှာလည်း တိုင်းရင်းသားဒေသများတွင်း လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်သွယ်သည့်ဟူသောစွဲချက်ဖြင့် မတရားဖမ်းဆီးခြင်းများကို ခံရတတ်သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း ပလက်ဝမြို့နယ်ရှိ အောက်ပင်ထိကျေးရွာမှ အထက်တန်းကျောင်းသားနှစ်ဦးကို မတူပီမြို့နယ် လိုင်းလန်တဲရွာရှိ ခလရ (၁၄၀) က ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ သူတို့နှစ်ဦး ကို ချင်းအမျိုးသားတပ်ဦးကို အားပေးထောက်ခံသူများအဖြစ်စွပ်စွဲပြီး စစ်တပ်တွင်ချုပ်နှောင်ထားသည်။^{၂၆၀} ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် ချင်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း မတူပီမြို့နယ်အခြေစိုက် ခလရ (၃၀၄) က ဗိုလ်ကြီးအောင်ကျော်နှင့်စစ်သားများကို မတူပီနှင့် ပလက်ဝမြို့နယ်မှ ရွာသူကြီးငါးဦးကို နိုင်ငံခြားအခြေစိုက် ချင်းဒီမိုကရေစီအဖွဲ့နှင့် ဆက်သွယ်သည်ဟု

သောစွာပစ္စုပတ်ဖြင့် ဖမ်းဆီးရန်ကြိုးပမ်းခဲ့၏။ ရွာသူကြီးဖြစ်သော လွန်းသွီက စစ်သားများလာနေသည်ကို ကြားသောကြောင့် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ခလရ (၃၀၄) စစ်သားများက သူ၏ဇနီးနှင့် နှစ်လသားရင်သွေးကို ဓားစာခံအဖြစ် ဖမ်းဆီးသွားကြောင်း သိရသည်။^{၂၆၂}

ကလေးများကို မိဘများနှင့် တကွတပြားထားခြင်း

ကလေးများအပေါ်ထားရှိသည့် ဖိနှိပ်သည့်ပေါ်လစီများသည် မိမိယုံကြည်ချက်ကြောင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံရခြင်းသာမက နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ၏ ရင်သွေးများအထိ သက်ရောက်ပြန့်နှံ့စေသည်။ ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်တွင် ကလေးများ အား ပြုစုပျိုးထောင်ရာတွင် မိသားစုများ၏အဓိကအရေးပါပုံကိုဖော်ပြထားသည့်အပြင် အကယ်၍ကလေးများကို မိဘများနှင့် ခွဲခြားမည်ဆိုပါက မိသားစုနှင့်ပုံမှန် တွေ့ရှိခွင့်ရရှိစေရန် အထူးဦးစားပေးဖော်ပြထားသည်။ (အပိုဒ် ၉) မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဥပဒေ အရဖြင့်လည်း အကျဉ်းကျနေသောသူများသည် နှစ်ပတ်လျှင်တကြိမ် ဧည့်သည်များကို လက်ခံတွေ့ရှိခွင့်ရှိသည်ဟုဆိုထား သည်။ အမှန်တကယ်တွင် ထိုသို့မဟုတ်ပါ။ ထောင်အာဏာပိုင် များသည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ၏ မိသားစု တွေ့ဆုံခွင့်ကို မတရားပိတ်ပင်တတ်ပြီး ပုဂ္ဂလိကစာများကို ကြားဖြတ်ဖတ်ရှုခြင်းနှင့် ဖြတ်တောက်ခြင်းများလုပ်လေ့ရှိသည်။

ကလေးအခွင့်အရေးအပိုဒ် (၉-၄)တွင် ထိမ်းသိမ်းထားခြင်း၊ ထောင်ကျခြင်း၊ သို့မဟုတ် ထောင်ကျနေစဉ်အကြောင်းတရား ကြောင့် သေဆုံးသွားခြင်းအပါအဝင် အစိုးရ၏လုပ်ဆောင်မှုပုံစံမျိုးတရားကြောင့် ကလေးများသည် သူ၏မိဘများနှင့် တကွ တပြားစီဖြစ်စေပါက အစိုးရအနေဖြင့် မိသားစုဝင်များကို ထိုသူဘယ်နေရာတွင်ရှိနေကြောင်း အသိပေးရမည်ဟု ဖော်ပြထား သည်။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို မကြာခဏဆိုသလို တိုက်ပိတ်ခြင်းများလုပ်လေ့ရှိပြီး မိသားစုများကို ဘယ်နေရာတွင်ချုပ်နှောင် ထားကြောင်း အသိပေးလေ့မရှိပေ။ ဒီမိုကရေစီခေါင်းဆောင် ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်က ထိုအကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သက်၍ “ ဒီမိုကရေစီလှုပ်ရှားမှုကြောင့် အဖမ်းဆီးခံရသည့်နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတချို့ကို တရားရုံးမတင်ဘဲ နှစ်နှစ်ကျော်ချုပ်နှောင် ထားခဲ့သည်။ ထိုနှစ်နှစ်ကျော်ကာလအတွင်း သူတို့၏မိသားစုများနှင့်လည်းတွေ့ဆုံခွင့်မရှိပေ။ နှစ်နှစ်တာဆိုသည့်ကာလသည် ကလေးများအတွက် အချိန်ကြာလွန်းလှသည်။ ကလေးတယောက်သည် ထိုအချိန်လောက်မမြင်တွေ့ရသည့်မိဘများကို မေ့လျော့သွားစေနိုင်သည်။ ထိုကာလအတွင်း စောင့်ရှောက်မခံရသောကလေးတယောက်ကို စိတ်ဒုက္ခပေါင်းများစွာ ရရှိသွား စေနိုင်သည် ” ဟုဆိုထားသည်။^{၂၆၃}

အာဏာပိုင်များသည် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို သူတို့မိသားစုများနှင့် ဝေးလံသည့်ထောင်များသို့ ပို့ဆောင်လေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများထံကို မိသားစုများက ပေးပို့သည့်အကူအညီအထောက်အပံ့များကို ဖယ် ရှားပစ်ရန်နှင့် တချိန်တည်းမှာပင် မိသားစုများကို အပြစ်ပေးရန်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် စီစဉ်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလတွင် အစိုးရသည် တရားရုံးများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို အမြန်ဆုံးတရားစီရင်ရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ထိုသို့စီရင်ချက်များချပြီးသည်နှင့်နောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများကို မိသားစုများနှင့် အလှမ်း ကွာဝေးသည့် တနိုင်ငံလုံးရှိထောင်များစီသို့ စနစ်တကျခွဲပြီး ပို့ဆောင်လိုက်သည်။ ၂၀၀၈ ခုနှစ် နိုင်ငံပင်ဘာလမှ ၂၀၀၉ ခုနှစ် မေလအတွင်း လူပေါင်း (၂၂၈) ဦးကို ထောင်ပြောင်းရွှေ့ခဲ့၏။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအနည်းဆုံး (၅၃) ဦးနှင့် ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် (၇၁) ဦးတို့ကို ထောင်များပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။^{၂၆၄} ထိုသို့ ထောင်များကို တရားလက်လွှတ်ပြောင်းရွှေ့မှုနှင့် မိသားစုတွေ့ဆုံခြင်းများအား ပိတ်ပင်မှုတို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအပေါ် သက်ရောက်မှုများစွာဖြစ်စေခဲ့သည်။ အာဏာပိုင်များက မိသားစုတွေ့ဆုံများပိတ်ပင်ကြောင်းနှင့် ထောင်ပြောင်းရွှေ့မှုများအကြောင်းကို မိသားစုများအား အသိ ပေးလေ့မရှိပေ။ ပြောင်းရွှေ့လိုက်သောထောင်များဆီသို့ သွားလာရန်ကွာဝေးပြီး ငွေကုန်ကြေးကျလဲ များလွန်းသောကြောင့် ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် မိသားစုဝင်များအပေါ် မလိုအပ်သည့် ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသည်။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများဖြစ်သည့် နီလာသိန်းနှင့် ကိုဂျင်မိတို့သည် ဇနီးမောင်နှံများဖြစ်ပြီး ၈၈ မျိုးဆက်ကျောင်းသားလှုပ် ရှားမှုခေါင်းဆောင်များဖြစ်သည်။ နှစ်ဦးစလုံးသည် ၂၀၀၇ ခုနှစ်ဩဂုတ်လတွင် ငြိမ်းချမ်းသော ဆန္ဒပြပွဲများ၌ ပါဝင်ခဲ့သော ကြောင့် ထောင်ဒဏ် (၆၅)နှစ် ချမှတ်ခံကြရသည်။ သူတို့၏သမီးဖြစ်သည့် နေခြည်မင်းယုသည် မိဘနှစ်ပါးအဖမ်းခံရချိန်တွင် ခြောက်လသမီးသာရှိသေးသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် နီလာသိန်းသည် အစာအငတ်ခံဆန္ဒပြခဲ့သည်။ ထိုအချိန်အတွင်း သူမ၏ ခယ်မဖြစ်သူ သန္တာယုသည် နီလာသိန်း၏ သုံးနှစ်အရွယ်ရောက်သမီးနှင့်အတူ နီလာသိန်းကိုတွေ့ရန် သရက်ထောင်အထိ လာရောက်ခဲ့သည်။ မိုင်ပေါင်း (၃၄၀) ခန့်လာခဲ့ရသော်လည်း အာဏာပိုင်များက နီလာသိန်းသည် အစာအငတ်ခံဆန္ဒပြနေသော ကြောင့် သူတို့နှင့် တွေ့ဆုံမပြုခဲ့ချေ။

၂၀၁၁ ခုနှစ် မတ်လတွင် လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၏ အထူးစုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအရာရှိသည် ထောင်အတွင်းရှိအမျိုးသမီးများ ၏ အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ အထူးစိုးရိမ်ပူပန်မိကြောင်း ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။ ထိုအရာရှိက ၂၀၁၀ ခုနှစ် အောက် တိုဘာလတွင်ပြဌာန်းခဲ့သည့် ကုလသမဂ္ဂ၏ အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများနှင့် တရားစွဲခံထားရသည့်အမျိုးသမီးများအား ဆက်ဆံ

ခြင်း စည်းကမ်း (ဘန်ကောက်စည်းကမ်းများ) ကို ကိုင်တွယ်ထောက်ပြခဲ့သည်။ ထိုစည်းကမ်းတွင် အမျိုးသမီးအကျဉ်းသမားများကို “တတ်နိုင်သမျှ သူတို့အိမ်နှင့်အနီးဆုံးတွင် ထားရှိသင့်သည်” ဟုဖော်ပြထားသည်။ (အပိုဒ် ၄) ထို့ပြင် “သူတို့၏ ကလေးများအပါအဝင် မိသားစုများ၊ ကလေးများ၏ အုပ်ထိမ်းသူများနှင့် တရားရေးကိုယ်စားပြုသူများနှင့် ဆက်သွယ်နိုင်ရန် အတွက် အားပေးခြင်းများလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သလို ထိုသို့တွေ့နိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်နိုင်သလောက် ဖန်တီးပေးရမည်” ဟုဆိုထားသည်။ ထို့ပြင် အပိုဒ် (၂၃)တွင်လည်း “အမျိုးသမီးအကျဉ်းသူများကို ဆုံးမအပြစ်ပေးရာတွင် မိသားစု အထူးသဖြင့် ကလေးများနှင့်ဆက်သွယ်မှုကို တားမြစ်ခြင်းများ မလုပ်သင့်”ဆိုထား၏။

နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသူတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ကသာထောင်တွင် ထောင်ဒဏ် (၆၅) နှစ်ချမှတ်ခံထားရသူ သင်းသင်းအေးခေါ် မီးမီး၏ ခင်ပွန်းဖြစ်သူက “ကျနော်တို့ရဲ့ဘဝတွေက ဘယ်တော့မှမပြည့်စုံဘူး။ ကလေးတွေကို ဖခင်လိုရော မိခင်လိုပါ စောင့်ရှောက်နေရတယ်။ ကလေးတွေဟာ သူတို့အမေနဲ့နေသင့်တယ်။ အခုတော့ မိသားစုအပြည့်အစုံမရှိကြတာနဲ့ သူ့အမေ သာယာဝတီထောင်မှာရှိတုံးက ကျနော်သမီးက ငါးနှစ် သားအငယ်က နှစ်နှစ်ဘဲရှိသေးတယ်။ အဲဒီအချိန်ကစပြီး ကလေးတွေက နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတွေနဲ့ ရင်းနှီးနေပြီ” ဟုပြောဆိုခဲ့ပါသည်။

နောက်ထပ်ထောင်ဒဏ် (၆၅)နှစ်ကျခံနေသူတစ်ဦးမှာ မသက်သက်အောင်ဖြစ်ပြီး သူ၏ခင်ပွန်းဖြစ်သူ ချစ်ကိုလင်းမှာ ထောင်ဒဏ် (၁၁) နှစ်ကျခံနေသည်။ သားသုံးယောက်ရှိရာ အောင်ကိုကိုမှာ အသက် (၁၁)နှစ်၊ ဝေယံကိုကိုမှာ အသက် (၉)နှစ်နှင့် ထူးအောင်လင်းမှာ (၄) နှစ်ရှိကြသည်။ ချစ်ကိုလင်းကို ၂၀၀၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ (၈) ရက်တွင် ဖမ်းဆီးခဲ့ပြီး သက်သက်အောင်မှာ ထိုအချိန်က ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ခဲ့သည်။ ချစ်ကိုလင်းနှင့် သက်သက်အောင်တို့၏မိခင်နှစ်ဦး စလုံးကို အာဏာပိုင်များဖမ်းဆီးထားပြီး သက်သက် အောင်ကို ပုန်းအောင်းရာမှ အဖမ်းခံလာအောင် ဖန်တီးခဲ့သည်။ သူမ၏နေအိမ်နှင့် အခြားဆွေမျိုးများအိမ်အားလုံးကို ဝင်ရောက်ရှာဖွေခဲ့ပြီး ကလေးသုံးဦးကို လူကြီးများမရှိဘဲ ကျန်ခဲ့စေသည်။ သူမကိုအဖမ်းမခံရခင်နှစ်ရက်အလို ၂၀၀၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ (၁၇) ရက်နေ့တွင် သက်သက်အောင်က လွတ်လပ်သောအာရှအသံအစီအစဉ်တွင် “ကျမရဲ့အငယ်ဆုံးကလေးက တနင်္ဂနွေ နှစ်လဘဲ ရှိပါသေးတယ်။ ကျန်းမာရေးလဲ သိပ်မကောင်းဘူး။ မွေးကထဲက သွေးသွင်းရတဲ့ကလေးပါ။ သူ့ကိုဂရုစိုက်စောင့်ရှောက်ဖို့ အများကြီးလိုအပ်ပါတယ်။ ကျအနေနဲ့ ကလေးတွေအတွက် ကျန်းမာရေးနဲ့ ပညာရေးကို အရမ်းစိတ်ပူပါတယ်” ဟုပြောကြားခဲ့သည်။^{၂၆၅}

AAPP အဖွဲ့က နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ၏ မိသားစုများသည် ဘဝရပ်တည်ရေးအတွက် ရုန်းကန်လှုပ်ရှားနေကြကြောင်း သတင်းများစုဆောင်းရရှိသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများသည် အဖမ်းဆီးခံမထိခင်က မိသားစုအတွက်အဓိကဝင်ငွေရှာပေးသူများဖြစ်လေ့ရှိကြသည်။ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်ပါတီဝင်များဖြစ်ကြသော ဖခင်ဖြစ်သူဦးတင်ယုနှင့် သားဖြစ်သူ သန်းဇော်မြင့် တို့နှစ်ဦးစလုံးထောင်ကျနေသည့်အတွက် ကျန်ရှိနေသေးသော မိသားစုများနှင့် ဘဝအတွက် ခက်ခက်ခဲခဲ ရုန်းကန် လှုပ်ရှားခဲ့ကြရသည်။ အမျိုးသားနှစ်ဦးစလုံး အဖမ်းခံရသည့်အတွက် မိသားစုဝင်ငွေရှာရန်တာဝန်မှာ သမီးဖြစ်သူ တင်တင်ယုအပေါ် လုံးဝကျရောက်လာခဲ့ရသည်။ ကလေးနှစ်ဦး၏ ကျောင်းစားရိတ်နှင့် မိသားစုဝင်နှစ်ဦးကို ထောင်ဝင်စာတွေ နိုင်ရန်အပါအဝင် မိသားစုဝင်မြောက်ဦးအတွက် တင်တင်ယုသည် ငါးရောင်း၍ ဝင်ငွေရှာကျွေးရသည်။^{၂၆၆}

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကလေးများသည်နိုင်ငံရေးအကြမ်းဖက်မှုများဖြစ်သည့်နှိပ်စက်မှုနှင့်ရက်စက်စွာဆက်ဆံမှုတို့ကြောင့်မိဘများကို ဆုံးရှုံးရတတ်သေးသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ် မေလတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသမားဖြစ်သူ ကိုကျော်စိုးသည် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုများ ငြင်း ပယ်ခံရခြင်း၊ နှိပ်စက်ခံရခြင်းနှင့် မတရားဆက်ဆံခံရခြင်းတို့ကြောင့် ထောင်တွင်းတွင် သေဆုံးခဲ့ရသည်။ ဇနီးနှင့် အသက်(၇)နှစ်အရွယ် သမီးတယောက်ကျန်ခဲ့သည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အဖွဲ့ဝင် အသက် (၃၀) နှစ်ရှိ ကိုအောင်လှိုင်ဝင်းသည် နှိပ်စက်ဒဏ်ကြောင့် သေဆုံးခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် သမီးဖြစ်သူမှာ အသက် လေးနှစ်သာရှိသေးပြီး သူမဖခင်ဘာကြောင့်သေဆုံးခဲ့ရ ကြောင်းကို နားလည်ရန် ခက်ခဲစွာဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ကိုအောင်လှိုင်ဝင်း၏ဇနီးဖြစ်သူက “သမီးလေးက သူ့အဖေအကြောင်း ခနခနမေးတယ်။ သူ့အဖေဘာဖြစ်သွားလဲဆိုတာ သူက နားမလည်ဘူးလေ။ ဒီလိုမေးရင် ဘယ်လိုဖြေရမှန်းကျမသိတော့ဘူး။ တကယ်လို့သာ သူ့အဖေက ကျမလက်ပေါ်မှာသေသွားရင် ကျမရင်းပြုလို့ရတယ်။ သူ့သေသွားတာကိုလဲ ကျမမမြင်ရဘူး။ ဘယ်လိုသေမှန်းလဲ ကျမမသိရဘူး။ ဘယ် လိုရင်းပြုရမှန်းလဲမသိဘူး။ သမီးက သူ့အဖေ ဈေးရောင်းဖို့ ငါးရှဉ့်သွားဖမ်းတယ်လို့ဘဲ ထင်နေတာ။ သူ့အဖေက ဒီလိုထွက်သွားပြီး ပြန် မလာတာလို့ဘဲ သမီးက စိတ်ထဲမှာ မှတ်နေတာ”ဟုပြောပြပါသည်။^{၂၆၇}

ကလေးအခွင့်အရေးဖော်ရန် (မြန်မာနိုင်ငံ)အနေဖြင့် အောက်ပါအကြံပြုချက်များကို တင်ပြလိုပါသည်။

- (၁) အဖွဲ့အစည်းဖွဲ့စည်းခွင့်၊ စုပေးခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်အစရှိသော အခြေခံ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေး အခွင့်အရေးများကိုကျင့်သုံးမှုကြောင့် ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခံထားရသည့်သူ (၂၀၇၃) ဦးကို ချက်ခြင်းနှင့် ချွင်းချက်မရှိ ပြန်လွှတ်ပေးရန်၊

(၂) ၁၉၆၂ ခုနှစ် ပုံနှိပ်ရေးနှင့် ထုတ်ဝေရေးဥပဒေ၊ အီလက်ထရောနစ်ဥပဒေ၊ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေအပိုဒ် ၅၀၅ (ခ)၊ မတရား အသင်းများအက်ဥပဒေ၊ ၁၉၅၀ ခုနှစ် အရေးပေါ်အက်ဥပဒေများကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ပြီး နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးစံချိန် များနှင့်ကိုက်ညီကာ ထိုဥပဒေများကိုအသုံးပြု၍ ငြိမ်းချမ်းစွာ နိုင်ငံရေးဆန့်ကျင်မှုများ၊ လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုမှုများ၊ အဖွဲ့ဖွဲ့စည်းခွင့်များနှင့် စုဝေးခွင့်များကို ရာဇဝတ်မှုအဖြစ်ဖမ်းဆီးခြင်းမပြုရန်၊

(၃) ငြိမ်းချမ်းသော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ၊ ကျောင်းသားသမဂ္ဂများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးမြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင် သောကြောင့် လူငယ်များကို အပြစ်ပေးအရေးယူခြင်း၊ မတရားဖမ်းဆီးခြင်းနှင့် မှားယွင်းစွာထောင်ဒဏ်ချမှတ်ခြင်းကို ရပ် တန့်ရန်၊

(၄) ထောင်များအတွင်းကလေးများကို နှိပ်စက်ခြင်းနှင့် မတရားဆက်ဆံခြင်းများရှိသည်ဟူသော စွပ်စွဲချက်များကို စုံစမ်း ဖော်ထုတ် ရန်၊ စုံစမ်း၍ရရှိသောလောင်းများကို အများပြည်သူသိအောင်ကြေညာရန်နှင့် ထိုသို့ကျူးလွန်မှုများတွင် တာဝန် ရှိသူများကို တာဝန်ခံစေရန်၊

(၅) နှိပ်စက်ခြင်းများကို ကာကွယ်ရန်နှင့် အသက်မပြည့်သေးသောသူများ၏ ရုပ်ပိုင်းနှင့် စိတ်ဓာတ်ပိုင်းကျန်းမာရေးတို့ကို ကာကွယ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ကြက်ခြေနီအဖွဲ့ကို ထောင်များအတွင်း အပြည့်အဝနှင့်ကန့်သတ်ချက် မရှိသွားလာခွင့်ပြုရန်နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းစံချိန်များနှင့်အညီ ထိုအဖွဲ့အနေဖြင့် ထောင်သားတဦးချင်းကို စောင့်ကြပ်ခွင့်ပြု ရန်၊

(၆) တိုက်ပိတ်ချုပ်နှောင်ခြင်းကို အမြန်ဆုံးရပ်ဆိုင်းရန်၊ အဖမ်းဆီးခံရသောကလေးငယ်များကို သူတို့၏ ဖမ်းဆီးခံရမှုနှင့် ပတ်သက်၍ လွတ်လပ်သောအာဏာပိုင်များက စုံစမ်းစစ်ဆေးနိုင်ရန်အတွက် (၂၄) နာရီအတွင်း စစ်ဆေးနိုင်အောင် လုပ်ဆောင်ရန်၊ သူတို့ အတွက် တရားဥပဒေကိုယ်စားပြုခြင်းကို ချက်ချင်းရရှိစေရန်၊ ကလေး၏မိသားစုများအနေဖြင့် ကလေးဘယ်မှာရှိနေကြောင်းကို နှောင့်နှေးခြင်းမရှိဘဲ အကြောင်းကြားရန်၊

(၇) အသက် (၁၈) နှစ်မပြည့်သေးသည့်ကလေးအကျဉ်းသားများကို အရွယ်ရောက်ပြီးသားသူများနှင့် သီးသန့်ထားရှိရန်၊

(၈) နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအား မိသားစုများနှင့်ဝေးကွာသည့်ထောင်များသို့ လွှဲပြောင်းပို့ဆောင်ခြင်းကို ရပ်တန့်ရန်၊ ဖမ်း ဆီးချုပ်နှောင်ခံနေရသည့်ကာလပတ်လုံး နှစ်ပတ်လျှင်တကြိမ်မိသားစုနှင့်တွေ့ဆုံခွင့်ပြုရန်၊

ကိုးကားချက်များ

16 Hsat Linn, In Burma's Public Hospitals, You Get What You Pay For. The Irrawaddy, Sept 30, 2010 and Myo Thein & Hein Min, Corruption in Burma: Part II, Hospitals and 'Tea Money.' Mizzima, April 5, 2011.

17 Kayah Htet, Karenni Rural Children Suffer Lack of Health Services. Kantarawaddy Times, March 2, 2011. <http://www.bnionline.net/news/kantarawaddy/10180-karenni-rural-children-suffer-lack-of-healthservices.html>, KHRG, Abuse, Poverty and Migration: Investigating Migrants' Motivations to Leave Home in Burma. June 2009 and KHRG, Tatmadaw Attacks Destroy Civilian Property and Displace Villages in Northern Papun District. News Bulletin, April 8, 2011.

18 KHRG, Growing Up Under Militarisation: Abuse and Agency of Children in Karen State, April 2008, p. 87

19 KHRG, Growing Up Under Militarisation: Abuse and Agency of Children in Karen State, April 2008 – p. 96

20 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>

21 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>

22 , Partners Relief and Development , Displaced Childhoods April 2010, Human Rights and International Crimes Against Burma's Internally Displaced Children.

23 , Partners Relief and Development, Displaced Childhoods April 2010, Human Rights and International Crimes Against Burma's Internally Displaced Children

24Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>

25 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg.24

- 26 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 26
- 27 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 30
- 28 Diagnosis Critical http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/burma_en.pdf, pg 2
- 29 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 30
- 30 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf> pg. 30-44
- 31 TBBC, Chronic Poverty 2010 IDP report/ pages 44-45
- 32 United Nations Children's Fund. Tracking Progress on Child and Maternal Nutrition. November 2009.
- 33 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 30
- 34 United Nations Children's Fund. At a glance: Myanmar. Accessed August 4, 2010.
- 35 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 30
- 36 Critical Point: Food Scarcity and Hunger in Burma's Chin State, July 2008, CHRO and On the Edge of Survival: the Continuing Rat Infestation and Food Crisis in Chin State, Burma, September 2009, CHRO.
- 37 Ibid.
- 38 Ongoing Food Crisis Puts Southern Chin State on Brink of Starvation, 1 December 2010, Chinland Guardian.
- 39 Physicians for Human Rights, Life Under the Junta: Evidence of Crimes Against Humanity in Burma's Chin State, 2011.
- 40 Ibid.
- 41 Ibid.
- 42 CHRO, On the Edge of Survival; Rhododendron News News Jul-Aug 2009.
- 43 Life, Liberty and the Pursuit of Health, 2010, A decade of providing primary health care in Burma's displaced and vulnerable populations, The Back Pack Health Workers Team, Page 34
- 44 (Impact of Community-Based Maternal Health Workers on Coverage of Essential Maternal Health Interventions among Internally Displaced Communities in Eastern Burma: The MOM Project Luke C. Mullany^{1,3*}, Thomas J. Lee^{2,3}, Lin Yone⁴, Catherine I. Lee^{1,3}, Katherine C. Teela¹, Palae Paw⁴, Eh Kalu Shwe Oo⁵, Cynthia Maung⁶, Heather Kuiper³, Nicole F. Masenior¹, Chris Beyrer¹)
- 45 Impact of Community-Based Maternal Health Workers on Coverage of Essential Maternal Health Interventions among Internally Displaced Communities in Eastern Burma: The MOM Project Luke C. Mullany^{1,3*}, Thomas J. Lee^{2,3}, Lin Yone⁴, Catherine I. Lee^{1,3}, Katherine C. Teela¹, Palae Paw⁴, Eh Kalu Shwe Oo⁵, Cynthia Maung⁶, Heather Kuiper³, Nicole F. Masenior¹, Chris Beyrer¹)
- 46 KHRG, Self-Protection under Strain, KHRG, August 2010, p.68.
- 47 Impact of Community-Based Maternal Health Workers on Coverage of Essential Maternal Health Interventions among Internally Displaced Communities in Eastern Burma: The MOM Project Luke C. et al.
- 48 UNICEF, http://www.unicef.org/infobycountry/media_53805.html
- 49 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf> , pg 35
- 50 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>
- 51 Mullany et al., PLoS Med 2010, <http://www.plosmedicine.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pmed.1000317>
- 52 THE IRRAWADDY, LOCAL MEDICS RESPOND TO FLU OUTBREAK IN KAREN STATE http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=17796&page=1
- 53 Union of Myanmar, Third and fourth national report on the implementation of the Convention on the Rights of the Child
- 54 TBBC, Chronic Poverty 2010 IDP report/ pages 32
- 55 AAPP, Women Political Prisoners in Burma, 2004.
- 56 Ibid
- 57 AAPP, interview, transcript on file at AAPP.
- 58 Tuberculosis, malaria and HIV are a serious threat in Burma's prisons, due to overcrowding, lack of hygiene, lack of medical care and exposure to extreme climates. Insein Prison, houses about 9,000 to 10,000 inmates but its capacity is about 6,000.
- 59 AAPP, Women Political Prisoners in Burma, 2004
- 60 AAPP, interview conducted with former political prisoner Cho Mar Htwe, 2011 March, transcript on file with AAPP
- 61 AAPP, Women Political Prisoners in Burma, 2004
- 62 States Parties recognize the right of the child to education, and with a view to achieving this right progressively and on the basis of equal opportunity, they shall, in particular: (a) Make primary education

compulsory and available free to all; (b) Encourage the development of different forms of secondary education, including general and vocational education, make them available and accessible to every child, and take appropriate measures such as the introduction of free education and offering financial assistance in case of need; © Make higher education accessible to all on the basis of capacity by every appropriate means; (d) Make educational and vocational information and guidance available and accessible to all children; (e) Take measures to encourage regular attendance at schools and the reduction of drop-out rates”.

- 63 The Education Law of 2000 provides for compulsory education.
- 64 Article 28 of the Myanmar 2008 Constitution
- 65 Quintana, T, UN Special Rapporteur on the human rights situation in Myanmar, 2011, A/HRC/16/59
- 66 Save the Children, What We Do in Myanmar (Burma), 2009/10, http://www.savethechildren.org.uk/en/docs/Myanmar_CB_2009.pdf
- 67 Quintana, T, UN Special Rapporteur on the human rights situation in Myanmar, 2011, A/HRC/16/59
- 68 Ibid.
- 69 Union of Myanmar, Third and fourth national report on the implementation of the Convention on the Rights of the Child
- 70 KHRG, Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State, August 2008
- 71 KHRG, Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State, August 2008, p.20
- 72 CHRO, Overview of the Right to Education for the Chins in Burma, December 2010, available at: <http://www.chro.ca/action-alerts/advocacy-a-campaign.html>
- 73 Ibid.
- 74 Ibid.
- 75 WLB, In the Shadow of the Junta, 2008.
- 76 Overview of the Right to Education for the Chins in Burma, CHRO, December 2010, available at: <http://www.chro.ca/action-alerts/advocacy-a-campaign.html>
- 77 National Report of Myanmar for the Universal Periodic Review, para. 96
- 78 KHRG, Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State, August 2008, p.42
- 79 Self-protection under strain: Targeting of civilians and local responses in northern Karen State, KHRG, August 2010. Lu Thaw Township is located in Papun District of northern Karen (Karen) State
- 80 Rome Statute (art. 8, para. 2 (b)(ii)).
- 81 Thee Pot Thar pre-primary school, Po Phoe Dal pre-primary school, Thal Ngal Dal primary school, Ta Kawl Dal primary school, Thwee Thee U Khee primary school, Var Kay Dal primary school, Thee Nyar Le Day primary school, Do Daw Khee primary school, Tu Gaw Kyo primary school, Du Baw Lu primary school, Thee Pawt Thar middle school, Khal Dal middle school Mu Khee middle school.
- 82 This information was taken from the “Education” section of: “Human rights abuses and obstacles to protection: Conditions for civilians amidst ongoing conflict in Dooطلا and Pa’an Districts,” KHRG, January 21st 2011
- 83 KHRG Displacement Monitoring Update No.27: “Providing education amidst conflict and displacement in Thay Baw Boh,” KHRG, December 2010
- 84 KHRG, KHRG Displacement Monitoring Update No.44: “Palu villagers hiding in Thailand respond to interruptions in schooling,” January 2011
- 85 WLB, In the Shadow of the Junta, CEDAW Shadow Report, 2008
- 86 KHRG, Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State, KHRG, August 2008, p.28
- 87 Article 30 stipulates: in those States in which ethnic, religious or linguistic minorities or persons of indigenous origin exist, a child belonging to such a minority or who is indigenous shall not be denied the right, in community with other members of his or her group, to enjoy his or her own culture, to profess and practice his or her own religion, or to use his or her own language”
- 88 General Comment No.1: Article 29 (1): The aims of education, CRC Committee, 2002, para.6
- 89 Quintana, T, UN Special Rapporteur on the human rights situation in Myanmar, 2011, A/HRC/16/59
- 90 Overview of the Right to Education for the Chins in Burma, CHRO, December 2010, available at: <http://www.chro.ca/action-alerts/advocacy-a-campaign.html>
- 91 Ibid.
- 92 Lwin, vol. 10, p. 91.
- 93 HREIB, Human Rights Education in Burma: A Confluence of Challenges, Conference Paper, 2010, University of Sydney.
- 94 AAPP, Political Prisoner Database, accessed on 1 April 2011
- 95 HREIB, Human Rights Education in Burma: A Confluence of Challenges, Conference Paper, 2010, University of Sydney.
- 96 Ibid
- 97 HREIB, Human Rights Education in Burma: A Confluence of Challenges, Conference Paper, 2010, University of Sydney.
- 98 Ibid.
- 99 UNDOC, E.G., surveys in Wa Special Region 2 indicate a 96% illiteracy rate, in 2004.
- 100 1. States Parties recognize the right of the child to be protected from economic exploitation and from performing any work that is likely to be hazardous or to interfere with the child’s education, or to be

harmful to the child's health or physical, mental, spiritual, moral or social development. 2. States Parties shall take legislative, administrative, social and educational measures to ensure the implementation of the present article. To this end, and having regard to the relevant provisions of other international instruments, States Parties shall in particular: (a) Provide for a minimum age or minimum ages for admission to employment;(b) Provide for appropriate regulation of the hours and conditions of employment;© Provide for appropriate penalties or other sanctions to ensure the effective enforcement of the present article.

- 101 Yoma³, Burmese News Service, unpublished documentation
- 102 Child Labor on the Rise in Chin State, 25 May 2009, Rhododendron News May-Jun 2009, CHRO.
- 103 WCRP, Can I Eat Today?, 20 January, 2010, <http://rehmonnya.org/archives/1287>.
- 104 Ibid.
- 105 For more information, see CHRO Individual Submission to the UN Universal Periodic Review, July 2010 at <http://www.chro.ca/action-alerts/advocacy-a-campaign.html>
- 106 Physicians for Human Rights, Life Under the Junta: Evidence of Crimes Against Humanity in Burma's Chin State, 2011.
- 107 ILO, 1998 ILO Commission Of Inquiry Into Forced Labour In Myanmar (Burma): para.538. A State which supports, instigates, accepts or tolerates forced labour on its territory commits a wrongful act and engages its responsibility for the violation of a peremptory norm in international law. Whatever may be the position in national law with regard to the exaction of forced or compulsory labour and the punishment of those responsible for it, any person who violates the prohibition of recourse to forced labour under the Convention is guilty of an international crime that is also, if committed in a widespread or systematic manner, a crime against humanity.
- 108 CHRO, SPDC Used Child Labor in Road Construction, 29 January 2007, Rhododendron News Jan-Feb 2007.
- 109 CHRO, Child Students Made to Work for Teachers' Profit, 22 July 2009, Rhododendron News Jul-Aug 2009.
- 110 CHRO, Teachers are grossly inadequately paid in Burma, and are forced to find other alternative means to supplement their income. For more information, see Overview of the Right to Education for the Chins in Burma, December 2010.
- 111 WCRP, The Plight, Issue No. 3, September 2010
- 112 WCRP, The Plight, Issue No. 3 September 2010
- 113 Ibid., pg 4
- 114 Ibid, pg. 1
- 115 Ibid., pg 5
- 116 Ibid.
- 117 Radio Free Asia, Burma: Conflict children in forced labor, September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/country,,RFA,,MMR,,4ab9c9df2,0.html>
- 118 Ibid.
- 119 The Irrawaddy, A Child Porter, 16 September 2009, http://www.irrawaddy.org/opinion_story.php?art_id=16798
- 120 , CHRO, 2 Minor Boys Among 20 Porters, 27 December 2006, Rhododendron News Nov-Dec 2006.
- 121 CHRO interview with Chin refugee in Malaysia, 19 February 2011. On file with CHRO.
- 122 WCRP, Young women and elderly forced to Porter in Kawkereik Township, injuries result, March 15, 2011
- 123 KHRG, "Displacement Monitoring Update No.52: Three convict porters confirm serious human rights abuses in the current conflict in Doooplaya District," February 8th 2011, Appendix
- 124 Interview transcript on file with AAPP.
- 125 Article 34: States Parties undertake to protect the child from all forms of sexual exploitation and sexual abuse. For these purposes, States Parties shall in particular take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent
- 126 Article 35: States Parties shall take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent the abduction of, the sale of or traffic in children for any purpose or in any form.
- 127 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 128 http://www.no-trafficking.org/reports_docs/myanmar/myanmar_siren_ds_march09.pdf accessed on 30 March 2011
- 129 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2007, WCRP, Nowhere Else To Go: an examination of sexual trafficking and related human rights abuses in Southern Burma, August 2009, WLB, In the Shadow of the Junta, 2008.
- 130 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2007
- 131 Ibid. pg. 14
- 132 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2007
- 133 WCRP, Nowhere Else To Go: an examination of sexual trafficking and related human rights abuses in Southern Burma, August 2009.

- 134 Ibid. pg. 29-47
- 135 Ibid. pg. 31
- 136 Ibid. pg. 33
- 137 Ibid. pg. 36
- 138 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 139 The Irrawaddy, Human Traffickers Exploit Cyclone Nargis Aftermath, 3 May 2010.
- 135 WCRP, Nowhere Else to Go, 2009, pg. 59
- 141 WCRP, Nowhere Else to Go, 2009, pg. 59
- 142 According to the US Department of State: "Corruption and lack of accountability remains pervasive in Burma, affecting all levels of society. Police can be expected to self-limit investigations when well-connected individuals are involved in forced labor cases. Although the government reported four officials prosecuted for involvement in human trafficking in 2009, the government did not release any details of the cases". <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 143 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2008, pg. 15-17
- 144 WLB, In the Shadow of the Junta, 2008, pg. 36
- 145 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2008
- 146 Article 38: 1. States Parties undertake to respect and to ensure respect for rules of international humanitarian law applicable to them in armed conflicts which are relevant to the child. 2. States Parties shall take all feasible measures to ensure that persons who have not attained the age of fifteen years do not take a direct part in hostilities. 3. States Parties shall refrain from recruiting any person who has not attained the age of fifteen years into their armed forces. In recruiting among those persons who have attained the age of fifteen years but who have not attained the age of eighteen years, States Parties shall endeavour to give priority to those who are oldest. 4. In accordance with their obligations under international humanitarian law to protect the civilian population in armed conflicts, States Parties shall take all feasible measures to ensure protection and care of children who are affected by an armed conflict.
- 147 See especially CRC Committee Concluding Observations, 4 June 2004, paras. 65,67; CRC Committee Concluding Observations, 24 January 1997, paras. 40-41.
- 148 Some of these practices may also be employed in "mixed administration" areas. These are areas in which control by the State party's armed forces or an allied non-state armed group (NSAG) is nominal, an opposition NSAG continues to exert some control and conflict occurs, but in which civilian populations are not usually targeted in military attacks.
- 149 Protracted Displacement and Chronic Poverty in eastern Burma/Myanmar, Thailand Burma Border Consortium (TBBC), November 2010, p.60
- 150 Martin Smith. Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity, New York: St. Martin's Press, 1999 pp. 258-262.
- 151 For examples of forced relocation employed in eastern Bago Region, see: Cycles of Displacement: Forced relocation and civilian responses in Nyaunglebin District, KHRG, January 2009.
- 152 Extensive background on Tatmadaw practices that target civilians, including children in shoot-on-sight areas of eastern Burma is available in Self-protection under Strain: Targeting of civilians and local responses in northern Karen State, KHRG, August 2010. The report includes specific sections on the consequences of military practices on food security, health and education. While the area focuses on Lu Thaw Township in northern Karen State, the practices outlined in the report are employed by Tatmadaw forces on a widespread scale in eastern Bago Region, and in parts of Mon State and Tanintharyi Region in which armed conflict continues to occur.
- 153 Note that only incidents from Karen State and East Bago Region that have already been published in KHRG reports, and for which specific ages for children were provided, have been included in this table. Incidents of children injured, killed, or subjected to violence by Tatmadaw or Tatmadaw-allied armed forces which referred to a child without specifying his or her age have been excluded; as have incidents for which one source indicated a child was under 17 while another source indicated he or she was over 17. Incidents documented by other organisations but not reported by KHRG field researchers have also been excluded.
- 154 For recent examples, see: "Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District," KHRG, August 2008; "Militarisation, violence and exploitation in Toungoo District," KHRG, February 2008; "Forced Labour, Movement and Trade Restrictions in Toungoo District," KHRG, March 2010. For photos, see "KHRG Photo Gallery 2008: Attacks and killings," KHRG, February 2009.
- 155 KHRG, "Living conditions for displaced villagers and ongoing abuses in Tenasserim Division," October 2009.
- 156 "Attacks and displacement in Nyaunglebin District," KHRG, April 2010.
- 157 See table III
- 158 'Attacks, killings and the food crisis in Toungoo District,' KHRG, August 2008.
- 159 "Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District," KHRG, August 2008.
- 160 "Attacks, killings and the food crisis in Papun District," KHRG, February 2009.

- 161 "Attacks, killings and increased militarisation in Nyaunglebin District," KHRG, January 2008. 48
- 162 KHRG, "Update on SPDC/DKBA attacks at Ler Per Her and new refugees in Thailand," June 2009.
- 163 KHRG, "SPDC mortar attack on school in Papun District," February 2010.
- 164 KHRG, "SPDC mortar attack on school in Papun District," February 2010.
- 165 KHRG, "Mother of newborn shot and killed in Papun District," January 2011.
- 166 CRC Committee Concluding Observations, 4 June 2004, para. 53(d). Pregnant women remain particularly vulnerable to physical injury and death arising from the unstable military situation in eastern Myanmar. For information about other recent incidents in which the Tatmadaw has directly targeted women and children in military attacks in Papun district, see "Human rights violations in Karen State," Back Pack Health Worker Team (BPHWT), August 2010. For information generally concerning maternal and reproductive health in eastern Burma, see *Diagnosis Critical: Health and human rights in eastern Burma*, BPHWT, October 2010, pp.33 – 35; and *Chronic Emergency: Health and human rights in eastern Burma*, BPHWT, 2006, pp.39 - 41.
- 167 KHRG, "Attacks on cardamom plantations, detention and forced labour in Toungoo District," May 2010.
- 168 "Military expansion and exploitation in Nyaunglebin District," August 2008.
- 169 KHRG, "Attacks, forced labour and restrictions in Toungoo District," KHRG, July 2008.
- 170 KHRG, "Militarization, Development and Displacement: Conditions for villagers in southern Tenasserim Division," March 2011.
- 171 KHRG, "Attacks and displacement in Nyaunglebin District," April 2010.
- 172 KHRG, "Attacks and displacement in Nyaunglebin District," April 2010.
- 173 KHRG, "Militarisation, violence and exploitation in Toungoo District," February 2008.
- 174 KHRG, "Attacks on cardamom plantations, detention and forced labour in Toungoo District," May 2010.
- 175 KHRG, "Forced Labour, Movement and Trade Restrictions in Toungoo District," March 2010.
- 176 For photos taken following a July 2010 attack on a village in Lu Thaw Township, northern Karen State, depicting damage to tools, cooking equipment, water storage containers and see "KHRG Photo Gallery 2010-B: Surviving with dignity beyond military control," KHRG, February 2011, photos C-18 to C-20.
- 177 KHRG, "Tatmadaw attacks destroy civilian property and displace villages in northern Papun District," April 2011.
- 178 Ibid.
- 179 Thailand-Burma Border Consortium. *Protracted Displacement and Militarisation in Eastern Burma*, November 2009; also: *Self-protection under strain*, KHRG, August 2010, pp.52-64.
- 180 KHRG, "Starving them out: Food shortages and exploitative abuse in Papun District," October 2009.
- 181 Internal KHRG source documents; information is based on 41 interviews conducted with community members and village heads in the affected area in February and March 2011. Report for citation to be released in April 2011.
- 182 KHRG, *Self-protection under strain*, August 2010, pp.67-8; figures courtesy of Karen Department of Health and Welfare (KDHW) and BPHWT, July 2010. Malnutrition was assessed by measuring the mid-upper arm circumference (MUAC) of children under five years old and comparing results to the World Health Organisation's Child Growth Standards. These figures were estimated from a sub-set of a larger sample from a survey of eastern Burma. Since the survey was not designed for sub-analysis by township, the confidence interval for estimates for Lu Thaw Township alone may be quite wide.
- 183 Burma Medical Association et al, *Diagnosis Critical: Health and human rights in eastern Burma*, October 2010, p.7. The survey covered townships in Shan, Kayah, and Karen states and Bago and Tanintharyi (Tenasserim) regions.
- 184 CRC Committee Concluding Observations, 4 June 2004, para. 53(e).
- 185 General Comment No.7: *Implementing Child Rights in Early Childhood*, CRC Committee, 2005, paras. 10, 27a
- 186 A full account of this incident, including extensive testimony from displaced residents of the village in question, is available in: "Central Papun District: Village-level decision making and strategic displacement," KHRG, August 2010.
- 187 CHRO, *A 17 Year-Old Boy Summarily Executed by Burmese Troop*, 1 February 2006, *Rhododendron News* Jan-Feb 2006..
- 188 KHRG, "Burma Army attacks and civilian displacement in Papun District," June 2008
- 189 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 190 KHRG, "Insecurity amidst the DKBA - KNLA conflict in Dooplaya and Pa'an districts," February 2009.
- 191 KHRG, "Patrols, movement restrictions and forced labour in Toungoo District," September 2009.
- 192 KHRG, *Cycles of Displacement: Forced relocation and civilian responses in Nyaunglebin District*, January 2009.
- 193 KHRG, "Attacks and displacement in Nyaunglebin District," April 2010.
- 194 KHRG, "IDP responses to food shortages in Nyaunglebin District," April 2009.
- 195 KHRG, "Burma Army attacks and civilian displacement in northern Papun District," July 2008.
- 196 KHRG, "IDP responses to food shortages in Nyaunglebin District," April 2009
- 197 See, for instance, photos of an SPDC-manufactured landmine placed by the DKBA in Pa'an District, Photo Gallery 2009, KHRG, July 2009. <http://www.khrg.org/photoreports/2009photos/gallery2009/index.html>

- 198 KHRG, "Exploitative abuse and villager responses in Thaton District," November 2009.49
- 199 KHRG, "Attacks on cardamom plantations, detention and forced labour in Toungoo District," KHRG, May, 2010; "Villagers used as human shields by Tatmadaw troops," in Displacement Monitoring: Photo updates on protection concerns for villagers in Dooplaya and Pa'an districts and adjacent areas of Thailand, February 2011.
- 200 See photo in: "Livelihood consequences of SPDC restrictions and patrols in Nyaunglebin District," KHRG, September 2009; and photos G-8 and G-9 in KHRG Photo Gallery 2010-B, KHRG, February 2011.
- 201 For photos of unexploded shells recovered after being fired by the GOM Army, see "KHRG Photo Gallery 2008: Landmines, mortars, army camps and soldiers," February 2009.
- 202 KHRG, "Functionally Refoulement: Camps in Tha Song Yang District abandoned as refugees bow to pressure," April 2010.
- 203 HREIB, *Forgotten Future: Children and Armed Conflict in Burma*, 2009.
- 204 *Grave Violations: Assessing abuses of child rights in Karen areas during 2009*, KHRG, January 2010.
- 205 "SPDC spies and the campaign to control Toungoo District," March 2008.
- 206 The scope of BPHWT's activities is summarized in *Life, Liberty and the Pursuit of Health: A decade of providing primary healthcare in Burma's displaced and vulnerable communities*, BPWHT, 2011, pp.16-21.
- 207 BPHWT, "Provision of primary healthcare among the internally displaced persons and vulnerable populations of Burma: BPHWT Mid Year Report 2010," 2010, p.7. It is also important to note that communities in mixed-administration and government controlled areas also face restrictions on access to humanitarian services. While local and some international humanitarian and community development actors are able to access some of these areas, their access is constrained by civilian and military authorities. This is particularly true in the area of humanitarian protection, and these actors are rarely able to conduct activities that prevent authorities from committing the abuses described above.
- 208 KHRG, "SPDC spies and the campaign to control Toungoo District," March 2008.
- 209 KHRG, "Militarization, Development and Displacement: Conditions for villagers in southern Tenasserim Division," March 2011.
- 210 KHRG, "Southern Papun District: Abuse and the expansion of military control," August 2010. Additional testimony: 'I had two children, but my wife passed away. In a short time my youngest child also passed away.... Just ten days after she had delivered her last child, she died. We didn't have good enough medicine at that time. I had also planned to bring her to a hospital, but the DKBA blocked our way, so she had to die.' (Pah Na---, Xa--- village, Bu Tho Township, September 2009. interview is on file with KHRG).
- 211 KHRG, "Forced Labour, Movement and Trade Restrictions in Toungoo District," March 2010.
- 212 KHRG, *Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State*, KHRG, April 2008; *Selfprotection under strain*, August 2010, pp.64-73.
- 213 CRC Committee Concluding Observations, 4 June 2004, para. 65b
- 214 General discussion on Children in Armed Conflicts, CRC Committee, 1992, para. 73
- 215 *In the Shadow of the junta: CEDAW Shadow report by Women's League of Burma 2008* pg. 58
- 216 *The Women's League of Chinland, Unsafe State*, 2007, pg.23.
- 217 *Growing up under Militarisation*, KHRG, August 2008, p.126
- 218 "Burmese soldiers forcibly take away a boy," Kwe Ka Lu, May 25th 2007
- 219 KHRG, "Army officer attempted to rape a 12-year-old girl," Kwe Ka Lu, May 25th 2007
- 220 WLB, *In the Shadow of the Junta*, <http://www.womenofburma.org/Report/IntheShadow-Junta-CEDAW2008.pdf>, pg 62
- 221 KHRG, "IDP conditions and the rape of a young girl in Papun District," April 2009.
- 222 Union of Myanmar, Statement to the Human Rights Council, <http://myanmargeneva.org/statement&speech/Statement%2013th%20HRC.pdf>.
- 224 The others are Chad, the Democratic Republic of Congo, Somalia and Sudan.
- 225 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 226 KHRG, Field Report, Forced recruitment, child soldiers and abuse in the army: Interviews with SPDC deserters, April, 2009, http://www.khr.org/khr2009/khr2009f9.html#ftn_2
- 227 Information from Human Rights Watch, Sold to be soldiers, last accessed on Feb 17th 2011
- 228 Ibid
- 229 Ibid
- 230 Information from Burma News International, last accessed on Feb 16th 2011
- 231 CHRO, SPDC Still Uses Child Soldiers, 8 June 2010, Rhododendron News, May-Jun 2010
- 232 CHRO, Two Child Soldiers Flee SPDC Cruelty, 27 March 2007, Rhododendron News Mar – Apr 2007; Children Forcibly Conscripted into Tatmadaw, 6 February 2009, Rhododendron News Jan-Feb 2009, CHRO; Child Soldier Frustrated By Life in the Tatmadaw, 18 April 2010, Rhododendron News Mar-April 2010.
- 233 CHRO, Two Child Soldiers Flee SPDC Cruelty, 27 March 2007, Rhododendron News Mar – Apr 2007.
- 234 CHRO, Children Forcibly Conscripted into Tatmadaw, 6 February 2009, Rhododendron News Jan-Feb 2009. 50
- 235 Information from Burma News International, last accessed on Feb 16th 2011
- 236 HREIB, 2008, *Forgotten Childhood*, pg.55

- 237 The Irrawaddy, Forcible Recruitment Still Common, 3 March 2011, http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=20869).
- 238 Human Rights Watch, Sold to be soldiers, last accessed on February 17th 2011
- 239 HREIB, 2008, Forgotten Childhood, pg. 55
- 240 Information from Burma News International, last accessed on February 16th 2011
- 241 Information from The Irrawaddy, last accessed on February 16th 2011
- 242 KHRG, 2009, <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f9.html>
- 243 <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f9.html>
- 244 Mizzima, <http://www.mizzima.com/news/inside-burma/1055-nld-leader-sentenced-for-trying-to-complain-to-iloon-use-of-child-soldiers.html>
- 245 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 246 One of the most iconic photos to come out of the 1988 democracy demonstrations is the photo of 16-year-old Win Maw Oo, her bloodied and limp body being carried to hospital after she was shot by troops at the corner of Sule Pagoda and Merchant roads, in Rangoon. Win Maw did not survive the gunshot wound and died that night.
- 247 Article 13: 1. The child shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of the child's choice.
- 248 Article 15: 1. States Parties recognize the rights of the child to freedom of association and to freedom of peaceful assembly.
- 249 Including the Unlawful Associations Act, Section 505(b) of the Burmese Penal Code, 2004 Electronic Transactions Law, the 1996 Television and Video Law, and the 1962 Printers and Publishers Act.
- 250 KHRG, "Village Agency: Rural rights and resistance in a militarized Karen State," November 2008, pp.62-63
- 251 AAPP, database of political prisoners.
- 252 AAPP cannot confirm whether he was freed or imprisoned but feared he might have been tortured for information on how he obtained the books.
- 253 States Parties shall ensure that:(a) No child shall be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Neither capital punishment nor life imprisonment without possibility of release shall be imposed for offences committed by persons below eighteen years of age; (b) No child shall be deprived of his or her liberty unlawfully or arbitrarily. The arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time; © Every child deprived of liberty shall be treated with humanity and respect for the inherent dignity of the human person, and in a manner which takes into account the needs of persons of his or her age. In particular, every child deprived of liberty shall be separated from adults unless it is considered in the child's best interest not to do so and shall have the right to maintain contact with his or her family through correspondence and visits, save in exceptional circumstances; d) Every child deprived of his or her liberty shall have the right to prompt access to legal and other appropriate assistance, as well as the right to challenge the legality of the deprivation of his or her liberty before a court or other competent, independent and impartial authority, and to a prompt decision on any such action.
- 254 Democratic Voice for Burma, 28 December 2007
- 255 AAPP, interview with Kyaw Hsan, March 2011, transcript on file at AAPP
- 256 Ibid.
- 257 AAPP, interview with Ko Min Lwin, March 2011, transcript on file at AAPP
- 258 AAPP, interview with Ko Soe Lwin, March 2011, transcript on file at AAPP
- 259 Ibid.
- 260 Ibid.
- 261 CHRO, Two High School Students Arbitrarily Detained For Suspected Ties to Rebels, 3 February 2006, Rhododendron News Jan-Feb 2006.
- 262 CHRO, Mother And Infant Child Arrested, 5 July 2006, Rhododendron News Jul-Aug 2006.
- 263 Daw Aung San Suu Kyi, Letter from Burma No. 6, published by AAPP, 2004.
- 264 AAPP, Submission to the Universal Periodic Review, July 2010 and AAPP, 2010 Annual Report.
- 265 AAPP, Political Prisoner Profile, Thet Thet Aung, 2 July 2009.
- 266 AAPP, Monthly Chronology, March 2011
- 267 AAPP, video interview, 2005 on file at AAPP.

CRC Shadow Report Burma

The plight of children under military rule in Burma

Child Rights Forum of Burma

29th April 2011

Assistance for All Political Prisoners-Burma (AAPP-B), Burma Issues (BI), Back Pack Health Worker Team(BPHWT) and Emergency Action Team (EAT), Burma Anti-Child Trafficking (Burma-ACT), Burmese Migrant Workers Education Committee (BMWEC), Chin Human Rights Organization (CHRO), Committee For Protection and Promote of Child Rights-Burma (CPPCR-Burma), Foundation for Education and Development (FED)/Grassroots Human Rights Education (GHRE), Human Rights Education Institute of Burma (HREIB), Karen Human Rights Group (KHRG), Karen Youth Organization (KYO), Kachin Women's Association Thailand (KWAT), Mae Tao Clinic (MTC), Oversea Mon Women's Organization (OMWO), Social Action for Women (SAW), Women and Child Rights Project (WCRP) and Human Rights Foundation of Monland (HURFOM), Yoma 3 News Service (Burma)

Executive Summary

The Child Rights Forum of Burma (CRFB) is submitting the following report to the Committee on the Rights of the Child for its review of Burma. Children in Burma face numerous challenges to their survival and development. For the majority of children access to basic rights such as health care, food, education, protection from abuse and exploitation are almost non-existent.

CRFB wishes to bring to the Committee's attention information regarding the following children's rights violations by the State Party, all of which impede their chances of development and survival:

- the denial of health care and an adequate standard of living;
- the denial of free and accessible education, and discrimination in access to education;
- pervasive and widespread child labour and forced labour, including portering in the army;
- a failure to protect children from sexual exploitation and trafficking;
- a failure to accord special protection to children affected by armed conflict, including from ongoing violations of international humanitarian law by the armed forces;
- the recruitment and participation of children in armed conflict;
- the denial of rights to freedom of expression, association and assembly;
- arbitrary arrest, detention and torture, and denial of the rights to a fair trial.

Acknowledgement

Our sincere gratitude goes to the 18 member organizations of the Child Rights Forum of Burma and their dedicated researchers and fieldworkers for their great contributions, as well as to other partner organizations and individuals, Khun Kobgarn Trakulvaree of the Holt Sahathai Foundation (HSF), the Center for Public Health and Human Rights, Johns Hopkins University and the NGO Group for the CRC-Geneva. We would like to thank all of those involved in authoring the report and those who provided valuable feed-back and editorial assistance through out the process. A special acknowledgement goes to the Human Rights Education Institute of Burma (HREIB) for initiating the process and providing the secretariat roles.

Introduction

Growing up under military rule has a profound and devastating affect on children and young people in Burma. The UN Convention on the Rights of the Child (CRC) explicitly requires State parties to ensure to the maximum extent possible the survival and development of the child. Children in Burma, however, grow up amidst acute challenges to the realisation of their most basic human rights, fundamental to life, including the rights to food, shelter, physical security, and access to basic health care and education. Policies and practices of the State party, and its armed forces (Tatmadaw), remain the primary threat to these and other rights protected under the CRC, rather than poverty or incapacity due to Burma's status as a developing nation. The violence, abuse and hardship that young people suffer as a result of political violence, armed conflict and authoritarian political systems can severely impair their development and chances of survival. When parents and family members are killed, disappeared or unlawfully detained, children's rights are further violated.

Children in Burma account for almost half of the population and are the key to its future development and growth, if they themselves are given the chance to develop and grow. Yet

the environment in which the majority of Burma's children grow up is fraught with numerous challenges to their survival and development. Access to basic rights such as health care, food, education, protection from abuse and exploitation are almost non-existent. Children in Burma face arbitrary arrest, imprisonment and torture for their political beliefs. Religious and ethnic minority children face persecution, discrimination and additional barriers in accessing basic services. Militarization, armed conflict, abuse (particularly forced labour), and exploitation of natural resources in ethnic areas leads to loss of livelihoods, crippling poverty, mass displacement, and the denial of basic needs of local communities, all of which directly endanger children's rights, and cost many their very lives.

Violations of human rights and international humanitarian law, including the use of child soldiers, torture, deliberate and indiscriminate killing and maiming of civilians, forced labour, attacks on civilian objects including the food supply, and obstruction of humanitarian assistance are not isolated incidents. The evidence collected by member organizations of the Child Rights Forum of Burma (CRFB) provides further evidence to the growing body of documentation that these violations are widespread and committed with impunity, suggesting that they are systematic, and are conducted with institutional support. These acts likely constitute crimes against humanity and war crimes as defined under customary international law, which is reflected in the provisions of the Rome Statute of the International Criminal Court, and are currently not being investigated in Burma within the domestic legal system. Evidence collected for this report indicates that, in Burma, children are also subject to these crimes. Families expressed reluctance to report violations to authorities out of fear of retribution, but also due to a lack of faith in the judicial system to deliver adequate and fair legal remedies in a manner consistent with basic standards of justice. CRFB supports the position of the UN Special Rapporteur on the situation of human rights in Myanmar that "failing to act on accountability in Myanmar will embolden the perpetrators of international crimes and further postpone long-overdue justice...If the Government fails to assume this responsibility, then the responsibility falls to the international community."¹

Purpose and Methodology of the Report

This report provides an alternative testimony to that of the State Party report to the UN Committee on the Rights of the Child. Burma ratified the Convention on the Rights of the Child in 1991. A complete and thorough examination of the implementation of each article of the CRC was impossible due to time constraints. Furthermore, comprehensive, reliable statistics about healthcare, education and other fields in Burma are often unavailable. The Child Rights Forum of Burma was formed by civil society organizations (CSOs) after a national consultation workshop that was carried out from 20-22 March 2011 on the Thai-Burma border. Eighteen child and human rights organizations that conduct activities inside Burma but maintain administrative offices in Thailand participated in the workshop.

The report focuses on the following child rights issues: health; education; child labour; trafficking in children; special protection issues – children in armed conflict; the recruitment and participation of children in armed conflict; freedom of expression, assembly and association; and torture and arbitrary arrest and detention. These issues were identified as primary areas of concern by CRFB member organizations and were areas which the groups had been documenting and reporting on over the past two decades. Materials and research provided by the member organisations for this report incorporate the opinions and views of children. Due to severe restrictions imposed by the military regime, independent civil

society organizations often cannot operate openly inside the country; nonetheless, the groups compiling information for this report regularly conduct activities inside the country, though for safety reasons many must do this in secret, coordinated by offices located in neighbouring countries; others must permanently stay in exile because it is impossible to return safely, even discretely.

Since ratification, little progress has been made on implementing the provisions of the CRC or the 1997 and 2004 recommendations of the CRC Committee. The reality for children growing up in Burma remains dire and the State has made minimal progress towards meeting Millennium Development Goals (MDG) for 2015. Despite some legal and policy developments, such as the 1993 Child Laws, the 2005 Anti-trafficking Law, the Plan of Action Against Trafficking and the Supplementary Understanding between ILO and the Government of Myanmar, reforms are largely cosmetic and State policy and practice fails to comply with the obligations set out in the CRC. Burma has ratified only two international human rights treaties, the CRC and the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW). In order to strengthen the full implementation of all human rights, the Committee in its 2004 Concluding Observations recommended that Burma ratify all other international human rights treaties, including the International Covenant on Civil and Political Rights, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and the Convention against Torture. In its State report the regime makes no mention of these treaties, and provides no indication of whether it is considering ratification or any steps it will take to ratify them.

Furthermore, the State only made minimal effort to adhere to the Committee's recommendation regarding the inclusion of the rights of the child in the new Constitution. The Constitution makes only two references to children: section 32(a) stipulates, "The Union shall care for mothers and children, orphans, fallen Defence Services personnel's children, the aged and the disabled"; and the section of the Constitution on Citizen, Fundamental Rights and Duties of the Citizens, states, "Mothers, children and expectant women shall enjoy equal rights as prescribed by law".

The CRFB supports the recommendations made by the Committee in its 2004 Concluding Observations, but the regime has failed to make progress on these recommendations. This report contains concrete suggestions on how the State Party can fulfill its obligations under the CRC and improve the life chances of Burma's children.

The CRFB urges the State party to:

1. Ratify and bring relevant laws and practices into compliance with international human rights treaties, including the International Covenant on Civil and Political Rights and its Optional Protocols, the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights and its Optional Protocol, the Convention against Torture
2. Ratify the Additional Protocols I and II of the 1949 Geneva Convention and bring relevant laws and practices into compliance with these and other international humanitarian norms.
3. Review and amend the Constitution and existing legislation to ensure implementation of international human rights including the CRC and compliance with international humanitarian law.
4. Publicly acknowledge the above changes in law and direct all civilian and military officials to comply. Remove from posts and then prosecute individuals who violate these laws or fail to punish perpetrators. Penalties should involve criminal, in addition

to administrative, charges and punishments. Information about prosecution and punishment of violators should be widely publicized, and verification by outside monitors and the media permitted.

5. Mobilize and utilize all available resources to ensure that the basic rights of all children, including the rights to development, survival and to be free from discrimination, are fully realized and met.
6. Prioritize policy reform and increase budget allocation to meet the Millennium Development Goals and ensure basic needs such as health care, food, shelter and education are provided to all people throughout the country, as laid out in CRC, CEDAW, and UDHR.

Articles 24 and 27 - the right to health² and an adequate standard of living³

Children in Burma often grow up without enjoying the most basic human rights fundamental to life: food, shelter, physical security, and access to basic health care. The situation for children in the ethnic and border areas, particularly internally displaced persons (IDPs), is even more precarious. For such individuals, widespread rights violations that take place cause and exacerbate existing health problems. Burma's once vaunted public health system has collapsed, a consequence of decades of military misrule, abuse, and disinvestment. Less than 3 % of Burma's State expenditure is on health⁴; some recent estimates place the figure at under 1%⁵. Official health expenditure per capita is amongst the lowest in the world, estimated at \$1 (actual dollars) per capita per annum in 2009. ⁶ This figure amounts to 0.8% of the Burma's overall State expenditure. The equivalent figures for Burma's neighbour, Thailand, are \$168 and 14%, respectively.⁷ Even childhood immunizations, one of the most cost-effective public health interventions available, are excluded from the State health budget; no State funds were spent on immunizations in 2009.⁸ The reality of ongoing disinvestment in essential social services by the State party remains unchanged today, despite recent political changes: the country's latest budget, passed in secrecy and without oversight by the new parliament, allocated only 1.3% of the national budget to health, about \$2 per capita per year. The lion's share was reserved for the military, which received almost a quarter of the budget, easily eclipsing expenditures on health, education, and social welfare combined.⁹

However, the problem is not simply one of resource limitations: in 2010, the State party continued its string of trade surpluses, particularly through the sale of energy, and is estimated to hold almost \$4 billion in international reserves.¹⁰ Its ongoing neglect continues to place the country's most vulnerable populations, particularly mothers and children, at high risk for preventable morbidity and mortality, and Burma's basic infant, child, and maternal health indicators rank amongst the worst in the region. Officially, in 2009, the infant mortality rate was estimated to be 54 per 1000 live births, while the figure for child (under-5) mortality was 71, amongst the highest in the region.¹¹ The equivalent figures for neighboring Laos, where governmental spending on health is \$7 per capita per year (or 3.8% of government expenditures) is 46 and 59, respectively¹². A third of Burma's children are moderately to severely underweight, and the maternal mortality ratio is estimated to be 320 per 100,000 live births, again amongst the highest in the region¹³.

Access to Health Services

As a result of severe official disinvestment in basic health services, almost 90% of healthcare expenditures are paid for privately, almost entirely out-of-pocket.¹⁴ Given that over 70% of the average Burmese household budget is estimated to be spent on food alone, a reflection of severe food insecurity in a country once known as the “rice basket of Asia,” professional health-related services are an unaffordable luxury for most people in Burma.¹⁵ The already precarious situation is exacerbated by widespread corruption, including in State health facilities, where informal “fees” are often levied (not only for admission but for other services such as wheelchairs, blankets, and cleaner facilities); further, all supplies and medicines, absent from hospital stores, usually have to be purchased on the black market by patients or their families, incurring additional time and expenses.¹⁶

In rural eastern Burma, severe official disinvestment in health-related services and the resulting lack of infrastructure is worsened by increased militarization and its abusive consequences on the civilian population. Predatory practices such as forced labour and seizure of land and property, a consequence of the Tatmadaw’s policy of self-sufficiency, are deepening poverty and further limit access to health care.¹⁷ Where health care facilities are available, access may be controlled by the whims of the local Burma military commanders.¹⁸ According CRFB member the Karen Human Rights Group (KHRG), *“Constant demands for forced labour by army personnel operating in State Peace and Development Council controlled areas force villagers to leave their crops untended, resulting in spoiled or reduced harvests. Military taxes and extortion then take away much of this harvest and erode savings kept in the form of livestock, jewellery and rice surpluses, leaving villagers to work hand to mouth and thus reducing parents’ health care options for their children.”*¹⁹

The inability of many mothers and children to access timely and appropriate health-related services often proves to be fatal, as shown in Table 1 in the Appendix. In internally displaced communities of eastern Burma, recently published figures for infant and child mortality are even higher than Burma’s official figures, at 73 and 138 per 1000 live births, respectively.²⁰ Similarly, maternal mortality ratios in such communities are almost triple Burma’s official national figure, bearing closer resemblance to countries such as Democratic Republic of the Congo, Nigeria, and Rwanda.²¹

Qualitative interviews in IDP communities have also highlighted the common experience of losing children as a result of lack of access to healthcare. A Karenni man who lived for four years at various relocation sites recalled, *“at least one child died every week.”*²² A Kayan Padaung man described the loss of his children: *Everyone in my family got sick within a year of being forcibly relocated. My three year-old and six-year-old got sick so quickly. They couldn’t eat and got terrible fever and diarrhea. Within a week they were both dead...Most of the children from my community died in that year.”*²³

Although direct military violence has been frequently reported and has been extensively documented, surveys of IDPs in eastern Burma have not shown direct violence, either from torture by soldiers or landmine injuries, to be the major cause of death. Far more civilians die indirectly from causes closely linked to abusive policies of the State party. The impact of specific human rights abuses on children’s health are depicted in Table 2 in the Appendix.

The main causes of death in the children of such communities are overwhelmingly

preventable: malaria was identified as the main cause; and diarrhea and acute respiratory infections were the second and third most common killers.²⁴ Malaria remains one of the biggest killers in Burma; however, the burden of sickness and death is disproportionately borne by IDPs and ethnic peoples of the country. One community survey in IDPs of Eastern Burma found that malaria was responsible for 24.7% of all deaths, and 27.7% of deaths in children under five.²⁵ Perhaps 1/14 household heads, primarily women, were infected with *Plasmodium falciparum*, the most deadly type of malaria parasite, suggesting high ongoing transmission. These realities have had destabilizing health impacts on the country's neighbours, especially Thailand, where 90% of the country's malaria cases occur on the border with Burma.²⁶

The second leading identified cause of death in IDP children, diarrhea, is similarly preventable.²⁷ Less than a third of IDP children who had diarrhea were able to access highly cost-effective, potentially life-saving oral rehydration salts (ORS), again reflecting lack of access to even the most basic of health interventions. And the frequency with which this disease occurs also reflects lack of investment in adequate clean water supplies and sanitation for such communities, again a situation more dire than for Burma as a whole, where it is estimated that 34% of the rural population has no access to clean water and for 43% there are no safe sanitation facilities available.²⁸

Child Malnutrition

In eastern Burma, childhood malnutrition rates are also disproportionately high, particularly in IDP communities, where over 40% of children may be acutely malnourished.²⁹ For three townships here, the situation would meet the criteria of the World Health Organization (WHO) for critical malnutrition, indicating an acute need for supplementary feeding interventions.³⁰ Results of other surveys in similar communities were consistent with this; one such analysis published by the Thai Burma Border Consortium in 2010 found that 60% of households had an inadequate diet, consuming primarily rice and vegetables, and having almost no protein.³¹

Available information also indicates that micronutrient deficiency is also very common in Burma, particularly for IDP children. Although official UNICEF figures from 2008 indicate 94% coverage of Vitamin A supplementation³², surveys by the Back Pack Health Worker Team, done in IDP communities of eastern Burma largely blocked off from international humanitarian assistance, indicate rates of only 20%.³³ Similarly, while 93% of households in Burma officially have iodized salt³⁴, an important intervention for prevention of iodine deficiency and childhood mental retardation, the equivalent figure for IDPs of eastern Burma is only about 47%.³⁵

Although data is even more limited for other border areas of Burma, available information for Chin State, bordering India, indicate an even more dire situation of food insecurity. In 2006 the *Melocanna baccifera* bamboo which covers approximately one-fifth of Chin State began to flower and produce fruit, a process which happens once every 50 years. The fruit attracts forest rats, which then reproduce at a rapid rate. When the fruit supply is exhausted, the rats turned on people's farms and fields, quickly depleting rural villagers of their primary food supplies. The consequences of this process are long-lasting: the destruction of their livelihoods, increased hunger, malnutrition and disease.³⁶ 44 children, mostly under the age of 10, died in the Lautu and Mara areas of Thantlang Township in 2008 alone. Another five children died in Paletwa Township in February 2008³⁷. The food crisis is still ongoing in southern Chin State, with an estimated 114

villages in Kanpalet Township facing acute food shortages in December 2010.³⁸

However, this disaster was not simply a result of natural cycles of the bamboo: it was exacerbated by widespread official abuses by the Burmese authorities. In a 2011 report published by Physicians for Human Rights (PHR), based on surveys conducted in every township of Chin State, over 90% of surveyed households had experienced forced labour in the preceding year, overwhelmingly by Burmese authorities. Over 50% had their livestock stolen or killed, and over 40% had been forced to give money, again overwhelmingly to agents of the State, all of which compromised their ability to survive amidst a predictable famine.³⁹ For many, these realities have rendered survival in their homes untenable: an estimated 12.3% of all households in Chin State were forced to flee during February 2009 to March 2010, the main reasons being to find food (83%) or work (9%).⁴⁰ The southern townships of Paletwa and Kanpalet comprised 80% of all displaced households. One family of four was forced to move ten times in one year. They moved, they said, primarily out of a need to find food. In Paletwa Township, researchers met with a 57-year-old resident who lives with

his wife and four of his seven children – one of whom was only three-months old. More than ten times during the past month, members of the household went a full day without eating anything for lack of food.⁴¹ Many more were unable to survive in Burma, fleeing to India and Malaysia.

The authorities in Burma have not provided any direct food aid to the people of Chin State. Requests for technical preventative assistance have been ignored. Instead the authorities have obstructed foreign relief aid. In July 2009, then-Chairman of Chin State Peace and Development Council, Brigadier-General Hung Ngai – recently appointed Chief Minister of Chin State following the November 2010 elections - issued an order to all Township Peace and Development Councils of Chin State, forbidding them from receiving foreign assistance.⁴²

Maternal health

As noted earlier, maternal mortality ratios in IDP communities of eastern Burma are far higher than Burma's national figures, a reality driven by the inability of women to access basic reproductive health services. In recognizing the intimate link between the survival and development of children and their mother's health and socio-economic status, the CRC requires that State parties ensure appropriate pre-natal and post-natal health care for mothers. In Burma, the failure to realize the health rights of women has a devastating impact on survival of children.

In the areas where community organisations are working in Eastern Burma, access to safe delivery is very low, and access to emergency obstetric care is only 4%.⁴³ One survey found that only 4% of women delivered in hospitals.⁴⁴ In 2006, one large community survey, covering approximately 3000 IDPs of eastern Burma, showed that only 5.1% of births were attended by skilled personnel⁴⁵; Burma's equivalent national figure, published in 2001, is 57%.

Women hiding in the jungles of Eastern Burma due to armed conflict have had to deliver in the forest: *"Some pregnant women have to give birth in the forest where there's no bed, no mat or no chair to sit on, no hot water to warm their bodies and no shelter to sleep in. In some cases, the husbands are busy working to get food, and their children are too small to look after*

their mother. It's very difficult for them." Saw Gi--- (male, 45), Ze--- village, Lu Thaw Township (December 2009)⁴⁶

Other indicators of access to basic services were also low for IDP women: fewer than 40% had any antenatal care visits, only 21.9% were tested for malaria during pregnancy, 11.8% received iron or folate supplementation, and 4.1% received de-worming treatment. In one baseline survey in 2008, only 15.6% of pregnant women received one dose of tetanus, and 2% received 2 doses⁴⁷. These populations remain at risk of neonatal tetanus but lie beyond consideration of any neonatal tetanus eradication programme, despite the country's recent confirmation of being neonatal and maternal tetanus free.

Similarly, the unmet need for contraception in IDP communities of eastern Burma was high, 61%; Burma's national-level equivalent in 2009 was 19.1%. This inability to control fertility can be fatal for women and children, especially given the high prevalence of malaria - 36.7% of pregnant IDP women tested positive for *Plasmodium falciparum* malaria, the most dangerous type.⁴⁸ Malnutrition rates in IDP women are also high, increasing the risks of poor pregnancy outcomes for mothers and their children. Up to 18% of women of reproductive age women were malnourished, increasing the risk of delivering infants with low birth rate and neonatal mortality.⁴⁹

In a similar respect to children, the lack of access to basic health services for pregnant women is compounded by human rights abuses, increasing the risk of poor health outcomes of the neonates and infants. In particular, forced relocation was associated with increased odds of maternal anemia, and lack of family planning, malaria screening, and antenatal care in pregnant women.⁵⁰

Yet despite the severity of the humanitarian crisis in eastern Burma, international aid to most of these communities is blocked by the State party, forcing them to rely solely on community-based organizations (CBOs), frequently operating across borders to implement basic health programs. Multi-ethnic programs serving IDP communities across eastern Burma have demonstrated that such community-driven initiatives are able to improve access to basic preventative and curative health interventions, particularly of mothers and children.⁵¹ In addition, such initiatives have been able to document, report, and control outbreaks of childhood, vaccine-preventable diseases and emerging health priorities, such as influenza, where the State party has been unable or unwilling to do so, posing a threat to the country's neighbors.⁵²

Despite assertions in the State CRC report that "Child Health, including newborn care, has been accorded priority aiming at reducing maternal, newborn, infant and children morbidity and the Ministry of Health has put emphasis on achieving the MDGs by 2015 with its own available resources"⁵³, the realities of the health situation, render it unlikely that Burma will meet its MDG indicator targets for 2015, particularly with regard to reducing child deaths and improving maternal health, in many ethnic and displaced communities of the country. Ample available data suggests that, without a cessation of human rights violations committed with impunity against ethnic civilians, the health catastrophe befalling women and children of eastern Burma will continue, particularly given that international humanitarian assistance remains blocked by the regime.⁵⁴

Denial of the right to health for children in prisons

Another group of children at risk of ill-treatment and the denial of the right to adequate health care are infants and young children who are in prison with their mothers. The protection of a child's wellbeing and development is clearly challenged when their parent, or in some cases both parents, are deprived of liberty. However, children living in prison with their parents are not prisoners and should not be treated as such. In Burma, detention facilities seldom provide the necessary conditions to protect children and ensure their wellbeing. Babies born in prison and children who accompany their parents during incarceration are denied adequate health care, nutritious food and their mothers are often denied assistance during childbirth. Such deprivation often results in the deaths of babies and children inside Burma's prisons. Former political prisoner, Myat Mo Mo Tun, recalls, *"Because of the malnutrition and the lack of proper healthcare, many children died in prison. When a female warden left the women's ward carrying a big plastic bag, we understood a child was also dead."*⁵⁵

All women have the right to access antenatal care in pregnancy, skilled care during childbirth, and care in the subsequent weeks to ensure the safe delivery of the baby and prevent any complications, as secured in Art. 24 of CRC. Women who are arrested while pregnant and forced to give birth in prison find their lives and the lives of their newborn babies at risk. In many cases authorities refuse to send skilled health professionals, leaving the mother to rely solely on her cellmates for assistance. CRFB member, the Assistance Association for Political Prisoners – Burma (AAPP), reports that in the case of political prisoner, Daw Khin San New, who suffered complications during childbirth, the denial of medical assistance resulted in infertility: *"It was so difficult for me to give birth so I asked for Dr. Toe Toe Tin and Dr. Aye Aye Cho of the NLD, who were in my ward also, to give me a hand. But they were not allowed to come to me. I had to give birth with only a female prisoner in charge of my ward and a girl called Mi Lone. Mi Lone pushed my belly extremely hard to give birth, which is why I am barren."*⁵⁶

Reports from political prisoners incarcerated in Moulmein Prison, in Mon State, between 1999 and 2009, reveal that women who gave birth during this period were denied medical assistance during childbirth, which coupled with dire prison conditions led to the deaths of babies and children inside the prison. The exact number of child deaths is unknown; however, between 1999 and 2002, a former political prisoner witnessed the death of at least six babies. The main reason for their deaths was malnutrition often brought about because their mothers received inadequate food and were unable to breastfeed. Cho Mar Htwe, who was detained in Moulmein prison between 1999 and 2009, provides an example: *"At 2pm one afternoon a baby boy, aged just six months old, started convulsing. We tried to contact the doctor and I said I would pay the fee. I told the prison guards it was their responsibility to take care of the baby. At 3pm the baby died. The doctor did not come until after the baby had died."*⁵⁷

The conditions documented in Moulmein prison are reflective of the situation in all prisons in Burma. AAPP can confirm that malnutrition, poor sanitation and the denial of adequate healthcare are a serious problem throughout the prison system, posing a major health risk.⁵⁸

The absence of proper postnatal care leaves women with little resources with which to care for their babies. Burma's Jail Manual states that all children are entitled to two baths per day; however, prisoners are not allocated additional water for their children and must share their meager ration with their children. Female political prisoners were not

provided with nappies; forcing them to resort to using their *tameins* (women's sarongs). Others were denied adequate water to bathe their child and wash their clothes and nappies, as former political prisoner, Daw Yuu Yuu Hlain describes, *"We were entitled to four or three small cups of the water for having a bath. It was not enough even to have a bath. I needed some more water for washing my child's nappy and clothes. I used bathwater for washing my child clothes. One day, I was abused badly by the jailer because I was washing my child's nappies in this water"*.⁵⁹

In Burma's prisons, the absence of everyday stimuli and educational material hampers children's social and emotional development. Often, children held inside Burma's prisons are unable to read and write and have very little knowledge of the world outside of prison, as evidenced in the following quotes from former political prisoners: *"I worried about the children's development. They were mentally tortured. Sometimes prison guards brought their children into the prison. The comparison between them and prison children, in regards to their knowledge and physical development, was shocking"*.⁶⁰ Former political prisoner, Myat Mo Mo Tun, reflects *"Children who lived in prison with their mothers knew nothing about the world. Sometimes we met children who did not know what dogs were. They were the children who did not know what a motorcar was, and didn't know people outside of the wall were free"*.⁶¹

The CRFB urges the State party to:

1. Significantly increase expenditure on health, particularly in the areas of women and children's health.
2. Immediately cease violations of human rights and international law, which are the primary drivers of involuntary, large-scale population migration, food insecurity, loss of livelihoods, and lack of access to basic medical services. Those responsible for such violations, including civilian authorities and the military, must be held accountable for such abuses.
3. Develop a health system that is inclusive, transparent, effective, and equitably distributed to "ensure to the maximum extent possible the survival and development of the child," and which aims to make medical treatment and preventative care available to all children in Burma, including the most marginalized, such as displaced populations, ethnic nationalities, and religious minorities).
4. Rescind excessive limitations on the provision of humanitarian assistance to the peoples of Burma, limitations such as those embodied in the "Guidelines for UN Agencies, International Organizations and NGOs/INGOs on Cooperation Programme in Myanmar," which further denies access to basic social services to Burma's most vulnerable populations.
5. Lift restrictions on the independent collection, analysis, and dissemination of data, including health-related data essential for programming and the provision of appropriate services in the most cost-effective manner to the children of Burma.
6. Mobilize and utilize all available resources to promote health care along Burma's borders, where some of the highest rates of infant, child, and maternal deaths occur, particularly as a consequence of preventable infectious diseases.
7. Support the work of community, often ethnic-based, organizations who are often the sole providers of accessible health services in the area, and expand cooperation with neighbouring countries such as Thailand to maximize access to basic health services for mobile populations, particularly services addressing diseases of national concern such as malaria, tuberculosis, and HIV/AIDS.
8. Cease harassment of community members striving to address humanitarian

- disasters occurring in their own communities, and release all community and humanitarian workers and volunteers currently detained in prison.
9. Ensure enough funding for the prison budget to ensure conditions consistent with international standards. Funding should be allocated for facility renovation, upgrading water and sanitation facilities, adequate food and adequate health services.
 10. Develop gender-specific detention standards to meet the health needs of women and children; and refrain from detaining women who are pregnant or nursing infants, unless access to antenatal, natal and post natal services for women prisoners are guaranteed.

Article 28 – Right to education⁶²

Access to free and compulsory primary schooling is guaranteed under the CRC. It is also provided for under Burma's domestic law⁶³ and under the 2008 Constitution.⁶⁴ However, many young people in Burma are denied access to quality education; and others have no access to education at all. The low level of State expenditure for education, 1.3% of its budget, reflects the low priority placed on education by the State. The level of spending on education remains one of the lowest in the world and represents less than US\$1 per person, per year.⁶⁵ As a consequence students and their parents must supplement a broad range of costs, including teacher salaries, books and other school supplies, maintenance of school facilities and intermittent 'donations' for festivals and ceremonies organised by local authorities. CRFB findings indicate significant barriers to accessible and free schooling violating children's rights to education. According to Save the Children 80% of children aged five through nine enrol in primary school, but more than half fail to complete their schooling.⁶⁶ While all of Burma's citizens are affected by the regime's neglect of the school system, ethnic groups face additional discrimination due to religious and/or ethnic prejudices, in violation of not only article 28 of the CRC but also the guiding principle of non-discrimination (art. 2 of the CRC).

The State party has developed a 30 year education development plan that incorporates the vision of creating "an education system that will generate a learning society capable of facing the challenges of the Knowledge Age," as well as a more detailed plan, the Education for All: National Plan of Action (2003-2015).⁶⁷ However, neither suffice as adequate planning frameworks and they do not have accompanying budgets. Research by the UN Special Rapporteur for the human rights situation in Myanmar found that there is no overall education budget and finances are fragmented, with 13 ministries running education institutes. The Committee on the Rights of the Child found that there was a lack of reliable data, particularly data disaggregated by gender, age, and urban and rural area in regards to education and recommended the Government remedy this gap. Finding reliable and comprehensive data on education in Burma remains difficult. The lack of data, asserts the Special Rapporteur, "reduces the capacity of the Ministry of Education to manage its responsibilities in ensuring the right to education".⁶⁸

The State party's claim of "energetically" carrying out "education development" in order to "narrow the gap between hilly regions and lowlands and between rural and urban areas"⁶⁹ stands in stark contrast to reports received by CRFB member organizations from villagers living in these regions. Villagers living in areas of eastern Burma under consolidated military control have frequently refuted the assertion that the authorities fund the construction and operation of schools and have improved access to educational facilities for rural children. Instead, gross under-funding of education and impoverishment of the civilian population through regular demands for labour, money, food and supplies,

and pervasive restrictions on travel, trade and livelihood, constrict access to education by undermining family income levels and driving children into the workforce.

The State party systematically undermines the education system in eastern Burma and other areas by limiting resources, reducing expenditure and strictly censoring the curriculum, as highlighted in a 2008 report by the Karen Human Rights Group, drawing on over 160 interviews with local children, their families and communities.⁷⁰

A father from Papun District, Karen state, explains: *The villagers had to pay the teacher's salary. We paid her 60,000 kyat [US \$54] per year. The students who attended the government school had to buy the books, pens and other things by themselves. I sent my three children to attend the government school. I think that for my three children I have already spent 30,000 kyat [US \$27]*" Saw N---, N--- village, Papun District (November, 2007).⁷¹ Similar issues are experienced in other ethnic areas. The Chin Human Rights Organization (CHRO), a CRFB member, reported that in Thantlang Township, Chin State, high and arbitrarily-set admission fees have prevented many school students from enrolling. Beginning from the 2006-2007 academic calendar year, the Township Education Officer had imposed an admission fee of 3500 kyat for each high school student, 3000 Kyat for middle school student and 2000 Kyat for primary level students. When added with the costs of school uniforms and books, each student spent about 20,000 kyat (20 USD) per year.⁷²

Inadequate teacher salaries

Teachers are drastically underpaid, and are sometimes not paid at all. In Chin State, the monthly salary for a high school headmaster is between 64,000 – 80,000 kyat (64 – 80 USD), depending on length of service; for high school teachers is between 59,000 - 64,000 kyat (59-64 USD); for middle school teachers 53,000 – 59,000 kyat (53-59 USD); and for primary school teachers 47,000 – 53,000 kyat (47-53 USD) respectively. The Township Education Officer, in charge of the education department in a township, earns 100,000 kyat per month (100 USD). In comparison, one 50kg sack of rice costs as much as 35,000 kyat in the state capital Hakha, which denotes that salaries are too low for many teachers to purchase basic food.⁷³ To help meet teachers' basic needs, some schools resort to collecting compulsory extra fees from students for additional classes after normal school hours. Students report that important aspects of the curriculum are usually only taught in these after-school classes. In a high school at Rih sub-town of Falam Township, Chin State, for example, each student was required to pay 2000 kyat per month beginning in the 2008-2009 academic year.⁷⁴

Meagre salaries mean many teachers must work two or three jobs just to make ends meet; therefore time spent in the classroom or preparing for lessons is limited, as the following example illustrates: *I came from a village in Mon State. My mother was a Primary School teacher. Every day, after I came back from school I had to help my mother to make hand-made snacks to sell at school. At school, like my mother, all teachers had to sell snacks. They also asked the students to sell them for them. Some teachers went round the school class after class during the lunch-break. Students got one kyat as commission for every 10 kyat gained from sales,*" Interview with a Mon woman, aged 24, in August 2008.

The current education system and low teacher salaries have encouraged corruption among educational staff. Students can obtain good marks by giving bribes to teachers, while the children of State authorities and members of the state-sponsored association, the Union Solidarity and Development Association, get good marks for free. Students graduate without

any understanding of their courses, having used bribery to gain their grades.⁷⁵

A shortage of schools and understaffing are major impediments to the access of quality education in rural and border areas. In many areas in Chin State, one school is shared by up to four or five villages. According to 2008 figures from the State Peace and Development Council (SPDC), there are

109,334 students in Chin State, making up a fifth of the total population of 533,047 in the state. The same statistics show that there are 4,777 teaching staff in Chin State. This means that in theory there is an average of one teacher for every 22 students. However, this is generally not the case especially in rural areas where up to 200 students share a single teacher. In many areas, one school is shared by up to four to five villages in the area.⁷⁶

There are only 49 high schools in Chin State and no higher learning institution such as a college or university, contrary to the State party's claim in its submission to the Universal Periodic Review process that "at least 1 Arts and Science University, 1 Computer University and 1 Technical University are established in 14 states/divisions."⁷⁷ High school graduates must continue their higher education outside of Chin State, an added barrier to educational access for Chin students, as well as, a financial burden for parents with one or more students studying in colleges or universities.

Armed conflict and education

A number of ongoing armed conflicts, mainly in ethnic rural areas, have had a devastating effect on the education of young children. In addition to endemic poverty, many families are forced to relocate in order to avoid persecution and attacks by the armed forces of the State party. Forced displacement and relocation disrupt the schooling opportunities of children in these areas. In a number of villages, there simply is no school and parents cannot afford to send their children to other areas to study. School materials have to be left behind when villagers flee military attacks and

students must then try to continue their studies in the jungle. Children studying in makeshift schools in the jungle face numerous impediments to quality education. There are no educational aids, books or shelter. They practice writing on the ground or on cliff faces. A 13 year old from eastern Bago Division, describes his experience in 2008: "*I studied in the village for two years and then I had to flee into the forest. I couldn't continue my studies in my village school...Then we fled further and further until we reached B...the SPDC came again and we had to flee to Gk---. When I lived in B--- we had a school and I could go to school but we could only study for one month [at a time] and [then] we fled. We stayed about a month in Gk--- ... but we had no books and we had to write on wild banana leaves*".⁷⁸

A 15 year old girl from a conflict area of Karen State, describes the impact of armed conflict on her education: "*When I was in grade seven, while we were taking our mid-term exam we heard the sound of mortar explosions, so we had to try to concentrate while listening to the explosions. Once we finished the exam we fled out of our village immediately.*" (December 2009)⁷⁹

In carrying out the destruction of villages for the purpose of eradicating civilian presence in areas which it does not fully control, Tatmadaw personnel have burnt schools to the ground alongside houses, churches, food stores and agricultural crops. The UN Special Rapporteur, recently noted, "The Rome Statute of the International Criminal Court, for instance, defines intentional attacks against civilian objects, including schools, as a war

crime (art. 8, para. 2 (b)(ii)). There is evidence that schools were attacked during the many years of systematic destruction of entire villages by the military carrying out its “four cuts” policy.” He suggests “[t]he attacks against schools would be an additional subject in pursuing truth, justice and accountability “.80

In 2010, 13 schools⁸¹ located in Kyauk Kyi Township, in eastern Bago Division were burned by the Tatmadaw, according to documentation by the Karen Youth Organisation (KYO). At least 500 students attended these schools and were consequently been deprived of educational facilities and materials. Students in the same area also reported to KYO missing out on school and exams for fear of being shot by the Tatmadaw, as has happened in the past, after Tatmadaw authorities ordered people not to use designated local roads. The soldiers stated that anyone caught on, or crossing, these roads would be shot. The roads were an important route to school for children in rural communities with no school of their own, and many children stayed home from school as a result of the movement restrictions.

Since November 2010, KHRG has documented widespread disruption to children’s education across eastern Dooطلا and Pa’an districts, Karen State, amid escalation of conflict between the Tatmadaw and Karen armed groups.⁸² According to three community-based education organizations contacted by KHRG, there are a total of 24 schools in areas of Kawkareik Township affected by ongoing conflict. As of January 17th 2011, at least 18 of these schools had been closed, and those that continued to operate were doing so with only 50% of their students. The CBOs estimated that at least 3,700 students had been affected by these closures. Displaced villagers, meanwhile, have reported struggles to address disruptions to their children’s education. While some families have been able to send their children to other nearby schools that remain open,⁸³ or set up ad hoc schools run at unofficial refuge sites in Thailand,⁸⁴ these solutions are not sufficient to address the educational needs of the large number of children displaced by the conflict. The result is that children hiding with their families have faced particular obstacles in accessing education and preventing interruptions to their schooling.

Education for girls

Owing to prevalent gender attitudes, sons’ education is prioritized over daughters’, and girls commonly leave school to help support their families, or do part time jobs while studying. The high cost of education increases this predicament. School girls also face the personal risk of sexual and gender based violence, including by Tatmadaw troops, due to the necessity of traveling dangerous routes to get to school (see sexual violence section for a case example). According to the Women’s League of Burma (WLB), there is on average only one school for every 25 villages in ethnic areas, so the nearest school may be at least half an hour’s walk from the village⁸⁵ , which results in some families taking their daughters out of school for fear of this danger. A 2008 KHRG report noted that “Girls have traditionally been expected to take on household occupations less dependent on high levels of formal education,” suggesting that limited opportunities for financial or personal development beyond traditional agrarian livelihoods in militarised rural areas sustained some communities’ scepticism about the usefulness of education for girls, as well as boys.⁸⁶

Discrimination in education

In Burma it is not legal to teach in any language other than Burmese. Article 30 of the CRC⁸⁷ and the principle of non-discrimination (art. 2) protect minority groups from discrimination in education. The CRC Committee has emphasized in its General Comment No.1 that

Article 29.1 “cannot be properly understood in isolation” from a number of provisions in the CRC, including specifically “the linguistic and cultural rights of children belonging to minority groups (art.30).”⁸⁸ Many students speak an ethnic minority language as their mother tongue the prohibition of bilingual education poses a barrier to early learning as children must become literate in a new language before they are literate in their mother tongue.⁸⁹ Students in Chin State also suffer from religious persecution from the authorities, while in Arakan State, ethnic Rohingya children face discrimination on account of being denied the right to citizenship, as they are not recognized as citizens by the state.

The State party has openly used State resources to promote Buddhism through the Ministry for Development of Border Areas and National Races and Municipal Affairs. In southern Chin State’s Kanpalet Township the ministry is running a school (Border Areas Ethnic Youth Development Training School), which is separate from the regular public school system. Students wishing to attend the school are required to convert to Buddhism and are accorded free school fees, uniforms and monthly rations. Since July 2010, U Hung Om head of the *Na-Ta-La school*, has been telling young people [high school male students] to change what’s written on their identity card from Christian to Buddhism. If they change their religion on their ID card they get a school uniform for free, a monthly rice and lentil ration.⁹⁰

Students who convert are sent to the school and then as soon as they graduate they are given a position with the local authorities; “If you carry an ID card that says you are a Christian, it’s very difficult to get a job. Even though the Buddhist and Christian populations are more or less equal in number in our area, they are getting these positions and will dominate all the positions of power in our area. Therefore we will face increasing discrimination”.⁹¹

According to an expert from Arakan Project, Rohingya children in Arakan state face severe discrimination in their right to access education due to their status as non-citizens. One of the key issues is lack of access to education due to restrictions on the right to movement. The only university is in Sittwe and most Rohingya students, even after being admitted to the university, do not receive travel authorisation to go to Sittwe. Consequently, very few high school students managed to continue their studies. Non-citizens are barred from State employment and, since there are few other available jobs for educated people, they have little prospects for a job in the future. Non-citizens are also not allowed to study certain subjects such as medicine. At the village level, primary and secondary education are accessible within North Arakan state but these services are very neglected. Rohingya are barred from working in the civil service, and consequently Rohingya cannot work as State teachers. Schools lack qualified teachers and Rakhine teachers are often not interested in teaching Rohingya children. Illiteracy is very high also due to widespread poverty as children have to work to support their families or to do forced labour.

Human Rights Education

Burma’s commitment to human rights education is rooted in the Universal Declaration of Human Rights (UDHR), as well as CRC, which stipulates that Burma must ensure that education is directed at “the development of respect for human rights and fundamental freedoms, and for the principles enshrined in the Charter of the United Nations”. Despite these commitments, Burma’s successive military regimes have failed to include human rights education in the schooling system.⁹²

Not only have they failed to incorporate Human Rights Education (HRE) in schools, they have also introduced laws that severely limit others from engaging in activities that raise awareness about human rights. These legal prohibitions include the Printers and Publishers Registration Law, the Emergency Provisions Act, and the Unlawful Association Act (*Civil and Political Rights section for more information*). Individuals and organisations are punished for carrying out human rights education and engaging with the international human rights mechanisms.⁹³ Thirty-one members of the Human Rights Defenders and Promoters (HRDP) network are in prison, two of are serving life sentences.⁹⁴ Such lengthy sentences reflect the SPDC's anxiety surrounding the promotion of human rights.

If authorities discover that people are coming together for a human rights activity they may cancel it before it happens or raid the venue where it is being held. The authorities banned a 2009 event celebrating human rights day in Pyay, a town in Pegu Division north of Rangoon (Bureau of Democracy, Human Rights and Labor, 2010). To avoid these restrictions, human rights educators need to organize trainings at safe places, such as monasteries and churches.⁹⁵

The lack of human rights resources and teaching materials is another significant barrier to the right to HRE. In September 2008, human rights educators facilitated a series of workshops with youth leaders in Rangoon Division. Security was not the main challenge reported; rather the trainers suffered from a lack of human rights resources.⁹⁶ The UDHR is translated into Burmese on the Office of the High Commissioner for Human Rights website, but this is one of the only human rights educational resources available in the Burmese language inside Burma. The fact that it is online makes it inaccessible to the vast majority of the population. Human rights educators inside Burma are afraid to keep documents relating to human rights in their personal libraries or on their computers, as these documents could be used against them. Authorities may confiscate materials and accuse them of trying to destabilize or weaken the state. Educators are further restrained because of restrictive printing laws that forbid making photocopies about human rights. As a result, they have to rely on oral transmission of knowledge and people's memories.⁹⁷

The few teaching materials that have been produced by the authorities do not actually directly refer to human rights. They use the problematic language of 'human opportunities'. Starting in 2004 the

SPDC included lessons about 'human opportunities' in the eighth and ninth standards curriculum, but according to an analysis by HREIB, these lessons are not consistent with international standards for HRE. Instead, the lessons are packed with SPDC political biases and propaganda. HREIB's analysis reveals that the lessons are also very selective, only teaching about some articles in the UDHR; this selectivity contradicts the fundamental principle that human rights are indivisible.⁹⁸ In addition to these legal and infrastructural obstacles to conducting HRE in rural and remote areas, a major challenge reported by human rights educators is poverty and literacy. UNICEF maintains that the literacy rate in Burma hovers around 90 per cent. This figure is misleading though, because the rate fluctuates greatly in rural areas where it can be as low as 10 per cent.⁹⁹ The same teaching methods, therefore, cannot be used across all communities in Burma.

The CRFB urges the State party to:

1. Significantly increase funding for education, and improve the efficiency and equity of that funding to ensure better availability and accessibility of schools for all children and to deliver truly free compulsory primary education for all throughout the country;
2. Provide affordable higher education and universities in all States and Regions.
3. End the discrimination in policy and in practice against ethnic children including Arakhan, Chin, Karen, Karenni, Kachin, Mon, Shan and Rohingya children.
4. Revise the language-instruction policy to reflect international standards regarding cultural rights of minorities and indigenous peoples, including by lifting the ban on teaching ethnic languages and the use of ethnic languages in schools.
5. Increase special services and opportunities for children with disabilities.
6. Allow CBOs to conduct human rights education free from restrictions and harassment and grant genuine independence to the National Human Rights Committee of Myanmar in accordance with the Paris Principles.

ARTICLE 32—CHILD LABOUR ¹⁰⁰

The problem of child labour in Burma is widespread and pervasive. It is difficult to accurately assess the exact number of working children in Burma. The State party does not provide data on this and the ILO does not have a mandate to investigate the overall problem in Burma. The ILO, however, does monitor the use of forced labour in the country, which includes children. The definition of ‘underage’ with regards to labour under Burmese law varies depending on the industry. Children under 15 are not to be employed in factories at night, whereas 15 to 18-year-olds can. The same applies under the Oilfield (Labour and Welfare) Act. 307. Legal provisions of the Shops and Establishments Act, 1951 are as follows: “Section 8(1) No young person who has not attained the age of 13 years shall be required or permitted to work in any shop, commercial establishment or establishment for public entertainment. Under section 65(a) of Burma’s Child Law, children are prohibited from working in environments which are “hazardous to the life of the child or which may cause disease to the child or which are harmful to the child’s moral character”. In reality, these laws are not implemented and as a consequence the state fails to meet its obligations under CRC to protect children from work that is dangerous, exploitative or might harm their health or their education (Art.32).

In the State report, the State party does acknowledge that children are in work, “*As in other societies, children in Myanmar usually take part in their family household business although the types of work and their roles may differ, such as cleaning, cooking, baby sitting, helping at farms and contributing in family businesses. By participating in family house-hold business, they learn various skills and sense of responsibility and dignity of work...There has a difference between child workers and such the above children.*” The picture painted above is a far cry from the reality of the working environment that children face in Burma. The State party also fails to acknowledge and address the reason children are driven into fulltime employment -to ensure their own and their families’ survival.

Poverty at the family and community level has seriously affected the childhood, education, physical growth and psychological wellbeing of children. Children are sent or permitted to work by their parents, engaging in farming, factory work, construction, service industry labour, domestic work; others end up as beggars on the streets, at teashops, and bus and railway stations. This situation has heightened children’s vulnerability to exploitation,

including sexual exploitation and abuse, trafficking, forced labour, and recruitment into the armed forces, in contravention of Burma's obligations under the following CRC Articles: 36, 34, 35 and 38.¹⁰¹

A number of factors have led to families sending their children to work. Reports from CHRO indicate that willful neglect on the part of the State to meet its obligations to tackle poverty, provide free education, and food relief to those affected by the food crisis, is a primary cause of child labour.¹⁰²

In Mon State, children are also sent to work to contribute to family incomes, as the following example illustrates: a young girl, Ma Larn Zar Me, works collecting bottles for recycling to supplement her family's income. Her parents, like many villagers in southern Burma, do not have steady jobs and instead rely on sporadic labour positions to cover their daily expenses. She describes her experience, *"Everyday my sister and I search for water bottles under the overpass, in the streets, and in our neighbour's yards. We usually earn 400 or 300 kyat a day and then we are so happy because we can buy rice for our family"*. Her little sister explains further, *"When we have free time my sister and I go to school and we sit in front of the school and look at it. I would like to attend like other children, but my mother won't let us because she doesn't have enough money to cover the costs. She just tells us to work and get more money."*¹⁰³

Ma Larn Zar Me and her sister are not alone in their plight. WCRP asked several people from Mon state to estimate the number of children they see daily searching the streets for water bottles, but sources said there were too many to keep count. Documentation by WCRP of 44 cases of child labour in Mon State, found children often partake in dangerous and physically exhausting work when compared with their age and physical structure, including in rice-fields, rubber plantations, charcoal burning factories, brick-making factories, the armed forces and brothels. Families are increasingly dependent on the income of their children, as a mother explains, *"We want to send our children to school, but we cannot make enough money to support them. My daughter is in standard 9. She wants to be an engineer in the future, but now she has to work in a shoe factory. She cannot continue her education without our [financial] support. We feel very upset for that"*.¹⁰⁴

According to a field reporter from southern Burma, *"I see more child workers than before in Mon state. Some children collect plastic and some go to farms and clean with their parents. Some work in Tea shops and factories, while others sell water at bus stations and vegetables in the market."*

Use of child labour is frequently related to economic exploitation. Since employers have to pay less to children and their labour contribution is not much different to adults, many children are hired. Children report working the same long hours as adults and many of them have to work 10 hours a day. Child labourers have to carry heavy loads. Therefore, both the nature of work and the working hours can be considered as 'worst forms of labour' used by employers, parents and State authorities.

Forced Labour

In Burma the use of forced labour continues to be widespread and systematic. Local people are not compensated for their work, and face retribution including the threat of physical violence and financial penalties if they refuse to perform the work. Children are not exempt from demands for forced labour. In Chin State since 2006 more than 70 incidents of

forced labour have been documented by CHRO, some involving orders to 40 villages at a time.¹⁰⁵ In February and March 2010, Chin human rights fieldworkers surveyed 621 households in Chin State as part of a Physicians for Human Rights study, and found that Burmese authorities forced 91.9% of families to porter military supplies, sweep for landmines, be servants, build roads, and do other hard labor across Chin State in the twelve months prior to the survey. Nine out of ten men and women interviewed recounted at least one episode of an adult or child being subjected to forced labor, corroborating previous documentation¹⁰⁶ of this widespread abuse, which according to ILO under certain circumstances may amount to a crime against humanity.¹⁰⁷

In late 2006 and 2007, children under the age of 18 were among people from 16 different villages in the Cikha township area in Chin State were forced to work on repairing the road between Cikha and Tonzang towns, under orders from State Peace and Development Council Tactical 1 Commander Colonel Tin Hla based in Hakha, the capital of Chin State.¹⁰⁸

In late 2008, students studying at a State high school in Rih sub-town, Chin State, were regularly forced to fence an army camp or work at State-run *jatropha* (an inedible biofuel crop) plantations. Students were made to participate every weekend. In 2009, the school administration and teachers from Chin State's Kanpalet Township compelled primary and middle school children - most of who were under the age of 12 - to work picking and gathering wild orchid buds from the forests for as many as three days a week. The wild orchid buds were stored in one of the school buildings and then sold by the teachers to their business contacts in Mandalay in central Burma.^{109 110}

WCRP found the use of children in forced labor to be widespread and systematic throughout Mon State, with most children over the age of ten and some even younger having experienced forced labor.¹¹¹ Nearly all villagers surveyed by WCRP have been forced to work for the military on at least one occasion and often multiple times. Often there is no alternative for a family but to send one of their children, as the adults must work their regular job in order to buy food for their family. WCRP interviewed children who were forced to work on state sanctioned projects under harsh conditions and without pay including the building of army barracks, police stations, roads and state schools, clearing land, breaking and carrying rocks and many other tasks. "Special" projects often require the entire village to work. Wealthier families sometimes bribe officials and gain exemptions, but for the vast majority of villagers, there is no choice but to send a family member to work.¹¹²

In Mon state Tatmadaw soldiers also order the village militia to provide security from attacks especially when the SPDC is based in the village or during a period of heightened conflict. In addition to the establishment of village militias in Ye and Ye Phyu Township, the SPDC also uses a rotational system to form a guard force made up of villagers. Up to 12 people are used per night in some villages. Children are not exempt from this work. A 15 year old interviewed by WCRP, explains, "*I did this many times, more times than I can count that I stood guard. I do not remember how many times. I performed these duties until February 2009 when my family and I fled to the IDP area where we live now*".¹¹³

During field research in May to August 2010 found WCRP found that 25 children were recruited to be village guards and two children were recruited to be porters.¹¹⁴ In one village surveyed by WCRP 15 out of 40 village security guards were children, some as young as 12years-old. In 2009, in a Village in southern Ye Township, three children out of 27 people were forced to work in the military barracks.¹¹⁵

According to the WCRP's finding, eight boys aged between 14 and 17 from — Village, Khawzar sub-township were forced to work at the police station. The boys started work before 7am until 6pm digging ditches, making fences, and cutting wood and bamboo, working for 36 days straight. All the boys were attending school and missed school when they were working. They had to provide their own food, water, and tools.¹¹⁶

Portering for the Tatmadaw

The Tatmadaw frequently orders local villagers to serve as unpaid porters for them, carrying weapons, ammunition, supplies and heavy army packs from village to village. Village leaders are often forced to implement the orders given by the Tatmadaw against their will, by ensuring that each household provides a porter, under threat of severe punishment if they fail to comply. If there are not enough adults available for portering – for example, if some are away working on their farms – children are sometimes taken instead.

Children as young as 10 are reportedly forced to work as porters for the Burmese military and ethnic minority Karen troops. Of a group of 95 Burmese refugees, documented by Radio Free Asia, there were 39 children. According to one girl, age 16, she had had to carry dozens of cans of rice in a basket on her back for five days at a stretch and was only given rice with salt and chili peppers to eat. *“When it rained we had to sleep under trees, so we would get completely wet from the rain.”*¹¹⁷ Children too small to porter would accompany their parents. Parents said they had no choice but to bring their children, as the only people left behind in their villages were the elderly or those too disabled to look after anyone but themselves. One woman carrying her three-year-old son in a sling in front of her demonstrated how she had to carry artillery shells in a basket on her back at the same time. If her child cried, she was told to put her hand over his face to silence him or face a reprimand from the soldiers. She said she had had to carry the shells for four days at a time and was allowed to stop and rest only two or three times a day. ¹¹⁸

According to Aung Naing, 16 years, troops from Tatmadaw LIB #32 seized him and four other young people near Three Pagodas Pass during a troop exchange in August 2010. He was taken from the yard of his home when his parents were out, *“they made me carry mines, mortar shells and a radio transmitter...They didn't give me any food for two days. I only had water to drink. All I could do was try to get some sleep at night. Without food, I became more and more tired. I could barely lift my feet to walk, but if I sat down, they beat me. They forced me to walk on the frontline.”*¹¹⁹

In Chin State, in 2006, Captain Bo Ne Lin of LIB 140 based at Leisen in Matupi Township regularly used villagers to porter army supplies. In November, two young boys were taken for portering. They had to carry heavy loads of army supplies between Leisen and Boili villages. Even though the two villages were half a day's journey on foot, it took the whole day for the porters to walk with their heavy loads.¹²⁰ In late 2010, soldiers from LIB 226 and 229 based at Darkhai army camp, Tonzang township, came to Darkhai village school almost every day to take high school students to work at the army camp, and also to carry their backpacks and guns for them. Three students were taken each time.¹²¹

Recent fieldwork conducted by WCRP documents the use of children as porters by Tatmadaw troops in Ah-zin village tract, Kyaik-don sub-township, Kawkareik Township, Karen State on 20 February 2011. 14 villagers including 4 children were arrested by Infantry Battalion No. 32, led by Captain Nyunt Win, to serve as porters for the battalion. A father,

whose daughter was arrested, explains: *“On February 20th, 2011, the Maekatee advance unit Cap. Nyunt Win came to arrest everyone he saw in the Maekatee village to porter the army’s supplies. My daughter was arrested to porter while she was going to pick some vegetables to cook. It was in the morning that she was arrested. She is only 17 years old, and I was so worried about her.”*¹²²

Recent reports from CRFB member organizations and from the media reveal that the Tatmadaw has been using large numbers of convict porters in an ongoing military offensive in Doooplaya District since November 2010. Escaped convict porters, interviewed by KHRG, report serious human rights abuses occurring as standard practice, including: the use of porters to sweep for landmines, deprivation of adequate food and medical assistance to porters, beatings and the systemic extortion of civilians at every level of Burma’s police, judicial and prison infrastructure. Those interviewed include a 17 year old, who described how on 29 December 2010 he was taken to be a porter, *“they called out a list of names, including prison numbers. People whose names were called had to go and it included me... There were 30 porters from K--- prison... The police from K--- accompanied us. They sent and accompanied us with military trucks”*. He recalls the conditions of portering, *“The soldiers ordered us to clean and find landmines at the place where they were going to put their base. For them, they could take a rest but for us, we couldn’t take a rest. We had to find [sweep for] landmines.”*¹²³ Documentation by AAPP also reveals that convict porters, including children, are subjected to severe abuse as evidenced in the following testimony: *“three porters from Pyae/Prome prison who couldn’t carry the soldiers’ stuff were cruelly killed in front of me. Two of those three porters were stabbed and one was shot in Htee Thae Khee village...I know two of those three porters, one was Chit Ko Ko (18 years old) and the other one was Aung Thu Win (17 years old).”*¹²⁴

The CRFB urges the State party to:

1. Amend and strengthen implementation of labour laws for employers that use child labour to enhance protection of children, and increase the number and quality of labour inspectors
2. Amend and strengthen the implementation of labour laws to ensure the prosecution of individuals making use of forced or other unlawful or exploitative forms of labour.
3. Mobilise all available resources to address the deep rooted socio-economic factors that push children into the workforce.
4. Ratify the Worst Forms of Child Labour Convention (International Labour Organization Convention No. 182), which defines the forced or compulsory recruitment of children for use in armed conflict as one of the worst forms of child labor.
5. Review and amend the employment laws to ensure compliance with CRC and the ILO Convention No. 182 on Worst Forms of Child Labour (1999) and raise the legal age of children in employment .
6. Allow the ILO regular and unfettered access to the entire country and increase the number of ILO offices throughout the country, ensuring there is an ILO office in all states and divisions and increase the number of staff to allow the ILO to effectively fulfill its mandate.
7. Allow victims of forced labour to report violations to the ILO complaint mechanism without harassment and/or punishment.
8. Immediately stop the use forced child labour in State sanctioned projects such as road-construction, rubber plantations, tea plantations, jatropa plantations and army camps and military operations.
9. Immediately stop the use of child porters during military operations in ethnic areas.

Article 34¹²⁵ and 35¹²⁶ - Trafficking in Children

Ongoing political instability, armed conflict, human rights violations, increasing costs of education, underemployment and deepening poverty have led to an increase in forced migration. Furthermore, an increasing number of foreign and state sanctioned development projects are causing large scale displacement and loss of livelihood throughout Burma. These factors lead many people to seek employment through both legal and illegal means in neighboring countries, where along the way some become victims of trafficking. The exploitation and trafficking of children continues in part because the State party fails to combat the root causes of trafficking and because children and their families have few mechanisms and channels to redress breaches and safely report abuses, particularly in an environment of impunity.

The State party fails to undertake effective preventative, protective, and legislative measures to ensure that children are not subject to exploitation and trafficking as stipulated in Art. 34 and 35 CRC. While Burma enacted the Combating of Trafficking in Persons Act, created an Inter-Agency Task Force and developed a National Plan of Action to combat trafficking, these mechanisms do not address the root causes of trafficking, Burma remains a Tier 3 country, one of only 13 countries, on the US Department of State list that fails to meet the US minimum standards in fighting the crime of human trafficking.¹²⁷

The main trafficking destinations from Burma are Thailand, China, Malaysia, South Korea and Macau for sexual exploitation, domestic servitude and forced labour¹²⁸. Children from Burma are particularly vulnerable to being trafficked into Thailand as forced street hawkers and beggars, or to work in shops, agriculture, and small-scale industries. The main exploitative sites in Thailand are Bangkok, Samut Sakhon, Mae Sai, and Mae Sot. In China, women as young as fourteen are taken to border towns in Yunnan Province and as far as Eastern China, where they are forced to marry Chinese men or work in the sex industry.

CRFB member organizations who document trafficking cases and work to assist victims of trafficking have found an increase in trafficking since 2004.¹²⁹ The Kachin Women's Association Thailand¹³⁰ documented 133 cases of human trafficking in Kachin State and Northern Shan State between 2004 and 2007. About a quarter of those trafficked were under 18, with girls as young as 14 forced to be brides.

Of the confirmed trafficking cases to China from Kachin state about 90% of the women and girls were forced to be brides.¹³¹ Between the years 2008 – 2010, KWAT collected 150 accounts of trafficking. Of these cases, 30 % involved the trafficking of children in Kachin State and Northern Shan State, including cases of new-born babies being trafficked.

KWAT documented a large number of children and young women who were trafficked to China. Some of these children were told they would be provided with a legitimate job and were deceived on arrival. Others were abducted from their families and sold by brokers. According to KWAT, most children disappeared during the trafficking process and their families have had no contact with them since they left. Of the girls who do manage to get back home a significant number report facing discrimination and lack of understanding from their community.¹³²

From 2004 to July 2009 WCRP compiled 40 separate incidents of trafficking, totaling 71 victims, of which 33 were children.¹³³ The cases documented involved trafficking for the purposes of sexual exploitation from 19 Townships in Mon State, Karen State, Tenasserim

Division, Pegu Division, Rangoon Division and Mandalay Division. The cases documented by KWAT and WCRP are in no way exhaustive and represent only a small percentage of the total number of trafficking cases from Burma to its neighbouring countries.

In interviews conducted by WCRP an alarming trend was the violent sexual abuse that women and children were subjected to during the trafficking process as well as upon arrival at the destination. In an incident four women from Rangoon Division, including a 17 year old were raped; *“Four days ago we were gang raped by a group that came in while Ko Sai was away from home. Seven people came to our house with a car and caught us. After that they gagged us, tied our hands, and violently raped me and my friend. I think they raped me almost 6 times.”*¹³⁴

In another case a 12-year-old Burmese migrant child was gang raped by five Thai men posing as police in Minburi Sub-district, Bangkok. The child’s aunt relays her experience, *“during the rape she nearly lost conscious because of pain. After they raped her, they left both children on the roadside with 100 baht to get a ride back home. The girl was so terrified she couldn’t speak.”*¹³⁵

Also evident in the interviews is the contrast between the work promised, such as paid factory and domestic work, with the reality; illegal sex work and other exploitive and forced labor. A 17 year old from Thaketa Township, Rangoon Division explains: *“At first, I did not realize that I had been sold to work at brothel because a broker said we would get a job at a factory. However, after a few days the owner U San Yuu forced us to work for him as a sex worker and he told us to work until we paid off that debt.”*¹³⁶

Children are also trafficked within Burma to work in the service industry, as evidenced in this case, whereby a trafficker sold five boys, age 10 – 14 years from Mandalay to a restaurant in Moulmein City, Mon State. After the boys worked for a month, they asked for their salary from the employer and the employer said that, because they were sold by the trafficker for 100,000 kyat each, they would have to work for one year until their debt was paid off.¹³⁷

Children without parents or a secure home environment are at increased risk of exploitation and an increasing number of children find themselves working in the informal economy or on the street, where they were exposed to drugs, petty crime, risk of arrest, trafficking for sex and labor exploitation, and HIV/AIDS. Cyclone Nargis in 2008, which devastated the country and left 140,000 dead and thousands of children orphaned and homeless, increased children’s vulnerability to exploitation. The US Department of State reported in 2009 that in 2008 there was a dramatic increase in the number of unverified reports of forced labour including that of children and trafficking in persons.¹³⁸ According to an anti-trafficking trainer with an INGO working in the country, *“since Cyclone Nargis ripped into the Irrawaddy Delta, killing tens of thousands and tearing families apart, many young women were trafficked to cities and forced to work at sex-related businesses like karaoke bars and massage parlours... some orphans were taken to work as low paid workers in factories, restaurants and markets”.*¹³⁹

The work conditions facing victims of trafficking are deplorable as evidenced in the following testimony of a 16year old from Aungkoun village, Kawa Township, Pegu Division: *“We were placed at a prawn pearling factory and immediately had to work 20-hour days. However hard we worked, we were unable to learn how much money we had earned to pay back the debt because the broker would not allow us to check the balance of our account with the manager. With not enough food or rest, we get sick easily but are not allowed to rest and accept medical treatment.”*¹⁴⁰

Corruption and restrictions on freedom of movement

The trafficking problem in Burma must also be understood in terms of tight restrictions on freedom of movement and access to information. Since 1997, unaccompanied young women between 16 and 25 in Eastern Shan State have been forbidden to travel to the Thai border, according to a directive by the SPDC Regional Commander. This limits the right to freedom of movement of young people and placed them further under the control of others. It has also become more difficult and more expensive for women to get passports. Without legal ID cards or travel documents, no knowledge about their destinations and limited survival skills, including language skills, young people rely on people with former travel experience when they travel, increasing their vulnerability to trafficking.

CRFB member organizations working with victims of trafficking both inside Burma and along the borders have witnessed, in the last decade, “flagrant corruption along the borders”¹⁴¹ This corruption impedes any efforts to combat trafficking and hold perpetrators to account.¹⁴² Anti- trafficking measures have placed more restrictions on the movement of women and girls, and led to increased extortion and unjust arrests by local authorities. According to KWAT, out of the 70 trafficking cases they documented, between 2005 and 2007, following enactment of the new Anti- trafficking law, ‘traffickers’ were only charged by the police in six cases and in four of these the accused used bribed officials to escape prosecution.¹⁴³

Communities are aware that local authorities often cooperate with traffickers, rendering legal action against them meaningless. An interview with a teacher in Kachin State reveals the nature of corruption in trafficking cases: *But the traffickers were able to run away, and the police did not follow up or do anything to charge the traffickers. It was learnt that the police had taken money from the traffickers, and let them escape. Now the parents do not know what to do. At the same time, they are very afraid of being retaliated against by the traffickers*.¹⁴⁴

The State party and GONGOs are reportedly conducting awareness raising trainings and campaigns at the community level. However, these initiatives do not focus on the root causes of the problem and do not reach out to all communities. Reports from the Kachin State show that most of the women and children being trafficked are from rural areas. Awareness raising campaigns do not reach them due to project area restrictions.¹⁴⁵ Lack of educational opportunities in remote ethnic areas and lack of access to information about the outside world. In ethnic areas, the training materials and seminars should be in ethnic languages in order to effectively raise community awareness on the processes of child trafficking. Community based, independent, women’s groups and NGOs are prohibited from operating shelters and services for victims of trafficking and can only provide limited assistance, usually underground.

The CRFB urges the State party to:

1. Address the root causes of trafficking of persons, including economic mismanagement and lack of employment and educational opportunities for young people.
2. Eliminate all forms of discrimination of women and girls in migration measures, including the directive forbidding women under the age of twenty-five from travelling without a legal guardian.
3. Issue young people the necessary legal travel documents, such as passports

and ID cards, without discrimination and in a timely manner, to ensure a safe and lawful travel.

4. Allow independent community-based organizations, particularly women's organizations, to work without restriction to assist victims of trafficking by providing shelter, counseling and legal services; and allow, independent CBO's and to develop and widely distribute accessible information on safe migration.
5. Take legal action against individuals, including law enforcement officials, who are involved in the trafficking of children.
6. Provide comprehensive public awareness about trafficking, without manipulation and misinterpretation, which often portrays the victims as criminals, throughout the country, and including in ethnic languages.

SPECIAL PROTECTION ISSUES – Article 38 Children and Armed Conflict¹⁴⁶

In areas of Burma in which armed conflict occurs, the Tatmadaw continue to employ a number of practices that directly violate fundamental principles of international humanitarian law and CRC Articles 38.1 and 38.4; and violate other core children's rights, particularly those enshrined in Articles 6, 24 and 27 of the CRC. Certain practices are also in tension with prior recommendations made explicitly by the CRC Committee to the State party, particularly recommendations that the State party strengthen efforts to provide assistance to internally displaced children; prevent occurrences of forced relocation or displacement, prevent situations causing children and their families to leave Burma; and to impartially, thoroughly and systematically investigate cases of violence against children by members of the armed forces and sanction perpetrators.¹⁴⁷

Killing, maiming and attacks on civilian targets

Tatmadaw military practices undermining the realization of children's rights outlined in this section occur mainly in "shoot-on-sight" areas of eastern Burma, as well as other conflict affected parts of the country: these are areas in which the armed forces of the State party or an allied non- state armed group (NSAG) have not yet established control and open conflict is frequent.¹⁴⁸ Such areas exist across much of Karen State and eastern Bago Region, and in parts of Shan, Karenni and Mon states and Tenasserim Region. Shoot-on-sight areas are home to substantial numbers of civilians; calculations released in November 2010 indicate that more than 91,000 people remain in hiding and at risk of being shot in states and Regions of eastern Myanmar.¹⁴⁹

Tatmadaw practices in conflict-affected areas appear designed to prevent opposition NSAGs from obtaining support from the civilian population – sometimes referred to as the 'four cuts' or *pya ley pya* strategy¹⁵⁰ – and to consolidate control sufficient to enable Tatmadaw units to use the civilian population as a support base. A key element of these strategies is to depopulate areas over which military control cannot be exercised. Civilian populations are forced to relocate to areas that can easily be controlled by the Tatmadaw, usually in lowland territory or near Tatmadaw bases.¹⁵¹ Tatmadaw forces then target civilians that evade forced relocation, treating civilians including children as members of opposition forces, and therefore legitimate military targets.¹⁵² KHRG have documented 32 separate incidents of children injured, killed or subjected to violence by Tatmadaw or allied armed groups in Karen State and East Bago Region since March 2006; see Table III for a detailed list of the cases.¹⁵³

In shoot-on-sight areas, civilians, including children, are shot when encountered by Tatmadaw

soldiers,¹⁵⁴ who do not take steps to distinguish between civilians and fighters.¹⁵⁵ This contravenes norms of customary humanitarian law requiring efforts to protect the civilian population, and the obligations of the State party to adhere those norms (CRC Ar.38.1, 38.4) and to recognize the inherent right to life of every child, and to ensure to the maximum extent possible the survival of the child (CRC Ar.6.1, 6.2). On March 22nd 2010, for example, during an attack on Khaw Hta village in eastern Bago Region Tatmadaw soldiers from LIB #369 shot and killed a 5-year-old girl and a 5-month old boy, wounded their mother and killed another woman as they returned from visiting family in a neighbouring village.¹⁵⁶ Since January 2006, KHRG documented the shooting by Tatmadaw forces of 18 children ranging in age from 2 months to 17 years old in eastern Bago Region and Karen State, of whom 11 were killed.¹⁵⁷

Tatmadaw forces also fire indiscriminately upon villages,¹⁵⁸ hiding sites,¹⁵⁹ farm field huts,¹⁶⁰ and villagers working in fields,¹⁶¹ including shelling from remote locations.¹⁶² Before shelling, checks to determine whether targets are military or civilian in nature are not made.¹⁶³ The indiscriminate nature of such attacks also precludes the possibility of children being afforded special protection. Indiscriminate attacks contravene norms of customary humanitarian law intended to protect civilians; as such, this practice is in tension with the obligations of the State party to adhere those norms (CRC Ar.38.1, 38.4), to recognize the inherent right to life of every child, and to ensure to the maximum extent possible the survival of the child (CRC Ar.6.1, 6.2). On February 19th 2010, for example, Tatmadaw soldiers from MOC #7 shelled a hiding site in Lu Thaw Township in northern Karen State; during the attack a shell landed in a school in which children were sitting exams, injuring three boys aged 8, 10, and 15. The 15-year-old boy died on February 21st 2010 after being unable to receive timely medical treatment for his injuries.¹⁶⁴

During an attack on a village in Dweh Loh Township in northern Karen State on October 13th 2010, Tatmadaw soldiers fired into a home just 45-minutes after a 24-year-old woman had given birth; the mother was killed, and the father spent the ensuing two months attempting to raise his infant son in a forest hiding site before relocating to another refuge site.¹⁶⁵ Failure to adhere to basic principles of international humanitarian law (Ar.38), as illustrated by this example, thus have consequences for the compliance of the State party with core CRC requirements to recognize the inherent right to life of every child and ensure to the maximum extent possible the survival of the child (CRC Ar.6); to implement the highest attainable standard of health (Ar.24) by diminishing child and infant mortality (Ar.24.2a) and ensuring appropriate pre-natal and post-natal health care for mothers (Ar.24.2d); and to secure conditions necessary for the child's development (Ar.27). The CRC Committee recommended in 2004 that the State party strengthen efforts to reduce the incidence of child, maternal and infant mortality,¹⁶⁶ objectives which targeted or indiscriminate military attacks on civilians fundamentally undermine.

Tatmadaw forces also continue to deliberately destroy – often by burning¹⁶⁷ – civilian settlements¹⁶⁸ and hiding sites¹⁶⁹, including schools¹⁷⁰ and hospitals.¹⁷¹ Destruction of villages is not an isolated occurrence; rather groups of battalions launch coordinated offensives against identified areas,¹⁷² moving methodically from village to village.¹⁷³ Civilian food supplies, and agricultural and cooking equipment, are deliberately destroyed, including agriculture projects,¹⁷⁴ food storage barns,¹⁷⁵ agricultural tools, pots and water containers.¹⁷⁶ The most recent example of such an attack occurred on February 25th 2011, when Tatmadaw LIB #252 soldiers shelled the area of Dteh Neh village for approximately one hour, forcing families in fourteen villages to go into hiding. Soldiers then entered Dteh Neh and destroyed at least six homes, two rice barns, agricultural

equipment, food storage containers, and cooking pots and banana trees; dismantled animal enclosures; and poured out and trampled stores of rice and paddy grain.¹⁷⁷ In the following quote, a villager who experienced this attack describes his experience as a parent: *“Suddenly, the SPDC Army [Tatmadaw soldiers] came and attacked. We heard a lot of shelling. Immediately, we parents had to find our families and fled during the shelling... When we fled, we couldn’t carry any food or anything. We just had to flee like that [empty-handed]. It’s fine if we are safe.”*- Saw K--- (male, 26), Plah Koh village, Lu Thaw Township (March 2nd 2011)¹⁷⁸

One outcome of these practices is acute food shortages for large numbers of civilians currently residing in shoot-on-sight areas,¹⁷⁹ in some places so severe that civilian populations have told KHRG they did not think they could survive the rest of the year.¹⁸⁰ Recent documentation collected by KHRG indicates that in 2011 at least 8,885 villagers in 118 communities in Lu Thaw Township, northern Karen State will run out of food at some point between April and the beginning of the 2011 harvest in October.¹⁸¹ A 2008-2009 survey conducted with 458 children aged 5 and under in 20 villages in the same area found that one in seven (14.2%) were already severely malnourished.¹⁸² A 2010 report summarizing the findings of a study conducted across 17 conflict-affected Townships of eastern Burma, meanwhile, found that children in households experiencing displacement – typically a direct result of the military practices summarized in this submission – or the destruction or seizure of food supplies were 3.3 times and 1.8 times more likely to suffer moderate or severe acute malnutrition, respectively.¹⁸³

Tatmadaw practices that actively undermine food security thus impact compliance of the State party with core CRC requirements to recognize the inherent right to life of every child and ensure to the maximum extent possible the survival of the child (CRC Ar.6); to implement the highest attainable standard of health (Ar.24) by combating disease and malnutrition (Ar.24.2c); and to secure conditions necessary for the child’s development (Ar.27). The CRC Committee has explicitly recommended that the State party prevent and combat malnutrition among vulnerable groups of children.¹⁸⁴ The Committee has further noted in its 2005 General Comment No.7: Implementing Child Rights in Early Childhood that malnutrition continues to be a major obstacle to realizing rights in early childhood (para.10) and can have long-term consequences for children’s physical health and development, noting that States parties bear a responsibility to ensure access to good nutrition (para.27a).¹⁸⁵ These objectives will remain difficult to realise as long as Tatmadaw practices continue to foster, rather than combat, food insecurity among children affected by armed conflict.

The rights of children living outside of shoot-on-sight areas are also impacted by militarization and conflict, and practices of Tatmadaw and allied NSAG forces in “mixed administration” areas directly threaten children’s rights. These are areas in which control by the Tatmadaw or an allied non-state armed group is nominal, and opposition armed groups continue to exert some control and conflict occurs, but in which civilian populations are not usually targeted in military attacks. When conflict does occur between Tatmadaw forces and members of an opposition NSAG, however, civilians under nominal Tatmadaw control may be subjected to individual or collective punishment for perceived links with or support for opposition forces. Starting on November 21st 2009, for example, families in a village in Dweh Loh Township in Karen State were subjected to multiple days of forced labour and harsh restrictions after a Tatmadaw LIB #219 soldier stepped on a landmine planted by KNLA forces between the village and a nearby Tatmadaw camp. For at least three days, adults were forced to perform forced labour while children and infants were made to sit in the sun

in the camp without food, water, or parental care, in conditions amounting to torture. On the afternoon of November 21st soldiers looted food from the villagers homes while families were detained at the Tatmadaw camp, and villagers were forbidden from pounding rice paddy to have rice to cook that that evening. After three or four days of harsh treatment, all 105 residents of the village, including 47 children, fled in the evening to IDP hiding sites in the surrounding village tracts.¹⁸⁶

Summary executions of children perceived to have links to opposition NSAGs have also been documented. CHRO documented the execution of a 17 year-old boy by Tatmadaw troops under Lt. Colonel Ye Myint, Commander of LIB #140 based in Matupi on 15 December 2005. He was accused of aiding rebel soldiers from the Chin National Army.¹⁸⁷

Several organizations, including the Free Burma Rangers, WCRP , KHRG, BPHWT, and various media outlets have documented cases of child landmine victims. For example, on June 15, 2007 a Karenni news agency reported that a 13-year-old girl died after stepping on a mine that was placed underneath an electricity pylon. The incident took place on May 29th, 2007 in Demawso township. On March 15th 2008, KHRG documented an incident in Lu Thaw Township, Karen State, in which a 16-year-old girl lost her left leg to landmine planted in her village following a Tatmadaw attack; the villagers had fled ahead of the attack but the girl returned to collect hidden food supplies for her family.¹⁸⁸

According to the most recent data available, up to 100 persons were killed and 500 injured by land mines during 2010.¹⁸⁹ Documentation by KHRG indicates that landmines are used by all parties to conflict in eastern Myanmar, including Tatmadaw forces.¹⁹⁰ Tatmadaw soldiers use landmines to construct defensive perimeters around camps and bases in shoot-on-sight areas, as well as some mixed-administration areas, though they do not always remove these mines when camps are vacated.¹⁹¹ Tatmadaw soldiers have also used landmines to control movement of the civilian population, particularly between mixed-administration and shoot-on-sight areas.¹⁹² In areas where Tatmadaw forces are attempting to expand control or drive populations into lowland relocation sites, landmines have been placed in abandoned civilian settlements¹⁹³ and agricultural land¹⁹⁴ to prevent access by villagers in hiding or villagers who have been relocated.¹⁹⁵ Landmines are not always clearly marked, nor are communities always warned of new dangerous mined areas.¹⁹⁶ The Tatmadaw also appears to have shared landmines with the Democratic Karen Buddhist Army (DKBA),¹⁹⁷ the majority of which has been incorporated into the Tatmadaw as Border Guard Battalions, which has placed these landmines in civilian areas without providing warnings to local communities.¹⁹⁸ Tatmadaw soldiers have also used children to walk in front of patrols to trigger mines, booby-traps or ambushes¹⁹⁹ and perform forced labour clearing brush and debris from roadsides²⁰⁰ known to be mined by all parties to the conflict. Unexploded remnants of war are also a significant threat to civilian populations,²⁰¹ particularly children.²⁰²

In Mon state, WCRP reported 10 cases between 2007 and 2009 of children killed or maimed in civilian areas. 7 of these cases were caused by undetected landmines. The lack of emergency medical care facilities in conflict areas increases the chances of death or long-term trauma for children injured by landmines or UXO. The use of landmines in civilian areas means that children remain vulnerable even while they are in relative close proximity to their homes. In fact, many children accidentally explode mines while performing routine activities around the community, whether collecting food and firewood in the forests on the outskirts of their villages or while playing games in fields.

There are still no systematic humanitarian mine clearance programs in Burma. According to the International Campaign to Ban Landmines there have been “sporadic military clearance and village demining” but these are not sufficient. Furthermore, Mine Risk Education (MRE) programs are limited by humanitarian access restrictions. Organizations that wish to provide MRE are often unable to reach the populations they wish to educate.²⁰³

Denial of humanitarian access

The State party and its armed forces, rather than taking steps to provide or support humanitarian assistance to children affected by conflict that would strengthen food security and health objectives consistent with its CRC obligations and with explicit recommendations of the CRC Committee (see last paragraph of this section), have actively obstructed families' access to humanitarian services in conflict-affected areas, including services provided by international humanitarian actors; community organisations operating from bases inside the country or in Thailand;²⁰⁴ and humanitarian materials such as medicine or food collected for their own communities.²⁰⁵ Humanitarian actors that are able to access these populations are an exception, and must operate under risk of being killed or arrested. In February 2010, for example, a medic from the Back Pack Health Worker Team (BPHWT), whose mobile health teams provide health support to internally- displaced and vulnerable populations across 43 townships of Myanmar,²⁰⁶ was killed by Tatmadaw forces during an attack on a village in northern Karen State, the tenth BPHWT medic or traditional birth attendant to be killed by Tatmadaw forces since the organisation's inception.²⁰⁷

Such restrictions on humanitarian support organized internally or cross-border are reinforced by movement and trade restrictions enforced by the armed forces of the State party in areas where Tatmadaw or civilian authorities feel vulnerable to attack or unrest, or where civilian support bases may attempt to escape. Movement restrictions are used to deny civilian access to areas that are not under control, for instance by blocking roads linking relocation sites or villages in lowland areas with upland areas where NSAG forces are active.²⁰⁸ These restrictions are devastating for internally displaced civilians in adjacent shoot-on-sight areas, because they prevent civilians from selling or trading agricultural products and acquiring essential supplies such as food and medicine. In October 2010, for example, a community member trained in human rights documentation in the Ma No Roh area of southern Tanintharyi Region reported that movement restrictions enforced on two villages and three relocation sites controlled by the armed forces of the State party was impeding the ability of displaced households in the area to acquire adequate food resources.²⁰⁹

Movement restrictions also obstruct displaced civilians' access to essential medical facilities in services. In September 2009, for example, Pah Na---, a 20-year-old villager in northern Karen state told KHRG that movement restrictions had prevented him from taking his wife to a hospital for the delivery of their second child; his wife died just ten days after giving birth and his newborn son later died as well.²¹⁰ Trade restrictions, meanwhile, particularly target humanitarian materials, even in small quantities for personal use, and civilians have been searched and punished for travelling with medicine,²¹¹ in some cases resulting in the death of family members including children that could not access necessary supplies.²¹²

Attacks and restrictions on humanitarian support to displaced populations by State armed forces contravene the obligations of the State party under CRC Ar.6, 24, 27 and 38 as explained above. These practices are also in tension with the explicit recommendation

made by the CRC Committee that the State party “*Strengthen its efforts to provide adequate assistance to internally displaced children, including their access to food, education, and health.*”²¹³ The requirement of all States parties to the CRC to “*ensure humanitarian assistance and relief and humanitarian access to children in situations of armed conflict,*” consistent with provisions of humanitarian law has also been particularly emphasized by the CRC Committee in its General Comment No.1 regarding children in armed conflicts.²¹⁴

Sexual violence

Accounts gathered by CRFB member organizations indicate that rape and sexual violence have been committed against children by Tatmdaw soldiers. Militarization and the lack, or absence, of accountability for members of armed groups, particularly the Tatmadaw, heighten the vulnerability of children to sexual violence. Sexual violence against children is extremely difficult to document, as survivors, and their families, are often reluctant to speak about their experiences because of shame and fear of stigmatisation by their communities if an incident becomes public knowledge; parents worry about a daughter’s future marriage prospects if she is not yet married. In some cases girls have been ostracised by their communities after incidents of sexual violence. Fear of reprisals by perpetrators also pushes survivors to refrain from reporting incidents of sexual violence.

Despite these inherent challenges, women and human rights organisations continue to document incidents of sexual violence against children. In 2008, the WLB published a survey of reports by five women’s organisations, released between 2002 and 2006, see Table 4 in Appendix. The reports documented 399 incidents of rape and sexual violence against 875 women across Burma’s states and regions between 1988 and 2006, of which 161 were committed against girls. In its analysis of these reports, the WLB asserted that: “*Nearly all military rapists - whatever their rank -go unpunished, fostering the climate of impunity and escalating violence. The reports corroborate that sexual violence is not being committed by rogue elements within the military but is central to the modus operandi of SPDC, and is therefore systematic and structural in nature.*”²¹⁵

In September 2004, two 16-year-old girls from Matupi Township, Chin State were gang raped by seven soldiers from Tatmadaw LIB #274, while returning to their village after school. The girls were severely injured. They were taken to the nearest hospital by farmers who encountered them after the incident; one of the girls did not survive injuries caused by the assault.²¹⁶

On April 9th 2006, fourteen-year-old Ma M--- from Pa’an District, Karen State, was assaulted by a Tatmadaw LIB #547 soldier on her way home from a tutorial session at her teacher’s home with two female friends. A sexual assault was prevented in this case by the arrival of a man from her village. Ma M--- told her aunt about what had happened, who related the incident as follows: “*When the man arrived to help Ma M---, the soldier left. When the soldier was trying to rape Ma M---, he punched her in the face one time and pushed her down and he began to rape her and she struggled, and then he punched her again on her jaw so that Ma M--- fainted.*” Ma M--- subsequently told her family she no longer wished to attend school and wanted to take her own life. Sources providing this information to KHRG indicated that community members had brought the incident to the LIB#547 commander, who discharged the offending soldier.²¹⁷

Villagers in a relocation site in Tenasserim Division reported to the Karen-language *Kwe Ka Lu* news agency that a Tatmadaw soldier had raped a seven-year-old young boy from

their village in November 2006. While two boys were bathing in a river beside the relocation site, soldiers from Tatmadaw battalion #309 based beside the village grabbed one of the boys and tied him up. The other boy ran away. The villagers reporting the incident said, *“that soldier did [raped] the younger boy’s anus.”* The rape was reported to the battalion commander. The villagers said no official action was taken against the perpetrator, but he was punched and beaten by his captain and the family of the boy received between ten and twenty thousand kyat (US \$9 to \$18) in compensation.²¹⁸

Kwe Ka Lu has also reported that on May 1st 2007, Myint Aung, a sergeant in Tatmadaw IB #118 entered a house in Thaton District, Mon State, and attempted to rape a 12-year-old girl while she was sleeping. Myint Aung laid down on her and started to take off the girl’s clothes; the girl woke up and shouted loudly and the rape was averted.²¹⁹

On 2 July 2007, a 9-year-old Akha girl, girl in Nawng Non village Shan state was raped by three soldiers, who also attempted to strangle her. The soldiers were attending a local Tatmadaw training school. She was taken to a hospital by her family where it was confirmed she had been raped. The police were notified and an investigation was instigated. The girl was able to point out the three soldiers. However, the Kengtung Deputy Military Commander gave her family 500,000 kyat (US\$ 500) and reportedly said: *“If anyone spreads news about this event, action will be taken against them.”*²²⁰

According to a report published by KHRG, on February 27th 2009, a 13-year-old girl was raped by Tatmadaw LID #11 soldier in Dweh Loh Township, Karen State, while travelling to collect water from a river near her village. The perpetrator’s commanding officer paid family 40,000 kyat (US \$47), and ordered them not to discuss the case with anyone; the family stated that they were not satisfied with the remedy, but was afraid to refuse the money.²²¹

No credible evidence indicates that members of the Tatmadaw and non-state armed groups who perpetrate acts of sexual violence against children are prosecuted and punished. As illustrated in some of the cases described above, token punishment for perpetrators or compensation for survivors for specific incidents may take place in localized contexts outside of the judicial system, where survivors or their families are brave enough to report incidents to local authorities. Such compensation has in some instances been accompanied by specific instructions not to discuss the incident further, effectively ‘closing’ a case. In other instances, survivors or families have explicitly stated that they feared retribution if they pursued the matter further. The CRC Committee in its 2004 Concluding Observation strongly recommended “all reported cases of abuse, rape and/or violence against children committed by members of the armed forces be rapidly, impartially, thoroughly and systematically investigated. Appropriate judicial sanctions should be applied to perpetrators and wide publicity should be given to such sanctions”.

At the international level, the State party is unwilling to acknowledge that sexual violence against children has been committed. In 2010, for example, the State’s representative to the UN HRC condemned and rejected as “unfounded allegations,”²²² the Special Rapporteur’s findings that “[t]he presence and conduct of the military are central to the plight of these civilians... Cases of rape and sexual violence, many of them against young girls and adolescents, have been reported by human rights organizations over the past years as committed by military personnel. As with all allegations of serious human rights violations, proper investigations must be conducted and justice provided to the victims.”²²³ At the UPR on 27 January 2011 the State representative described

'accusations of rape' as 'baseless' and claimed "the armed forces have a zero tolerance policy towards serious human rights violations, including sexual violence". In failing to acknowledge and investigate allegations of rape and punish perpetrators, the State party has failed to meet its obligations under the CRC to protect children from sexual abuse; ensure respect for the rules of international humanitarian law; and to take all appropriate measures to promote the physical and psychological recovery of child victims of any form of exploitation, abuse, or armed conflict.

The CRFB urges the State party to:

1. Halt military practices that target civilians including children, including: indiscriminate shelling, shooting on sight, forced relocation and the destruction of civilian settlements, agricultural land and food supplies.
2. Halt the arbitrary arrest, detention, torture and summary execution of civilians, including children.
3. Halt the use of curfews and movement restrictions, including restrictions on access to humanitarian materials, such as food and medicine, and humanitarian actors, both local and international.
4. Halt the use of anti-personnel landmines and ratify the Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines and Their Destruction. Permit comprehensive mine mapping, mine clearance and mine risk education in accordance with the International Mine Action Standards to ensure the safety of civilians in mine risk areas, and provide free and sufficient services to all victims of landmines without intimidation.
5. Take all necessary steps to end sexual violence against women and children, including developing effective mechanisms, in consultation with independent groups representing women's interests, specifically tailored to prevent violence against women and girls, to facilitate prosecution of perpetrators and to provide full reparation for victims and survivors of sexual violence, in line with UN Security Council resolutions 1325 and 1820.
6. Issue written orders or enact legislation explicitly directing military and civilian authorities not to engage in practices outlined in Recommendations 1-5. Orders and/or legislation should be publicly available, including in ethnic languages, and distribution or related press coverage should not be restricted.
7. Remove from posts and then prosecute individuals who commit or fail to punish acts prohibited by written orders and/ or legislation described in Recommendation 6. Penalties should involve criminal, in addition to administrative, charges and punishments. Information about prosecution and punishment of violators should be widely publicized, and verification by outside monitors and the media permitted
8. Allow unrestricted monitoring of human rights conditions in all parts of the country by international bodies such as the ILO, ICRC, and CTFMR, as well as local and international non-governmental organizations.

ARTICLE 38 -THE RECRUITMENT AND PARTICIPATION OF CHILDREN IN ARMED CONFLICT

Burma is one of a handful of countries that continue to recruit and use children in their armed forces. The London-based Coalition to Stop the Use of Child Soldiers lists Burma among the "five real offenders."²²⁴ Documentation reveals that during the reporting period children were forcibly recruited into the military and they were routinely subjected to abusive treatment. The minimum age for enlistment in the army is 18 years; however, authorities in Burma routinely falsify the enlistment papers of those under age 18.²²⁵ In a report to the UN Security Council, 2009, the Secretary General described a "lack of

interest” on the part of Burmese authorities to aggressively put an end to the practice of recruiting child soldiers. No precise figures exist as to how many children are currently in the Tatmadaw or armies of non-state armed groups, or how many children have been recruited over the past 10 years of warfare. The use of child soldiers poses a serious threat to the rights of children, including their rights to life, to health, to protection and to education. Many child soldiers have suffered egregious abuses: forced conscription; beatings and other forms of torture; and psychological damage.

Recruitment

The apparent effort by the State Party to maintain an estimated 350,000 to 400,000-strong military has contributed to the recruitment of children into the army. One report estimated that Burma’s Armed Forces currently sustain an average monthly desertion rate of 1,600 troops.²²⁶ As a consequence, recruitment officers and other military personnel (often in collusion with the police) rely on threats and enticements to ensure the regular enlistment of new, and often underage, recruits.

Many children are forcibly recruited into the army after being kidnapped or arbitrarily detained. The ILO believes that one third of child soldiers are abducted, including while out in the streets, at the market or at bus or train stations. Htun Myint²²⁷ was arrested at age 11, for “hiding in the dark” as there were no lights on in the streets. He was taken to the local recruitment unit and was asked to choose between jail and the army. A similar situation happened to Sai Seng²²⁸ who was detained while walking home alone one evening. Human Rights Watch noted that a common recruitment tactic is “to demand to see people’s national registration cards (NRC), knowing that most adolescents do not carry them. If the adolescent presents a student identity card, they may be told it is an unacceptable form of identification. Typically the recruiter then offers a choice of joining the army, or a long prison term for failure to carry a card. Although minors cannot be legally imprisoned for failing to carry an NRC, many adolescents are unaware of this.”²²⁹

Some children voluntarily enlist as soldiers. However, voluntary enlistment must be considered in light of the fact that recruitment officers often offer false jobs to children to attract them. Poverty increases children’s vulnerability to recruitment.²³⁰

In 2010, a 16 year-old child soldier from a village in Kalay township area, Sagaing Division, based in Tiddim Township, Chin State, described to CHRO how he was lured into the army by Sergeant U Kyaw Htun with the promise of financial rewards. He testified that during his training, he met three other child recruits from other Kalay villages who were also enlisted under similar circumstances.²³¹

Since 2006, CHRO has documented the cases of 13 ethnic Chin child soldiers serving in the Tatmadaw.²³² A former child soldier who deserted the Tatmadaw and fled to Mizoram, Northeast India, testified that he and several other children were recruited in early 2007 by Colonel Lwin Oo and Battalion Commander Soe Tin from Light Infantry Battalion (LIB) 349, military head of Shew-Bo recruitment, Sagaing Division.²³³ According to CHRO documentation, Sergeant Maung Thant of LIB 304 operating under Tactical Command II based in Matupi, southern Chin State, has been responsible for recruiting at least six child soldiers.²³⁴

WCRP, which documents human rights abuses in Mon state, recorded 50 cases of recruitment of child soldiers between 2005 and September 2010. Of the 50 cases, 18%

were between the ages of 12 and 15. Recruitment methods ranged from forced recruitment, delegation by village administration, a rotation to the village militia by default list, and selection by village lottery system.

CRFB member organization, Yoma 3 News Services (Burma), reported 46 cases of child soldiers between the 2009 and 2010 from Irrawaddy, Rangoon, Pyathein, Mandalay, Pegu division.

Treatment and living conditions for child soldiers

Beatings, abuse, ill-treatment, inadequate diet and the arbitrary deduction of salaries by officers constitute a daily challenge for child soldiers, and results in many attempting to escape despite the threat of arrest and imprisonment. Child soldiers are required to perform tasks that include combat, portering, scouting, spying, guarding camps and cooking. Thu Zin Oo, recruited in 2009, recalls his experience, *“in that carriage I saw about 100 young guys like me. We were never allowed to use the toilet so the guy next to me urinated on the floor. As punishment he was badly beaten by some sergeants.”*²³⁵

The boys were transported to north to Pegu (Bago) Division. The camp was in the Yaytashay Township of Taungoo District. During his 18 weeks of basic training, Thu Zin Oo was forced to cut and carry sugar cane while bullied by superiors. He recalled one instance of a group of trainees being beaten about the head with wooden poles for singing the national anthem too softly. A former child soldier recruited when he was 12 years old describes his combat experience, *“I saw so many people die right in front of me and I was full of anxiety. I couldn’t stop thinking about when my turn to die would be. When we attacked and we won, I was happy but I felt devastated if our comrades were killed. The conflict images are still a nightmare for me.”*²³⁶

Min Swe Oo, when aged 14, was forcibly recruited at the end of 2009 by an unidentified sergeant in Taungoo, Pegu Division. He received basic military training at Training Battalion No. 4 in Pinlaung, in southern Shan State, and was later sent to Air Defense Workshop No. 7, located in Kyaukse, Mandalay Division. Min Swe Oo said: *“When I was in the army, I received just 2,000 kyat (US \$2.25) per week. I don’t know how much my actual salary was, because my superior officers took it to pay for various ‘fees’. But when I left the army, my commanding officer, Maj Moe Lwin, said that none of my possessions belonged to me anymore.”*²³⁷

In a KHRG interview one former child soldier, Ko L, -- cited the mistreatment and extortion of villagers by Tamadaw personnel as his reasons for deserting but also cited army officers’ regular deductions from the wages of soldiers under their command as an issue of dissatisfaction. According to Human Rights Watch, “government documents reported a loss of 9,497 soldiers during a single four-month period in 2006, many due to desertions”²³⁸.

Child soldiers are forced to commit crimes against civilians accused of supporting rebel groups. HREIB interviewed one former child soldier, in 2008, who confessed to torturing villagers; he said that he would have been severely disciplined if he did not obey his superiors.²³⁹

Punishment for deserting the army

The ongoing imprisonment of child soldiers for deserting the army is at complete odds with the State party's position that it is working to prevent the use of child soldiers and to support their rehabilitation. Many child soldiers, during their orientation to the army are first warned that any attempt to escape would result in a jail sentence. Thu Zin Oo was, upon arrival in the army, immediately warned that "desertion would be punishable with up to 5 years in prison"²⁴⁰. Many of the child soldiers have experienced escaping from the military base or training camp, being caught by soldiers, and then sent to prison. Htet Htet Aung²⁴¹ escaped from his base in Taunggyi, in Shan State, but was caught a few days later, by the Military Police at his home. He was then sentenced on January 25th 2011 to one-year imprisonment. Detained in Loikaw prison, he suffers from cerebral malaria.

Others are sent back to the army where they face severe punishment, as a former child soldier explained in an interview with KHRG in 2009: *"During my time, two of the trainees ran away, but they [army authorities] were able to catch one of them. We had 250 trainees. They [army authorities] asked the trainees to beat [the escapee who was caught] once each. By the time it got to the 250th beating, the guy had died. That guy's name was Aung Ko Lin. He was 15 years old. He was the oldest in our platoon."*²⁴²

Kyaw Ye Aung, 15, was a child soldier in the Tatmadaw from Myin Mu village, Amarapura Township, Mandalay. He ran away from his base but was rearrested as a deserter. He was put in stocks at Palake police station for two days before he was transferred to Htee Taw Moe Recruitment Base No. 2 at Madaya, Mandalay Division. His parents were notified on 27 January 2011 that they could take him home because he was underage. However, they were forced to sign a declaration that they would not report the case or file a complaint with the authorities or any organization. A former child soldier who spoke to KHRG confirmed that many of the new recruits were under the age of 18 and those who attempted to flee were put in stocks and beaten.²⁴³

Deserters face major challenges once they have escaped from the army. They know officers are looking for them, and they can face re-enlistment or jail at any moment. Many flee to Thailand or go underground in order to limit the risks of being found and arrested. DDR programs in Burma remain weak and limited. Children are not offered any possibility to start a new life after release or desertion from state or non-state armed forces, increasing their chances of voluntarily or involuntarily re-entry to armed services.

Obstacles to the implementation of Article 38 (2 and 3) of CRC

The ILO faces significant constraints in investigating complaints of child soldiers. ILO has limited staff and capacity, as well as restricted access to the country. ILO is based exclusively in Rangoon, which means that those living in remote areas have difficulty lodging complaints due to travel restrictions, or simply because they can not afford to do so. Although the ILO liaison officer is able to travel throughout the country, he must first receive clearance from the authorities. Lack of awareness about ILO activities in Burma and the existence of a forced labour complaint mechanism, as well as fear of legal or other reprisals against individuals who file complaints with or provide other information to the ILO also comprise significant barriers to individuals who might otherwise lodge complaints. There is also a disparity between penalties for failing to meet recruitment targets and the crime of underage recruitment. The UN reported in 2008 that punishments for recruiting a child included official reprimands and monetary fines, whereas battalion commanders

faced loss of rank if they failed to meet recruitment quotas.

The arrest and intimidation of complainants has been an impediment to curtailing the recruitment or use of child soldiers. For example, Thet Wei, Chairman of the Sanchaung Township National League for Democracy (NLD), was sentenced to two years in prison in 2008 for communicating with the ILO on the use of child soldiers; he was convicted by the Rangoon, Pabedan Township court of 'obstructing discharge of duty by public servant'.²⁴⁴

While the ILO reports an increase in the number of child soldier complaints, another disincentive for parents to contact ILO regarding cases of their children being forcibly enrolled in the state army or non-state armed groups are the inappropriate or non-existent judicial sanctions for recruiters. People know that high-ranked officials and recruiters will not be seriously punished for their responsibility in the recruitment of child soldiers. The US Department of State reported that in 2010 there were no reports of prosecutions against identified civilian brokers and that military perpetrators, if punished at all, received one to three months in a military prison with hard labor, loss of 12 months' seniority for pension and promotion rights, salary deductions, and a reprimand.²⁴⁵

The CRFB urges the State party to:

1. Immediately end all recruitment of children under the age of 18, and demobilize children under the age of 18 from the armed forces, and implement the Concluding Observations of the CRC 2004.
2. Ensure that all armed groups integrated into the armed forces of the State party adhere to the minimum age of recruitment of 18 years.
3. Impose effective and appropriate sanctions against individuals, including military recruiters, law enforcement officials and civilians, who recruit children into the armed forces, including potential conviction and imprisonment.
4. Eliminate all incentives, including monetary compensation and promotions for members of the armed forces who meet recruitment quotas by recruiting children and punish perpetrators who recruit children.
5. Sign and ratify the Optional Protocol No. 2 to the Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflicts, and consistent with existing national law, deposit a binding declaration establishing a minimum age of voluntary recruitment of at least 18.
6. Refrain from punishing and/ or imprisoning child soldiers who desert the army, and immediately release all child soldiers imprisoned for desertion from the army, including those recruited as children but who are now adults.
7. Order that military personnel of all ranks halt the physical and psychological abuse of child soldiers and investigate and punish those that commit or fail to punish abusive acts.
8. Develop effective mechanisms to identify, release and ensure disarmament, demobilization, and reintegration of all combatants under 18, to prevent further recruitment and to address all other grave violations against children in line with UN Security Council resolutions 1612 and 1882.
9. Allow effective monitoring and reporting of grave violations of children's rights in accordance with UNSC 1612.
10. Allow the ILO to operate without restrictions to ensure child soldiers are returned and reunited with their families without delay.

Civil and political Freedoms

The ongoing and systematic imprisonment of political activists and ordinary citizens for their perceived political opposition is well documented. Less well known, however, is the impact of the repression and imprisonment on children growing up in Burma. Some children have been arrested for their involvement in peaceful political activities. Others are effectively orphaned after both parents were imprisoned at the same time. Other children have suffered the pain of losing a parent from political violence. Historically, students have played a key role in the struggle for democracy and human rights in Burma, including high school students²⁴⁶ Since 1988, children in Burma, some as young as 12, have been unlawfully arrested, tortured and imprisoned, solely for their political beliefs, in direct contravention of Articles 13- 15, 37 and 40 of the CRC. Many more have been discriminated against for the political activities and views of their parents, in violation of the fundamental principle of non-discrimination (Art.2).

Article 13²⁴⁷ - Freedom of expression and Article 15²⁴⁸ - Freedom of association and assembly

The State party maintains that children have freedom of expression. In their CRC report they state: "Article 15(a) of the Child Law stipulates that every child has the right to freedom of speech and expression in accordance with the law." While the Child Law recognizes the right to freedom of expression it is secondary to other laws. In Burma there are a number of draconian laws²⁴⁹ commonly used to criminalize the rights to freedom of expression, assembly and association, resulting in the mass imprisonment of political activists and ordinary citizens. The widespread and unlawful detention of political activists has a significant impact on the lives of Burma's children and young people.

The State Party report also claims that "every child has the right to participate in organizations relating to children, social organizations or religious organizations permitted under the Law" and that "*Children take part freely in social organizations or religious organizations permitted under the law, such as art associations, swimming clubs, Myanmar traditional dance clubs, Mingalar Byu Har Association (religious association), Sunday Alms Donation Teams, the Union Solidarity and Development Association(USDA), Myanmar Womens Affairs Federation, Myanmar Maternal and Child Welfare Association, the Auxiliary Fire Services and the Myanmar Red Cross Society to promote the interests of the people, the community and the State*". These are all State organisations and membership in these organisations is often forced.²⁵⁰ 423 political prisoners are currently imprisoned under the Unlawful Associations Act for being members of, or having contact, with 'unlawful' organizations, including student unions.²⁵¹

The State party, in its CRC report, claims, "*Nowadays, Myanmar children use Information Technology (IT) widely and they communicate freely through the Internet with children all over the world*". However, only 0.2% of the population in Burma have access to the internet and those who do face heavy censorship.¹ The State party has one of the most draconian approaches to the Internet in the world. Much information is censored and many international or exiled news agencies are officially banned in Burma. People face long prison terms if caught sharing information or photos that the military authorities deem sensitive or subversive under Section 33(a) of the Electronics Act. This restrictive and punitive

¹ The Irrawaddy, Wai Moe, 19 November, 2010, Suu Kyi Plays IT Catch up with the Junta. Reported, 0.2% as of June 2010.

environment prevents young people from freely accessing information and communicating with others both within and outside the country. Reporters Sans Frontiers, a media-watchdog organization ranked Burma 171 out of 175 countries in its 2010 World Press Freedom Index.

On 19 July 2010, police arrested a 14-year-old boy in Rangoon after he was caught in possession of books written by Burmese pro-democracy leader Aung San Suu Kyi and her colleague, Win Tin, a National League for Democracy executive member. A Rangoon resident who requested anonymity said the boy was caught in a bus station in South Okkalapa township in Rangoon with 11 of the books.²⁵²

Article 37²⁵³ - Unlawful arrest, detention and torture

In Burma, victims of torture include children as well as adults. The CRC protects children from torture and provides that children deprived of their liberty shall be treated with respect for the inherent dignity of the person and stipulates that detention “shall be used only as a measure of last resort”. As well as being prohibited under CRC, the prohibition of torture is a peremptory norm of customary international law binding on all states.

The State report fails to respond to concerns raised by the Committee in their 2004 Concluding Observations regarding: “the lack of information regarding ill-conduct by law enforcement officials and army personnel, especially in the light of numerous reports received of torture, serious ill-treatment and sexual abuse, including rape of children by law enforcement officials and army personnel”. The CRC Committee recommended that the State party: “Duly investigate cases of violence through a child-sensitive judicial procedure, notably by giving appropriate weight to children’s views in legal proceedings, and sanction perpetrators, giving due regard to guaranteeing the right to privacy of the child and ensuring that the child is not re-victimized during the legal proceedings,” despite this, children in Burma are equally subject to torture, ill-treatment and the prisons’ grossly inadequate conditions.

In preparation for this report to the Committee, AAPP conducted interviews with former political prisoners who were under the age of 18 when arrested. It is evident from the interviews conducted by AAPP that children have been subjected to the same forms of torture as adult detainees. Including beatings to the head and body with batons, fists, guns, and kicked with military boots, burning of the body, stress positions, such as the motor-cycle, and psychological torture, such as long periods of hooding, sleep and food deprivation and verbal abuse.

Former political prisoners arrested when children report being detained in cells with adult prisoners. CRC explicitly states that children should be kept separate from adult prisoners, a right also recognized under section 37 of the prison regulations on the detention of juveniles issued by the State party in 1993, “a minor should not be handcuffed or tied up, or held together with adult criminals”.

Ye Myat Hein, was arrested in 2007, aged 17 years, for his involvement in the peaceful monk led ‘Saffron Revolution’. He was sentenced to 10 years’ in prison and is currently held in Kale Prison. Shortly after his arrest, his father, Khin Maung Cho, said “*my son is being held in a cell together with 20 adult criminals in order to intimidate him*”.²⁵⁴ Zin Min Tun, was also 17 years old when arrested on 5 September 2007 for his involvement in peaceful student activities. He was sentenced to 5 years and 3 months imprisonment and is currently in Myitkyina prison.

In all of the cases documented by AAPP, child political prisoners were arbitrarily deprived of their liberty in direct contravention of article 37(b). State authorities failed to ensure that imprisonment was only used as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time. All detainees interviewed were held incommunicado, without access to legal representation or family. Four interviewees were held incommunicado for more than one month. It is evident from the interviews that all were denied the right to a fair trial.

Kyaw Hsan, was 15 years old when he was arrested in Rangoon in 1999 for participating in a small- scale peaceful protest. He was held incommunicado for one month at a Military Intelligence (MI) centre where he was repeatedly tortured. Sentenced to 17 years for unlawful association and for having 'illegal' books, he describes his trial: *"I never had access to a lawyer. At the court, I had a hood on the whole time. I never even saw the judge. I didn't have any opportunity to speak at the trial, just to answer yes or no to the questions. I sat for 10 minutes on the chair at the Court. It was a closed court, inside the prison so no family attended"*.²⁵⁵

Former child political prisoners report being tortured until they confessed, *"I was beaten at every question, I got kicked and punched especially when they thought I was lying. I had to cooperate in the end. I couldn't resist anymore,"* Kyaw Hsan recalls.²⁵⁶

The physical assaults inflicted on young people during torture have long term consequences on their health, as the following cases confirm. Detained and interrogated at age 14 for his membership in a high school union, Ko Min Lwin describes his experience: *"As I entered the prison gate they told me to sit down. I sat down on the steps. This angered the guard and he kicked me in the back. He used such force that I flew off the steps and through the air. To this day, I still have back pain. I never saw a doctor and afterwards had to sleep on the concrete floor with no mattress. My back didn't recover properly."*²⁵⁷

Former political prisoner, Ko Soe Lwin, was arrested and interrogated twice when he was a child. The first time he was arrested he was 12 years of age and was held incommunicado for over 2 months. Both his mother and father were former political prisoners, and it appears he was targeted because of his parent's political activities. When he was arrested the second time, he was 13 years of age. The MI arrested him along with fourteen other young people, aged 13 – 14 years, all students of his mother, who was a private tutor.

During the interrogation he was subjected to severe physical assaults: *"I was boxed repeatedly in the ears, until blood was flowing from my nose. I am now deaf in one ear, at the time I was only 13 years of age. My friend was subjected to the same treatment; he lost his hearing in both ears."* He continues: *"After about 10 days, they beat me so hard two of my ribs were broken and I was unconscious. Because of the broken ribs I could not stand up anymore, when I told them this they said I lying. I was carried back to the interrogation room and tortured more. Sometimes they burnt plastic and dropped the hot liquid on my calf and legs. The plastic would stick to my skin and peeled off my flesh. They stuck needles under my finger nails and my toe nails. This was the worst torture I suffered."*²⁵⁸

One of the other boys arrested with him was tortured to death. *'One of my friends died in the interrogation centre. He was just 13 years. Min Zaw Oo was his name. Originally he was from a village and he came to the town to go to school.'*²⁵⁹

In April 1994, at age 13, Ko Soe Lwin and 6 of his friends were sentenced, without any legal representation, to 24 years and three months in prison for illegally printing and distributing material contrary to Burma's press law. Released on 18 September 2009, he spent more than half his life in prison.²⁶⁰

Young people are also arbitrarily arrested for their perceived association with rebel groups in ethnic areas. In 2006 for example, two high school students from Auk Pin Ti Village of Paletwa Township, southern Chin State were arrested by LIB #140, stationed at Lailente village of Matupi Township. They were held in army custody on suspicion of being sympathetic to Chin rebels from the Chin National Army.²⁶¹ In 2006, Captain Aung Kyaw and troops from LIB #304, based in Matupi Town of southern Chin State, attempted to arrest five village chairmen from the Matupi and Paletwa region on suspicion of having connections with a foreign-based Chin pro-democracy organization. One village chairman, Lung Thui, heard that soldiers were coming to arrest him and went into hiding. While in hiding, he learned that LIB #304 had arrested his wife and two month old baby, in an apparent attempt to force Lung Thui to give himself up to authorities.²⁶²

Separation of children from their parents

The impact of Burma's repressive policies on children spreads far wider than those who are imprisoned for their own beliefs or political activities to the children of Burma's political prisoners. CRC reiterates the centrality of the family in the upbringing of the child and prioritizes regular family contact in cases where children are separated from their families (article 9). Burmese law states that prisoners have the right to receive visits once every two weeks. In reality, this is not the case. In Burma, prison authorities arbitrarily suspend family visits for political prisoners, as well as intercepting and censoring their personal letters.

Article 9 (4) stipulates that where separation of the child from his or her parent/s results from any action initiated by a State Party, such as the detention, imprisonment, or death (including death arising from any cause while the person is in the custody of the State), the State party must provide the family with the essential information regarding the whereabouts of the absent member. Political prisoners are often held incommunicado and during this time, their families are not informed of their whereabouts. Democracy leader and Nobel Laureate, Daw Aung San Suu Kyi describes the impact of this: *"A number of political prisoners who were placed in jail for their part in the democracy movement were kept without trial for more than two years. For more than two years, they did not see their families at all. Two years is a long time in the life of a child. It is long enough to forget a parent who has vanished from sight. It is long enough for boys and girls to grow up into young adolescents. It is long enough to turn a carefree youngster into a troubled human being."*²⁶³

The authorities routinely transfer political prisoners to remote prisons far away from their families. This is part of a deliberate strategy employed by the State to breakdown the resolve of political prisoners by removing the support provided to them by their families, while at the same time punishing the family. In October 2008, reports emerged from Burma that the State had ordered its courts to expedite the trials of political activists. Shortly after sentencing, authorities systematically transferred political prisoners to prisons all around Burma, far from their families. Between November 2008 and May 2009, 228 were transferred. In 2010, at least 52 political prisoners were transferred and 71 transferred in 2009.²⁶⁴ The arbitrary use of prison transfers and the banning of family visits impacts on the children of political prisoners. The authorities often fail to notify family members when visits are cancelled or prisoners transferred. Because the journey to prisons is often long and

costly, this practice places an unnecessary burden on family members.

Political prisoners, husband and wife, Nilar Thein and Ko Jimmy, both leaders of the 88 Generation Student Movement are serving 65 year prison sentences for their involvement in the peaceful demonstrations in August 2007. Their daughter, Nay Kyi Min Yu, was six months old when her parents were arrested. In December 2010, Nilar Thein went on hunger strike. During this period, her sister-in-law, Thandar Yu, traveled to Thayet prison with Nilar Thein's 3-year-old daughter. However, authorities would not permit the family to see her because she was on hunger strike even though they had traveled 340 miles to the prison.

The Special Rapporteur, in his March 2011 report to the Human Rights Council expressed particular concern about the condition of women in prison. He raised the United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures for Women Offenders (the Bangkok Rules), adopted in October 2010. It asserts women prisoners should be "allocated, to the extent possible, to prisons close to their homes", (rule 4) and their "contact with their families, including their children, their children's guardians and legal representatives shall be encouraged and facilitated by all reasonable means" (rule 26). Rule 23 explicitly states, "Disciplinary sanctions for women prisoners shall not include a prohibition of family contact, especially with children."

The husband of political prisoner, Thin Thin Aye aka Mie Mie, currently serving 65 years in Katha prison, located 800 miles from her family, said: *"Our lives are not perfect. I have to take care for them not only as a father but also as a mother," he said. "It would be good for them to live with their mother. Now they don't have a complete family...When their mother was in Tharrawaddy Prison, my daughter was 5 years old and my son was just over 2 years old. Since that time, they have become familiar with political prisoners. "*

Also serving 65 years in prison is Thet Thet Aung, her husband Chit Ko Lin is serving a 11 year prison sentence. They have three sons: Aung Ko Ko is currently 11 years old; Wai Yan Ko Ko is 9 years old and Htoo Aung Linn is 4 years. Chit Ko Lin was arrested on 8 October 2007 but on that occasion Thet Thet Aung managed to escape. The security forces then took both of their mothers into custody for two days were held hostage in an effort to force Thet Thet Aung out of hiding. Her home and those of other family members were also searched and their children left without adult care. In an interview, on 17 October 2007, two days before her arrest, Thet Thet Aung told RFA: *"The youngest child is only about one year and two months old. Also, the child is not a healthy one. The child had a blood transfusion at birth. He needs a lot of care... I'm really concerned for their health and education".*²⁶⁵

AAPP receives numerous reports of the families of political prisoners struggling to survive. Before being arrested political prisoners are often the breadwinners of their family. The family members of imprisoned father and son, NLD members U Tin Yu and Than Zaw Myint are reportedly struggling to survive. When the two men were arrested the responsibility of financially supporting the family fell on Tin Yu's daughter, Thin Thin Yu. She is now working as a fish vendor to cover expenses for six family members including school fees for two children and visits to their detained relatives.²⁶⁶

In Burma, children have lost parents from political violence, including torture and severe ill-treatment. In May 2010 political prisoner, Ko Kyaw Soe, died in prison from the denial of healthcare, torture and maltreatment, he left behind a wife, and 7 year old daughter. In

2005, NLD member, Aung Hlaing Win, 30 years, was tortured to death. His daughter was only four years old at the time and struggles to understand the enormity of what happened to her father. The wife of Aung Hlaing Win explains: *“She (my daughter) often asks for her father because she did not see what happened. At that time, I do not know how to reply. If he had died in my lap I could have told her what happened. I did not see what happened, what he faced...So, I am never content. She thinks her father went to fetch eels to sell. She thinks that is where he went but never returned”.*²⁶⁷

The CRFB urges the State party to:

1. Immediately and unconditionally release the 2,073 people imprisoned for exercising their basic civil and political rights, such as the rights to association, assembly, and expression.
2. Amend domestic law, including the 1962 Printers and Publishers Registration Act, Electronic Transactions Law, Section 505(B) of the Penal Code, the Unlawful Associations Act, and the 1950 Emergency Provisions Act, so that it is in line with international human rights standards and the law cannot be used to criminalize peaceful political dissent, and freedom of expression, association and assembly.
3. Cease the persecution, harassment, arbitrary arrest and wrongful imprisonment of young people for their involvement in the peaceful political activities, student groups, and human rights promotion.
4. Investigate all allegations of torture and mistreatment of children in detention, make the results public and hold accountable those found responsible for these crimes.
5. Allow the ICRC full and unrestricted access to places of detention and allow individual monitoring of detainees and prisoners by the ICRC in accordance with its standard procedures, to prevent torture and mistreatment and to safeguard the physical and psychological health of juvenile prisoners.
6. Immediately abolish the use of incommunicado detention and ensure children arrested and deprived of their liberty are brought before an independent authority to examine the legality of their deprivation of liberty within 24 hours; ensure that they have immediate access to legal representation; and the child's family is informed of their whereabouts without delay.
7. Ensure that prisoners and pre-trial detainees under the age of 18 are kept in separate facilities from adults.
8. End the practice of transferring political prisoners to remote areas away from their families; and ensure prisoners are able to receive visits from their family, every two weeks, throughout their detention

End Notes

¹ Quintana, T. UN Special Rapporteur for the human rights situation in Myanmar, 15 September 2010, Report to the United Nations General Assembly, pg. 16-17.

² Article 24: State Parties recognize the right of the child to the enjoyment of the highest attainable standard of health and to facilities for the treatment of illness and rehabilitation of health. States Parties shall strive to ensure that no child is deprived of his or her right of access to such health care services 2. States Parties shall pursue full implementation of this right and, in particular, shall take appropriate measures:(a) To diminish infant and child mortality; (b) To ensure the provision of necessary medical assistance and health care to all children with emphasis on the development of primary health care; (c) To combat disease and malnutrition, including within the framework of primary health care, through, inter alia, the application of readily available technology and through the provision of adequate nutritious foods and clean drinking-water, taking into consideration the dangers and risks of environmental pollution; (d) To ensure appropriate pre-natal and post-natal health care for mothers; (e) To ensure

that all segments of society, in particular parents and children, are informed, have access to education and are supported in the use of basic knowledge of child health and nutrition, the advantages of breastfeeding, hygiene and environmental sanitation and the prevention of accidents; (f) To develop preventive health care, guidance for parents and family planning education and services.

³ Article 27: Children have the right to a standard of living that is good enough to meet their physical and mental needs. Governments should help families and guardians who cannot afford to provide this, particularly with regard to food, clothing and housing

⁴ Human Rights Centre, University of California, The Gathering Storm: Infectious Diseases and Human Rights in Burma. Berkeley and Centre for Public Health and Human Rights, Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health, July 2007. p.1

⁵ Burma's Economy 2010: A Fresh Look at Some Elemental Issues September 2010 Sean Turnell. Burma Economic Watch. UNDP Human Development Report 2009. http://hdrstats.undp.org/en/countries/data_sheets/cty_ds_MMR.html. (accessed Sept 10, 2010).

⁶ "Burma/Myanmar: A silent crisis," ECHO, November 22nd 2005. http://ec.europa.eu/echo/field/myanmar/index_en.htm_on_March_1st_2007.

⁷ World Health organization (WHO), National Health Accounts, Thailand. Available at: <http://www.who.int/nha/country/tha/en/> (accessed April 12, 2011)

⁸ World Health Organization (WHO) Vaccine Preventable Diseases Monitoring System, Immunization Profile: Myanmar. Available at: http://apps.who.int/immunization_monitoring/en/globalsummary/countryprofileselect.cf

⁹ Allchin, J. Military Prioritised as Burma Expands Airforce. March 2, 2011. <http://www.dvb.no/news/military-prioritised-as-burma-expands-airforce/14546>

¹⁰ Economic Intelligence Unit, Country Report: Myanmar (Burma), April 2011.

¹¹ UNICEF, Info by Country: Myanmar, Republic of the Union of http://www.unicef.org/infobycountry/myanmar_statistics.html

¹² WHO, national health accounts, <http://www.who.int/nha/country/lao/en/>

¹³ UNICEF, Info by Country, ibid.

¹⁴ World Health Organization (WHO), National Health Accounts, Myanmar. <http://www.who.int/nha/country/mmr/en/> (accessed April 11, 2011)

¹⁵ Ministry of National Planning and Economic Development, 2007, Poverty Profile : Integrated Households Living Conditions Survey in Myanmar, Yangon, p.7

¹⁶ Hsat Linn, In Burma's Public Hospitals, You Get What You Pay For. The Irrawaddy, Sept 30, 2010 and Myo Thein & Hein Min, Corruption in Burma: Part II, Hospitals and 'Tea Money.' Mizzima, April 5, 2011.

¹⁷ Kayah Htet, Karenni Rural Children Suffer Lack of Health Services. Kantarawaddy Times, March 2, 2011. <http://www.bnionline.net/news/kantarawaddy/10180-karenni-rural-children-suffer-lack-of-health-services.html>,

KHRG, Abuse, Poverty and Migration: Investigating Migrants' Motivations to Leave Home in Burma. June 2009 and KHRG, Tatmadaw Attacks Destroy Civilian Property and Displace villages in Northern Papun District. News Bulletin, April 8, 2011.

¹⁸ KHRG, Growing Up Under Militarisation: Abuse and Agency of Children in Karen State, April 2008, p. 87

¹⁹ KHRG, Growing Up Under Militarisation: Abuse and Agency of Children in Karen State, April 2008 – p. 96

²⁰ Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>

²¹ Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>

²² , Partners Relief and Development , Displaced Childhoods April 2010, Human Rights and International Crimes Against Burma's Internally Displaced Children.

²³ , Partners Relief and Development, Displaced Childhoods April 2010, Human Rights and International Crimes Against Burma's Internally Displaced Children

²⁴Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>

²⁵ Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg.24

²⁶ Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 26

²⁷ Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 30

²⁸ Diagnosis Critical http://ec.europa.eu/echo/files/media/publications/burma_en.pdf, pg 2

²⁹ Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 30

³⁰ Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf> pg. 30

- 31 TBBC, Chronic Poverty 2010 IDP report/ pages 44-45
- 32 United Nations Children's Fund. Tracking Progress on Child and Maternal Nutrition. November 2009.
- 33 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 30
- 34 United Nations Children's Fund. At a glance: Myanmar. Accessed August 4, 2010.
- 35 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>, pg. 30
- 36 Critical Point: Food Scarcity and Hunger in Burma's Chin State, July 2008, CHRO and On the Edge of Survival: the Continuing Rat Infestation and Food Crisis in Chin State, Burma, September 2009, CHRO.
- 37 Ibid.
- 38 Ongoing Food Crisis Puts Southern Chin State on Brink of Starvation, 1 December 2010, Chinland Guardian.
- 39 Physicians for Human Rights, Life Under the Junta: Evidence of Crimes Against Humanity in Burma's Chin State, 2011.
- 40 Ibid.
- 41 Ibid.
- 42 CHRO, On the Edge of Survival; Rhododendron News News Jul-Aug 2009.
- 43 Life, Liberty and the Pursuit of Health, 2010, A decade of providing primary health care in Burma's displaced and vulnerable populations, The Back Pack Health Workers Team, Page 34
- 44 (Impact of Community-Based Maternal Health Workers on Coverage of Essential Maternal Health Interventions among Internally Displaced Communities in Eastern Burma: The MOM Project Luke C. Mullany^{1,3*}, Thomas J. Lee^{2,3}, Lin Yone⁴, Catherine I. Lee^{1,3}, Katherine C. Teela¹, Palae Paw⁴, Eh Kalu Shwe Oo⁵, Cynthia Maung⁶, Heather Kuiper³, Nicole F. Masenior¹, Chris Beyrer¹)
- 45 Impact of Community-Based Maternal Health Workers on Coverage of Essential Maternal Health Interventions among Internally Displaced Communities in Eastern Burma: The MOM Project Luke C. Mullany^{1,3*}, Thomas J. Lee^{2,3}, Lin Yone⁴, Catherine I. Lee^{1,3}, Katherine C. Teela¹, Palae Paw⁴, Eh Kalu Shwe Oo⁵, Cynthia Maung⁶, Heather Kuiper³, Nicole F. Masenior¹, Chris Beyrer¹)
- 46 KHRG, Self-Protection under Strain, KHRG, August 2010, p.68.
- 47 Impact of Community-Based Maternal Health Workers on Coverage of Essential Maternal Health Interventions among Internally Displaced Communities in Eastern Burma: The MOM Project Luke C. et al.
- 48 UNICEF, http://www.unicef.org/infobycountry/media_53805.html
- 49 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wpcontent/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf> , pg 35
- 50 Diagnosis Critical <http://www.backpackteam.org/wp-content/uploads/reports/Diagnosis%20critical%20-%20Eng%20website%20version.pdf>
- 51 Mullany et al., PLoS Med 2010, <http://www.plosmedicine.org/article/info%3Adoi%2F10.1371%2Fjournal.pmed.1000317>
- 52 **THE IRRAWADDY, LOCAL MEDICS RESPOND TO FLU OUTBREAK IN KAREN STATE**
http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=17796&page=1
- 53 Union of Myanmar, Third and fourth national report on the implementation of the Convention on the Rights of the Child
- 54 TBBC, Chronic Poverty 2010 IDP report/ pages 32
- 55 AAPP, Women Political Prisoners in Burma, 2004.
- 56 Ibid
- 57 AAPP, interview, transcript on file at AAPP.
- 58 Tuberculosis, malaria and HIV are a serious threat in Burma's prisons, due to overcrowding, lack of hygiene, lack of medical care and exposure to extreme climates. Insein Prison, houses about 9,000 to 10,000 inmates but its capacity is about 6,000.
- 59 AAPP, Women Political Prisoners in Burma, 2004
- 60 AAPP, interview conducted with former political prisoner Cho Mar Htwe, 2011 March, transcript on file with AAPP
- 61 AAPP, Women Political Prisoners in Burma, 2004
- 62 **States Parties recognize the right of the child to education, and with a view to achieving this right progressively and on the basis of equal opportunity, they shall, in particular: (a) Make primary education compulsory and available free to all; (b) Encourage the development of different forms of secondary education, including general and vocational education, make them available and accessible to every child, and take appropriate measures such as the introduction of free education and offering financial assistance in case of need; (c) Make higher education accessible to all on the basis of capacity by every appropriate means; (d) Make educational and vocational information and guidance available and accessible to all children; (e) Take measures to encourage regular attendance at schools and the reduction of drop-out rates”.**
- 63 The Education Law of 2000 provides for compulsory education.

- 64 Article 28 of the Myanmar 2008 Constitution
- 65 Quintana, T, UN Special Rapporteur on the human rights situation in Myanmar, 2011, A/HRC/16/59
- 66 Save the Children, What We Do in Myanmar (Burma), 2009/10, http://www.savethechildren.org.uk/en/docs/Myanmar_CB_2009.pdf
- 67 Quintana, T, UN Special Rapporteur on the human rights situation in Myanmar, 2011, A/HRC/16/59
- 68 Ibid.
- 69 Union of Myanmar, Third and fourth national report on the implementation of the Convention on the Rights of the Child
- 70 KHRG, Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State, August 2008
- 71 KHRG, Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State, August 2008, p.20
- 72 CHRO, Overview of the Right to Education for the Chins in Burma, December 2010, available at: <http://www.chro.ca/action-alerts/advocacy-a-campaign.html>
- 73 Ibid.
- 74 Ibid.
- 75 WLB, In the Shadow of the Junta, 2008.
- 76 Overview of the Right to Education for the Chins in Burma, CHRO, December 2010, available at: <http://www.chro.ca/action-alerts/advocacy-a-campaign.html>
- 77 National Report of Myanmar for the Universal Periodic Review, para. 96
- 78 KHRG, Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State, August 2008, p.42
- 79 Self-protection under strain: Targeting of civilians and local responses in northern Karen State, KHRG, August 2010. Lu Thaw Township is located in Papun District of northern Karen (Karen) State
- 80 Rome Statute (art. 8, para. 2 (b)(ii)).
- 81 Thee Pot Thar pre-primary school, Po Phoe Dal pre-primary school, Thal Ngal Dal primary school, Ta Kawl Dal primary school, Thwee Thee U Khee primary school, Var Kay Dal primary school, Thee Nyar Le Day primary school, Do Daw Khee primary school, Tu Gaw Kyo primary school, Du Baw Lu primary school, Thee Pawt Thar middle school, Khal Dal middle school Mu Khee middle school.
- 82 This information was taken from the “Education” section of: “Human rights abuses and obstacles to protection: Conditions for civilians amidst ongoing conflict in Doooplaya and Pa’an Districts,” KHRG, January 21st 2011
- 83 KHRG Displacement Monitoring Update No.27: “Providing education amidst conflict and displacement in Thay Baw Boh,” KHRG, December 2010
- 84 KHRG, KHRG Displacement Monitoring Update No.44: “Palu villagers hiding in Thailand respond to interruptions in schooling,” January 2011
- 85 WLB, In the Shadow of the Junta, CEDAW Shadow Report, 2008
- 86 KHRG, Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State, KHRG, August 2008, p.28
- 87 Article 30 stipulates: in those States in which ethnic, religious or linguistic minorities or persons of indigenous origin exist, a child belonging to such a minority or who is indigenous shall not be denied the right, in community with other members of his or her group, to enjoy his or her own culture, to profess and practice his or her own religion, or to use his or her own language”
- 88 General Comment No.1: Article 29 (1): The aims of education, CRC Committee, 2002, para.6
- 89 Quintana, T, UN Special Rapporteur on the human rights situation in Myanmar, 2011, A/HRC/16/59
- 90 Overview of the Right to Education for the Chins in Burma, CHRO, December 2010, available at: <http://www.chro.ca/action-alerts/advocacy-a-campaign.html>
- 91 Ibid.
- 92 Lwin, vol. 10, p. 91.
- 93 HREIB, Human Rights Education in Burma: A Confluence of Challenges, Conference Paper, 2010, University of Sydney.
- 94 AAPP, Political Prisoner Database, accessed on 1 April 2011
- 95 HREIB, Human Rights Education in Burma: A Confluence of Challenges, Conference Paper, 2010, University of Sydney.
- 96 Ibid
- 97 HREIB, Human Rights Education in Burma: A Confluence of Challenges, Conference Paper, 2010, University of Sydney.
- 98 Ibid.
- 99 UNDOC, E.G., surveys in Wa Special Region 2 indicate a 96% illiteracy rate, in 2004.
- 100 1. States Parties recognize the right of the child to be protected from economic exploitation and from performing any work that is likely to be hazardous or to interfere with the child’s education, or to be harmful to the child’s health or physical, mental, spiritual, moral or social development. 2. States Parties shall take legislative, administrative, social and educational measures to ensure the implementation of the present article. To this end,

and having regard to the relevant provisions of other international instruments, States Parties shall in particular: (a) Provide for a minimum age or minimum ages for admission to employment;(b) Provide for appropriate regulation of the hours and conditions of employment;(c) Provide for appropriate penalties or other sanctions to ensure the effective enforcement of the present article.

101 Yoma³, Burmese News Service, unpublished documentation

102 Child Labor on the Rise in Chin State, 25 May 2009, Rhododendron News May-Jun 2009, CHRO.

103 WCRP, Can I Eat Today?, 20 January, 2010, <http://rehmonnya.org/archives/1287>.

104 Ibid.

105 For more information, see CHRO Individual Submission to the UN Universal Periodic Review, July 2010 at <http://www.chro.ca/action-alerts/advocacy-a-campaign.html>

106 Physicians for Human Rights, Life Under the Junta: Evidence of Crimes Against Humanity in Burma's Chin State, 2011.

107 ILO, 1998 ILO Commission Of Inquiry Into Forced Labour In Myanmar (Burma): para.538. A State which supports, instigates, accepts or tolerates forced labour on its territory commits a wrongful act and engages its responsibility for the violation of a peremptory norm in international law. Whatever may be the position in national law with regard to the exaction of forced or compulsory labour and the punishment of those responsible for it, any person who violates the prohibition of recourse to forced labour under the Convention is guilty of an international crime that is also, **if committed in a widespread or systematic manner**, a crime against humanity.

108 CHRO, SPDC Used Child Labor in Road Construction, 29 January 2007, Rhododendron News Jan-Feb 2007.

109 CHRO, Child Students Made to Work for Teachers' Profit, 22 July 2009, Rhododendron News Jul-Aug 2009.

110 CHRO, Teachers are grossly inadequately paid in Burma, and are forced to find other alternative means to supplement their income. For more information, see Overview of the Right to Education for the Chins in Burma, December 2010.

111 WCRP, The Plight, Issue No. 3, September 2010

112 WCRP, The Plight, Issue No. 3 September 2010

113 Ibid., pg 4

114 Ibid, pg. 1

115 Ibid., pg 5

116 Ibid.

117 Radio Free Asia, Burma: Conflict children in forced labor, September 2009, <http://www.unhcr.org/refworld/country,,RFA,,MMR,,4ab9c9df2,0.html>

118 Ibid.

119 The Irrawaddy, A Child Porter, 16 September 2009, http://www.irrawaddy.org/opinion_story.php?art_id=16798

120 , CHRO, 2 Minor Boys Among 20 Porters, 27 December 2006, Rhododendron News Nov-Dec 2006.

121 CHRO interview with Chin refugee in Malaysia, 19 February 2011. On file with CHRO.

122 WCRP, Young women and elderly forced to Porter in Kawkereik Township, injuries result, March 15, 2011

123 KHRG, "Displacement Monitoring Update No.52: Three convict porters confirm serious human rights abuses in the current conflict in Dooplaya District," February 8th 2011, Appendix

124 Interview transcript on file with AAPP.

125 Article 34: States Parties undertake to protect the child from all forms of sexual exploitation and sexual abuse. For these purposes, States Parties shall in particular take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent

126 Article 35: States Parties shall take all appropriate national, bilateral and multilateral measures to prevent the abduction of, the sale of or traffic in children for any purpose or in any form.

127 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>

128 http://www.no-trafficking.org/reports_docs/myanmar/myanmar_siren_ds_march09.pdf accessed on 30 March 2011

129 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2007, WCRP, Nowhere Else To Go: an examination of sexual trafficking and related human rights abuses in Southern Burma, August 2009, WLB, In the Shadow of the Junta, 2008.

130 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2007

131 Ibid. pg. 14

132 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2007

133 WCRP, Nowhere Else To Go: an examination of sexual trafficking and related human rights abuses in Southern Burma, August 2009.

134 Ibid. pg. 29

- 135 Ibid. pg. 31
- 136 Ibid. pg. 33
- 137 Ibid. pg. 36
- 138 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 139 The Irrawaddy, Human Traffickers Exploit Cyclone Nargis Aftermath, 3 May 2010.
- 135 WCRP, Nowhere Else to Go, 2009, pg. 59
- 141 WCRP, Nowhere Else to Go, 2009, pg. 59
- 142 According to the US Department of State: “Corruption and lack of accountability remains pervasive in Burma, affecting all levels of society. Police can be expected to self-limit investigations when well-connected individuals are involved in forced labor cases. Although the government reported four officials prosecuted for involvement in human trafficking in 2009, the government did not release any details of the cases”. <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 143 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2008, pg. 15-17
- 144 WLB, In the Shadow of the Junta, 2008, pg. 36
- 145 KWAT, Eastward Bound, An update on migration and trafficking of Kachin Women on the China-Burma border, 2008
- 146 Article 38: 1. States Parties undertake to respect and to ensure respect for rules of international humanitarian law applicable to them in armed conflicts which are relevant to the child. 2. States Parties shall take all feasible measures to ensure that persons who have not attained the age of fifteen years do not take a direct part in hostilities. 3. States Parties shall refrain from recruiting any person who has not attained the age of fifteen years into their armed forces. In recruiting among those persons who have attained the age of fifteen years but who have not attained the age of eighteen years, States Parties shall endeavour to give priority to those who are oldest. 4. In accordance with their obligations under international humanitarian law to protect the civilian population in armed conflicts, States Parties shall take all feasible measures to ensure protection and care of children who are affected by an armed conflict.
- 147 See especially CRC Committee Concluding Observations, 4 June 2004, paras. 65,67; CRC Committee Concluding Observations, 24 January 1997, paras. 40-41.
- 148 Some of these practices may also be employed in “mixed administration” areas. These are areas in which control by the State party’s armed forces or an allied non-state armed group (NSAG) is nominal, an opposition NSAG continues to exert some control and conflict occurs, but in which civilian populations are not usually targeted in military attacks.
- 149 Protracted Displacement and Chronic Poverty in eastern Burma/Myanmar, Thailand Burma Border Consortium (TBBC), November 2010, p.60
- 150 Martin Smith. Burma: Insurgency and the Politics of Ethnicity, New York: St. Martin’s Press, 1999 pp. 258-262.
- 151 For examples of forced relocation employed in eastern Bago Region, see: Cycles of Displacement: Forced relocation and civilian responses in Nyaunglebin District, KHRG, January 2009.
- 152 Extensive background on Tatmadaw practices that target civilians, including children in shoot-on-sight areas of eastern Burma is available in Self-protection under Strain: Targeting of civilians and local responses in northern Karen State, KHRG, August 2010. The report includes specific sections on the consequences of military practices on food security, health and education. While the area focuses on Lu Thaw Township in northern Karen State, the practices outlined in the report are employed by Tatmadaw forces on a widespread scale in eastern Bago Region, and in parts of Mon State and Tanintharyi Region in which armed conflict continues to occur.
- 153 Note that only incidents from Karen State and East Bago Region that have already been published in KHRG reports, and for which specific ages for children were provided, have been included in this table. Incidents of children injured, killed, or subjected to violence by Tatmadaw or Tatmadaw-allied armed forces which referred to a child without specifying his or her age have been excluded; as have incidents for which one source indicated a child was under 17 while another source indicated he or she was over 17. Incidents documented by other organisations but not reported by KHRG field researchers have also been excluded.
- 154 For recent examples, see: “Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District,” KHRG, August 2008; “Militarisation, violence and exploitation in Toungoo District,” KHRG, February 2008; “Forced Labour, Movement and Trade Restrictions in Toungoo District,” KHRG, March 2010. For photos, see “KHRG Photo Gallery 2008: Attacks and killings,” KHRG, February 2009.
- 155 KHRG, “Living conditions for displaced villagers and ongoing abuses in Tenasserim Division,” October 2009.
- 156 “Attacks and displacement in Nyaunglebin District,” KHRG, April 2010.
- 157 See table III
- 158 ‘Attacks, killings and the food crisis in Toungoo District,’ KHRG, August 2008.

- 159 “Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District,” KHRG, August 2008.
- 160 “Attacks, killings and the food crisis in Papun District,” KHRG, February 2009.
- 161 “Attacks, killings and increased militarisation in Nyaunglebin District,” KHRG, January 2008.
- 162 KHRG, ‘Update on SPDC/DKBA attacks at Ler Per Her and new refugees in Thailand,’ June 2009.
- 163 KHRG, “SPDC mortar attack on school in Papun District,” February 2010.
- 164 KHRG, “SPDC mortar attack on school in Papun District,” February 2010.
- 165 KHRG, “Mother of newborn shot and killed in Papun District,” January 2011.
- 166 CRC Committee Concluding Observations, 4 June 2004, para. 53(d). Pregnant women remain particularly vulnerable to physical injury and death arising from the unstable military situation in eastern Myanmar. For information about other recent incidents in which the Tatmadaw has directly targeted women and children in military attacks in Papun district, see “Human rights violations in Karen State,” Back Pack Health Worker Team (BPHWT), August 2010. For information generally concerning maternal and reproductive health in eastern Burma, see *Diagnosis Critical: Health and human rights in eastern Burma*, BPHWT, October 2010, pp.33 – 35; and *Chronic Emergency: Health and human rights in eastern Burma*, BPHWT, 2006, pp.39 - 41.
- 167 KHRG, “Attacks on cardamom plantations, detention and forced labour in Toungoo District,” May 2010.
- 168 “Military expansion and exploitation in Nyaunglebin District,” August 2008.
- 169 KHRG, “Attacks, forced labour and restrictions in Toungoo District,” KHRG, July 2008.
- 170 KHRG, “Militarization, Development and Displacement: Conditions for villagers in southern Tenasserim Division,” March 2011.
- 171 KHRG, “Attacks and displacement in Nyaunglebin District,” April 2010.
- 172 KHRG, “Attacks and displacement in Nyaunglebin District,” April 2010.
- 173 KHRG, “Militarisation, violence and exploitation in Toungoo District,” February 2008.
- 174 KHRG, “Attacks on cardamom plantations, detention and forced labour in Toungoo District,” May 2010.
- 175 KHRG, “Forced Labour, Movement and Trade Restrictions in Toungoo District,” March 2010.
- 176 For photos taken following a July 2010 attack on a village in Lu Thaw Township, northern Karen State, depicting damage to tools, cooking equipment, water storage containers and see “KHRG Photo Gallery 2010-B: Surviving with dignity beyond military control,” KHRG, February 2011, photos C-18 to C-20.
- 177 KHRG, Tatmadaw attacks destroy civilian property and displace villages in northern Papun District,” April 2011.
- 178 Ibid.
- 179 Thailand-Burma Border Consortium. *Protracted Displacement and Militarisation in Eastern Burma*, November 2009; also: *Self-protection under strain*, KHRG, August 2010, pp.52-64.
- 180 KHRG, ‘Starving them out: Food shortages and exploitative abuse in Papun District,’ October 2009.
- 181 Internal KHRG source documents; information is based on 41 interviews conducted with community members and village heads in the affected area in February and March 2011. Report for citation to be released in April 2011.
- 182 KHRG , *Self-protection under strain*, August 2010, pp.67-8; figures courtesy of Karen Department of Health and Welfare (KDHW) and BPHWT, July 2010. Malnutrition was assessed by measuring the mid-upper arm circumference (MUAC) of children under five years old and comparing results to the World Health Organisation’s Child Growth Standards. These figures were estimated from a sub-set of a larger sample from a survey of eastern Burma. Since the survey was not designed for sub-analysis by township, the confidence interval for estimates for Lu Thaw Township alone may be quite wide.
- 183 Burma Medical Association et al, *Diagnosis Critical: Health and human rights in eastern Burma*,, October 2010, p.7. The survey covered townships in Shan, Kayah, and Karen states and Bago and Tanintharyi (Tenasserim) regions.
- 184 CRC Committee Concluding Observations, 4 June 2004, para. 53(e).
- 185 General Comment No.7: *Implementing Child Rights in Early Childhood*, CRC Committee, 2005, paras. 10, 27a
- 186 A full account of this incident, including extensive testimony from displaced residents of the village in question, is available in: “Central Papun District: Village-level decision making and strategic displacement,” KHRG, August 2010.
- 187 CHRO, *A 17 Year-Old Boy Summarily Executed by Burmese Troop*, 1 February 2006, *Rhododendron News* Jan-Feb 2006..
- 188 KHRG, “Burma Army attacks and civilian displacement in Papun District,” June 2008
- 189 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 190 KHRG, “Insecurity amidst the DKBA - KNLA conflict in Dooplaya and Pa’an districts,” February 2009.
- 191 KHRG, “Patrols, movement restrictions and forced labour in Toungoo District,” September 2009.
- 192 KHRG, *Cycles of Displacement: Forced relocation and civilian responses in Nyaunglebin District*, January 2009.
- 193 KHRG, “Attacks and displacement in Nyaunglebin District,” April 2010.
- 194 KHRG, “IDP responses to food shortages in Nyaunglebin District,” April 2009.

- 195 KHRG, "Burma Army attacks and civilian displacement in northern Papun District," July 2008.
- 196 KHRG, "IDP responses to food shortages in Nyaunglebin District," April 2009
- 197 See, for instance, photos of an SPDC-manufactured landmine placed by the DKBA in Pa'an District, Photo Gallery 2009, KHRG, July 2009. <http://www.khrg.org/photoreports/2009photos/gallery2009/index.html>
- 198 KHRG, "Exploitative abuse and villager responses in Thaton District," November 2009.
- 199 KHRG, "Attacks on cardamom plantations, detention and forced labour in Toungoo District," KHRG, May, 2010; "Villagers used as human shields by Tatmadaw troops," in Displacement Monitoring: Photo updates on protection concerns for villagers in Dooplaya and Pa'an districts and adjacent areas of Thailand, February 2011.
- 200 See photo in: "Livelihood consequences of SPDC restrictions and patrols in Nyaunglebin District," KHRG, September 2009; and photos G-8 and G-9 in KHRG Photo Gallery 2010-B, KHRG, February 2011.
- 201 For photos of unexploded shells recovered after being fired by the GOM Army, see "KHRG Photo Gallery 2008: Landmines, mortars, army camps and soldiers," February 2009.
- 202 KHRG, "Functionally Refoulement: Camps in Tha Song Yang District abandoned as refugees bow to pressure," April 2010.
- 203 HREIB, *Forgotten Future: Children and Armed Conflict in Burma*, 2009.
- 204 *Grave Violations: Assessing abuses of child rights in Karen areas during 2009*, KHRG, January 2010.
- 205 "SPDC spies and the campaign to control Toungoo District," March 2008.
- 206 The scope of BPHWT's activities is summarized in *Life, Liberty and the Pursuit of Health: A decade of providing primary healthcare in Burma's displaced and vulnerable communities*, BPWHT, 2011, pp.16-21.
- 207 BPHWT, "Provision of primary healthcare among the internally displaced persons and vulnerable populations of Burma: BPHWT Mid Year Report 2010," 2010, p.7.
- It is also important to note that communities in mixed-administration and government controlled areas also face restrictions on access to humanitarian services. While local and some international humanitarian and community development actors are able to access some of these areas, their access is constrained by civilian and military authorities. This is particularly true in the area of humanitarian protection, and these actors are rarely able to conduct activities that prevent authorities from committing the abuses described above.
- 208 KHRG, "SPDC spies and the campaign to control Toungoo District," March 2008.
- 209 KHRG, "Militarization, Development and Displacement: Conditions for villagers in southern Tenasserim Division," March 2011.
- 210 KHRG, "Southern Papun District: Abuse and the expansion of military control," August 2010.
- Additional testimony: 'I had two children, but my wife passed away. In a short time my youngest child also passed away.... Just ten days after she had delivered her last child, she died. We didn't have good enough medicine at that time. I had also planned to bring her to a hospital, but the DKBA blocked our way, so she had to die.' (Pah Na--, Xa--- village, Bu Tho Township, September 2009. interview is on file with KHRG).
- 211 KHRG, "Forced Labour, Movement and Trade Restrictions in Toungoo District," March 2010.
- 212 KHRG, *Growing up under militarisation: Abuse and agency of children in Karen State*, KHRG, April 2008; *Self-protection under strain*, August 2010, pp.64-73.
- 213 CRC Committee Concluding Observations, 4 June 2004, para. 65b
- 214 General discussion on Children in Armed Conflicts, CRC Committee, 1992, para. 73
- 215 *In the Shadow of the junta: CEDAW Shadow report by Women's League of Burma 2008* pg. 58
- 216 *The Women's League of Chinland, Unsafe State*, 2007, pg.23.
- 217 *Growing up under Militarisation*, KHRG, August 2008, p.126
- 218 "Burmese soldiers forcibly take away a boy," Kwe Ka Lu, May 25th 2007
- 219 KHRG, "Army officer attempted to rape a 12-year-old girl," Kwe Ka Lu, May 25th 2007
- 220 WLB, *In the Shadow of the Junta*, <http://www.womenofburma.org/Report/IntheShadow-Junta-CEDAW2008.pdf>, pg
- 221 KHRG, "IDP conditions and the rape of a young girl in Papun District," April 2009.
- 222 Union of Myanmar, Statement to the Human Rights Council, <http://myanmargeneva.org/statement&speech/Statement%2013th%20HRC.pdf>.
- 224 The others are Chad, the Democratic Republic of Congo, Somalia and Sudan.
- 225 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 226 KHRG, Field Report, Forced recruitment, child soldiers and abuse in the army: Interviews with SPDC deserters, April, 2009, http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f9.html#ftn_2
- 227 Information from Human Rights Watch, Sold to be soldiers, last accessed on Feb 17th 2011
- 228 Ibid
- 229 Ibid
- 230 Information from Burma News International, last accessed on Feb 16th 2011
- 231 CHRO, SPDC Still Uses Child Soldiers, 8 June 2010, Rhododendron News, May-Jun 2010

- 232 CHRO, Two Child Soldiers Flee SPDC Cruelty, 27 March 2007, Rhododendron News Mar – Apr 2007; Children Forcibly Conscripted into Tatmadaw, 6 February 2009, Rhododendron News Jan-Feb 2009, CHRO; Child Soldier Frustrated By Life in the Tatmadaw, 18 April 2010, Rhododendron News Mar-April 2010.
- 233 CHRO, Two Child Soldiers Flee SPDC Cruelty, 27 March 2007, Rhododendron News Mar – Apr 2007.
- 234 CHRO, Children Forcibly Conscripted into Tatmadaw, 6 February 2009, Rhododendron News Jan-Feb 2009.
- 235 Information from Burma News International, last accessed on Feb 16th 2011
- 236 HREIB, 2008, Forgotten Childhood, pg.55
- 237 The Irrawaddy, Forcible Recruitment Still Common, 3 March 2011, http://www.irrawaddy.org/article.php?art_id=20869).
- 238 Human Rights Watch, Sold to be soldiers, last accessed on February 17th 2011
- 239 HREIB, 2008, Forgotten Childhood, pg. 55
- 240 Information from Burma News International, last accessed on February 16th 2011
- 241 Information from The Irrawaddy, last accessed on February 16th 2011
- 242 KHRG, 2009, <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f9.html>
- 243 <http://www.khrg.org/khrg2009/khrg09f9.html>
- 244 Mizzima, <http://www.mizzima.com/news/inside-burma/1055-nld-leader-sentenced-for-trying-to-complain-to-ilo-on-use-of-child-soldiers.html>
- 245 US Department of State, 2010 Human Rights Report of Burma, <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eap/154380.ht>
- 246 One of the most iconic photos to come out of the 1988 democracy demonstrations is the photo of 16-year-old Win Maw Oo, her bloodied and limp body being carried to hospital after she was shot by troops at the corner of Sule Pagoda and Merchant roads, in Rangoon. Win Maw did not survive the gunshot wound and died that night.
- 247 Article 13: 1. The child shall have the right to freedom of expression; this right shall include freedom to seek, receive and impart information and ideas of all kinds, regardless of frontiers, either orally, in writing or in print, in the form of art, or through any other media of the child's choice.
- 248 Article 15: 1. States Parties recognize the rights of the child to freedom of association and to freedom of peaceful assembly.
- 249 Including the Unlawful Associations Act, Section 505(b) of the Burmese Penal Code, 2004 Electronic Transactions Law, the 1996 Television and Video Law, and the 1962 Printers and Publishers Act.
- 250 KHRG, "Village Agency: Rural rights and resistance in a militarized Karen State," November 2008, pp.62-63
- 251 AAPP, database of political prisoners.
- 252 AAPP cannot confirm whether he was freed or imprisoned but feared he might have been tortured for information on how he obtained the books.
- 253 States Parties shall ensure that:(a) No child shall be subjected to torture or other cruel, inhuman or degrading treatment or punishment. Neither capital punishment nor life imprisonment without possibility of release shall be imposed for offences committed by persons below eighteen years of age; (b) No child shall be deprived of his or her liberty unlawfully or arbitrarily. The arrest, detention or imprisonment of a child shall be in conformity with the law and shall be used only as a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time; (c) Every child deprived of liberty shall be treated with humanity and respect for the inherent dignity of the human person, and in a manner which takes into account the needs of persons of his or her age. In particular, every child deprived of liberty shall be separated from adults unless it is considered in the child's best interest not to do so and shall have the right to maintain contact with his or her family through correspondence and visits, save in exceptional circumstances; d) Every child deprived of his or her liberty shall have the right to prompt access to legal and other appropriate assistance, as well as the right to challenge the legality of the deprivation of his or her liberty before a court or other competent, independent and impartial authority, and to a prompt decision on any such action.
- 254 Democratic Voice for Burma, 28 December 2007
- 255 AAPP, interview with Kyaw Hsan, March 2011, transcript on file at AAPP
- 256 Ibid.
- 257 AAPP, interview with Ko Min Lwin, March 2011, transcript on file at AAPP
- 258 AAPP, interview with Ko Soe Lwin, March 2011, transcript on file at AAPP
- 259 Ibid.
- 260 Ibid.
- 261 CHRO, Two High School Students Arbitrarily Detained For Suspected Ties to Rebels, 3 February 2006, Rhododendron News Jan-Feb 2006.
- 262 CHRO, Mother And Infant Child Arrested, 5 July 2006, Rhododendron News Jul-Aug 2006.
- 263 Daw Aung San Suu Kyi, Letter from Burma No. 6, published by AAPP, 2004.
- 264 AAPP, Submission to the Universal Periodic Review, July 2010 and AAPP, 2010 Annual Report.
- 265 AAPP, Political Prisoner Profile, Thet Thet Aung, 2 July 2009.
- 266 AAPP, Monthly Chronology, March 2011
- 267 AAPP, video interview, 2005 on file at AAPP.

Table I: Child and Maternal Mortality in Eastern Burma²⁶⁷

	Eastern Burma	Burma	Thailand	MDG Target for 2015
Infant mortality rate (per 1,000 births)	73	54	12	28
Under-5 mortality rate (per 1,000 live births)	138	71	14	39
Maternal Mortality rate (deaths per 100,000 live births)	721	240	48	50

Table II: Human Rights Violations and Impact on Child Health in IDPs of Eastern Burma (Adapted from Diagnosis Critical 2010)²⁶⁷

Human Rights Violation	Frequency (within preceding year)	Health Outcome	Increased Odds
Any measured human rights violation*	30.6%	Infant death	1.5
		Child death	1.4
		Moderate-severe acute child malnutrition	1.7
Forced labor	8.7%	Infant death	2.5
		Child death	1.9
Forced Displacement	5.6%	Moderate-severe acute child malnutrition	3.3
		Infant death	1.3
		Child death	1.7
Destruction and/or Seizure of Food	11.7%	Moderate-severe acute child malnutrition	1.8

Table III: Incidents of children injured, killed or subjected to violence by Tatmadaw or allied armed groups in Karen State and East Bago Region since March 2006

** Please note that only incidents from Karen State and East Bago Region that have been published in KHRG reports, and for which specific ages for children were provided, have been included in this table. Incidents reported describing children injured, killed, or subjected to violence by Tatmadaw or Tatmadaw-allied armed forces which did not specify the age of the victim(s) have been excluded; as have incidents for which one source indicated a victim was under 17 while another source indicated he or she was over 17. Incidents documented by other organisations since March 2006 but not published in KHRG reports have also been excluded.*

#	Name	Age	Date	Location	Description	KHRG Report
1	Naw Pah Lah's Daughter	5 years	22 Mar 2010	Kyauk Kyi Township, East Bago region	Shot & killed by LIB #369 soldiers during attack on Kaw Htah village while returning with her mother from visiting relatives	"Attacks and displacement in Nyaunglebin District" (April 2010)
2	Naw Pah Lah's Son	5 months	22 Mar 2010	Kyauk Kyi Township, East Bago region	Shot & killed by LIB #369 soldiers during attack on Kaw Htah village while returning with her mother from visiting relatives	"Attacks and displacement in Nyaunglebin District" (April 2010)
3	Saw R---	15 years	19 Feb 2010	Lu Thaw Township Karen State	Injured in stomach when IDP school shelled by MOC #7, died at 3 am on Feb 21 st after being unable to receive adequate treatment (photos)	"SPDC mortar attack on school in Papun District" (February 2010)
4	Saw Hs---	8 years	19 Feb 2010	Lu Thaw Township Karen State	Injured in leg when IDP school shelled by MOC #7 (photos)	"SPDC mortar attack on school in Papun District" (February 2010)
5	Saw E---	10 years	19 Feb 2010	Lu Thaw Township Karen State	Injured in arm when IDP school shelled by MOC #7 (photos)	"SPDC mortar attack on school in Papun District" (February 2010)
6	Multiple victims		21 Nov 2009	Dweh Loh Township, Karen State	LIB #219 forced children of Pi--- village forced to sit under sun in and deprived of food from approximately 8am to 5pm for at least 3 days, while parents were made to perform forced labour and not permitted to tend to their children, as part of collective punishment. Sources indicated that there were 105 residents including 47 children in Pi---. (photos)	"Central Papun District: Village-level decision making and strategic displacement" (August 2010)
7	Saw E---	7 years	19 Jun 2009	Bu Tho Township, Karen State	Injured by four pieces of shrapnel when DKBA Special Battalion #666 soldiers fired automatic weapons and RPG's into field hut. Four other villagers injured in attack, including Saw E---'s mother & grandfather (photo)	"DKBA attack on villagers and the forced dismantling of a mosque in Papun District," (July 2009)

8	Naw M---	13 years	27 Feb 2009	Dweh Loh Township, Karen State	Raped by LID #11 soldier while travelling to collect water from a river near her village. The soldier's commanding officer paid family 40,000 kyat (US \$47), ordered them not to discuss the case with anyone. Family was too afraid to refuse the money.	"IDP conditions and the rape of a young girl in Papun District" (April 2009)
9	Naw Ree Htoo	9 years	30 Aug 2008	Dweh Loh Township, Karen State	Shot and killed by patrolling LIB #256 soldiers, who fired through the slats of a field hut where family was staying, near Meh Way village	"Attacks, killings and the food crisis in Papun District" (February 2009)
10	Naw Gka Tee	16 years	23 May 2008	Tantabin Township, Karen State	Injured in both legs when shot by LIB #47 soldiers during attack on Yer Loh village.	"Attacks, forced labour and restrictions in Toungoo District" (July 2008)
11	Naw D---	16 years	15 March 2008	Lu Thaw Township, Karen State	Lost left leg to landmine planted in her village after residents had fled from Tatmadaw attacks. She had returned to collect hidden food supplies for her family (photo)	"Burma Army attacks and civilian displacement in Papun District" (June 2008)
12	Naw R---	13 years	27 Oct 2007	Papun District, Karen State	Shot and injured by Tatmadaw soldiers near N--- village	"Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District" (August 2008)
13	Naw Th---	16 years	9 Oct 2007	Shwegyin Township, East Bago Region	Shot and injured in right arm by Tatmadaw while at farm field hut with family members near Htee Bla Kee village. Injured her leg while fleeing the attack (photo and quote)	"Attacks, killings and increased militarisation in Nyaunglebin District" (January 2008)
14	Saw Eh Kree Htoo	12 years	9 Jul 2007	Lu Thaw Township, Karen State	Injured in right calf from shelling during Tatmadaw attack on Htee Baw Kee village	"SPDC Army atrocities in Ler Muh Bplaw village tract in the words of a local resident" (October 2007)
15	Saw Ee Bra Hay	1 year	9 Jul 2007	Lu Thaw Township, Karen State	Injured in shoulder by shrapnel from mortar shell fired during Tatmadaw attack on Htee Baw Kee village	"SPDC Army atrocities in Ler Muh Bplaw village tract in the words of a local resident" (October 2007)

16	Naw Say Ler Paw	4 years	9 Jul 2007	Lu Thaw Township, Karen State	Injured in left arm by shrapnel from mortar shell fired during Tatmadaw attack on Htee Baw Kee village (sister of Saw Eh Kree Htoo)	“SPDC Army atrocities in Ler Muh Bplaw village tract in the words of a local resident” (October 2007)
17	Saw Tar Noo Htoo	7 years	25 May 2007	Tantabin Township, Karen State	Shot and killed by LID #88 soldiers while preparing holes for planting rice paddy seedlings. Attack killed two and injured three other villagers.	“Provoking Displacement in Toungoo District: Forced labour, restrictions and attacks” (May 2007)
18	Naw Kree Kree	13 years	25 May 2007	Tantabin Township, Karen State	Shot and injured by LID #88 soldiers while preparing holes for planting rice paddy seedlings. Attack killed three and injured two other villagers.	“Provoking Displacement in Toungoo District: Forced labour, restrictions and attacks” (May 2007)
19	Saw Pah Bih Tra	17 years	22 May 2007	Papun District, Karen State	Shot and killed by Tatmadaw soldiers in attack on Dtar Keh Der village	“Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District” (August 2008)
20	Saw E---	12 years	28 Apr 2007	Papun District, Karen State	Shot and injured by Tatmadaw soldiers near Y--- village	“Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District” (August 2008)
21	Saw Ah Po’s daughter	2 months	5 Apr 2007	Tantabin Township, Karen State	Killed, along with father (Saw Ah Po) by IB #75, according to KHRG field researcher; futher details not provided	“Landmines, Killings, and Food Destruction: Civilian life in Toungoo District” (August 2007)
22	Saw Aye Kay Moo	12 years	27 Mar 2007	Lu Thaw Township, Karen State	Shot and killed by Tatmadaw soldiers near Leh Kee village	“Mortar attacks, landmines and the destruction of schools in Papun District” (August 2008)
23	Saw P---	15 years	5 Feb 2007	Lu Thaw Township, Karen State	Injured by mortar shrapnel during attack by MOC #8 soldiers on Thay Thoo Kee village	“Road construction, attacks on displaced communities, and the impact on education in northern Papun District” (March 2007)

24	Saw K---	16 years	5 Feb 2007	Lu Thaw Township, Karen State	Injured by mortar shrapnel during attack by MOC #8 soldiers on Thay Thoo Kee village	“Road construction, attacks on displaced communities, and the impact on education in northern Papun District” (March 2007)
25	Saw Hta Kyah	15 years	19 Jan 2007	Tantabin Township, Karen State	Killed by LIB #75, according to KHRG field researcher; futher details not provided	“Landmines, Killings, and Food Destruction: Civilian life in Toungoo District” (August 2007)
26	Saw Chit Chit	16 years	25 Oct 2006	Tantabin Township, Karen State	Shot and killed while harvesting rice by IB #73 soldiers	“Bullets and Bulldozers: The SPDC offensive continues in Toungoo District” (February 2007)
27	Saw Ah Cho	15 years	25 Oct 2006	Tantabin Township, Karen State	Shot and killed while harvesting rice by IB #73 soldiers	“Bullets and Bulldozers: The SPDC offensive continues in Toungoo District” (February 2007)
28	Saw Kwa Lah	15 years	25 Oct 2006	Tantabin Township, Karen State	Shot and injured while harvesting rice by IB #73 soldiers	“Bullets and Bulldozers: The SPDC offensive continues in Toungoo District” (February 2007)
29	Saw Bpin K’Nay	16 years	Oct 2006	Bawgali Gyi Town, Karen State	Arrested by LID #66, detained for two weeks in Bawgali Gyi camp, tortured, provided insufficient food	“Bullets and Bulldozers: The SPDC offensive continues in Toungoo District” (February 2007)
30	Saw Ree Htay	17 years	20 Apr 2006	Lu Thaw Township, Karen State	Shot and killed while travelling to rice field by LIB #364 soldiers	“Villagers displaced as SPDC offensive expands into Papun District” (May 2006)
31	Saw Heh Nay Htoo	16 years	9 Mar 2006	Mone Township, East Bago Region	Shot and injured by soldiers in combined force of LIB #364, 366, 368 near Klaw Kee village	“SPDC Operations in Kler Lweh Htoo (Nyaunglebin) District” (April 2006)
32	Saw Eh Lah Hser	12 years	8 Mar 2006	Mone Township, East Bago Region	Shot and killed, along with father, by soldiers in combined force of LIB #364, 366, 368 near Yeh Ka Koh village	“SPDC Operations in Kler Lweh Htoo (Nyaunglebin) District” (April 2006)

Table IV: Documentation of Rape and Sexual Violence

Name of Report	License to Rape	Shattering Silences	System of Impunity	Catwalk to the Barracks	Unsafe State	Total
Release date	May 2002	April 2004	September 2004	July 2005	March 2007	
Focus area	Shan State	Karen State	All ethnic states and central Burma	Mon State	Chin State	
Period covered	1996 – 2001	1988-2004	2002-2004	1995-2004	1989-2006	
No. of cases	173	125	26	37	38	399
No. of women & girls	625	127	34	50	39	875
No. of girls (under 18)	77	20	15	11	5	128
Remark	<p>83% of rape cases committed by high-ranking military officers (commander – corporal).</p> <p>61% gang-rapes</p> <p>25% of the rapes resulted in death</p> <p>In only one case was a perpetrator punished by his commanding officer.</p>	<p>Half of the rape incidents were committed by high-ranking officers;</p> <p>40% were gang-rapes;</p> <p>In 28% of cases women were killed after being raped</p>	<p>17 cases were gang rapes by senior military officers or authorities, or with their complicity.</p>	<p>Scores of “comfort women” forced to work by day - forced into sexual slavery at night.</p> <p>30 young women, including schoolgirls,</p> <p>Made to stay at military base and take part in a military “fashion and beauty show.” Over half cases committed by military officers, often in front of, or together with their troops.</p>	<p>Women and girls as young as 12 are being raped in their homes and farms, while travelling outside their village and when conscripted as forced labour.</p>	

In the shadow of the junta: CEDAW Shadow Report-2008 by Women’s League of Burma www.womenofburma.org

Photos to illustrate the situation of children in Burma

Karen Human Rights Groups-Photos

The photos above show children who fled shelling in the vicinity of Saw Hsaw Gker Der, Bplar Law Dteh, Plah Koh and Ta Baw Kaw Der villages prior to the Tatmadaw attack on Dteh Neh village in Karen State on February 25th, returning from a temporary refuge site to their homes. The photos below shows food storage containers and cooking pots bayoneted and destroyed, and paddy grains poured out during the attack. Empty containers are used to store paddy grain and other comestibles and protect food supplies from animals and insects. These containers are also placed at hidden food caches in the forest, which villagers maintain in case of Tatmadaw attacks. All photos were taken on February 26th 2011. **[Photo: KHRG]**

These photos, taken on April 22nd 2010, show Naw P---, a 27 year old mother from Kh--- village in East Bago Region, who was shot during an attack by Tatmadaw LIB #369 on Khaw Hta village on March 22nd 2010. Naw P--- was returning home from visiting her father in Le--- village with her with her infant son and 5-year old daughter. As they passed through Khaw Hta, they were fired upon by LIB #369 soldiers. Naw P-- - was injured in her side; her 5-year-old daughter Naw Pa-- was shot in the head and killed; and her 5- month old son Saw Ht--- was shot in the leg and buttock and died later that evening. *[Photos: KHRG]*

This photo, taken on February 19th 2010, shows Saw R---, who was wounded in his stomach after Tatmadaw soldiers fired an 81 MM mortar into an IDP hiding site in Papun District, Karen State. The mortar landed in a school in T---, just after 9am on February 19th, while students were sitting an exam. Saw R--- was unable to receive treatment at two separate medical facilities in the region; by the time he was admitted to a hospital at Kaw Lu Der, his condition had deteriorated and his injuries were no longer treatable. Saw R--- --- passed away at about 3:00 am on February 21st 2010. *[Photo: KHRG]*

This photo was taken on June 19th 2009, the day after DKBA soldiers fired small arms and RPG's into a field hut occupied by a family of farmers at Maw Ler Kee village in Bu Tho Township, Karen State. The picture shows seven year old Saw E---, who was injured in the attack [Photo: KH RG]

This photo on the right, taken on September 24th 2009, shows Na---, from Ke--- village in Bu Tho Township, Karen State, with one of his two children. Na---'s wife died ten days after giving birth to their second child; she was unable to travel to a medical facility for the delivery due to movement restrictions imposed by a Tatmadaw-allied NSAG. Na--- and other residents of his village had gone into hiding in Lu Thaw Township to avoid a relocation order. [Photo: KHRG]

This photo, taken on November 26th 2009, shows a temporary hiding site in Bu Tho Township, Karen State, established by residents of Pi--- village in neighbouring Dweh Loh Township. Families fled Pi--- after three days of abuse by LIB #219 soldiers. Adults were forced to perform forced labour while children and infants were made to sit in the sun in the camp without food, water, or parental care, in conditions amounting to torture. [Photo: KHRG]

16-year-old Naw D--- from Htee Baw Kee village in Karen State recovers after medics amputated the mutilated lower part of her right leg. Naw D--- was injured by a Tatmadaw landmine on March 15th 2008 when she returned to her village from an IDP hiding site to collect food supplies her family had left behind. The mine had been planted in the village after the community fled to escape Tatmadaw patrol. [Photo: KHRG]

This photo, taken on February 1st 2011, shows Naw A--- and her family, who told KHRG that, on January 27th 2011, soldiers from Tatmadaw LID #22 forced her family to come out of bomb shelters they had constructed near their homes in Dooplaya District, Karen State, and walk on either side of the column as human shields while the Tatmadaw troops were being attacked by the KNLA. After the incident Naw A--- and her family fled their village to a nearby hiding site in the forest; continued security concerns, forced them to seek refuge at the unofficial site in Thailand, where they are now staying. [Photo: KHRG]

This photo, taken on December 29th 2010, shows students from Palu Pa Doh and Palu Poe villages in Dooplaya District, Karen State. The children are studying under trees at an unofficial temporary refuge site in Thailand's Phop Phra District. Approximately 40 students were participating in this class. Communities in eastern Dooplaya District threatened by continued conflict between the Tatmadaw and Karen armed groups since November 2010 have told KHRG researchers that they have made arrangements to respond to interruptions to their children's education. [Photo: KHRG]

In January 2010, Tatmadaw battalions from MOC #10 began attacking villages in northern Kyauk Kyi Township, East Bago Region; more than 2,000 villagers fled to forest hiding sites over the ensuing two months. The attacks caused ten schools to be abandoned and coincided with final exams for students. Some communities were able to gather in hiding places, where students resumed their studies and sat their exams. This photo, taken on February 7th 2010, shows students from Htee Baw Hta village studying in a hiding site. Htee Baw Hta village was razed by Tatmadaw soldiers on February 9th 2010. [Photo: KHRG]

This photo, taken on March 20th 2010, shows one of the families currently in hiding to avoid Tatmadaw attacks at La-- in Tenasserim Region. Many families in the site reported that they were confronting food shortages; they told KHRG they planned to attempt to buy food in villages in Tatmadaw-controlled areas, but were afraid of what would happen to them if they were captured by Tatmadaw soldiers. [Photo: KHRG]

This photo, taken on March 20th 2010, shows children living in a hiding site in Ht--- village in the Ma Noh Roh area of T'Naw Tha Ree Township, Tenasserim Region. Families in hiding in Ma Noh Roh told KHRG that they fled after soldiers from Tatmadaw IB #17 set up camps in their area in March 2010 and looted villagers' property and animals. Civilians in hiding in Ma Noh Roh have to be ready to flee on short notice because Tatmadaw soldiers are active nearby. [Photo: KHRG]

This photo, also taken on November 13th 2010, shows a family from A--- village at a hiding place in Thailand. They told a KHRG researcher they had fled on November 9th 2010, but were not going to return because they were afraid that they would be arrested and forced to walk in front of Tatmadaw soldiers during attacks on DKBA or KNLA positions. [Photo: KHRG]

This photo, taken on May 30th 2010, shows children living in D--- village, Lu Thaw Township, Papun District. These children came to D--- in 2009 when their families fled Tatmadaw attacks in Yeh Mu Bplaw village. Villagers told KHRG that many people try flee to D--- when they have to leave their villages, because their children have good opportunities to continue their education there. [Photo: KHRG]

This picture, taken in September 2009, shows Saw G---, age 13, who lost his leg to a landmine after returning to check on his family's livestock in Pa'an District. He and his family have been residing in Thailand since June 2009, when they fled conflict and exploitative abuse related to joint SPDC/DKBA attacks on KNLA 7th Brigade near the Ler Per Her IDP site. **[Photo: KHRG]**

Children residing in Ee Thoo Hta IDP camp in Pa'an District, Karen State, walk to school during the rainy season in July 2009. Most of these children have come from villages in the mountains of northern Karen State. For some the school at Ee Thoo Hta is their best opportunity for education. The current camp registration includes 472 children aged 1 to 5 years. The head teacher of Ee Thoo Hta High School told KHRG that there were over 500 children aged 6 to 15 years attending the school. **[Photo: KHRG]**

This photo, taken on February 7th 2010, shows women and children working at night in their village, weaving thatch to meet an order issued by a local DKBA unit in Bu Tho Township. Residents of villages in central Papun District are frequently ordered by local SPDC or DKBA authorities to find, fabricate and deliver thatch and other building materials to their camps. **[Photo: KHRG]**

Residents of Thoo Gk'Bee village in East Bago Region, perform forced labour repairing a vehicle road on April 30th 2009. The order to do this forced labour was sent by Tatmadaw officer U Khin Soe based in Ler Doh Township. U Khin Soe told the villagers that if they did not want to be forcibly relocated, they would have to rebuild the vehicle road and the local school at Thoo Gk'Bee Village. Children participating in the forced labour are clearly visible. **[Photo: KHRG]**

Residents of M--- village, Papun District, on April 19th 2009, prepare to carry thatch for SPDC Army soldiers based at the Meh Bplay Kee camp. The villagers had been ordered to provide 100 pieces of thatch roofing, for which they had to collect materials, weave into shingles and then transport on foot. A young girl carrying her sibling can be seen participating in the forced labour.

[Photo: KHRG]

This picture, taken in September 2009, shows Saw G---, age 13, who lost his leg to a landmine after returning to check on his family's livestock in Pa'an District. He and his family have been residing in Thailand since June 2009, when they fled conflict and exploitative abuse related to joint SPDC/DKBA attacks on KNLA 7th Brigade near the Ler Per Her IDP site. **[Photo: KHRG]**

This photo, taken on March 31st 2010, shows Saw Pe---, a 10-year-old boy, after accidentally detonating an unexploded M79 cartridge he and his brother had found outside Mae La Ah Kee village. Saw Pe--- and his family had fled conflict and exploitative abuse related to joint SPDC/DKBA attacks on KNLA 7th Brigade near the Ler Per Her IDP site in June 2009. The family had returned to their village in Burma after RTA soldiers forced them to leave the Mae U Su camp. **[Photo: KHRG]**

This photo, taken on May 9th 2009, shows 34-year-old Naw M--- along with her three sons, who now live in Mae La Oo refugee camp in Thailand. Naw M--- told KHRG that she left her village in Lu Thaw Township, Karen State because of problems created by frequent Tatmadaw patrols. Naw M--- lost a leg to a landmine while she was displaced in Lu Thaw Township, and her husband was shot and killed by the Tatmadaw. A fourth son and her father died from lack of access to medical treatment. **[Photo: KHRG]**

This photo, taken on August 2nd 2009, shows a six- year-old child from Gkaw Thay Der, Tantabin Township, who cannot walk because he has polio, Stringent travel and trade restrictions enforced across Toungoo District have significantly reduced access to health care and medicines both for villagers in areas under SPDC control and in hiding. [Photo: KHRG]

This photo, taken on November 19th 2009, shows villagers from Th' Ay Kee, Tantabin Township after they fled into the jungle to avoid SPDC patrols during re-supply operations after the 2009 rainy season. [Photo: KH RG]

Karen Youth Organization

Karen State

Cross-border assistance given to three communities in Karen State, Burma by Burmese Migrant Workers Education Committee (BMWEC) 2011-photo by BMWEC staff

Women and Child Rights Project (WCRP) and Human Rights Foundation of Monland (HURFOM)

Malnourish children in Mon State-
December 2006: Photo by HURFOM

Skin problems are rampant among children

Children suffering from Chicken pox_Cheik Dike resettlement camp, Mon State
2006: Photo by HURFOM

Yoma 3 News Services (Burma)

Children among adult army at the military training-at Tha Ton 9- 2008 photo by Yoma 3 News Services (Burma)

Child Soldier Maung Pho Zaw, former child soldier photo by Yoma 3 News Services (Burma) 2011

Chin Human Rights Organization (CHRO)

A malnourish child in Paletwa Township, Chin State, Photo by Khin Tun 2009

A girl suffering from blood cancer without basic access to healthcare, Tlanglo village, Thlantlang Township, Chin State- Photo by Khin Tun 2008

Lack of family planning awareness, food insecurity, lack of basic healthcare are serious burdens for family- Paletwa Township, Chin State- Photo by Khin Tun 2009

Forced labour at Calthawng village, Rezua, March 2011 township (Matupi-Hakha road) Photo by: CHRO

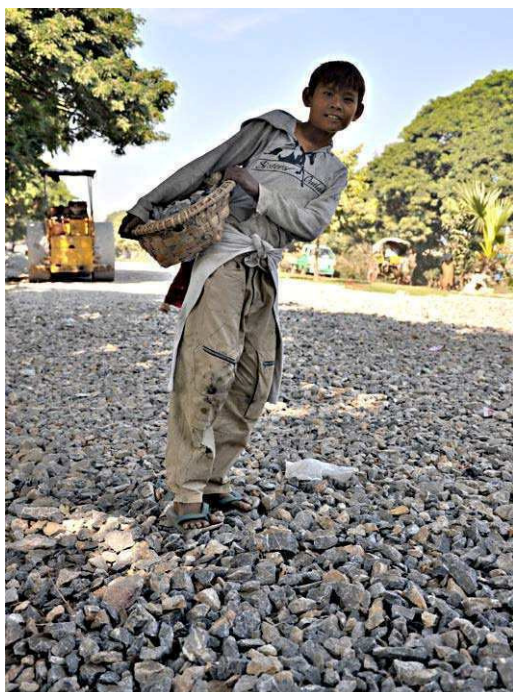

Forced labour on the Matupi - Leisen road, March 2011: Photo by CHRO

Human Rights Education Institute of Burma (HREIB)

Children earning survival in mining camps, near Myit Kyi Na, Kachin State-December 2010: Photo by Khin Tun

A boy working at road construction, near Mandalay City, December 2010: Photo by Khin Tun

Union of Myanmar

**Third and Fourth National Report on
the implementation of
the Convention on the Rights of the Child**

(2001-2006)

Chapter (1)

Introduction

1. The Union of Myanmar shares borders with Bangladesh, India, the People's Republic of China, Laos PDR and Thailand. It cooperates with neighboring countries as a good neighbor based on friendship and mutual understanding in political, economic, social and security matters. Moreover, it has been cooperating with neighboring countries based on mutual understanding in various issues, such as the prevention of trafficking in persons, eradication of drug abuse and migrant workers, and also seriously on regional peace, stability and development. Myanmar's population according to 2006 estimates is (56.5) million, (28.1) million of which is male and (28.4) million is female. The population under (18) years of age is (21.4) million, 37.87% of the total population.
2. The Government has been making relentless efforts systematically in all spheres for the emergence of a peaceful, modern and developed nation. (24) special development regions, the development plan for the border areas, and the rural areas development project have been laid down to build the economic foundations which were actually needed, the basic fundamentals for human resources and all round development of the State, and have been consistently realized with high aspirations.
3. The agricultural sector is the mainstay of Myanmar's economy and constituted 40.2 per cent of the national economy in 2005-06, the last year of the third five-year short-term plan. (204) dams, (305) river pumping projects, and (7569) wells and (1023) tanks have been built. In 1988 irrigated area was (1.487) million areas but now increased up to (4.9) million areas. The cultivation capacity in 1988 was only 121 per cent, but now it is 161.8 per cent. The Government has been endeavouring for all-round development of all sectors, agricultural sector as the base while development of the industrial sector is encouraged with the objective to become a modernized and wealthy country. The industrial sector constituted 15.4 per cent of the total GDP in 2005-06 and is the second largest of the productive sectors. In order to promote the development of industries, (18) industrial zones have been opened and assisted private industries to progress. (791) Government factories and (101,000) private factories have been established.
4. As an infrastructure development is crucial for economic development, necessary development works are being carried out for the infrastructure development in every region of the State. Hence, the Government has accorded high priority to infrastructure development projects, such as construction of irrigation networks, roads, bridges, railway lines, port facilities, airports, electrical power and communication facilities. In education sector, (156) universities and colleges have been opened up to now. Such progresses in education, health, transportation and communication not only benefit directly to human resources development but also support the reduction of poverty. Moreover, the development of national races has been enhanced.
5. For the emergence of a peaceful, developed and disciplined democratic nation and the perpetuation of the Union, relentless efforts have been made in momentum to lay strong foundations for the prevalence of peace and tranquility in the country, uplifting the dynamism of the Union spirit, a strong national economy, widening the scope of knowledge

of the people and narrowing development gap among the States and Divisions. The Government is endeavoring for the community peace and prevalence of law and order throughout the country, including border areas.

6. The Government is implementing the seven-step Road Map based on national objectives in order to build an enduring State that is consistent with Myanmar's prevailing history, traditions, customs and cultures. The State is implementing the nation development tasks with momentum in accordance with (12) political, economic and social objectives. The Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement undertakes the activities of social welfare and development according to social objectives. In doing so, disabled persons and older people are being taken care through preventive, protective and rehabilitative measures by using social methods to reintegrate into the society.
7. Myanmar regards children as leaders of the future and, therefore, the Myanmar National Plan of Action for Children (2006-15) in conformity with the provisions of the CRC, the Child Law, the Millennium Development Goals (MDGs), A World Fit for Children (WFFC) and various regional plans of action has been adopted and being implemented.

Chapter (2)

General Measures of Implementation

Measures to make national laws and policy in line with the provisions of the CRC

8. The Myanmar National Committee on the Rights of the Child set up a ten-member Task Force on 20 May 1999 to review the Child Law, 1993. The Task Force reviewed whether the provisions of the Child Law are in conformity with the provisions of the Convention on the Rights of the Child.
9. The recommendations of the Task Force that some provisions of the Child Law be amended to bring them in line with the CRC were forwarded to the Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement and the Office of the Attorney General. Following respective review processes and consultations, these two bodies have decided to make as many amendments as possible in the Rules relating to the Child Law.
10. In the exercise of the authority vested with in accordance with section 74(a) of the Child Law, the Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement adopted the Rules relating to the Child Law (the Rules) on 21 December 2001. The Rules contain (17) Chapters, (109) Rules and (36) Standardized Forms covering all aspects of the rights of the child.
11. Following are some provisions of the Rules that give better effect to the Child Law:
 - (a) Rules 16, 17 and 18 of the Rules have established a mechanism by which complaint of acts committed against the child can be pursued by the relevant Rights of the Child Committee.
 - (b) Rule 79 of the Rules provides clarification mentioned below on child imprisonment under section 46 of the Child Law, which stipulates that a child shall only in extraordinary cases be imprisoned:
 - “(1) A child shall not ordinarily be sentenced to imprisonment.
 - (2) Only if the Juvenile Court is satisfied that the child has committed an offence which is punishable with death or transportation for life under any existing law and that the child is of so unruly or depraved a character or absolutely uncontrollable, he shall be sentenced to imprisonment.
 - (3) Such sentence of imprisonment shall not exceed a term of (7) years.”
 - (c) Rules 75 and 98 of the Rules relating to the Child Law provide that Office of the Attorney General and respective law offices shall appoint a lawyer at the expense of the government to defend an indigent child accused of an offence punishable with death sentence.
12. In order to review the Child Law and other relevant laws, the Supreme Court has been cooperating with other related departments, such as the Office of the Attorney General, the Department of General Affairs, the Department of Social Welfare (DSW), Myanmar Police Force (MPF), the Prison Department and the Department of Health (DOH).

Measures taken to reinforce administration

13. Rule 3 of the Rules relating to the Child Law provides the duties and powers of the National Committee on the Rights of the Child, and section 74(b) of the Child Law

stipulates that relevant Ministries, Departments and government organizations may issue orders and directives as may be necessary. Rule 5 provides the duties of the Working Committee and Sub Committee, Rule 7 provides the duties and functions of the State and Divisional Committees on the rights of the Child, Rule 9 the duties of the District Committees and Rule 11 sets out duties and functions of the Township committees.

Mobilization of the community

14. The Deputy Minister for Social Welfare, Relief and Resettlement, Chairman of the Working Committee on the Rights of the Child, gave educative talks on the prevention of recruitment of under-age children, the provisions of the CRC, CL and child protection, particularly child abuse, neglect and exploitation, at the following workshops;
 - (a) Child Protection Workshop, Ayeyawaddy Division,
 - (b) Child Protection Workshop, Tanintharyi Division,
 - (c) Child Protection Workshop, Kayin State,
 - (d) Child Protection Workshop, Mon State.

15. Secretary of the National Committee on the Rights of the Child and Director-General of the Department of Social Welfare provides advocacy on the CRC at the following workshops;
 - (a) Child Protection Workshop, Seikphyu Township, Magway Division,
 - (b) Child Protection Workshop, Wundwin, Nahtogyi, Taungtha, Tatkone Townships, Mandalay Division,
 - (c) Child Protection Workshop Mawlamyaing Township, Mon State,
 - (d) Child Protection Workshop, Pa-an Township, Kayin State.

16. In order to give widest possible public awareness of child rights and for the children to enable them to enjoy their rights best, the National Committee on the Rights of the Child re -printed copies of the Child Law both in Myanmar and English languages with the support of UNICEF and distributed at the related training courses and workshops. Furthermore, pamphlets on the CRC and the Child Law and posters are also distributed.

17. Lectures on the CRC and the Child Law are being given at the social welfare training courses which are conducted at the Social Welfare Training School under the Department of Social Welfare.

18. The Department of Social Welfare is the focal point for the implementation of the Convention on the Rights of the Child and has been implementing the tasks of the National Committee on the Rights of the Child. Hence, in order to raise public awareness of the provisions of the CRC, particularly among members of the CRC, and for the effective implementation of the CRC, workshops on child protection and on child abuse, neglect and exploitation are being conducted under the Myanmar-UNICEF Country Programme (2000-2005). The objectives of the workshops are as follows:
 - (a) To generally realize the Convention on the Rights of the Child,
 - (b) To raise awareness on child protection among community leaders,
 - (c) To identify ways and means to eradicate child abuse, neglect and exploitation in the community.

19. Under the leadership of the Department of Social Welfare, training course manuals are written, mobile teams consisting of staffs from the Department of Social Welfare, Myanmar Literacy Resource Centre and members of the Myanmar Red Cross Society have been formed and training courses for the trainers have been conducted. Such mobile teams have been conducting awareness raising workshops in (16) States and Divisions, (24) Districts and (127) Townships since 2002 with the collaboration of UNICEF.
20. In doing so, they also travelled to remote areas in the Kachin, Kayah, Chin, Shan (North), Shan (East) and Rakhine States. These remote areas include Putao and Machanbaw in Kachin State, Demoso in Kayah State, Konlone in Shan State (North), Mongyan and Mongkhat in Shan State (East), Kanpetlet and Tonzan in Chin State and Man-aung in Rakhine State.
21. Target groups of the workshops are the CRC members, community leaders, representatives from non-governmental organizations and local authorities. The workshops raise awareness among local people of the prevention, protection and rehabilitation services, which leads to mobilization of social forces in the community concerned and effective implementation of family-based and community-based programmes.
22. In these workshops, pamphlets on the CRC and the Child Law and posters, comics and notes are distributed with the support of UNICEF. After attending workshops, the participants conduct multiplier courses among their families and within the community concerned, and coordinate with the Divisional Social Welfare Offices and the Township CRC members regarding children in need of protection in their communities.
23. The workshops provide interactive discussions on child protection; definitions of types and impact of abuse, neglect and exploitation; corporal punishment; prevention of trafficking in persons and the recruitment of under-age children into military service. In doing so, interactive discussions, role play and case studies are also carried out.
24. In order for the children to understand the child rights themselves, human rights educational lessons are included in the Moral and Civics subject taught in the Basic Education Schools from Grade 5 to 9.
25. Under the human rights knowledge programme, the right to stay with both parents, the right to freely express their thoughts, the right to play freely, the right to participate and the right to be protected, the right of school-age children to get access to education, the facts concerning the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (CEDAW) and Myanmar's activities relating to CEDAW are taught in Grade 5 to 9.
26. In Grade 8 and Grade 9, the concepts and special characteristics of human rights enshrined in the Universal Declaration of Human Rights, economic, social and cultural rights, and the right of every country to participate freely in accordance with its own traditions and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights are being taught. In giving human rights education, brain storming, group discussion, discussion within the class and assessments are carried out, practicing participatory discussion method.

27. Furthermore, programmes which facilitate the expression of child's wishes are included in the songs, videos and movies produced under registration.

Chapter (3)
Definition of "Child"
(CRC Art - 1)

Definition of Child (CRC Art. 1)

28. The definitions of child and youth in accordance with section 2 of the Child Law were mentioned in the second national report. In July, 2006, the National Committee on the Rights of the Child recommended the amendment of the Child Law, 1993, and preparation to amend the age of a child to be (18) years is under way.
29. Regarding exemption from the penal action, preparation is being made to amend the age of a child from (7) years to (10) years in section 28(a) and to amend the range of age of a child from (7) to (12) years to (10) to (12) years in section 28(b) of the Child Law as a child under 10 years of age is considered not to have sufficient knowledge and maturity to be able to make sound judgement of the nature and consequences of his conduct.
30. In order to protect child employees in accordance with the Child Law, preparation is also being made to amend section 24 (a)(3) that only a child who has attained the age of (15) years can be employed with the exception for those who work in income generating business of the family concerned.

Chapter (4)

General Principles

Non-discrimination (CRC Art. 2)

Relevancy with the law

31. Measures relating to equal enjoyment of the child rights were mentioned in the second national report.

Implementation

32. The State has been energetically carrying out five rural development tasks—smooth transportation, clean water supply, education development, health care and economic growth— in order to narrow the gap between hilly regions and lowlands and between rural and urban areas.
33. In Myanmar, every citizen has the right to freedom of religion, freedom of thinking and freedom of belief. All national groups have the privilege of adorning their respective traditional costumes, vernacular languages, and practicing their respective customs and traditions.
34. The National Health Committee, in providing comprehensive health care services, has adopted the National Health Policies giving emphasis on both rural and border areas has been providing health care in border areas. Nursing training courses are conducted, volunteer health workers are given training and basic health care courses are conducted at regional hospitals.
35. The Rural Health Development Plan (2001-06) for the rural areas where majority of the people reside has been adopted under the guidance of the Head of State and primary health care services are provided to children of the rural communities, including border areas. The National Plan for Border Area Health Development has also been developed and implemented for the promotion of health status of communities in border areas. New clinics and hospitals have been opened in rural and border areas, basic health staffs are appointed and medicines and medical apparatus are supplied to these clinics and hospitals.
36. The Ministry of Education has been endeavoring for all citizens to have access to basic education. Children from rural to urban areas as well as in border areas are provided with opportunities to learn pre -school education to high school education. The last week of May is designated as a School Enrolment Week during which enrolment for school-age children is carried out throughout the country as a national movement. In these activities, personnel concerned from the Ministry of Education, local authorities, members of the Union Solidarity and Development Association (USDA), members of the Myanmar Women's Affairs Federation and members of the Myanmar Maternal and Child Welfare Association participated actively. Well-wishers and social organizations donate various educational materials. Such enrolment activities resulted in 97.84 per cent enrolment in 2006.

37. Disabled children have been given education under the inclusive education programme. (21,520) disabled children are studying under the programme. The children who cannot attend formal schools for various reasons can learn through the non-formal education program.
38. Mobile schools have been opened for children who have to accompany their parents who move from time to time because of the nature of their work as they are employed with forest projects, or at project sites and construction sites. Altogether (43) mobile schools have been opened and (58) teachers have been appointed providing education to (1,603) students in (15) townships. All students from border areas, rural areas and urban areas have equal access to education.
39. In the education sector, the border area development programme in collaboration with the Ministry of Education constructed (85) primary schools, (90) middle schools and (92) high schools. Moreover, INGOs, partners of this project have provided school buildings and books. The students whose parents have abandoned poppy growing have been provided with rice and learning materials under the “Food for Education” programme carried out with the collaboration of UNDP. In addition, the Department of Education and Training under the Ministry of Progress of Border Areas and National Races and Development Affairs has established (27) training schools along border areas for poor children from various national groups who have been deprived of opportunities to receive formal education.
40. The Ministry of Progress of Border Areas and National Races and Development Affairs has conducted vocational domestic trainings and income generating and public awareness courses in collaboration with relevant ministries and local authorities.

Best interests for the child (CRC Art. 3)

Relevancy with the Law

41. For the best interest of children, the 1993 Child Law and the 2001 Rules related to the Child Law have been promulgated. It was described in details in the second national report.

Implementation

42. Myanmar delegates to the 27th UN General Assembly Special Session on Children held a meeting on 31 May, 2002, to share experience regarding the Special Session. In accordance with the decision of the meeting to draft a National Plan of Action to implement “A World Fit for Children” Declaration under the guidance of the Minister for Social Welfare, Relief and Resettlement, drafting of a national plan of action (NPA) for children has been undertaken. The task force to draft the NPA consisting (17) members under the leadership of the Director General, Department of Social Welfare was formed.
43. The Myanmar National Plan of Action for Children includes four sections; Health and Nutrition, Water and Sanitation, Education and Early Childhood Development and Child Protection.
44. Each section has seven subtitles; Justification, Objective, Strategies, Plan of Action, Resource requirements, International cooperation and collaboration, Monitoring, Evaluation and Expected Outcome.

45. The status of implementation, achievements, challenges and needs are included in the Justification. In line with “A World Fit for Children” and with the targets of the MDGs and decisions of regional meetings, objectives and strategies till 2015 have been formulated based on the accomplishments in 2004.
46. The implementing programme is drafted, taking into consideration of the programmes which are suitable for the country, practicable procedures and fixed time frame in order to achieve the goals.
47. In the section of resource mobilization and international cooperation, the requirements of funds, technology, manpower and resources are to be met through increased state budget, cooperation of international organizations and internal and external donors.
48. Monitoring and evaluation are to be carried out through information and data collection, regular reports, field studies, and assessments on effectiveness and adaptability of the plans, projects and programmes.
49. To improve the standard of child’s health; to prevent diseases that occur due to unsafe water and poor sanitation, to improve access to quality education and to improve protective system for the children in need of protection and prevention and rehabilitation programmes are the objectives of expected outcome. Family-based and community-based child protection measures are more emphasized and indicators for respective sections are provided.

Survival and development of the Child (CRC Art. 6)

Implementation

50. Measures for survival and development of children have been mentioned particularly in paragraphs 24, 28, 29 and 31 of the CRC.

Respect for the children to express his/her own views (CRC Art. 12)

Relevancy with the Law

51. It was mentioned in the previous national report that section 13(a),(b), and (c) of the Child Law clearly allow children to express their views, section 33 (c) (iv) of the Law allows to listen to explanation by children, section 35(b) of the Law allows to respect wishes of children and section 36 (d) and (e) of the Law allow to provide help to children in solving their personal problems.

Implementation

52. Section 21(f) of the Rules relating to the Child Law prescribes that poem reciting competitions, song competitions, story telling competitions, round table talks, and impromptu debates are held occasionally, section 21(g) provides trainings for children to learn poem composition and essay writing skills, and section 21(h) provides arrangements for singing, music and dancing programmes performed by children themselves.

53. The Ministry of Education and other related ministries have been working in accordance with the rules mentioned above to place emphasis on the opinions of children. Competitions for extempore talks, essays, reciting poems, composition of songs, short stories, painting and puzzle games are held in commemoration of significant anniversaries, national and international events.
54. Starting from 1998-99 academic year, a day of the first week of January is designated as School Family Day on which students, teachers and parents meetings are held. Children's physical, intellectual, and moral capacity and all round development, as well as children's opinions are expressed on that occasion. During the ninth School Family Day held on 6 January 2006, over (300,000) personnel, including teachers, school heads, parents, community members, well-wishers and (7.8) million students participated by conducting students' capacity shows, competitions, funfairs and prize distributions for outstanding students.

Chapter 5

Civil Rights and Freedoms

Name and nationality (CRC Art. 7)

Relevancy with the law

55. The Myanmar Citizenship law stipulates as follows:-
 - “Section 9 - A person born in the State shall have his birth registered either by the parent or the guardian in the prescribed manner, within one year from the date he completes the age of ten years, at the organizations prescribed by the Ministry of Immigration and Population.
 - Section 10 - A person born outside the State shall have his birth registered either by the parent or the guardian in the prescribed manner, within one year from the date of birth at the Myanmar Embassy or Consulate or organizations prescribed by the Ministry of Immigration and Population.”

Implementation

56. In Myanmar, every child has the right to have his or her own name and there is no restriction in giving names.
57. When a child is born, parents or guardians must notify his birth to the Ward Peace and Development Council concerned to obtain a birth registration certificate. The Ward Peace and Development Council compiles the list of the birth registration certificates issued and sends them to the Township Immigration Office on a monthly basis.
58. The Township Immigration Office includes the name of the new born in the Household List of the parents on application by the parents or guardians enclosing a copy of the Birth Registration Certificate, the Household List, name of the new born, the application with the name of the new born and identification cards of the parents within 7 days from the date a child was born.
59. A person born of parents of nationals and ethnic groups residing in the State and of citizens on the date this law comes into force and their offsprings qualified to be a citizen under this Law are issued the Citizenship Scrutinization Card on reaching the age of (10) and (18) years.
60. Midwives (MW) from the Sub Rural Health Centres are primarily responsible for collection of data on births under their jurisdiction and for reporting to the Health Assistant (HA) at the Rural Health Centres (RHC). The HAs at the RHCs are responsible

for sending the data to township medical officer (TMO). The draft entries coming from RHCs and urban wards compiled by TMO office are sent to the CSO directly or through respective State and Divisional Health Office. The incoming forms are checked, coded, processed and tabulated by the Central Statistical Organization (CSO). Data related to vital statistics are annually published by CSO in collaboration with DOH.

61. The Modified Vital Registration System (MVRS) using revised eight different VRS Forms was successfully pilot tested in four townships in four States and Divisions in 1999 with the assistance of UNICEF. The MRVS has been implemented nationwide under the 2001- 05 Myanmar-UNICEF country programme. The implementation of MVRS to Urban and Rural Areas of entire country was completely done on April, 2006.
62. The Inter- Agency Birth Registration Working Group was formed and monthly meeting was held to discuss ways to undertake in order to strengthen VRS. For the rapid assessment, the three groups of IAWG members toured nine States and Divisions to monitor and supervise. Having rapidly assessed and analyzed the operational gaps, weaknesses and constraints, the IAWG group held a seminar together with TMOs from all townships in respective State and Division including one HA and one midwife from RHC and sub RHC of each different township that the team visited. At the seminar, the team clarified the procedure for children under one, under five and above five years of age to get birth certificate. Moreover, the team encouraged those who attended the seminar to give multiplier training to all basic health staffs at their respective townships.

Preservation of national identity (CRC Art. 8)

Relevancy with the law

63. It was mentioned in the previous national report that sections 8 and 9 of the Child Law stipulates that the State recognizes the rights of children and a child is recognized as a citizen in accordance with the Citizenship Law.

Implementation

64. Section 24 of the Rules relating to the Child Law prescribes that parents/guardians must carry out registration of a child at the time of his/her birth, (10) years and (18) years of age. Section 25 prescribes that a child must have the right to become a citizen or associate citizen in accordance with the Citizenship Law.
65. About 89.37 per cent of the population profess Buddhism. Most of Myanmar children are nurtured under the teachings of Theravada Buddhism, and receive guidance from elders, parents and teachers.
66. One of the significant characteristics of Myanmar society is to relay from generations to generations teaching for self restraint, loving and cherishing national prestige and integrity, ethics and family values of that heritage.
67. Unique characteristic of Myanmar children who inherited such good heritage is looking after old parents and grandparents.
68. They possess good national prestige and integrity and national characteristics such as patience, tolerance, and forgiveness.

Freedom of Expressions (CRC Art. 13)

Relevancy with the Law

69. Article 15(a) of the Child Law stipulates that every child has the right to freedom of speech and expression in accordance with the law.

Implementation

70. In Myanmar, not only parents or guardians but also local authorities and stakeholders always encourage children to freely express their views and ideas. Competitions of extempore talks, poem reciting, song singing, song composition are held in schools at Township, District, Division and State levels. Nowadays, Myanmar children use Information Technology (IT) widely and they communicate freely through the Internet with children all over the world.
71. The Myanmar media carries the programs, such as Chit Sa Ya Aywai Kasagyamai (Let's Play Lovely Kids) and (38) Blessings (The (38) rules for a successful life) to express or bring out children's wishes. The Shwe Thway, Paloke Toke and Child journals for children are published.

Freedom of thought, conscience and religion (CRC Art. 14)

Relevancy with the Law

72. It was mentioned comprehensively in the previous national report.

Implementation

73. All Myanmar citizens enjoy the freedoms of belief and worship. Children, with the guidance of their parents and by abiding the rules and regulations of the State, are encouraged to think, belief and worship freely.
74. Every citizen, in accordance with each one's respective traditional culture and belief, enjoys fundamental rights by law. As Myanmar's specific national characteristics are forgiveness, sympathy, loving-kindness and tender-heartedness, there has never been any suppression or discrimination among them based on race, nationality, religion, belief or gender throughout Myanmar history.
75. In the Union of Myanmar, the Ministry of Religious Affairs has been constituted. Buddhism is professed by the majority of Myanmar people. Buddhism, Christianity, Islam, Hinduism and Animism are officially recognized by the State. The Ministry of Religious Affairs gives necessary assistance to all the religious followers for the development of their respective religion.
76. Buddhism is professed by the majority of Myanmar people. (12) monthly celebration and Budd-ha Pujaniya festivals are celebrated throughout the country. Peoples from different walks of life irrespective of race and religion participate the Thingyan Festival, the merry event which ushers in a new year. The specific holy days of Buddha, Dhamma and Sangha Order are Public Holidays. Adults as well as children participate in these festivals. Pilgrimage to the Budhgaya of India, where Lord Buddha attained Nirvana, is arranged by the State in coordination with respective countries.
77. Muslim mosques can be found in different parts of Myanmar. Praying in these mosques by Muslim families or individuals, participating in masses, worshipping and fasting are freely allowed. Bakkari Idd, the birthday anniversary of Prophet Mohammed, is also

a Public Holiday. Haj pilgrimage for Muslims to Mecca is arranged by the State, in cooperation with other respective Islamic countries. The Minister, the Deputy Minister and the Director-General of the Ministry of Religious Affairs usually grace with their presence at Muslim celebrations and ceremonies.

78. Christmas, which falls on 25th December every year, is also a Public Holiday. Missionary works by native priests and of foreign missions in Myanmar and their foreign visits are officially allowed and are arranged in accordance with the existing rules and regulations of the State. Also Free Pass is provided to eminent Christian leaders for domestic trips. Annual Christian celebrations and special occasions of the four eminent Christian Associations are officially recognized by the State and officials from the Ministry of Religious Affairs participate in these events.
79. The Hindu Religious Special Events, such as Dipavali Festival, Lighting Festival, Mother Lashmi Puja, etc. annually held by Hindus are allowed to be performed in accordance with the existing rules and regulations. Responsible personnel from the Ministry of Religious Affairs attend the special religious and social occasions held by the eminent Hindu Associations. Dipavali Day is also a Public Holiday.
80. Permission of publication and distribution of religious literary works concerning Buddhism, Christianity, Islam, and Hinduism is given in conformity with the rules and regulations of the Literary Supervision Board of the Government.
81. The State freely allows its citizens to enjoy the freedoms of belief and worship. The indigenous races also enjoy the freedom of worship. They freely practice their respective traditional customs and cultures. On special religious occasions, religious talks and discourses are broadcast on the television and radio. The children as guided by their parents have the privilege to go to monasteries or mosques or churches or temples and learn and practice what their religious mentors and instructors teach them.

Freedom of association (CRC Art. 15)

The Relevancy with the Law

82. According to section 15(c) of the Child Law, every child has the right to participate in organizations relating to children, social organizations or religious organizations permitted under the Law.

Implementation

83. Children take part freely in social organizations or religious organizations permitted under the law, such as art associations, swimming clubs, Myanmar traditional dance clubs, Mingalar Byu Har Association (religious association), Sunday Alms Donation Teams, the Union Solidarity and Development Association(USDA), Myanmar Women's Affairs Federation, Myanmar Maternal and Child Welfare Association, the Auxiliary Fire Services and the Myanmar Red Cross Society to promote the interests of the people, the community and the State.

Protection against privacy (CRC Art. 16)

Relevancy with the Law

84. With regard to convicted children, it is mentioned in section 42 of the Child Law as follows:- "Section 42: The juvenile court shall abide by the following in trying juvenile cases:-

- (a) shall try the case in a separate court or a separate building or if there is no separate court or building, in a building or room other than in which the ordinary sittings of the court are held;
 - (b) no person other than the parents, guardians, staff of the court, Law Officers, members of the People's Police Force on duty and not in uniform, persons directly concerned with the case and persons who have been granted permission by the juvenile court shall be present at the place of trial.”
85. In addition, the Supreme Court issued the Directive Number 1/2004 on 7-10-2004 as follows:
- (a) If there is no separate court or building, Township Court shall try the juvenile cases in a building or room other than the one in which the ordinary sittings of the court are held,
 - (b) Hold a signboard of “Juvenile Court” at the room where juvenile cases are tried,
 - (c) Section 42(b),(c),(d) and (e) shall be abided where juvenile cases are tried,
 - (d) Juvenile Court shall abide by the provisions laid down under the sections 43,44,45,46,47,48 and 49 in trying juvenile cases,
 - (e) Arrange a separate register book for juvenile cases and collect the data and prepare separate report in order to submit to the superior courts respectively.

Implementation

86. Proceedings for cases tried under the Child Law are held in a specific building. At the place of trial only staff members of the Court, law officers, members of the People's Police Force on duty in plain clothes, persons directly concerned with the case and persons who have been granted permission by the Court are allowed to access the trial. Juvenile cases are handled in a family spirit. Personal data of the child offender is kept confidential.
87. Personal history and the situation of the family concerned of children in need of protection who are taken care of in institutions are kept systematically and confidentially.

Access to relevant information (CRC Art. 17)

Relevancy with the Law

88. It was mentioned in details in the second national report.

Implementation

89. The Ministry of Information broadcasts children programmes extracting from newspapers and journals in which child education, protection and prevention are included. Moreover, mass media channels are used for the interest of children in social and cultural sectors.
90. The Printing and Publishing Enterprise, Sarpay Beikman and the Myawady Press have been publishing weekly journals as well as books and periodicals from time to time aiming at knowledge enhancement of children. Children literatures, such as cartoons, stories and Mingalar Maung Mei, etc. are made available in children reading rooms at (377) libraries of the Information and Public Relations Department. Moreover, for knowledge enhancement for children, children literature awards are presented at the Myanmar National Literature Award Competition and the Sarpay Beikman Manuscript Award Competition.
91. The Myanmar Radio and Television, the Printing and Publishing Enterprise and the News and Periodicals Enterprise have planned to produce and broadcast more children literature, children programmes and TV programmes.

Abuse, torture and deprivation of liberty (CRC Art. 37)

Relevancy with the Law

92. The legal right to prevent torture and deprivation of liberty is provided in the Penal Code, the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law, 1993; the Control of Money Laundering Law, 2002; and the Anti-Trafficking in Persons Law, 2005.
93. It is provided in section 361 of the Penal Code that taking away or enticing any minor male under (14) years of age or minor female under (16) years of age or any person of unsound mind from his or her lawful guardian without the consent of the guardian is considered abduction.
94. It is provided in section 363 of the Penal Code that whoever kidnaps any person from the Union of Myanmar or from lawful guardian shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to seven years, and shall also be liable to a fine.
95. It is provided in section 369 of the Penal Code that whoever kidnaps or abducts any child under the age of (10) years, with the intention of taking dishonestly any movable property from the person of the child, shall be punished with imprisonment of up to seven years, and shall also be liable to a fine.
96. It is provided in section 372 of the Penal Code that whoever sells, lets for hires, or sell off any person under the age of (18) years with an intention that such person shall at any age be employed or used for the purpose of prostitution or illicit intercourse with any person or for any unlawful and immoral purpose, or knowing that such person will at any age likely be employed or used for any such purpose, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to (10) years, and shall also be liable to a fine.
97. It is provided in section 373 of the Penal Code that whoever buys, hires or otherwise obtains possession of any person under the age of (18) years with intent that such person shall at any age be employed or used for the purpose of prostitution or illicit intercourse with any person or for any unlawful and immoral purpose, or knowing it to be likely that such person will at any age be employed or used for any such purpose, shall be punished with imprisonment of either description for a term which may extend to (10) years, and shall also be liable to a fine.
98. Moreover, it is provided in sub-section (c), section 22 of the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law that if any of the acts provided in Sections 16 to 21 is committed by making use of the child who has not completed the age of (16) years in the commission of the offence, the offender shall be liable to a maximum punishment provided for such offence.
99. Moreover, it is provided in clause(2), sub-section(a), section 5 of the Control of Money Laundering Law, 2003 that this law shall apply to the offences of illegally converting, transferring, concealing, obliterating or disguising of money and property obtained from the commission of trafficking in and smuggling of women and children.
100. Under sub -sec tion (a), sec tion 26 of the Anti-Traffick ing in Persons Law, 2005, whoever is guilty of adopting or marrying fraudulently any person for the purpose of committing trafficking in persons shall, on conviction, be punished with imprisonment

for a term which may extend from (3) years to (7) years and may also be liable to a fine.

101. Similarly, it is provided in section 27 that whoever is guilty of making use or arranging with a trafficked victim for the purpose of pornography shall, on conviction, be punished with imprisonment for a term which may extend from (5) years to (10) years and may also be liable to a fine.
102. Furthermore, it is provided in sub-section (a), section 11 of the Anti-trafficking in Persons Law that in order not to adversely affect the dignity of the trafficked victims, if the trafficked victims are women, children and youth, the relevant court shall, in conducting the trial of offences of trafficking in persons, do so not in open court but in camera for the protection of their dignity, physical and mental security.
103. It is provided in section 12 of such Law that the Central Body shall, if the trafficked victims are women, children and youth, make necessary arrangements for the protection of their dignity, physical and mental security.
104. It is provided in section 16 that the Central Body and relevant working groups shall, with respect to the trafficked victims who are women, children and youth:
 - (a) Provide special protection of their dignity and identification and necessary security and assistance,
 - (b) Carry out to send them back to their parents or guardian if after scrutiny it is found that it is the best condition for them.

Implementation

105. Measures with regard to torture and deprivation of liberty are mentioned in details under the CRC Article 19, 34 and 35.

Chapter (6)

Family Care and Alternative Care

Parental guidance and the child's evolving capacities (CRC Art. 5)

Relevancy with the Law

106. Section 30 of the Child Law prescribes that every child shall abide by ethics and discipline, corresponding to his age.
107. Likewise, section 31 of the Child Law states that parents, teachers and guardians shall give children guidance to ensure that the practice of abiding by the ethics and discipline mentioned in section 30 is infused into children.
108. Chapter 9 of the Rules relating to the Child Law provides for the establishment of pre-primary schools and voluntary day-care centres in the implementation of ECCD systematically and widely. Rule 50 of the rules relating to the Child Law prescribes in detail the objective, rules, disciplines, monitoring mechanism and technical matters on the establishment of private pre-primary schools and voluntary day-care centres.

Implementation

109. Myanmar customs and traditions are deeply rooted. Children are regarded as jewels of the family and cherished. In line with the traditions, customs and religious teachings, children are nurtured to become good citizens in order for them to become a new generation of the 21st century for the nation. Myanmar society is characterized by enduring family preservation of fine traditions and customs which contribute significantly to the stable and peaceful society. Myanmar people value and take pride in high family values and family spirit in this regard. It can be found that most Myanmar people live in an extended family. According to the 2001 and 2002 statistics, an average household size is (5.2).
110. In accordance with the Myanmar saying 'parents are the very first mentors of children', it is the duty of parents not only to nurture their children to be healthy, intelligent, wise and polite but also to educate them to be able to differentiate between right and wrong and good and bad. In Myanmar tradition, culture and religion, the duties of parents and children have been prescribed traditionally and practiced since long ago, which are the guiding norms of Myanmar customs and traditions. Every parent wishes that their children become well established and well-to-do, a Myanmar saying in this sense is "riding elephants besieged by horses". As there is a Myanmar proverb which says that "parents are responsible for misconduct of their child", parents give children guidance relating to high moral values. Relatives and family friends also contribute in this aspect.
111. The Government, in collaboration with UNICEF, has been accelerating the momentum of ECCD programmes through centre-based, family-based and community-based methods in order to nurture children as early as possible for their all round development.
112. In order to have access to quality basic education by all children, the Child Friendly School Project was started in 2001 by the Ministry of Education in collaboration with UNICEF. The Child Friendly School Project has been implemented in (94) project townships up to 2007. In so doing, it is mainly focused on the completion of primary education by out-of-school children, especially girls; exemption from school entrance fees and monthly tuition fees for poor children and bringing school-age children in rural areas to school.

Celebrating sport competition for all round development of children

Responsibility of parents or guardians (CRC Art. 18)

Relevancy with the law

113. It was mentioned in the previous national reports that section 11 (a) and (b) of the Child Law stipulate responsibilities of parents or guardians.

Implementation

114. In Myanmar tradition, culture and religion, duties of parents and children have been prescribed since long ago.

115. Following are the duties of parents, which have been preserved and carried out till today:

- (a) Prevent children from misconduct,
- (b) Teach children good conducts,
- (c) Make children learn arts and science,
- (d) Give children inheritance at an appropriate time, and
- (e) Marriage to suitable person.

Separation from parents (CRC Art. 9)

Relevancy with the Law

116. It was mentioned in the previous national report that parents and children are usually not separated as the bonds between them are very strong.

Implementation

117. The causes of children's separation from parents are death of both parents or divorce between parents or inability of both parents to take care of their child or unmanageable or uncontrollable condition of children or law violation, and such children are taken care of by the DSW and also by voluntary organizations, which is encouraged by the State.

118. Children at the institutions of the DSW and voluntary homes are provided with conditions which contribute to personal hygiene, necessary immunization and nutritious food. They are given education as well as vocational training, taught good and polite manners and to behave well in accordance with Myanmar culture, which contribute to both physical and mental development. (9,276) children at the institutions were given training courses on cultivation, livestock breeding, mechanics and others in 2001-06. (1,678) children at similar institutions were assisted to obtain jobs at farms and factories and in the civil service and other services.

119. A convicted mother serving a prison sentence is allowed to keep her child with her. This was mentioned in the previous national report. The Prisons Manual allows female prisoner,

if she so desires to keep her accompanying child with her if there is no one outside to take care of the child, to keep her child until the child reaches four years of age normally and six years of age, if necessary. Pre-primary schools are established in the prisons for such children and they are taught poems and basic language. Necessary facilities are being provided for children who are born from pregnant women by Myanmar Maternal and Child Welfare Association. The Department of Social Welfare is looking after (25) such children.

Food and necessary facilities are being provided for children who are born from pregnant women in prison.

Education learning opportunities are given to pre-school children.

Family reunification (CRC Art. 10)

Relevancy with the Law

120. Regarding family reunification, section 35(c) of the Child Law states as follows;-

“ to entrust the child to the care of the parents or guardian, with or without execution of a bond, in the case of a child who is found, on scrutiny to have complied with the arrangement for at least one year and whose moral character has improved”

121. In accordance with section 10 of the Anti-trafficking in Persons Law, the functions and duties of Repatriation, Reintegration and Rehabilitation of Trafficked Victims are as follows: It prescribed that “coordinating and cooperating with relevant government departments, organizations and non-governmental organizations for the repatriation of the trafficked victims to their native place, enquiring the circumstances of the relevant family, medical examination of trafficked victims with their consent, consolation and education and other necessary assistance”.

Implementation

122. Repatriation, rehabilitation and follow-up programmes for trafficked children have been systematically carried out. There were nine trafficked children under (6) years of age in 2006. After systematic coordination with the country concerned, they were repatriated to Myanmar and reintegrated with their parents/guardians. In this regard, the Department of Social Welfare has been cooperating with other organizations, such as the Myanmar Women’s Affairs Federation (MWAFF), the World Vision (Myanmar) and Save the Children (Myanmar).

123. In line with the Child Law, 1993, the Department of Social Welfare is taking care of children who are in need of protection and have violated the law through institution-based and community-based programmes.
124. Children who are in need of special protection, such as orphans, street children, abused children, working children and handicapped children, are provided with essential social care and protection by the Department of Social Welfare in line with the Child Law and the Rules related to the Child Law.
125. Reintegration of children who have been taken care of in the institutions into their families is the most important part of the institution-based programmes. For the children who have completed one year and behaved well during the period, probation officers make field visits to wards, townships, families and relatives of the children and reintegration process for them is carried out.

Illegal transfer and forbidding the return (CRC Art. 11)

Relevancy with the Law

Implementation

126. It is mentioned in details in the report under Article 35 of the Convention on the Rights of the Child.

Standard of Living (CRC Art. 27 para. 4)

Relevancy with the Law

127. It is provided in section 11(b) of the Child Law, 1993 that a child shall be entitled to a monthly allowance from parents who fail or refuse to support him.
128. It is provided in section 13(c) of the Child Law that a child shall have the right to make complaint, hearing and defend at relevant Government department, organization or court either personally or through a representative in accordance with the law, in respect of his rights.
129. It is provided in section 25(C) of the Child Law that every child has the right to sue and be sued in accordance with the law.

Implementation

130. Sub-Article (4), Article 27 of the Convention on the Rights of the Child provides that the rights mentioned in the domestic law are to be enjoyed in respect of child maintenance allowance.

Protection of children deprived of family environment (CRC Art. 20)

Relevancy with the Law

131. It was mentioned in the second national report that section 32 of the Child Law provides for protection and care for children who do not have parents or family.

Implementation

132. For street children who do not have, or are separated from, parents or guardians, probation officers conduct investigation and contact parents, if they are located, and educate them. Then the child is reintegrated with the family concerned. Children who are in need of protection and care are sent to respective institutions. (976) children in

residential nurseries, (3,985) children in boys training schools, (630) children in training schools for girls, (1,041) girls in vocational training schools for women, altogether (6,632) children were looked after in 2002-06. The list of children who were with such institutions till 2001 was provided with the second national report.

Adoption (CRC Art. 21)

Relevancy with the Law

133. The provisions and regulations of the Myanmar Adoption law were mentioned in the first and second national reports and in the clarifications thereafter.

Implementation

134. In accordance with the Child Law and the Rules relating to the Child Law, orphans who are taken care of in residential nurseries under the Department of Social Welfare are allowed to be adopted for their best interests. From 2001 to 2006, a total number of (48) orphans were adopted. Similarly, the Department of Health permitted adoption of (44) orphans in accordance with the rules and regulations. Adoption is also undertaken by local authorities legally in the community. The data relating to adoption will be provided in next report.

Periodic review of placement (CRC Art. 25)

Relevancy with the Law

135. Section 35(c) of the Child Law provides that if a child sent to a training school of the Department of Social Welfare in accordance with section 34(a) of the Child Law improves and behaves well after completion of one year at the school can be entrusted to the parents or guardians.

136. Similarly, section 48(b) of the Child Law provides that Juvenile Courts may issue an amending order to entrust the convicted child, who has improved and behaved well after completion of one year at the training school of the Department of Social Welfare, to his/her parents or guardians.

Implementation

137. Data on children reintegrated with parents or guardians after completion of one year at the institutions is as follows:

No.	Year	Number of Children
1.	2001	336
2.	2002	464
3.	2003	548
4.	2004	421
5.	2005	246
6.	2006	168
	Total	2,183

Chapter (7)

Basic Health and Social Support

Health and Health Services (CRC Art. 24)

Relevancy with the Law

138. There are a number of legislations regarding health policies and health development plans in Myanmar to provide effective health care services to the entire population.
139. In order to promote and protect public health rights, the following policies, laws and regulations have been adopted.
- Public Health Law
 - Myanmar Maternal and Child Welfare Association law
 - Prevention and Control of Communicable Disease Law
 - National Food Law
 - National Health Policy
 - Myanmar Reproductive Health Policy
 - Myanmar Health Vision (2030)
 - National Health Plan
 - National Plan of Action for Food and Nutrition
 - Rural Health Development Plan (2001-06)
 - Five-Year Strategic Plan for Child Health (2005-09)
 - Five-Year Strategic Plan for Reproductive Health (2004-08)
 - Five-Year Strategic Plan for HIV / AIDS (2001-06)

Implementation

Health Care System

140. The Ministry of Health is a major provider of comprehensive health care covering prevention, cure, rehabilitation and promotion. Public as well as private sector involved in allocation of funds and giving health services to the population. The Department of Health, under the Ministry of Health, plays a major role in providing comprehensive health care throughout the country, including remote and hard-to-reach border areas.
141. The Ministries of Defense, Railways, Mines, Industry (1), Industry (2), Energy, Home and Transport are providing health care, mainly curative, for their employees and their families.
142. The private sector is mainly providing ambulatory care by provision of institutional care in Yangon, Mandalay and some large cities and is expanding in recent years. The General Practitioners' Section of the Myanmar Medical Association through its branches in townships provides links between private practitioners and their counterparts in public sector so that private practitioners can also participate in public health care activities.
143. One unique and important feature of Myanmar health system is the existence of traditional medicine along with allopathic medicine. Traditional medicine hospitals and clinics have been set up all over the country. There are quite a number of private traditional practitioners and they are licensed and regulated in accordance with the provisions of related laws.

144. In line with the National Health Policy, NGOs such as the Myanmar Maternal and Child Welfare Association (MMCWA) and the Myanmar Red Cross Society (MRCS) are also taking part in service provision which contributes to more effective health care services.
145. Recognizing the growing need for involvement of all relevant entities and the community at all administrative levels, health committees have been established in various administrative levels down to the wards and village tracts. These committees are headed by chairman or responsible person of the local organs of power concerned and the members include heads of related government departments and representatives from social organizations.
146. The Ministry of Health has been working closely with WHO, UNICEF, UNFPA and other UN agencies, international organizations, 34 international NGOs and domestic NGOs.

Child Health

147. Child Health, including newborn care, has been accorded priority aiming at reducing maternal, newborn, infant and children morbidity and the Ministry of Health has put emphasis on achieving the MDGs by 2015 with its own available resources. Efforts by the Ministry of Health and partner agencies have increased effective interventions such as regular vitamin A supplementation, national nutrition week and increased immunization coverage and thus increase an access to Primary Health Care. IMMCI strategy has been adopted and applied since 1998 with the addition of maternal portion and it has been implemented as Integrated Management of Maternal and Childhood Illness (IMMCI) project in (322) townships. For sustainability and wider coverage, IMMCI strategy has been integrated into pre-service curriculum of Medical, Paramedical, Nursing and Midwifery Schools in 2002. Then from 2001 onward, in line with innovative life cycle approach, Women and Child Health Development project was launched by the Department of Health. A five- year strategic plan (2005-09) for child health has been formulated by DOH with technical inputs from different stakeholders aiming to intensify the already implemented interventions for child health for reduction of mortality according to the MDGs.
148. Although vital rates vary with study design, method and coverage applied, all sources show that the child mortality rate is lowering. According to the nation wide cause-specific under-five-mortality surveys (1994-95 and 2002-03) by DOH, U5MR declined from 82.4/1000 LB in 1995 to 66.1/1000 LB in 2003. However, infant mortality rate was not significantly changed and it was 49.7 / 1000 LB in 2003. Mortality among infants contributed 73% of under-five deaths and 87% of deaths occurred in rural areas. Leading causes were ARI 25%, brain infections 14%, diarrhoea 13.4% septicaemia 10.5%, malaria 5.7%, and beri-beri 5.5%. Major causes of neonatal deaths are prematurity 30.9%, sepsis 25.5% and birth asphyxia 24.5%.
149. The main gaps are neonatal health, rural health development and some key family practices. DOH planned to strengthen these areas in coming years. New formula ORS and Zinc supplementation also has been introduced and introduction of Hepatitis B vaccine to routine EPI schedule will be considered. Continuum care of Maternal, Newborn and Child health approach will be implemented in coming national health plan period (2007-11) to obtain more cost effective benefit.

Expanded programme of immunization

150. Expanded programme of immunization was launched in May, 1978 with the commencement of 1st People's Health Plan (1978-82), implemented in (104) townships. By 1997 EPI covered the whole country. From 1998 onwards, installation of solar-powered refrigerators and conducting crash programme for the hard to reach and remote border areas during favourable season made the EPI operationally cover the whole country (total (325) townships).
151. Morbidity and mortality from (6) vaccine preventable diseases is visibly declining, and targets for Polio Eradication and Neonatal Tetanus Elimination were set in 2000.
152. As Myanmar EPI Program is accelerating OPV immunization activities in risk areas with mopping up OPV immunizations, Myanmar was certified Polio-free in 2003 and achieved the Regional Certification in 2005.
153. Although Myanmar is free from wild Polio Virus, the processing of reintroduction of wild virus as well as Vaccine derived Polio Virus are continuously alarming, and the Acute Flaccid Paralysis (AFP) Surveillance System and the system is being strengthened with setting increased target for active case search among under (15)year old children.
154. From 2003, Mass Measles Campaign was conducted throughout the country in a phased manner for (3) consecutive years, immunizing children aged between 9 months and 5 years.

Immunization activity for infants in mountainous region

155. Hepatitis B vaccine had been introduced in National Immunization Programme in 2003 in a phased manner, totaling vaccine preventable diseases to seven.

Immunization activity for infants in far remote area

Neonatal care

156. According to the nation wide cause -specific under-five -mortality sur veys (2002-03), neonatal death contributes 25% of under-five deaths. Without implementing special interventions for essential newborn care at all levels it may not be possible to reach the MDGs goal (4) to reduce child mortality. Both five year strategic plan for child health (2005-09) and five year strategic plan for reproductive health emphasize the essential package for newborn babies and it planned to implement as phased-manner approach based on availability of resources.

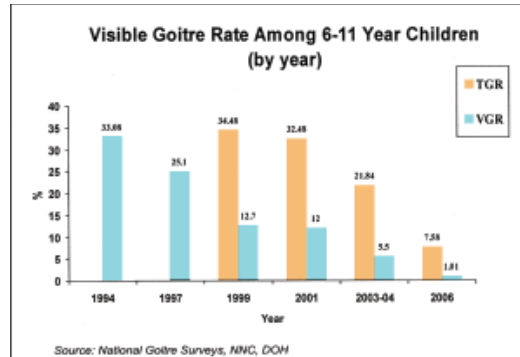

Immunization activity for infants in Delta region

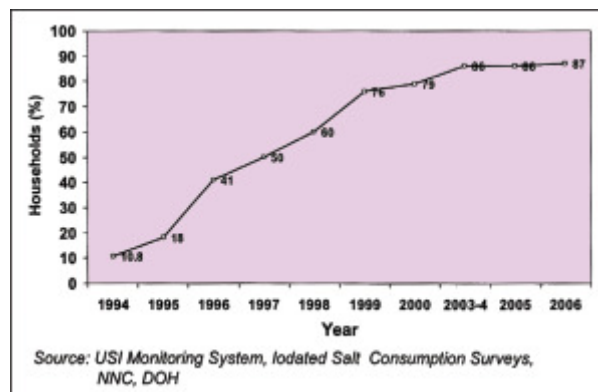
Child and Maternal Nutrition

157. Myanmar has identified protein energy malnutrition (PEM) and micronutrient deficiencies (Iron deficiency anaemia, Iodine deficiency disorders, and vitamin A deficiency) as its major nutritional problems.

- Prevalence of under-weight among children below five years of age declined from 35.3% in 2000 to 31.5% in 2003. (MICS Surveys, Dept. of Health Planning); MDGs goal for under-weight prevalence is 19.3% by 2015.
- Visible Goiter Rate among (6-11) year old school children dropped from 12% in 2000 to 5.5 % in 2003- 04. (Target< 5%).

- Proportion of household consumption of iodated salt was 86% in 2003. (Target >90%) Median urinary iodine excretion for the whole country was 236ug/l in 2003-04 (Target>100 ug/l).

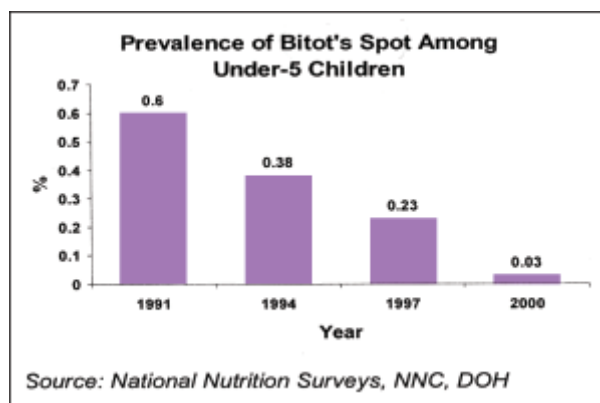

Iodized salt consumption rate (yearly)

- Prevalence of Bitots spot (ocular sign of vitamin A deficiency) among children under five years decreased from 0.23% in 1997 to 0.03% in 2000.

**Prevalence of Vitamin A deficiency rate among children under 5 years
(Bitot's Spot rate)**

- Prevalence of Iron Deficiency Anemia was 45% in reproductive aged non pregnant women (2001); 26.4% in adolescent schoolgirls (2002) and 51% in pregnant women residing in the hilly region (2003).

158. According to the findings of under-five-mortality survey, one of the main causes of death in children aged (28) days and above is Beri Beri, a disease due to deficient vitamin B1 in food. Therefore, vitamin B1 deficiency Surveillance System was launched in 2005. Multivitamin tablets containing vitamin B1 were distributed to the risked groups, especially to lactating mothers.
159. Growth monitoring and promotion (GM/P) for under-3 children is the major control activity for PEM that take place throughout the country. There are also nutrition rehabilitation activities in some selected areas, community nutrition centers in urban and village food banks in rural area. Iron supplementation is the nation-wide program against anaemia during pregnancy while supplementation for under-five children and adolescent school girls is implemented in some selected areas.
160. Universal salt iodization has been adopted for sustained elimination of iodine deficiency disorders while biannual supplementation with high potency vitamin A capsules forms the major intervention against vitamin A deficiency.
161. In Myanmar, breast feeding practices is 93.4%, mixed feeding is 5.7%, initiation of breastfeeding within one hour is 83.9%, Colostrums feeding is 96.4%,and exclusive breastfeeding under six months is 16% (NNC, 2003).
162. Under guidance of breast feeding policy, Baby-Friendly Hospital Initiative (BFHI) was launched in 1995, and by the end of 2005 it is projected nearly all hospitals and health centers. The number of facilities designated as “Baby Friendly ” increases and the outstanding hospitals and health centers are awarded every year.
163. Although “International Code of Marketing of Breast-milk Substitutes Law” is still under processing, awareness training for advocates has been given in (12) States & Divisions since 2005.

164. During the 2nd National Immunization Day in 2001, high potency vitamin A was given to children between (6) months and (5) years of age after oral polio vaccination. Nutrition promotion week campaign was launched since 2003. During the campaign, various nutrition promotion activities are carried out. Vitamin A capsules are distributed to children between (6) months and (5) years of age; iron tablets are distributed to the pregnant women; and iodine content of salt is testing at the markets and houses. Various nutrition education programmes are broadcast and telecast. Testing of iodine in salt is demonstrated for the schoolchildren and essay competitions for schoolchildren and cooking competitions for mothers are held. During the campaign, activities are conducted with major partners, such as Myanmar Salt Enterprise of the Ministry of Mines, the Department of Basic Education, the Ministry of Information, and the Department of General Administration.

Maternal Health

165. As in most developing countries, complications due to pregnancy and childbirth are the leading causes of death for women aged (15-49) years.

166. The chance that a woman will die due to pregnancy-related causes is (1) in (33) in Myanmar. Skilled attendants at births are present at only 60% of deliveries nationwide and only just over 20% of deliveries take place in a hospital or health centre. Most deliveries take place in homes.

167. In order to reduce maternal and neonatal morbidity and mortality, safe motherhood initiatives have been expanded into a national movement. Continuum of quality care for maternal and newborn health has then been focused as a priority in preventing maternal and newborn deaths and morbidities. In response to this challenge, the essential package of reproductive health interventions emphasize emergency obstetric care and neonatal care. Emphasis is also given to improvement of safe obstetric practices and reduction of the occurrence of harmful traditional practices.

168. Myanmar Reproductive Health Policy was formulated in 2002 and implemented at the country level. The five-year reproductive health strategic plan (2004-08) was developed and implemented with support and contribution from many sectors.

169. Birth spacing services were provided in 1991 with the assistance of a number of international agencies. At the end of 2006, this programme provides services in (112) townships as a component of reproductive health package.

170. Antenatal care service emphasizes in giving anti-tetanus vaccine to pregnant mothers and more than 75% were immunized against tetanus for (2) times during pregnancy.

171. Maternal and child health services were given in cooperation and collaboration with WHO, UNICEF, UNFPA, international nongovernmental organizations and local organizations such as MMCWA and MWAFA.

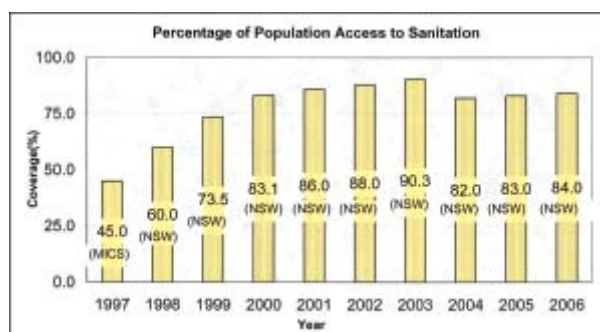
School Health

172. Since 1998, Health promoting school programme has been implemented with the objective of promoting the health standard of students with the support of WHO. By 2006, all schools in the country were covered by health promoting school programme.

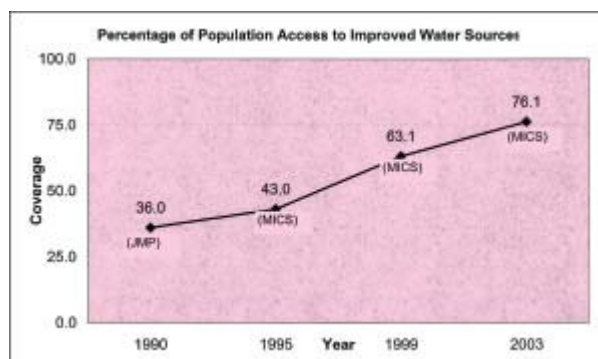
173. Myanmar commenced its school de-worming programme in 2002. A baseline survey was conducted in the delta area which is one of the four major ecological zones in the country and the survey showed a level of high prevalence and a high intensity of soil-transmitted helminthiasis (STH) among school-age children, which requires regular deworming two times a year. The findings lead to training of school teachers in the area on giving health education and treatment for STH to the school-age children.
174. During December 2005, (4.8) million school-age children and (2.1) million preschool-age children from all over the country were de-wormed as an integrated approach with the support of WHO and UNICEF. New IEC materials were developed and distributed to all schools. Advocacy meetings on integrated de-worming programme were held in all States and Divisions.
175. Myanmar school-based STH control programme is gaining momentum with active involvement of related health projects such as School Health Project, Nutrition project, Maternal and Child Health Project and Lymphatic Filariasis elimination programme and Ministry of Education as well as WHO and UNICEF.

Safe drinking water and sanitation

176. Improved water supply and improved sanitation are among the development indicators directly related to health.
177. Although many agencies involved in carrying out improved water supply, rural water supply was taken care of by the Department of Development Affairs.
178. The Environmental Sanitation Division (ESD) has carried out water supply and sanitation for health centres in rural areas and maternal and child health centres in urban areas and for some township and station hospitals. Awareness promotion and building the capacity of the community through trainings, workshops, and I.E.C materials are priority activities for all the projects.
179. National Sanitation Week was initiated in 1998 which is the most effective advocacy campaigns and it brings about great success in boosting community awareness and consequent increasing sanitation coverage. In 2006, proportion of people with access to improved sanitation is 81% in rural area, 88 % in urban and 84 % for the whole country.

180. According to progress report, population accessed to safe water supply was also increased from 63.1% in 1999 to 76.1% in 2003.

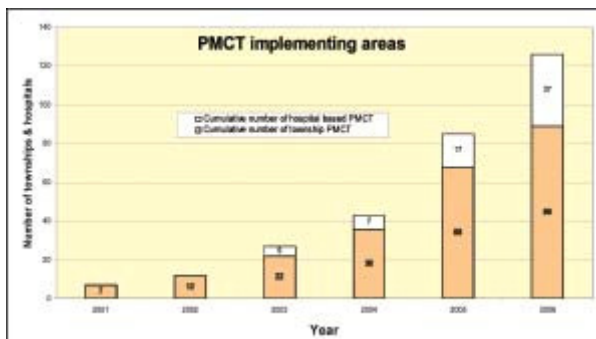
HIV/ AIDS Prevention

181. AIDS is the disease of national concern and it is one of the priority diseases of the National Health Plan of Myanmar. The National AIDS Programme (NAP) includes HIV/AIDS prevention and care activities in coordination with related Ministries and NGOs, both national and international, and UN Agencies.
182. Health Education is one of the fundamental activities for raising awareness about HIV/AIDS and has been implementing aiming at the general as well as targeted population, including youth and women, as high-risk populations. Different types and forms of mass media, including folk-media, print media, have been used with the assistance of the Ministry of Health, non-governmental organizations (NGOs), UN agencies, private sector, and related public organizations for increased perception of HIV/AIDS.
183. For students, adolescents and youth, School-based Healthy Living and HIV/AIDS Prevention Education Programme (SHAPE) has been implemented in collaboration with the National AIDS Programme and School and Adolescent Health Project under the Department of Health, Department of Education Planning and Training and UNICEF, since 1998 to 1999. Beginning with (30) townships, it has now been expanded to (137) townships. Based on SHAPE, National Life skills Curriculum was also introduced in 1998 and has now been expanded to the whole nation.
184. For out-of-school adolescents and youths, community-based HIV/AIDS and drug abuse prevention and education activities as well as peer education programmes are being implemented in coordination with national NGOs, such as the Myanmar Red Cross Society, Myanmar Maternal of Churches, Pyinnya Tazaung and international NGOs, such as Medecins du Monde, World Vision International and Save the Children.

Prevention of mother to child transmission (PMCT)

185. The Ministry of Health in partnership with UNFPA and UNICEF, has embarked on the Prevention of Mother to Child Transmission of HIV (PMCT) Programme by administering Nevirapine to HIV-infected pregnant women since 2000 in Myanmar.
186. After conducting initial assessments and taken into account of the fact that 70% of country's population resides in rural areas, community based PMCT programme has been introduced. Currently, there are a total of (89) townships with ongoing PMCT activities.
187. Institutional based PMCT services were made available to those women receiving AN care at these institutions since 2003, and currently there are a total of (37) hospitals with ongoing institutional based PMCT programme.

188. During 2005 alone, (69,440) pregnant women did HIV testing and 629 HIV positive mother- baby pairs received Nevirapine.
189. Several NGOs, including Myanmar Maternal and Child Welfare Association (MMCWA), the Myanmar Red Cross Society (MRCS), CARE, Save the Children- US, Save the Children- UK, World Vision, Marie Stopes International (MSI), and Medicins du Monde (MdM), have been implementing programmes with adolescent health components in a number of townships. programme, Aedes free school programme and health promoting school programme with the aim to establish model schools in various townships in all states and divisions.

Programmes implemented by Myanmar Maternal and Child Welfare Association (MMCWA).

190. The Myanmar Maternal and Child Welfare Association (MMCWA) has been providing health care services to expectant mothers under Safe Motherhood Initiative program at the (112) maternity clinics owned by the association. It is also providing immunization services, distributing iron and folate supplementation and iodized salt and also conduct health talks on nutrition promotion and cooking demonstration on nutritious food.
191. The Myanmar Maternal and Child Welfare Association (MMCWA) has operated construction and staffing of maternity waiting home in (5) selected townships and collaboration with UNFPA in 2006 to allow rural women greater access for safer and timely delivery. These are planned to extend this activities to cover more township in 2007. Auxiliary mid-wife trainings are being conducted for (6) months course. These are conducting in all states and division under the guidance of MMCWA.
192. To prevent pre-natal mother to child HIV transmission (PMCT), MMCWA endeavors to increase access to prevention of mother to child transmission (PMTC) through its maternity homes in collaboration with National AIDs program of MOH. In 2006, PMCT projects has been launched in (5) selected townships and one PMCT center at the central MMCWA. The agreement has been made to extend this program to cover more townships in 2007.
193. MMCWA members have been oriented and trained to participate in services for immunization of children against (6) major childhood diseases. Growth monitoring program for under three children has been carried out in community based nutrition centers and village food banks for supplementary feeding. (1,656) preschools, including MMCWA center, are being established for overall development. In this program, the activities are medical examination at the beginning of the school years, provision of care, treatment and referral, preventive and educative talks to parents and guardians, training

for healthy life style practices and training for the preservation of cultural norms.

Immunization children for mass measles campaign

194. MMCWA is actively participating in the implementation of school health program in cooperation with the Ministry of Health. They endeavor in the implementation of tobacco- and narcotics-free school program, Aedes free school program and health promoting school program with the aim to establish model schools and healthy children in various townships in all states and divisions.

Children with Disabilities (CRC Art-23)

Relevancy with the Law

195. Facts relating to the provision of the law were mentioned in the first national report.

Implementation

196. The Department of Social Welfare provides special school-based and community-based rehabilitation services for the physically disabled, visually impaired, hearing impaired and intellectually disabled children in and is trying to raise awareness among the general public on disability issues in community-based rehabilitation.
197. Regarding the special school-based service, there are (5) government schools and (10) NGO schools providing Educational and Rehabilitation Services.
198. For educational rehabilitation of disabled children, such as blind, deaf and intellectually disabled children, primary level education is given in their schools and secondary level education is given under the Education for All system in basic education schools.
199. For vocational rehabilitation, pre-vocational training such as handicraft, baking are provided. Massaging, cane weaving, and wool knitting skills and computer training are provided for visually impaired persons. For hearing impaired and physically disabled persons, tailoring, embroidery, computer and silk screen printing trainings are provided.
200. At the schools for all deaf run by government and NGOs, sign language trainings are given to the teachers from the Basic Education Department every year. Sign Language Dictionary volumes I and II have been published with the approval of the Myanmar Education Committee.
201. Regarding Community Based Rehabilitation (CBR), vocational trainings for the hearing impaired persons are provided. The CBR programs for physically disabled persons include home-based rehabilitation, such as physiotherapy exercises, formal education,

and non- formal education. Moreover, income generating for the family, providing nutrition, medical treatment and necessary facilities are being also carried out.

202. For PWDs' participation in sports competitions, the Myanmar Sports Federation for Disabled Person has been established and is conducting annual local sports competitions for the disabled. The International Day of Disabled Persons which falls on 3rd December has been celebrated yearly as a national level ceremony and outstanding PWDs are honoured.
203. The Department of Social Welfare is providing rehabilitation services for disabled children in cooperation with NGOs' schools for disabled. With the collaboration of INGOs, such as Japan International Cooperation Agencies (JICA), Asia-Pacific Centre of Disability (APCD), Enfants du Monde-Droits de L'Homme (EMDH), New Humanity FOCSIV (Myanmar), the Department has provided rehabilitation services for disabled children. In collaborating with JICA, 3- year project will be implemented to enhance the capacity of the deaf community and awareness raising among general public. With the collaboration of the Department of Social Welfare and JICA, the 3-year projects which are to promote social participation of the deaf community and to implement the Standardized Sign Language. This project is a great support for deaf community, families, sign language interpreters, school for the deaf and deaf associations.

Social Security (CRC Art. 26)

Relevancy with the Law

204. The rights of children that can be enjoyed according to the Social Security Regulation Article 52 (1) (d) is provided as follows:

- (a) "Pediatric care for newly born child of an insured woman for a period of not more than six months after birth".
- (b) It is defined that in Myanmar Social Security Regulation Art. 141 (1) provides that "In case of death of an insured person resulting from an employment injury, survivors' pensions shall be paid to the following members of his family"
In Myanmar Social Security Regulation Art.-141 (1) (b) provides that "his legitimate or illegitimate unmarried children legally adopted before the injury occurred, until they have completed (13) years of age, or (16) years if they continue a course of education considered satisfactory by the Board (Orphan's pension)".

Implementation

205. Insured women workers registered under the Social Security Board have the right to enjoy medical care during confinement, and pediatric care for new-born child of insured women is given for a period of not more than six months after birth. If necessary, newly born children are referred to children's hospital where the cost of treatment is borne and the cost of diapers is reimbursed by the Board.
206. According to Art. 141(b) of the Myanmar Social Security Regulation, in the case of death of an insured worker resulted from injuries sustained while working, pension may be paid to his/her child/children until they have reached (13) years of age, or (16) years of age if they are continuing their education.

Living Standard (CRC Art. 27)

Relevancy with the Law

207. The Law for Development of Border Areas and National Races (1993) and the law

amending the Law for Development of Border Areas and National Races (2006) have been enacted and implemented in order for all regions in Myanmar to develop proportionately.

Implementation

208. To raise the living standards of national races, the Ministry for Progress of Border Areas and National Races and Development Affairs has set the following objectives and implemented them;
 - (a) ensuring smooth and better transportation in the rural areas,
 - (b) securing water in the rural areas,
 - (c) uplift of the education standard of the rural people,
 - (d) uplift of health-care system for the rural people,
 - (e) development of the economy in the rural regions.

209. Moreover, (24) special development regions spanning (14) states and divisions have been designated and developmental works have been carried out. These works include reparation of roads and bridges, construction of roads connecting districts to districts and urban water supply projects to provide safe drinking water to rural people.

210. Apart from providing basic needs, such as road transportation and safe drinking water, construction of suitable accommodation for rural people, upgrading of small towns into big towns, etc. have been systematically carried out for the improvement of health, education, social and economic conditions of rural people. Moreover, model village projects and housing complex projects are being systematically implemented for the development of rural people.

211. The Ministry for Progress of Border Areas and National Races and Development Affairs, in collaboration with the UN agencies, International Organizations, Non-Governmental Organizations, and neighboring countries, has also been working for the eradication of poppy cultivation and substitute-crops cultivation and providing assistance to families who have abandoned poppy cultivation.

Chapter(8)
Education, Leisure,
Recreation and
Cultural Activities
(CRC Art. 28, 29 and 31)

Education, Vocational education and guidance (CRC Art. 28) and Our Vision and Educational Objectives (CRC Art. 29) Relevancy with the Law

212. It was mentioned comprehensively in the first national report.

Implementation

Our vision and Educational Objectives

213. The Ministry of Education has been endeavouring for the educational development effectively in line with Our Vision of Education and Educational Objectives for the Development of Education in the Basic Education Sub-sector as well as in the Higher Education Sub-sector.

Our Vision

To create an education system that can generate a learning society capable of facing the challenges of the Knowledge Age.

Educational Objectives

- (1) To ensure accessibility to education for all school age children and young people,
- (2) To promote quality of Myanmar education standard.

The Long-term Education Development Plan

214. Since 2001-02 FY, the Thirty-Year Long-Term Basic Education Development Plan consisting of six five-year medium-term plans has been implemented with the following ten broad programmes:

- (a) Emergence of an education system for modernization and development,
- (b) Completion of basic education by all citizens,
- (c) Improvement of the quality of Basic Education,
- (d) Opportunity for pre-vocational and vocational education at all levels of basic education,
- (e) Providing facilities for e-education and ICTs,
- (f) Producing all-round developed citizens,
- (g) Capacity building for educational management,
- (h) Broader participation of the community in education,
- (i) Expansion of non-formal education, and
- (j) Development of educational research.

215. The target goals for completion of basic education for all citizens have been laid down and implemented in the long-term plan. The expected targets are as follows:

- (a) To ensure universal primary education by 2005-06,
- (b) To ensure universal lower secondary education by 2015-16,
- (c) To ensure universal upper secondary education by 2030-31.

Education for All

216. In line with the long-term education development plan and the framework of the Dakar EFA Goals and working to achieve the Millennium Development Goals (MDGs),

the Myanmar Education for All National Action Plan (EFA-NAP) 2003-15 has been formulated and implemented with the following six goals:

- (a) Ensuring that significant progress is achieved so that all school-age children have access to and complete free and compulsory basic education of good quality by 2015,
- (b) Improving all aspects of the quality of basic education — teachers, education personnel and curriculum,
- (c) Achieving significant improvement in the levels of functional literacy and continuing education for all by 2015,
- (d) Ensuring that the learning needs of the young people and adults are met through non-formal education, life skills and preventive education programmes,
- (e) Expanding and improving comprehensive early childhood care and education, and
- (f) Strengthening education management and EMIS.

Ensuring more Accessibility to Education

217. **Expansion of basic education schools:** More basic education schools have been opened nationwide in order to provide better and easier access to basic education for all school-age children. The total number of basic education schools between 1988 and 2006 is as follows:

No .	Opened schools	1988	2006	increase %
1.	High school	722	2,047	183.5
2.	Middle school	1,696	2,605	53.6
3.	Primary school	31,329	35,896	14.6
	Total	33,747	40,548	20.1

Therefore, (3) out of (5) villages have basic education schools and there is one basic education school within (1.4) miles in distance.

218. **Education in Border Areas:** Measures to provide educational opportunities to children of national races in border areas have been taken since 1989-90. As a result, (185,552) children are now studying in (1,034) schools.

219. **Post-primary schools:** Beginning from the 2001-02, suitable primary schools have been upgraded to post-primary schools enabling to provide education up to Grade (8) to students who have completed primary education to pursue middle school education. The number of post-primary schools and students attending these schools are as follows:

No .	Academic Year	Post Primary School	Students
1	2001-02	696	31,881
2	2002-03	2,401	134,711
3	2003-04	3,829	238,814
4	2004-05	4,736	303,171
5	2005-06	5,545	359,088
6	2006-07	5,935	419,387

220. As a result of upgrading post-primary schools, the transition rate from the primary school level to the middle school level was 68.5 percent in 2000-01 and increased to 78.35 percent in 2006-07.

221. **Expansion of affiliated schools and branch schools:** To enable students to attend higher classes in their existing schools and to increase the transition rates, schools have been up-graded to higher level as affiliated schools or branch schools. As a result, students have the opportunity to continue education of higher level at their existing schools.

222. **Pre-school Education:** Since 1948, the Department of Social Welfare has been given responsibility as a focal department for the development of children aged (3) to (5) years. There are (65) pre-schools at present and (9,750) children are being nurtured in these schools. These schools have been given technical supports and monitored by the DSW. There are 813 self-help pre-schools, run by volunteer organizations, and being attended by (40,650) children. The measures taken by the DSW are as follows:

- Implementing of integrated Early Childhood and Development Project in collaboration with the related departments, NGOs and UNICEF.
- Attending training workshops to collaborate and exchange experience and techniques in the region.
- Developing ECCD curriculum and manual for using the whole nation and formulating guideline for caring of children under 3 years old.
- Developing rules and regulations for registration of day care centers and pre-schools.

Starting from 2007, the DSW has been carrying out the community-based ECCD activities according to the parental education program. There are 50 mother circles looking after (500) children under five years old at (5) townships in Bago (West), Sagaing, Magwe and Yangon division.

A lovely dance of pre-primary school children's participation in art competition

223. In 1998, the Ministry of Education developed the ECCD curriculum and Teachers' Manual in line with the Education Promotion Program and opened pre-primary classes in suitable basic education schools. Up to now, there are (1,772) basic education schools with pre-primary classes attended by (36,235) children. The Department of Educational Planning and Training in collaboration with Pyin Nyar Ta Zaung, non-governmental organization, is implementing ECCD project by opening Mother circles with the assistance of the UNICEF. In 2006, (1,000) mother circles are nurturing (10,000) children. The Ministry of Education and UNICEF has been jointly implementing ECD project in (109) townships up to now 2001.

Participation of pre-primary school children at poem reciting competition

224. **Activities carried out by non-governmental organizations:** The ECCD activities are also carried out by local NGOs and INGOs. The Myanmar Maternal and Child Welfare Association has been establishing pre-schools countrywide and nurturing children. There were (821) pre-schools nurturing (30,476) children in 2001, but there were (1,656) pre-schools and (62,440) children in 2006. Therefore, a total of (290,069) children have been nurtured. The MMCWA is also carrying out activities for all round development of children under five years of age, including nutritional program, vitamin A capsule distribution, immunization, de-worming and personal hygiene activities.
225. The Pyin Nya Tazaung, local non-governmental organization, in collaboration with the Ministry of Education and UNICEF is carrying out the ECD Network Project by forming mother circles, publishing and distributing the IEC materials, such as illustrated books and magazines for education of Early Childhood Care and Development.
226. The international non-governmental organizations, such as Save the Children (Myanmar) and World Vision (Myanmar), are also carrying out the community-based and family-based ECCD programs in cooperation and collaboration with the Government Departments, local NGOs and INGOs. From 1999 to 2005, community-based ECCD programs were implemented by Save the Children (UK) at (46) villages in (11) project townships and by Save the Children (US) also at (49) villages in (2) project townships. Between 2006 to 2009, (3) years short term project is implemented by Save the Children (Myanmar) in collaboration with the Department of Social Welfare and the ECCD centers are opened in remote and hard to reach areas for the poor children (age under 5). In order to get access to Early Childhood Care and Education for under (5) year-old poor children in these areas, (184) ECCD Centers are opened with (6000) (age under 5) who are poor children in (9) townships. In addition to that, Save the Children (Myanmar) is providing training for the community ECCD committee, carrying out parental education, giving practice to ECCD management committees to enable them to take responsibility for ECCD activities.
227. World Vision (Myanmar) also implements the ECCD activities by giving trainings for volunteers and interested persons from villages, conducting awareness raising workshop for ECCD at 22 townships in 10 States and Divisions. There are (122) ECCD centers running by World Vision (Myanmar) and 4,943 children are being nurtured in these centers.
228. Furthermore, Faith Based Organizations, Social Service Organizations, Monasteries, Christian Churches from urban areas and private schools are also implementing the ECCD activities by opening (2,634) pre-schools with (145,153) children attending. Totally, there are (8,124) pre-schools nurturing (316,849) children. In carrying out the ECCD activities, out of over (7) million under (5) year-old children in the entire country, the percentage of children who have access to pre-school education has increased from 10 % in 2002 to over 12.95 % in 2006. The extension and expansion of Early Childhood Care and Education program will be continued in the whole country.

229. **All School-age Children in School Program:** Beginning from 1999-2000, the last week of May is designated as a Whole-Township -Enrollment Week and enrollment activities have been conducted in collaboration

Enrollment Week Activity

with the authorities concerned, education personnel, the Union Solidarity and Development Association, Myanmar Women's Affairs Federation, Myanmar Maternal and Child Welfare Association, well-wishers and Local Community as a National mass Movement. As a result, the enrollment rate of (5) year-old children in Grade (1) increased from 91 percent in 1999-2000 to 97.84 percent in 2006-07. The rate of completion of primary education increased from 43.5 per cent in 1999-2000 to 70.68 per cent in 2006-07.

Enrollment Week Activity

230. **Collaboration with parents, well-wishers and social organizations:** In accordance with the All School-age Children-in-School Project, the Ministry of Education, Social Welfare Organizations, local communities and well-wishers made donation of text books, exercise books, stationery, school uniforms and cash for the needy children to attend the schools at the Enrollment Day Ceremonies as well as during academic year. From 2002-03 to 2006-07, the value of cash and kind is (3116.334) million kyats in total.

Social organizations donate various educational materials

231. To enable all school-age children to go to school, Maternal and Child Welfare Association made donation of text books, stationery, school uniforms and cash to needy children and students to attend pre-primary schools, basic education schools and universities from States and Divisions. From 2001 to 2006, (876.06) million kyats worth cash and kind donation has been made to (1,255.963).

Myanmar Maternal and Child Welfare Association donates text books for children with disabilities

232. More benches and chairs were needed because of the increasing number of students.

Therefore, the benches and chairs were provided to middle schools and high schools by the Ministry of Education totaling cash value of (144.91) million kyats and to primary schools by the Union Solidarity and Development Association totaling cash value of (407.972) million kyats.

233. **Inclusive Education:** To enable every citizen to complete basic education, the inclusive education program was initiated in basic education schools for those with intellectual disabilities, physically handicaps, visually impairment and hearing impairment those having difficulty school, those who are members of socially excluded families, and those children who dropped out before completing primary education in accord with this program, learning centers under the non-formal education have been opened for them.

A child with disability attends the school according to inclusive education

During 2006-07, by the Inclusive Education program, (11,080) children were enrolled in formal schools, (873) children were enrolled in the special schools for the blind and deaf, (9,567) children were attending non-formal learning circles, totaling (21,520). Among these children, 40.7 percent of girls have access to inclusive education.

234. **Opening Mobile Schools:** Local authorities and social organizations are collaborating for the realization of the Mobile Schools programs under which teachers accompany migrant workers to provide education to their children. During 2006-07, there were (43) mobile schools with (1,603) students in (15) townships.

A teaching view at mobile schools

235. **Special Program for Over-aged Children:** With the aim to ensure that all school-age children are in school, a special program for over-aged children is being implemented in 2003-04 at the Basic Education Schools. The accelerated program enables children of age 7+ or 8+ years to complete primary education in (3) years and those of age 9+ years to complete primary education in (2) years. Between 2003-04 and 2006-07, (119,555) over-aged children have opportunity to learn primary education.

236. **Monastic Education:** The role of the Monastic Education is also important for all school-age children go to schools. The children who did not attend schools for various reasons have been attending monastic schools where teaching is carried out in accordance with the curriculum of basic education. In 2006-07, (184,749) children including novices and nuns are studying at (1,291) monastic schools for basic education.

237. **Voluntary Night Schools:** For out of school children and youths, communities opened the voluntary night schools by the supervision of DSW. In 2006-07, (87) voluntary night schools have been opened with (6066) primary students also by the supervision of MWA and MMCWA, the voluntary night schools are opened. In 2006, the number of voluntary night schools run by State and Division WAOs are (222) and (12535) students had access to Basic Education in those schools.
238. **Non-formal Education:** In order to access to Basic Education for All, it is being implemented not only by formal education sector but also non-formal education sector. The Department of Myanmar Education Research is implementing non-formal education activities such as basic literacy and continuing education for out of school children, youth and adults by carrying out and opening the literacy circles and community learning centers. The youth (15 to 24) Literacy rate in 1990 is 80.9% and it is increased to 96.8% in 2005. MMCWA is also implementing Non-formal Education activities by opening basic literacy learning circles, reading circles, libraries, community learning centers. In 2001, there were (3177) basic literacy learning circles, (2733) reading circles, (553) libraries and (25) community learning centers. However, in 2006, there were (6467) basic literacy circles, (6747) reading circles, (20484) libraries and (927) community learning centers. Thus, from 2001 to 2006, (496278) illiterates become literates who got basic literacy skills.

Ensuring Quality of Basic Education

239. **Upgrading curricula and syllabuses:** To upgrade curricula and syllabus of the basic education, curricula and syllabus have been modified and also being taught beginning from 1998-99. In order to revise and upgrade to that of international level, seminar on upgrading of the curricula and syllabus for upper secondary level was held in 2006, and according to the decision of that seminar, the upper secondary level syllabuses and contents are revised and upgraded. The revised syllabus and contents were discussed at the Basic Education Seminar (2007) and are being finalized to be introduced in 2008-09.
240. **Extension of teaching Life Skills Subjects:** In order to get skills for solving the problems faced in human society and for right decision making, the Life Skills Subjects were introduced to teach in primary level in 1998-99, and in secondary level in 2000-01. In this Life Skills Subject, there are five key areas such as Healthy Body Prevention of Diseases, Skills needed for life, Mental Health and Preservation of Environment. In line with the modernization, the primary Life skills curriculum is reviewed and revised by the Department of Educational Planning and Training in collaboration with UNICEF in 2004. In 2006, the Life skills Education is implemented by using revised curriculum in (144) townships. Yearly, the new townships will be identified to implement with new revised curriculum to be covered the whole nation.
241. **The Teaching of Human Right Education Lessons:** To understand the right to get based on their age level and responsibilities related to those rights by the students and to practice them, the Human Right Education Lessons have been taught as a portion of Moral and Civic Subject in lower and upper secondary level starting 2004-05. The Human Right Education Lessons are developed focusing on the five key areas (a) Knowledge about right, (b) Values and attitudes for individual, development for respect to rights, (c) Civic responsibilities, (d) Legal framework, (e) Peace Education. By learning the Human Right Education Lessons the students can have the right to express their thinking, opinions, concepts to ask each other, to discuss in groups, to present, to participate, to solve the problems and to learn by doing freely. The teaching method is mainly focused on using 5 senses as well as child center approach.

242. **Change of teaching and assessment methods:** In order to promote children's initiative, creative, analytical skills, critical thinking and problem solving skills, Child-centered Approach have been adopted since 2004-05. Moreover, beginning of 1992, the Continuous Assessment and Progression System was conducted instead of examination-centered system to promote quality of education.
243. **Upgrading teachers' quality:** Before 1998, there were only in-service trainings for teachers who were uncertified in service. Starting from 1998, all training colleges and schools for teachers have been upgraded to Education Colleges introducing pre-service teacher training courses, in-service teacher training courses and refresher courses to ensure high teacher qualities. Besides, senior teachers are produced as well-trained teachers, and Master's and Ph.D. courses are provided at the three institutes of education.
244. To narrow the teaching quality gap between the teachers of urban and rural schools, refresher courses for senior assistant teachers of English, Mathematics and Physics were conducted in summer 2006 at the (30) Universities and Degree Colleges and all together, (6,857) teachers were trained to become well-qualified teachers. And then, refresher course for teachers of Chemistry, Biology and Economics was conducted in summer 2007 at (34) Universities and Degree Colleges, training (5,374).
245. To improve teaching and learning quality of primary teachers and junior teachers in the whole nation, from January to August 2007, central level instructors training courses, refresher courses and multiplier courses were conducted. By these courses (171587) primary teachers and (57558) junior teachers have been trained well. Thus, the quality of almost all of Basic Education Teachers has been improved.
246. Child Friendly Schools Project (CFS): To have access to quality basic education to all schools going age children and complete basic education by all children, the Child Friendly School Project is being implemented by Ministry of Education in collaboration with UNICEF. Starting from 2001, Child Friendly School Project was implemented in (19) townships and then yearly extended to implement as (21) townships each in 2002 and 2003, (13) townships in 2005 and (20) townships in 2007. Totally, Child Friendly School Project has been implemented in (94) townships up to now. To become Child friendly Schools, the project is conducted by focusing on (5) key dimensions such as, inclusiveness, effectiveness, Healthy, safe and protective environment. Gender sensitiveness and responsiveness and participation. For the implementation of the Child Friendly Schools Project the various trainings concerned with CFS for primary teachers from the project townships, the capacity building trainings for instructors. Townships Education Officers, PTA Members and Community Members are being conducted. The provision of teaching and learning materials for students, distribution of training manuals and handouts, the renovation of classrooms in border area child friendly schools are also carried out by the project.
247. Strengthening morale and discipline: Since 1999-2000, the Union Spirit and patriotic spirit and to obey laws, rules and regulations, lessons on physical education, sports and aesthetic education (Arts and Music) have been taught to enhance awareness and follow discipline and moral.

Chapter(9) Children in Need of Special Protection

Children in difficult circumstances (Art. 22)

248. There is no refugee children in Myanmar.

Children in Armed Conflict (CRC Art. 38)

Relevancy with the Law

249. Myanmar Tatmadaw is an organization of those who have joined on voluntary basis. The rules and regulations for the recruitment of new soldiers have been in place since 1947, and at present the Military Orders with respect to the recruitment of new soldiers, such as the War Office Council Directives No. 13/73, 8/74 and 8/75 of are followed. It is strictly restricted to accept the following as new recruits;

- (a) Must be a Myanmar citizen,
- (b) Must attain (18) years old and beyond (25) years old,
- (c) Must be healthy according to the regulations of military service,
- (d) Must be qualification of education.

250. Moreover, the Committee for the Prevention of Military Recruitment of Under-age Children consisting (10) members was established on 5 January 2004 with the Secretary (1) of the State Peace and Development Council and the Adjutant General as its Chairman, and adopted the three objectives, which are as follows:

- (a) To prevent forced recruitment of under-age children as soldiers.
- (b) To protect the interests of under-age children; and
- (c) To ensure strict compliance with the orders and instructions with respect to the protection of under-age children.

Implementation

251. In order to implement the above objectives, a Task Force comprising (4) cabinet ministers has been formed and a plan of action has been formulated. A Working Committee for the Prevention of Military Recruitment of Under-age Children was also formed on 10-2-2007 for more effective implementation. The (8) member Working Committee is headed by the Director of the Directorate of Military Strength of the Ministry of Defence.

252. Since its inception in 2004 and until 2006, the Committee has handed over to respective parents/guardians (122) under-age, (268) ineligible and (177) medical unfits, totaling (567) who were already attending basic military trainings.

253. Actions have been taken against perpetrators of ineligible recruitments — (17) including one Warrant Officer in 2002, four including one Sergeant in 2003 and five soldiers including one Major in 2006, totaling (27) officers and other ranks.

254. The Committee has also cooperated with UN Agencies, including UNICEF, as follows:

- Observation visit and briefing sessions each at No.1 and No.2 Military Recruitment Centres in 2004,
- Observation visit and briefing sessions on the issuance of national registration cards at Sitpin Kwin village and Myaing Tharyar model village at Thanlyin Township, Yangon Division in 2005,
- Briefing sessions for foreign military attaches at Military Guest-house, No.20 Inya

- Road, followed by an observation visit to No(1) Basic Military Training Camp and No(1) Military Recruitment Centre,
- Observation visit and briefing session at No (2) Military Recruitment Centre in 2006.

255. The Chairman of the Committee and Secretary (1) of the State Peace and Development Council explained to the Ambassadors, Resident Representatives of UN agencies and responsible officials from INGOs about the activities of the Committee at the Tatmadaw Guest-house, No.20, Inya Road on 6 February 2007, followed by a visit to the Recruitment Centre No (1) and Basic Military Training Camp No(1).

Children in conflict with the Law (CRC Art. 40)

Relevancy with the Law

256. The rights of children who have violated the law were mentioned in the first national report and matters concerning court proceedings for legal action against children were mentioned in the second national report.

Implementation

257. In order to implement the Convention on the Rights of the Child, the Child Law was promulgated in 1993. In accordance with Section 3(f) of the Child Law, juvenile offences are tried separately with the objective of reforming the character of such children. Juvenile courts have been established in Yangon and Mandalay, and the judges in other townships have been entrusted with special powers to try juvenile cases, proceedings of which are to be conducted in a separate building. In Myanmar, the number of cases tried by juvenile courts up to 2001- 2006 are as follows;

Sr. No.	Year	Number of cases	Number of offenders	Male	Female
1	2001	1137	1237	983	254
2	2002	1347	1446	1157	289
3	2003	1142	1389	1103	286
4	2004	1096	1233	1015	218
5	2005	1094	1225	1011	214
6	2006	1130	1120	938	182
	Total	6946	7650	6207	1443

258. A national level juvenile justice workshop was conducted with the collaboration of UNICEF on 12-13 July, 2004, and was attended by relevant Departments, INGOs and NGOs related to juvenile justice. As a result of the workshop, the Juvenile Justice Inter-Agency Working Group was formed and monthly meetings of it have been held regularly. Furthermore, training courses on child protection and juvenile justice were provided to personnel from relevant departments, including judges, police, prison officers and officers from the Social Welfare Department. From 2005 to 2006, (4) training courses for the police, (6) for the general administrative staff, one for the municipal staff and one for the staffs of various Departments were conducted, totaling (12) training courses.

259. In accordance with section 40(a) of the Child Law, the Supreme Court has established one special Juvenile Court each for Yangon metropolitan area covering (20) townships and Mandalay metropolitan area covering 5 townships. For other townships, in accordance with the Section 40(b), the Supreme Court issued the Notification Number 25/93 on 29-7-1993 by which the township judges are vested with the power to try juvenile cases.

Arrangements have been made for separate court building and places for juvenile cases.

260. Before court proceedings can be started, the child concerned is looked after by the training school and, where there is no training school, the child is looked after by the Child Protection Sub-Committee or Township Organization for Women's Affairs or a police officer of lieutenant rank the lowest.
261. As township judges have attended advance training courses conducted by the Supreme Court, workshops and symposiums on Child Law, they are well trained in the fields of Juvenile Justice System and awareness programmes relating to the child rights. Moreover, they have been attending regularly in-service training courses according to the Judge Education Norms. These training courses cover the Juvenile Justice System and the Convention on the Rights of the Child, Beijing Rules, Riyadh Guideline and the United Nations Rules for the Protection of Juveniles Deprived of their Liberty (JDL). The Supreme Court also successfully organized a National Workshop on Juvenile Justice and Child Protection jointly with the UNICEF from 12 to 13 July 2004 at the Sedona Hotel, Yangon.

Drug abuse (CRC Art. 33)

Relevancy with the Law

262. Section 32(g) of the Child Law prescribes that a child who uses narcotic drugs or psychotropic substance shall be considered a child in need of protection and care. Section 33(a) also prescribes that whoever is of the opinion that the State should provide protection and care to a certain child who uses narcotic drugs or psychotropic substance and is in need of protection and care may intimate the relevant social welfare officer stating the facts of the case.

Implementation

263. The Central Committee for Drug Abuse Control has been carrying out measures to prevent children from drug abuse. During the reporting period, although children who are of a perversed character and also in conflict with the Narcotic Drugs and Psychotropic Substances Law are being sentenced to a death or transportation for life, sentence of imprisonment shall not exceed a term of (7) years according to the Child Law. However, with the aim of the best interests of the child, children are being sent to any training school for youths under the Department of Social Welfare to reform their character.
264. Myanmar has been implementing (15) year Drug Eradication Plan (1999 to 2014). The New Destiny Project, part of the (15) year Drug Eradication Plan, was started in April 2002. The target of this plan is to totally eradicate poppy cultivation by 2004 and crops substitution. It is estimated to spend (117.28) million kyats and the crop substitution has been done in 92.48 percent of an estimated area of (10,581) hectares.
265. UNODC's 2005 annual report mentions that poppy cultivation in Myanmar declines 60 per cent during 2001 to 2005. narcotics. The UN Counter Narcotics and Crime (CNC) also reported that both poppy cultivation and opium production declined 80 percent during 1996 to 2004. These reports testify that Myanmar's drug eradication efforts have resulted in significant success.
266. Moreover, Special Region (4) of Monglar, Kokant and northern Shan State, special region

of Wa were announced drug-free regions in 1997, 2003 and 2005 respectively.

267. Since 1998, confiscated narcotic drugs have been burned yearly. The total value of destroyed narcotics till 2006 is US\$ 436 million in current price.

Protection from abuse and neglect (CRC Art. 19)

Relevancy with the Law

268. Regarding the protection of children from abuse and neglect, section 13(c) of the Child Law prescribes that, a child shall be given the opportunity of making a complaint, being heard and defend himself or herself in the relevant government department, organization or court either personally or through a representative in accordance with Law in respect of his rights.

269. To protect the child from abuse and torture, section 32(d) of the Child Law specifically prescribes that a child in need of protection and care is one who is in the custody of a cruel or wicked parents or guardian.

270. Penalties for offences regarding the abuse and torture of children are prescribed in section 65(a) of the Child Law, “Whoever commits any of the following acts shall on conviction be punished with imprisonment for a term which may extend to (6) months or with a fine which may extend to kyats (1,000), or with both.” “employing or permitting a child to perform work which is hazardous to the life of the child or which may cause disease to the child or which is harmful to the child’s moral character.

271. Section 66(d) of the Child Law prescribes that willful maltreatment of a child, with the exception of a kind of admonition by a parent, teacher or person having the right to control the child for the good of the child, shall be punished with imprisonment for a term which may extend to (2) years or with fine which may extend to kyats (10,000), or with both. Necessary measures have now been taken to amend this provision, willfully maltreating a child, physically abuse, sexually abuse, exploitation by parent, teacher (or) guardian.

Implementation

272. In Myanmar, regarding abuse and neglect on children, not only provisions are enacted in Child Law but also practices are being taken. Awareness training courses on prohibition of all kinds of child abuse for the staffs of the institutions and those who are involved in taking care of children have been conducted.

273. The Ministry of Education issued instructions in 2000 to the Departments of Basic Education and Township Education Officers in order to prevent children from physical and emotional abuse and corporal punishment. All Basic Education Schools have been following the instructions since then.

274. The personnel concerned working for child protection were sent to the East Asia and Pacific Regional Consultation on Violence against Children held on 14-16 June, 2005, in Bangkok, Thailand. Besides the Ministry of Social Welfare, Relief and Resettlement, in collaboration with UNICEF, a workshop on violence against children was conducted on 19-20 October, 2006, in Yangon, Myanmar. The Government organizations, NGOs, INGOs and other relevant persons attended the workshop.

Sexual exploitation and sexual abuse of children (CRC Art. 34)

Relevancy with the Law

275. In this regard, Child Law, 1993, prescribes the following:

- “Section 66(a); neglecting knowingly that a girl under his guardianship, who has not attained the age of (16) is earning a livelihood by prostitution,
- Section 66(b); permitting a child under his guardianship to live together or to consort with a person who earns a livelihood by prostitution,
- Section 66(f); using the child in pornographic cinema, video, television or photography, whoever commits any of the following acts shall, on conviction be punished with imprisonment for a term which may extend to (2) years or with fine which may extend to kyats (10,000) or with both.”

276. Furthermore, the Anti-Trafficking in Persons Law prescribes the followings:

“Section 26; Whoever is guilty of any of the following acts shall, on conviction be punished with imprisonment for a term which may extend from a minimum of (3) years to a maximum of (7) years and may also be liable to a fine.

- (a) adopting or marrying fraudulently for the purpose of committing trafficking in persons,
- (b) causing obtaining unlawfully the necessary documentary evidence documents or seal for enabling a trafficked victim to depart from the country or enter into the country.

Section 27; whoever is guilty of making use arranging with a trafficked victim the purpose of pornography shall, on conviction be punished with imprisonment for a term which may extend from a minimum of (5) years to a maximum of (10) years and may also be liable to a fine.”

Implementation

277. Sexual exploitation of children has been given special attention. Measures have been taken to protect children in accordance with the Child Law 1993. Concerning child protection, police officials have been trained and assigned to different States and Divisions to surveillance tourist from abusing and exploiting children and tourism related crimes while ensuring their safety.”

278. Relating to sexual exploitation and abuse of children, the Ministry of Hotels and Tourism, in cooperation with the Australia-based Child Wise Tourism Organization, has conducted (5) workshops for the staffs of relevant Ministries. Similarly, the Ministry of Home Affairs since 2005 has conducted (2) workshops in cooperation with the British Criminal Investigation Department and (6) workshops in cooperation with UNICEF to enhance their knowledge and capacities on suppressing trafficking.

279. Under the leadership of the Ministry of Home Affairs, an international seminar on the Rights of the Child was held four times; twice at the Sedona Hotel, Yangon, in November 2001 and in July 2002, once each in Mawlamyaing in February 2003 and in Myitkyina in February 2003.

280. In collaboration with the Ministry of Home Affairs and the Ministry of Hotels and Tourism, IEC materials were disseminated as part of the prevention of sexual abuse on children. In this regard, the directory of ASEAN Tourism, posters, pamphlets and stories

have been published. In 2006, the Ministry of Home Affairs conducted research training on studying the situation of sexual abuse on children. Technical workshops were held for the National Plan on sexual abuse of children.

281. Through the public awareness workshops on the Child Law, child abuse, neglect and exploitation conducted in cooperation between the Department of Social Welfare and UNICEF in States / Divisions, Districts and Townships, members of the CRC and the social organizations have been educated. From 2002 to 2006, these workshops were held in (16) States/ Divisions, (24) Districts and (127) townships.
282. In 2004, a workshop on commercial sexual exploitation and trafficking was held in Yangon. The attendants were representatives from governmental organizations, NGOs, UN agencies, such as UNICEF, UNIAP and INGOs and programmes related to prevention, protection and rehabilitation were laid down.
283. Social rehabilitation services are provided for sexually abused children being looked after at the institutions under the Department of Social Welfare.

Sale, Trafficking and Abduction of Children (CRC Art. 35)

Relevancy with the Law

284. In order to combat trafficking in persons in Greater Mekong Sub-region (GMS), countries comprising Cambodia, China, Laos PDR, Myanmar, Thailand and Vietnam the Memorandum on “ Coordinated Mekong Ministerial Initiative against Trafficking – COMMIT” was signed on 24 October, 2004 in Yangon, Myanmar and measures on anti-trafficking have been implemented. Myanmar has become a member country signing on United Nations Convention against Transnational Organized Crime- UNCTOC on 30 March, 2004, Protocol to Prevent Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially Women and Children – TIP Protocol against smuggling of Migrants by Land, Sea and Air- Som Protocol to effectively combat and take action on the offences of trafficking in Persons, the Anti-Trafficking in Persons Law was enacted on 13, September, 2005 focusing on combating trafficking.
285. This Law provides in details for the formation of a Central Body and its functions and duties; of working groups; the protection of the rights of trafficked victim; the special protection of trafficked victims, women, children and youth; repatriation, reintegration and rehabilitation; establishment of the fund; and penalties for offences. With respect to the trafficked women and children, it states as follows:-
“Section 24. Whoever is guilty of trafficking in person especially women, children and youth shall on conviction be punished with imprisonment for a term which may extend from a minimum of (10) years to a maximum imprisonment for life and may also be liable a fine.
Section 25. Whoever is guilty of trafficking in persons other than women, children and youth shall on conviction be punished with imprisonment for a term which may extend from a minimum of (5) years to a maximum of (10) years and may also be liable to a fine.”
286. In accordance with the TIP Law, trafficking is identified as a serious crime and a maximum penalty is death sentence. Moreover, protection, assistance, compensation for trafficked victims and establishment of the fund are prescribed in the law.
287. Myanmar has enacted the Control of Money Laundering law in 2002 and the Mutual Assistance in Criminal Matters law in 2004 for cooperation in judicial matters in the

region, which are related to the Anti-Trafficking in Persons Law.

Implementation

288. To cooperate in the activities of Anti-Trafficking in Persons in all its aspects, Myanmar has laid down a five-year National Plan of Action based on five technical strategies, such as policy and cooperation, prevention, prosecution, protection, rehabilitation and capacity building.
289. As trafficking in persons has a negative impact on Myanmar values, prestige and integrity, combating trafficking has been designated as a national task. As most of the trafficked victims are from vulnerable groups, particularly women and children, education programmes were carried out throughout the country in 2001 in order to prevent illegal travels to abroad. Repatriation centres have been set up to receive trafficked victims and measures relating to repatriation and rehabilitation are carried out. After replacing the illegal migrants from foreign countries, Anti-Trafficking Task Force has identified whether trafficked victims or not and carried out the follow-up services if they are victims.
290. 'The Trafficking in Persons Prevention Committee was formed in 2002 to take more effective legal measures against trafficking in persons. Similar committees have been formed at the state/division, district, township and ward/ village track levels.
291. To effectively implement the Anti-trafficking in Persons Law, the Central Body for Suppression of Trafficking in Persons was formed on 11 February, 2006. It is chaired by the Minister for Home Affairs and comprises of the Deputy Attorney General as Deputy Chairman, the Deputy Minister of Home Affairs, the Deputy Minister of Social Welfare, Relief and Resettlement, the Director General of Myanmar Police Force as Secretary and heads of relevant Government Departments and Organizations, representatives from the Non- Governmental Organizations and relevant experts as members.
292. Protocol between the Ministry of Home Affairs of the Union of Myanmar and the Ministry of Public Security of the People's Republic of China on Cooperation in Border Areas was signed on 12 December, 2001. Summary of the important facts from this protocol that are being carried out has been noted down at the First Ministerial Meeting of two countries. An Agreement on Myanmar-China Transnational Crime and Peace and Tranquility in Cross-border was signed on 15 January, 2005 and the two countries have been cooperating in this regard.
293. In order to undertake comprehensive measures for the overall development and personal safety of women, the Myanmar Women's Affairs Federation(MWAF) was formed on 20 December, 2003 and, since then, it has been working towards prevention of women and children from being trafficked.
294. The Department of Social Welfare is under taking physical and mental rehabilitation programs for trafficked women and children who are transferred back from foreign countries. In so doing, victims are provided with necessary health care, social counseling, formal education and vocational training.
295. A total number of (34) children, consisting of a boy and (33) girls under (18) years of age, were repatriated between 2004 to 2006 and (29) of them have been sent back home. Five girls, whose families were unable to take care of them, were accepted by the Department of Social Welfare. Four of these girls have being provided formal education

at the Training School for Girls (Yangon) and the other one has been looked after and given 3Rs and vocational training at the Vocational Training Center for Women, Yangon.

296. As part of preventive measures, information on the nature and modes of human trafficking are being disseminated widely and discussions and educational sessions together with counseling teams have been conducted. Rehabilitation-related activities for returnees, including providing advice, rehabilitation programs, health care and sending the returnees back to their families, follow-up programmes are in close cooperation with other NGOs and INGOs.
297. In order to emphasize on trafficking in persons, the Department against Transnational Crimes (DTC) of the Myanmar Police Force, in collaboration with ARCPPT Project implemented under the agreement signed between the governments of Australia and Myanmar, formed strong anti-trafficking unit in 2004 with police officials. Similarly, members of task force trained by internationally recognized experts are assigned to (9) major and border towns like Muse, Tachileik, Myawaddy, Mawlamyaing, Kawthoung, Bhamo, Kalaay, Mandalay and Yangon and high risk areas to suppress trafficking.
298. The Department of Social Welfare has been carrying out programmes on repatriation and rehabilitation in collaboration with the Myanmar Women's Affairs Federation, UN agencies such as UNICEF and UNIAP, INGOs such as World Vision (Myanmar) and SC(UK). Trafficked women and children are being brought back by contacting with the cooperation of the foreign countries concerned. For repatriation and rehabilitation purposes, education, counseling and vocational training are also being provided, and returnees are reintegrated into the society. In addition, trainings are being given to the staffs from the Department of Social Welfare to repatriate the trafficked women and children systematically. (21) education programmes were conducted under the sponsorship of Myanmar Women's Affairs Federation from 2001 to 2006. The Department of Social Welfare conducted four training courses with the collaboration of UNIAP.
299. During 2006, there were altogether (32) trafficked victims, including (9) children under (6) years and (23) children under (18) years of age, (5) under (6) years and (23) under (18) years of which were transferred back to Myanmar. Trafficked children under (6) years of age are (8) from China and (2) from Thailand and under (18) years are (14) from China and (9) from Thailand.
300. The Ministry of Home Affairs has planned to organize special police force for child protection under Myanmar Police Force in collaboration with UNICEF;
- (a) To assist for protection of child rights in accordance with the Convention on the Rights of the Child and Child Law,
 - (b) To protect violence, abuse, neglect and exploitation on children,
 - (c) To protect children in conflict with the law in line with the Child Law,
 - (d) To provide assistance for the correction of delinquent and street children.
301. Myanmar has been striving for the advancement of women, including the girl-child, by establishing the Myanmar National Committee for Women's Affairs in 1996 and the Myanmar Women's Affairs Federation in 2003.
302. All round development of the girl-child adopted at the Fourth World Conference on Women held in Beijing, has been carried out as a specific area of the said activities.

303. Although violence against women including the girl-child is not a big issue in Myanmar, research work as well as preventive measures for violence against women in the society and family, sexual exploitation, physical and mental violence have been undertaken by the Myanmar Women's Affairs Federation as follows:

- (a) Since girls are constituted as the strength of future Myanmar, in order to achieve the true vision, right ideas and concept, in order to be protected against various forms of violence and its consequences which will hinder their advancement as well as in order to develop the physical, mental and moral character, workshops and educational talks are being carried out continuously.

Myanmar Women's Affairs Federation holds advocacy talk

- (b) In the light of trafficking in women and children problem is constituted as the global issue, to prevent Myanmar women against this process, Myanmar Women's Affairs Federation is carrying out the preventive measures such as awareness raising from the media, convening talks on the nature of trafficking, raising the morality so as to resist against the persuasion of the traffickers and the consequences of trafficking. Additionally Myanmar Women's Affairs Federation is providing physical and mental rehabilitation of the victims, reintegration of the victims to the family providing health care, counseling, vocational training, providing fund for investment, seeking for jobs and reunification of the victims to their families and the follow-up services.

Holding educational talk for Anti-Trafficking

Working Children (CRC Art. 32)

Relevancy with the Law

304. It was already mentioned in the 2nd National Report relating to the implementation of the United Nations Convention on the Rights of the Child regarding the protection of working children in Myanmar.

305. Working Children are protected according to the provisions of the existing labour laws such as the Factories Act, 1951 and the Leave and Holidays Act, 1951.

306. Legal provisions of the Factories Act, 1951 are as follows:

“Section 36(1) No woman, adolescent or child shall be employed in any factory to lift, carry or move any load so heavy as to be likely to cause injury.

Section 52(a) Specify the operation and declare it to be dangerous;

Section 52(b) Prohibit or restrict the employment of women, adolescents or children in the operation.

Section 75 No child who has not completed his required or allowed to work in any factory.

Section 79(1) No child shall be employed or permitted to work in any factory:-

(a) for more than four hours in any day; and

(b) between the hours of 6 p.m and 6 a.m.”

307. Legal provisions of the Shops and Establishments Act, 1951 are as follows:-

“Section 8(1) No young person who has not attained the age of (13) years shall be required or permitted to work in any shop, commercial establishment or establishment for public entertainment.

Section 8(2) The President may fix an hour beyond which young persons who have not attained the age of (18) years shall be allowed to work in any shop, commercial establishment or establishment for public entertainment.”

Implementation

308. Working hours, leave of absence, holidays and other entitlements for working children in Myanmar are mentioned in the Factories Act and the Shops and Establishments Act. Relating to minimum working age, children under (13) years of age are restricted to be employed in factories. Children from (13) to (15) years of age must obtain a certificate of fitness from a certifying surgeon to work in a factory. No child shall be permitted to work in factories between (6) p.m. and (6) a.m and for more than four hours a day. The Ministry of Labor has been monitoring the compliance of these restrictions. Furthermore, it is also monitoring that children under (18) years of age are not allowed for labor registration and submission for appointment in accordance with the procedure under the Employment and Training Act, 1950, and the Employment Restriction Act, 1959.

309. As in other societies, children in Myanmar usually take part in their family household business although the types of work and their roles may differ, such as cleaning, cooking, baby sitting, helping at farms and contributing in family businesses.

310. By participating in family house -hold business, they learn various skills and sense of responsibility and dignity of work. Parents can also teach their children such skills. There has a difference between child workers and such the above children. Some of children have occasionally participated in shops, factories and services for family income generating if necessary.

Exploited Children (CRC Art. 36)

Relevancy with the Law

311. To prevent other kinds of exploitation regardless of CRC 32, 33, 34, and 35, section 16(a) of the Child Law prescribes that “In order that every child shall not be subjected to arbitrary infringement of his honor, personal freedom and security, relevant Government departments and organizations shall provide protection and care in accordance with the Law”.

Implementation

312. Some children have to work to help or earn for their families, mostly in farms and not in dangerous worksites. They are protected from exploitation and abuse in accordance with the Child Law.

313. Therefore, children learn skills and sense of responsibility. Some work in shops, worksites and factories. They are protected by the Labor Act, 1951, the Factories Act, 1951, and the Leave and Holiday Act, 1936.

Rehabilitation of Children in Need of Special Protection (CRC Art. 39)

Relevancy with the Law

314. In order that the children may fully and equally enjoy their rights, section 26 of the Child Law provides as follows:

- “(a) the Government departments and organizations shall perform their respective functions as far as possible,
- (b) voluntary social workers or non-governmental organizations also may carry out measures as far as possible, in accordance with the Law.”

Implementation

315. For abused and exploited children who are in need of protection from the Government, the Department of Social Welfare has established (8) training schools for boys and girls to provide physical and mental rehabilitation services and reintegration programme. (1,298) children are being taken care for all round development. In doing so, they are given formal education and vocational education and returned to parents/guardians and reintegration programmes are implemented. In addition, (13,836) children are being looked after in (158) Youth Development Centres.

The girl-child are learning vocational education at Training School for Girls under DSW

316. The Department of Social Welfare is also focusing on rehabilitation for persons with disabilities. For the rehabilitation, specialized training schools have been established for the physically handicapped, visually handicapped, hearing handicapped and mentally retarded — two schools for the blind, a school for the deaf, a vocational training school

for the disabled adults and a school for disabled children.

317. (27) youth development training schools have been established for the children in border areas to enable them to have access to education. (34) women vocational training schools have also been set up to provide vocational trainings to girl-children. The Nationalities Youth Technical Schools have been established for the youths from national races in border areas.

Ethnic Children (CRC Art. 30)

Relevancy with the Law

318. The Ministry of Progress for Border Areas and National Races and Development Affairs has been implementing the following objectives in accordance with section 3 of the Development of Border Areas and National Races Law:-
- (a) to develop the economic and social works and roads and communication of the national races at the border areas, in accordance with the aims which non-disintegration of the Union, non-disintegration of the national solidarity and perpetuation of the sovereignty of the state
 - (b) to cherish and preserve the culture, literature and customs of the national races, (c) to strengthen the amity among the national races,
 - (d) to eradicate totally the cultivation of poppy plants by establishing economic enterprises,
 - (e) to preserve and maintain the security, prevalence of law and order and regional peace and tranquility of the border areas.”

Implementation

319. In the education sector, essential for the capacity building of youths from national races in border areas, (852) primary schools, (90) middle schools, and (92) high schools have been built for which (461,377) million kyats have been spent up to 2006-07. In Shan state, (82) schools have been built by the Nippon Foundation from Japan.
320. (27) training schools have also been built for poor youths from national races in border areas who had no access to education before.
321. In these training schools, primary, middle, and high school education are provided. There are (18) boys-only schools, one girls-only and (8) mixed schools. In 2006-07 academic year, there are (2,083) schoolboys and (458) schoolgirls, altogether (2,541) students. From 1999 to 2006, a total of (13,289) students have attended. Mosquito nets, pillows and pillow cases, quilts, bed sheets, mats, towels, school uniforms, sweaters, exercise books, ball point pens, pencils, textbooks, entrance fees, scholarship, medical treatments and special lesson books for matriculation students have also been supplemented.
322. The Ministry of Progress of Border Areas and National Races and Development Affairs has been working with UNCIEF for the students in border areas to get free school books. In the Golden Triangle area where drug elimination measures are being carried out, the Ministry is cooperating with WFP (Food for Education Programme) in providing rice and aid to children whose parents have abandoned poppy cultivation, which contributes to increase school entrance rate in border areas. While there were only about (1,000) students previously, there are now (185,552) students in 2006-07 academic year.
323. Since 2000, two Nationalities Youth Resource Development Degree Colleges have been opened in Yangon and Mandalay to provide higher education. Then employment opportunities for (783) youths from national races have been given at different Ministries

concerned.

324. Youths from national groups who will be working in health and education sectors for the development of national groups in border areas are assisted to be able to study at the University for the Development of the National Races, Institute of Nursing and Nursing Training Schools.
325. Health care services are provided not only in rural areas but also in the border areas in accordance with the national health policy. While there were only (8) hospitals and (6) dispensaries in 1988, there are now (79) hospitals, (105) dispensaries, (58) rural health centers, and (140) sub-rural health centers, the cost for which in total is (1766.02) million Kyats. Besides, (200) bedded hospitals have been set up in each special development areas.
326. In accordance with section 8(h) of the Development of Border Areas and National Races Law, which provides for the establishment of schools for giving vocational education for the future of the youths of the national races in the development areas, (34) Vocational Domestic Training Schools for women have been set up, and young women from national groups have been given training courses to enable them to earn their living with the expense of the Ministry of Progress of Border Areas and National Races and Development Affairs. The training courses include basic sewing, advanced sewing, wool knitting, gems cutting and mother of pearl art, hand-loom weaving, cookery, and wickerwork (cane/ bamboo). (19,359) persons have been given training up to 2006. After they have completed the course, sewing machines are sold to them in installment to make their living. So far, (681) sewing machines have been sold to them for reasonable prices.
327. In 2006, the Nationalities Youth Technical Training Schools were set up at Lauck Kai, Mong Lar, Pan Sang (Near the Thai border) and Sittwe (in Rakhine) to give vocational training courses on carpentry, masonry, engine repair and welding for the youths of national races.
328. To raise the living standards of youths from national races, suitable brick buildings with good water supply system and electricity have been constructed. They are given physical and sports trainings, fed with available nourishing food and necessary health care. For moral and personality development and upgrading, youths are given trainings on leadership, Union spirit and cultural studies.
329. At the training schools, friendship and understanding of cultures among youths from different national races are nurtured. Emphasis is given to the preservation of their cultures, traditions, good customs and practices and national heritages. Freedom of religion is enjoyed by them. Students from small ethnic groups not only practice theirs but also learn about religions, cultural traditions, and customs of other groups, which is made possible by the objectives of these schools.

Chapter (10)

Conclusion

330. The relevant Ministries have been implementing measures relating to child rights, such as protection, survival, development and participation of children in accordance with the Child Law.
331. In line with the Myanmar National Plan of Action for Children (2006-15), concerted efforts for survival, development, protection and participation of children are being made by relevant Ministries, non-governmental organizations and regional organizations.
332. The implementation of the National Plan of Action for Children will contribute to the achievement of the objectives of A World Fit for Children and the Millennium Development Goals, as well as to the implementation of the provisions of the UN CRC, the Child Law of Myanmar and the Rules and Regulations related to the Child Law.

Abbreviation

CEDAW	-	Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women.
DOH	-	Department of Health.
HA	-	Health Assistance.
IAWG	-	Inter –Agency Working Group.
IEC	-	Information, Education and Communication.
IMCI	-	Integrated Maternal and Childhood Illness.
MWAF	-	Myanmar Women’s Affairs Federation.
MWA O s	-	Myanmar Women’s Affairs Organizations.
NPA	-	National Plan of Action.
PMCT	-	Prevention of Mother to Child Transmission.
PTA	-	Parents and Teachers Association.
SHAPE	-	Shape-based Healthy Living and HIV/ AIDS Prevention Education Programme.

မြန်မာနိုင်ငံမှ ရွှေ့ပြောင်းကလေးများနှင့် ဒုက္ခသည်ကလေးများက ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာကော်မတီ သို့ တင်သွင်းသည့်သက်သေခံချက်

အခုလို အရေးကြီးလှတဲ့ အစည်းအဝေးမှာ ကျနော်တို့ စကားပြောခွင့်ပေးတဲ့အတွက် ကျေးဇူးအများကြီးတင်ပါတယ်။ ကျနော် အမည်က XXXX ဖြစ်ပါတယ်။ ကျနော်က မြန်မာပြည်မှာကြီးပြင်းခဲ့ပေမဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံကို ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ရပါတယ်။ အခုဒီနေရာမှာ မြန်မာပြည်တွေက ကလေးတွေကိုယ်စား အထူးသဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံမှာ ဒုက္ခသည်အဖြစ်နဲ့ နိုင်ငံမဲ့ကလေးတွေ အဖြစ်ကြီးပြင်းလာ ရတဲ့ကလေးတွေကိုယ်စား ပြောကြားခွင့်ပြုပါခင်ဗျား။

မြန်မာပြည်ကကလေးတွေဟာ လူ့အခွင့်အရေးဆိုတာဘယ်အရာတွေလဲမသိကြသလို သူတို့အခွင့်အရေးနဲ့ပတ်သက်လို့ ကုလ သမဂ္ဂက ဘယ်လိုကာကွယ်ပေးသလဲဆိုတာကိုလည်း မသိကြပါဘူး။

လွန်ခဲ့တဲ့ ဖွန်လက ဒုက္ခသည်စခန်းက ဒုက္ခသည်ကလေးတွေရယ်၊ မြန်မာနိုင်ငံကရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားကလေးတွေရယ် စုပေါင်းပြီး ကလေး အခွင့်အရေးအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုကို ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်တစ်ခုမှာ ကျင်းပနိုင်ခဲ့ပါတယ်။ ကလေး စုစုပေါင်း (၃၆) ယောက် တက်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။

ဒီအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲကနေ သတင်းစကားတစ်ခုကို သင်တို့ထံ ကျနော်တို့ ဆောင်ကျဉ်းလာခဲ့ပါတယ်။ ဒီသတင်းစကား ကနေပြီး မြန်မာပြည်က ကလေးတွေဘယ်လိုမျိုးအခြေအနေရှိနေတယ်ဆိုတာ သင်တို့နားလည်အောင် ပြောပြနိုင်မယ်လို့ ကျနော် မျှော် လင့်ပါတယ်။

ပါဝင်ခွင့်

မြန်မာပြည်က မိသားစုအဆင့်၊ ရပ်ရွာလူထုအဆင့်နှင့် အစိုးရအဆင့်တွေအားလုံးမှာ ကလေးတွေရဲ့ အတွေးအမြင် အယူအဆတွေကို အလေး ထားမခံရပါဘူး။ ဒါကြောင့်မို့လို့ အခုလိုအစည်းအဝေးမှာ ကျနော်တို့အနေနဲ့ပြောပြခွင့်ရတာ အထူးအရေးကြီးပါတယ်။ မိဘတွေအနေနဲ့ သူတို့ကလေးတွေအပေါ်လေးစားပြီး ကလေးတွေကို ဂုဏ်သိက္ခာရှိရှိနဲ့ ဆက် ဆံစေချင်ပါတယ်။ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအနေနဲ့လည်း ကလေးတွေကိုလေးစားပြီး လက်တွဲဆောင်ရွက်မှုတွေကို လုပ်ဆောင် စေချင်ပါတယ်။ ကလေးတွေအနေနဲ့ပါဝင်နိုင်မည့်အဓိကအခန်းကဏ္ဍတွေကို ရပ်ရွာလူထုက အသိအမှတ်ပြုစေလိုပါတယ်။ တိုင်း ရင်းသားကလေးများအားလုံးအနေနဲ့ သူတို့ရဲ့ ရိုးရာဓလေ့၊ ယဉ်ကျေးမှုနဲ့ ဘာသာစကားတွေကို အသုံး ပြုခွင့်ရှိသင့်ပါတယ်။ ကလေးများအနေနဲ့ ကျနော်တို့အပေါ် အနာဂတ်ခေါင်းဆောင်ကောင်းတွေဖြစ်လာနိုင်ဖို့သူတွေအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုတာမျိုးကို ခံချင်ပြီး လေးစားမှုကို လိုအပ်ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံမှာ လွတ်လပ်စွာ တွေးခေါ်ခွင့်နှင့် ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်မရှိပါဘူး။ ဒီလိုဖြစ်နေတာ ကလေးတွေရဲ့ လေ့လာမှု စွမ်းရည်တွေအပေါ် ထိခိုက်စေပါတယ်။ စာသင်ခန်းတွေထဲမှာ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုခွင့်ကို ပိုမိုအားကောင်းအောင် လုပ် ဆောင်သင့်ပါတယ်။ ဒီအချက်ဟာ ကလေးတွေရဲ့ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အလွန်အရေးပါပြီး ကလေးတွေကို ပိုင်းခြားပေးနိုင်တဲ့စွမ်းရည်တွေကို တိုးတက် အောင်ဖန်တီးပေးနိုင်မှာဖြစ်ပါတယ်။

ကျနော်တို့တတွေဟာ လူ့အခွင့်အရေးအသိအမြင် တိုးပွားအောင်လုပ်ဆောင်ဖို့အတွက် မလုံခြုံတဲ့ပတ်ဝန်းကျင်ကြားမှာ ရှင် သန်ကြီးပြင်း နေရပါတယ်။ ဘာလို့လဲဆိုတော့ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်လှုပ်ရှားနေတဲ့သူတွေကို အာဏာပိုင်တွေက ဖမ်း ဆီးနေလို့ဖြစ်ပါတယ်။ ယာယီ အထူးပြုလုပ်ဆောင်ချက်ကတော့ ကလေးတွေရဲ့ပါဝင်မှုကို ကဏ္ဍတိုင်းမှာ ပါဝင်နိုင်အောင် အားပေးလုပ်ဆောင်ပေးပါလို့ ကျနော်တို့အနေနဲ့ အစိုးရကိုပန်ကြားချင်ပါတယ်။ ဒါ့အပြင် ကလေးအခွင့်အရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး တနိုင်လုံးမှာ အသိအမြင်တိုးပွားရေးစီမံ ဆောင်ရွက်ချက်တွေကို လုပ်ဆောင်ပါလို့လဲ တိုက်တွန်းချင်ပါတယ်။

ဆိုဝါးမှုခံစားနေရသည့်ကလေးများ

မြန်မာပြည်မှာ ကလေးအတော်များများဟာ ပိုက်ဆံနဲ့ အစားအစာကို တောင်းစားနေရပါတယ်။ ဒီလိုကလေးတွေဟာ လမ်းပေါ်မှာ နေထိုင်ပြီး နေစရာအိမ်မရှိ၊ ဂရုစိုက်မဲ့သူမရှိအခြေအနေမျိုးရောက်နေပါတယ်။ အခြားကလေးတွေလိုဘဲ ဒီလိုကလေးတွေဟာ ကျောင်းတွေတက်ချင်ပြီး အမိုးအကာနဲ့အိမ်မျိုးမှာ နေချင်ကြမှာပါ။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ဟာ အမှိုက်ပုံမှာ စားကြွင်းစားကျန်တွေကို လိုက် ရှာကောက်စားနေရပါတယ်။ သူတို့ကိုဆိုရင် ရွံ့ရွံ့စရာ၊ ရှက်စရာအဖြစ် လူတွေက မြင်တတ်ကြပါတယ်။ လမ်းတွေပေါ်မှာလည်း သူတို့က လုံခြုံမှုမရှိပါဘူး။ ရိုက်ခံရတာ၊ စော်ကားခံရတာ၊ အမွေကျင့်ခံရ တာတွေကို ခံရပါသေးတယ်။

ဒီလို နေစရာမရှိ၊ စောင့်ရှောက်မဲ့မိဘမရှိတဲ့ အဖြစ်မျိုးတွေကို အဆိုဝါးဆုံးခံစားနေရတဲ့ ကလေးတွေကို အစိုးရအနေနဲ့ ကာ ကွယ်ပေးဖို့ တောင်းဆိုလိုပါတယ်။ သူတို့တွေကို အစားအစာ၊ နေအိမ်နဲ့ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုတွေ ထောက်ပံ့ပေး စေလို ပါတယ်။

ကလေးအလုပ်သမား

ကလေးတွေဟာ စာသင်ခန်း၊ နေအိမ်နဲ့ ကစားကွင်းတွေမှာ ရှိသင့်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့မြန်မာနိုင်ငံမှာတော့ ကလေးအများအပြားဟာ အလုပ်လုပ်ကိုင်နေရပါတယ်။ ဒီလိုအလုပ်လုပ်နေရတာ သူတို့လုပ်ချင်လို့မဟုတ်ပါဘူး။ မဖြစ်မနေလုပ်ဖို့ လိုအပ်တာကြောင့် ဖြစ်ပါတယ်။ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ဖို့အတွက် ကလေးတွေဟာ အလုပ်လုပ်ကိုင်နေရလျက်ရှိပါတယ်။ သူတို့လုပ်ရတဲ့ အလုပ်ဟာ အန္တရာယ်တွေများပြီး ကလေးတွေကို နေထိုင်မကောင်းဖြစ်စေပါတယ်။ အလုပ်လုပ်ရတဲ့အတွက် ကလေးတွေဟာ ကျောင်းလည်း မတက်နိုင်ပါဘူး။ အရေးအဖတ်တောင် မတတ်ကြတာပါဘူး။

မြန်မာပြည်ကကလေးတွေအနေနဲ့ကလေးအလုပ်သမားတွေကိုပျောက်စေချင်ပါတယ်။ အစိုးရအနေနဲ့အလုပ်လုပ်ခွင့်ပြုထားတဲ့ အနိမ့်ဆုံးအသက်သတ်မှတ်ချက်ကို တိုးမြှင့်ပေးဖို့ တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။ ကလေးတွေကိုအလုပ်စေခိုင်းနေတဲ့ လုပ်ငန်းခွင်တွေကို သွားရောက်စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး အလုပ်သမားဥပဒေတွေကို မလိုက်နာတဲ့အလုပ်ရှင်တွေကို အပြစ်ပေး အရေးယူစေလိုပါတယ်။ ကော်မတီအနေနဲ့လဲ မြန်မာပြည်ကကလေးအလုပ်သမားကိစ္စကို စုံစမ်းစစ်ဆေးပြီး ကလေးအခွင့်အရေးစာချုပ်အရ တာဝန်ရှိထားတဲ့ အချက်တွေကို လိုက်နာဖို့ မြန်မာအစိုးရအပေါ် ဖိအားပေးစေလိုပါတယ်။

ကလေးစစ်သား

စစ်တပ်ဘဝဆိုတာ ကလေးတွေအတွက် အထူးပင်ပန်းလှပါတယ်။ ကလေးတွေကို အစားအစာဝအောင်မကျွေးတဲ့အပြင် ပစ္စည်းအလေး အပင်တွေသယ်ရ၊ တခါတလေအရိုက်ခံရတာတွေလည်း ကြုံရတတ်ပါတယ်။ အတင်းအကြပ် လူသတ်ခိုင်းတာမျိုးလည်း ရှိတတ်ပါတယ်။ ပတ်ဝန်းကျင်မှ အနိဗ္ဗာန်တွေနဲ့လွှမ်းမိုးနေပြီး ဒီလိုအဖြစ်အပျက်တွေဟာ တသက်လုံး စွဲထင်နေတတ်ပါတယ်။ ကျနော်တို့ကလေးတွေအနေနဲ့ ကလေးစစ်သားအသုံးပြုတဲ့အပေါ် စုံစမ်းစစ်ဆေးလိုတဲ့ ကလေးအခွင့်အရေး ကော်မတီနဲ့ဖြစ်စေ၊ လွတ်လပ်တဲ့တခြား ဘယ်အဖွဲ့အစည်းနဲ့မဆို ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သွားဖို့ ဆန္ဒရှိပါတယ်။ ကျနော်တို့အနေနဲ့ ကလေးစစ်သားအသုံးပြုမှုနဲ့ ပတ်သက်တဲ့ ကိုယ်တွေ့အတွေ့အကြုံတွေကို ထုတ်ဖော်တင်ပြနိုင်ပါတယ်။ အစိုးရအနေနဲ့ ကလေးစစ်သားအသုံးပြုတာကို ရပ်တန့်ဖို့အတွက်လိုအပ်တာမှန်သမျှကို ချက်ချင်းလုပ်ဆောင်သင့်ပါတယ်။ စစ်တပ်အနေနဲ့ ဒီလိုအသုံးပြုမှုအပေါ် တာဝန်ခံတာတွေရှိသင့်ပြီး အစိုးရကလည်း ကလေးတွေကို စစ်သား အဖြစ်သုံးနေတဲ့ တပ်ရင်းတွေကို စုံစမ်းစစ်ဆေးတာတွေ စတင်လုပ်ဆောင်သင့်ပါတယ်။

ကလေးကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း

ဘယ်ကလေးမှ လူကုန်ကူးတာမခံသင့်ပါဘူး။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေနဲ့ ပြောင်းလဲလုပ်ဆောင်မှုအနည်းငယ်လောက် လုပ်ဆောင်လာပေမဲ့ ဒီလောက်နဲ့မလုံလောက်သေးပါဘူး။ မိဘတွေ၊ ဆရာဆရာမတွေ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်တွေ၊ အစိုးရအာဏာပိုင်တွေ အားလုံးလက်တွဲပြီး ကလေးကူးသန်းရောင်းဝယ်မှုကို ရပ်တန့်အောင်လုပ်ဆောင်သင့်ပါတယ်။ နောက်ထပ်ကလေးတွေ ထပ်မံစော်ကားရခင်မှာ အခုကတည်းက စတင် လုပ်ဆောင်ရမှာဖြစ်ပါတယ်။

ဒုက္ခသည်များနှင့် ပြည်တွင်းတွင် လှည့်လည်ပုန်းအောင်းနေထိုင်နေရသူများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှာနဲ့ ပြည်တွင်းမှာ လှည့်လည်ပုန်းအောင်းနေထိုင်နေရသူများရဲ့စခန်းတွေမှာ ကြီးပြင်းလာရတဲ့ကလေးတွေဟာ တခါတလေဆိုရင် တနေ့လုံး ဘာမှစားစရာမရှိတဲ့ အဖြစ်မျိုးကြုံရတတ်ပါတယ်။ အန္တရာယ်လည်းများပါတယ်။ ကလေးတော်တော်များများဟာ ဒုက္ခသည်စခန်းရဲ့အပြင်ကိုတောင် မရောက်ဖူးကြတဲ့အတွက် ပြင်ပကမ္ဘာရဲ့ အတွေ့အကြုံဆိုတာ ဘာမှန်းမသိဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒီလိုဖြစ် နေတာဟာ ကျနော်တို့ကလေးတွေရဲ့ အခြေခံအခွင့်အရေးတွေဖြစ်တဲ့ ပညာသင်ကြားခွင့်နဲ့ ကျန်းမာရေးအစောင့်အရှောက်ရရှိခွင့်တို့အပေါ် ဆိုးဆိုးဝါးဝါးသက်ရောက်စေပါတယ်။

ကျနော်တို့မြင်ချင်တဲ့အရာကတော့ မြန်မာပြည်မှာ ကလေးစစ်သားတွေ ကလေးအလုပ်သမားတွေမရှိတာပါ။ ကျနော်တို့ ဖြစ်ချင်တာက မြန်မာပြည်မှာ ကလေးတိုင်းက အထက်တန်းအဆင့်ပညာရေးအထိ ပြီးဆုံးစေချင်ပါတယ်။ နောက်ထပ်လိုချင်တာကတော့ ကလေးတွေဟာ နောက်တခါထမင်းဘယ်အချိန်မှာစားရမလဲလို့ စိုးရိမ်ပူပန်နေရတာတွေကင်းပေးပြီး စစ်သားတွေ ဘယ်အချိန်ရွာထဲဝင်လာပြီး အိမ်တွေကို မီးရှို့၊ သူတို့မိဘတွေကို သတ်မလဲဆိုတာကို ကြောက်ရွံ့တာတွေမရှိတော့တဲ့ ဘဝမျိုးကို လိုချင်ပါတယ်။

ကလေးဆိုတာ တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်တဲ့ အနာဂတ်တွေဖြစ်ပါတယ်။ ကလေးတွေရဲ့အသက်ရှင်ရပ်တည်ခွင့်နဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်တွေကို ဘယ်နိုင်ငံရေးနဲ့ စီးပွားရေးအကျိုးစီးပွားအတွက်မှ စတေးပစ်ဖို့မရနိုင်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ သူတို့ရဲ့အသက်ရှင်ရပ်တည်ခွင့်နဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခွင့်တွေကို ကာကွယ်ပေးဖို့နဲ့ ချက်ချင်းအရေးတကြီးလုပ်ဆောင်ပေးဖို့ လိုပါတယ်။ မြန်မာပြည်က ကလေးများအတွက် အခုချက်ချင်းလုပ်ဆောင်ပေးကြစေလိုပါတယ်။

ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

A Message to the Child Rights Committee from migrant and refugee children from Burma

Thank you for giving me the opportunity to speak at this important meeting. My name is xxx, I grew up in Burma but moved to Thailand. I am here to speak on behalf of the children of Burma, especially those who are growing up as refugees and stateless persons in Thailand.

Children in Burma are completely unaware of what human rights are and how the UN works to protect our rights.

In June, a Child Rights workshop was organised on the Thai Burma border for refugee children living in camps, and for children of Burmese migrant workers. 36 child representatives attended.

We came up with this message for you. We hope this message will give you a greater understanding of what life is like for children in Burma.

The right to participation

In Burma, at all levels of society - the family level, community level and governmental level - children's views are ignored. That is why it is so important that we have the opportunity to speak at this meeting. We want parents to respect their children and treat them with dignity, and for society to respect and cooperate with children; recognizing the important role they have to play. All ethnic children should be able to enjoy their traditions and culture and language. We want all children to be recognized as potential future leaders, and respected as such.

In Burma there is no freedom of opinion or expression, which impacts on the ability of children to learn. Freedom of speech should be promoted in the classroom. This is crucial to their mental development and enables them to develop critical thinking skills.

We are growing up in an environment where it is unsafe to raise awareness on human rights, as the authorities arrest human rights defenders. We urge the government to encourage children's participation in all sectors through affirmative action; and to conduct nationwide awareness raising campaigns on child rights.

Vulnerable children

Many children, in Burma have to beg for money and food. Many of these children live on the street and have no home and no one to care for them. Like all children, they want to go to school and they want a home with a roof over their head. Instead they look for left-over food in rubbish dumps. Sadly, society rejects them. They are considered to be dirty and shameful. It is unsafe on the streets; children are beaten, abused, and raped.

We call on the Government to protect the most vulnerable children, those without a home or parents who care for them, by providing food, shelter and health care.

Child Labour

Children should be in the classroom, at home, or in the playground, but in Burma many children work. Children work because they have to, not because they want to. They work in order to survive. The work is often dangerous and children get sick. When children work, they can not go to school and they never learn how to read or write.

We, the children of Burma, want child labour to be abolished. We ask the government to raise the

minimum age of employment; and carry out investigations of the work places that employ children; and punish employers who break the labour laws. We hope the Committee will investigate child labour in Burma and pressure the government to fulfill its obligations under CRC.

Child soldier

For children in the army life is very difficult. They are not given enough food, have to carry heavy loads and are beaten. They are forced to kill people. They are surrounded by death and the images stay with them forever. The youth groups, I represent, want to cooperate with the CRC Committee or any other independent body that wishes to investigate the use of child soldiers. We can provide testimony from our own experiences as child soldiers. The government should do everything it can to immediately stop the use of child soldiers. The military should be accountable, and the government should begin an investigation into the battalions that use child soldiers.

Child Trafficking

No child should be trafficked. The government has made small changes but these changes are not enough. Parents, teachers, police, and government officials should all work together to end child trafficking. They must start now before more children are abused.

Refugee and IDP children

Growing up in Burma and in the IDP camps, children sometimes go a whole day or more without any food. Their lives are in danger. Many children have never been outside a refugee camp and have no experience of life outside. This has a serious impact on our basic rights to education and healthcare.

Our vision is a Burma, where there are no child soldiers, and no child labour - a Burma, where all children can complete high school, and where children grow up without the fear of not knowing when their next meal is or whether the soldiers will come to their village and burn down their home or kill their parents.

သတင်းများ

RFA, ဇန်နဝါရီလ ၂၀, ၂၀၁၂

ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျီနီဗာမြို့မှာ ကျင်းပနေတဲ့ CRC လို့ခေါ်တဲ့ ကလေးသူငယ်များ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကုလသမဂ္ဂညီလာခံမှာ မြန်မာနိုင်ငံက ကလေးသူငယ်တွေရဲ့ အခွင့်အရေးတွေ ဆုံးရှုံးနေပုံကို မနေ့ကဆွေးနွေးခဲ့ကြပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့က လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံက ကလေးသူငယ်ဆိုင်ရာ ဥပဒေတွေကို ပြုပြင်မယ်လို့ ကတိပေးခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီအစည်းအဝေးကို တက်ရောက်ခဲ့တဲ့ ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်အခြေစိုက် လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးရေးဌာန (မြန်မာနိုင်ငံ) ရဲ့ ညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးအောင်မျိုးမင်းကို ကျနော်တို့ RFA ဝိုင်းတော်သား ဦးဝင်းနိုင်က ဆက်သွယ်မေးမြန်းခဲ့ပါတယ်ခင်ဗျား။

RFA သတင်းဌာန ။ ။ ကိုအောင်မျိုးမင်းခင်ဗျား။ အခုဒီကုလသမဂ္ဂရဲ့ ကလေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာညီလာခံမှာ အစိုးရ ဘက်က ကိုယ်စားလှယ်တွေအနေနဲ့က သူတို့အနေနဲ့ ဘယ်လိုပြုပြင်ပြောင်းလဲမယ်လို့ ဆွေးနွေးတာ တွေ ရှိသလဲခင်ဗျား။

ဦးအောင်မျိုးမင်း။ ။ သူတို့ပြောသွားတဲ့အချက်တွေထဲမှာ မနစ်က ၂၀၁၁ ခုနှစ်ထဲမှာဘဲ လက်ရှိ ရှိနေတဲ့ ကလေးဥပဒေကို ပြန်လည်သုံးသပ်ဖို့ အတွက် အစည်းအဝေးတွေကို လုပ်ခဲ့တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အရင်တုန်းက ကလေးရဲ့ အသက်သတ်မှတ်ချက်က (၁၆)နှစ်ဖြစ်တယ်။ နိုင်ငံတကာမှာ သတ်မှတ်ထားတာက (၁၈)နှစ်ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့်မို့လို့ အဲဒီပြီးခဲ့တဲ့ သုံးသပ်တဲ့နေရာမှာ ဆိုလိုရုံရင် ကလေးရဲ့အသက်ကို (၁၈)အထိ တိုးမြှင့်ဖို့၊ နောက်တခါမှာ ရာဇဝတ်မှုကြောင့် အပြစ်ဒဏ် ချမှတ်နိုင်တဲ့ ကလေးက အရင်တုန်းက သတ်မှတ်ချက်က (၇)နှစ် ဖြစ်ပါတယ်။ အရမ်းကို နိမ့်ကျလွန်းတယ်လို့ ပြောထားတဲ့အတွက်ကြောင့် ဒါကို (၁၀) နှစ်အထိတိုး မြှင့်ဖို့အတွက် သူတို့ပြင်ဆင်နေတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းတွေ၊ ကော်မတီဝင်တွေရဲ့ ထောက်ပြချက်ကလည်း အရမ်းအားကောင်းပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ဥပဒေတွေကို ကျနော်တို့ ပြန်လည်သုံးသပ်ရုံတင်မကဘဲနဲ့ ဒီဥပဒေတွေကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲတဲ့ ဥပဒေတွေကို တကယ်တမ်း အမှန်တကယ်ကော ချမှတ်ရဲ့လား။ ကျနော်တို့ ဆွေးနွေးပွဲတခုလုပ်ပြီး ဒါကိုဆွေးနွေးရုံနဲ့ နိုင်ငံတကာမှာရှိတဲ့ ဥပဒေတွေက ပြောင်းလဲသွားမှာ မဟုတ် ဘူး။ တကယ်တမ်း ပြောင်းလဲနိုင်ဖို့အတွက် ဥပဒေရေးဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွေကော မလုပ်ဘူးလားဆိုတဲ့ အချက် တွေကို သူတို့ ထောက်ပြသွားတာကို တွေ့ရတယ်။

RFA သတင်းဌာန ။ ။ ကိုအောင်မျိုးမင်းတို့ရဲ့ HREIB လို့ခေါ်တဲ့ လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးရေးဌာန အနေနဲ့ကော ကလေး သူငယ်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာညီလာခံမှာ ဘယ်လိုအချက်တွေကို အဓိကတင်ပြသွားတာရှိပါသလဲ ခင်ဗျား။

ဦးအောင်မျိုးမင်း။ ။ ကျနော်တို့အဓိကထောက်ပြတဲ့အချက်တွေကတော့ ကလေးဥပဒေတွေက ပိုမိုအားကောင်းဖို့လိုအပ်တယ်။ ကလေးတွေရဲ့ ပညာရေးနဲ့ပတ်သက်ပြီးတော့၊ ကျန်းမာရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ တိုင်း ရင်းသားဒေသတွေမှာ အရမ်းကို နိမ့်ကျမှုတွေ ဖြစ်နေတယ်။ အစိုးရရဲ့ ပျက်ကွက်မှုတွေ ရှိနေတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းအရာတွေ၊ ဒီဥပဒေတွေနဲ့ ပတ်သက်နေတဲ့ ကလေးတွေအပေါ်မှာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းမှုတွေက ကလေးဥပဒေနဲ့ မကိုက်ညီဘဲနဲ့ ကွဲလွဲနေတယ်ဆိုတဲ့အကြောင်း၊ အဓိက ကတော့ ကလေးစစ်သား အသုံးပြုမှုတွေ ရှိနေတယ်။ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခအတွင်းမှာ ကလေးတွေအပေါ်မှာ အကြမ်းဖက်မှု တွေ၊ ဖိနှိပ်မှုတွေ အများကြီးရှိနေတယ်ဆိုတဲ့အချက်ကို ကျနော်တို့ ထောက်ပြတယ်။

RFA သတင်းဌာန။ ။ အရင်တုန်းကလာတဲ့ အစိုးရကိုယ်စားလှယ်တွေနဲ့ အခုအစိုးရကိုယ်စားလှယ်တွေအကြား ကွာဟ မှုတွေ ဘာတွေကို တွေ့ရပါသလဲခင်ဗျား။

ဦးအောင်မျိုးမင်း။ ။ အရင်တုန်းကတော့ ဒါတွေဟာ မရှိပါဘူးလို့ ငြင်းတယ်။ အရင်တုန်းက ကျနော်တို့ ကလေးစစ်သားဆိုတာ မရှိဘူး။ ဒီလိုမျိုးအမှုတွေ မရှိဘူးလို့ ငြင်းဆိုတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီကနေ့မှာဆိုလို့ရင် အဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်ဖြစ်တဲ့ မြန်မာသံအမတ်က ဒီကလေးစစ်သားနဲ့ ပတ်သက်လို့ လုပ်ဆောင်ခဲ့တဲ့ဟာတွေက တချို့ လူတွေရဲ့ မှားယွင်းမှုတွေကြောင့် ဖြစ်တယ်။ ဒါတွေကြောင့်မို့လို့ ကလေးစစ်သားဆို နောက်ပိုင်းမှာ လုံးဝမရှိစေရ ပါဘူးဆိုတာကို ကျနော်တို့ ပြောသွားတာ ရှိတယ်။ နောက်တခါမှာ တခြားအဖွဲ့တွေနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ဖို့ မြန်မာနိုင်ငံအနေနဲ့ နိုင်ငံတကာနဲ့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုတွေ၊ နားလည်မှုတွေ လိုအပ်တယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းကို သူပြောသွားတာက အရင်ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့နဲ့မတူတဲ့ ထူးခြားချက်တွေဘဲ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တူညီတဲ့ အချက်တွေလည်း ရှိပါတယ်။ အရင်ကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံအပေါ်မှာ တချို့နိုင်ငံတွေကနေ ဦးတည်ထားပြီးတော့ စီးပွားရေးပိတ်ဆို့မှုတွေ လုပ်တဲ့အတွက် ကလေးတွေအပေါ်မှာ ထိခိုက်နစ်နာမှုတွေ ရှိတယ်။ ဒီလိုမျိုး မလုပ်သင့်ဘူးဆိုတဲ့ ပြောကြားချက်က အရင်တုန်းကလည်း ဒီအတိုင်းဘဲ ပြောပါတယ်။ အခုလည်း ဒီအတိုင်းဘဲ ပြောတာကို တွေ့ရပါတယ်။

RFA သတင်းဌာန။ ။ ဦးအောင်မျိုးမင်းကို ကျေးဇူးအများကြီး တင်ပါတယ်ခင်ဗျား။

သတင်းများ

DVB, ဇန်နဝါရီလ ၂၁, ၂၀၁၂

ကုလသမဂ္ဂ ကလေးသူငယ်များ အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မတီကနေ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်တွေကို မြန်မာပြည်က ကလေးတွေရဲ့ အခြေအနေတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျီနီဗာမြို့မှာ မေးမြန်းမှုတွေကို ပြုလုပ်နေပါတယ်။ ဒီသတင်းကိုတော့ ကိုအေးနိုင်က ပြောပြမှာပါ။

ကိုအေးနိုင် (ဒီဗီဘီ)။ ။ ကုလသမဂ္ဂ ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ စာချုပ်ကော်မတီက မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်တွေကို ကလေးသူငယ်တွေရဲ့ အခြေအနေတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး လူတွေမေးမြန်းခဲ့တာပါ။ မြန်မာနိုင်ငံက ၁၉၉၁ ခုနှစ် မြန်မာစစ်အစိုးရလက်ထက်မှာ ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်ကို သဘောတူလက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့ပါတယ်။ ဒါကြောင့် စာချုပ်ဝင်နိုင်ငံတွေက အလှည့်ကျတဲ့အခါ ကိုယ့်နိုင်ငံက အခြေအနေတွေကို အစီရင်ခံစာရေးသားတင်ပြရပြီး မြန်မာနိုင်ငံက တင်ပြခဲ့တဲ့အစီရင်ခံစာအပေါ် မနေ့တုန်းက ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျီနီဗာမြို့ကို ခေါ်ယူပြီး မေးမြန်းခဲ့တာ ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဒီကို တက်ရောက်ခဲ့တဲ့ ထိုင်းနိုင်ငံအခြေစိုက်၊ လူ့အခွင့်အရေးပညာပေးဌာန (မြန်မာနိုင်ငံ)ရဲ့ ဒါရိုက်တာ ဦးအောင်မျိုးမင်းက မြန်မာကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ဟာ အရင်အကြိမ်တွေထက်စာရင် ပိုမိုပွင့်လင်းလာတယ်လို့ ပြောပါတယ်။

ဦးအောင်မျိုးမင်း။ ။ သူတို့အနေနဲ့ အရင်တုန်းက တွေ့ဆုံခဲ့တဲ့ အချက်တွေထက် အားကောင်းလာတာကို ပြောရမယ်ဆိုရင် တချို့အချက်တွေကို သူတို့ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဝန်ခံပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ကလေးစစ်သား အသုံးပြုမှုတွေကို အရင်တုန်းက ရှိခဲ့ဖူးတယ်ဆိုတဲ့ အကြောင်းအရာကို သူတို့ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဝန်ခံတယ်။ နောက်တခါမှာ ဘဏ္ဍာငွေကြေးသုံးစွဲမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကျန်းမာရေးနဲ့ ပညာရေးသုံးစွဲမှုမှာ အရမ်းကိုနိမ့်တယ် ဆိုတာကိုလည်း သူတို့လက်ခံတယ်။ အဲလိုမျိုးဖြစ်ရတာက နိုင်ငံက ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ဆဲနိုင်ငံ ဖြစ်ဆဲဖြစ်တဲ့အတွက် တကယ်တမ်း မလုပ်နိုင်ဘူးဆိုတဲ့အချက်ကို ပွင့်ပွင့်လင်းလင်း ဝန်ခံတာ၊ အားနည်းချက်ကို ဝန်ခံတဲ့ဟာတွေကို ကျနော်တို့ သဘောကျပါတယ်။ ဒါပေမယ့် တချို့မေးခွန်းတွေကို သူတို့ဖြေကြားတဲ့နေရာမှာ တိတိကျကျ မဖြေနိုင်တဲ့ အခြေအနေမျိုး ဖြစ်တယ်။ ဥပမာ- မြန်မာနိုင်ငံက ချမှတ်ထားတဲ့ ကလေးဥပဒေတွေက တော်တော်ကြီးကို ခေတ်နောက်ကျပြီ။ အဲဒါကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲဖို့ လုပ်ပါမယ်လို့ ပြောနေတာ ပြီးခဲ့တဲ့ ၂၀၀၄ ခုနှစ် နောက်ဆုံးအကြိမ် အစီရင်ခံစာတင်ခဲ့တဲ့ အခြေအနေက ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အခုချိန် အထိ ဒီဥပဒေက ပြောင်းလဲမှု မရှိသေးဘူး။ ဆွေးနွေးမှုဘဲ လုပ်နိုင်သေးတယ်ဆိုတဲ့ အချက်တွေ၊ အဲလိုမျိုး အချိန်အတိအကျနဲ့ ဖော်ပြဖို့ဆိုတဲ့ ကိစ္စတွေမှာ သူတို့တင်ပြတဲ့နေရာမှာ သူတို့ အားနည်းချက်တွေ ရှိပါတယ်။

ကိုအေးနိုင် (ဒီဗီဘီ)။ ။ ဦးအောင်မျိုးမင်း ပြောသွားတာပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့မှာ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ၊ ဂျီနီဗာ အခြေစိုက် မြန်မာသံအမတ်က ဦးဆောင်တာဖြစ်ပြီး အကျဉ်းဦးစီးဌာန၊ ပညာရေးဌာန၊ ကျန်းမာရေးဌာနနဲ့ တရားရေးဌာနက ပုဂ္ဂိုလ်တွေတက်ရောက် ခဲ့ပြီး ကော်မတီရဲ့ မေးမြန်းချက်တွေကို ဖြေဆိုခဲ့ကြတာပါ။ အဲဒီကော်မတီက မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို လာမည့် (၂) ရက်လောက် အတွင်း ထွက်လာဖွယ်ရှိပြီး ပြင်းထန်မယ်လို့ ယူဆရတယ်လို့ ဦးအောင်မျိုးမင်းက ခန့်မှန်းပါတယ်။

သတင်းများ

ကလေးစစ်သား မရှိစေရတော့ဟု မြန်မာအစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်ပြော

ကျော်ခ | သောကြာနေ့၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက် ၂၀၁၂ ခုနှစ် ၁၉ နာရီ ၁၄ မိနစ်

ချင်းမိုင် (မဇ္ဈိမ) ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေးစစ်သား အသုံးပြုမှု နောက်ထပ် ရှိစေတော့မှာ မဟုတ်ကြောင်း ဆွစ်ဇာလန် နိုင်ငံ ဂျီနီဗာမြို့တွင် ပြုလုပ်သည့် ၅၉ ကြိမ်မြောက် ကုလသမဂ္ဂ ကလေးအခွင့်အရေး စာချုပ်ကော်မတီ CRC အစည်းအဝေး၌ မြန်မာအစိုးရ ကိုယ်စားလှယ် ဦးမောင်ဝေက ပြောဆိုလိုက်သည်။

ဦးသိန်းစိန် အစိုးရလက်ထက် ပထမဆုံး တက်ရောက်လာသည့် အစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များက ၎င်းတို့ စစ်တပ်အတွင်း ကလေးစစ်သား အသုံးပြုမှုရှိကြောင်း ဝန်ခံခဲ့သလို ယင်းအသုံးပြုမှုမျိုး နောက်ထပ် ရှိစေတော့မည် မဟုတ်ကြောင်း CRC ကော်မတီရှေ့မှောက်တွင် ပြောဆိုခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။

ယင်းအစည်းအဝေးကို မြန်မာနိုင်ငံ အလှည့်ကျနေ့အဖြစ် ကြာသာပတေးနေ့က ပြုလုပ်ခဲ့ကြပြီး အစိုးရဘက်မှ သံအမတ်ကြီး ဦးမောင်ဝေ ဦးဆောင်သော အဖွဲ့ဝင် ၁၆ ဦး တက်ရောက်ခဲ့ပြီး ယှဉ်ပြိုင်အဖြစ် ကလေးအခွင့်အရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး လုပ်ဆောင်နေသော အဖွဲ့ ၂၁ ဖွဲ့ စုပေါင်းထားသည့် Child Rights Forum Burma ကိုယ်စား ဦးအောင်မျိုးမင်း တက်ရောက်ခဲ့သည်။

“ကလေးစစ်သားအကြောင်း ဆိုလိုရုံရင် အရင်တုန်းက လုံးဝ ငြင်းတယ်။ အခုအချိန်ကျ သူတို့က ဘာပြောလဲဆိုတော့ ကလေးစစ်သားတွေကို အရင်တုန်းက ‘တချို့လူတွေရဲ့ မှားယွင်းမှုကြောင့်’ စစ်တပ်ထဲ ရောက်ခဲ့ပါတယ်။ ခုဆိုလိုရုံရင် ဒါတွေသိတဲ့အတွက် ပြင်လိုက်ပါပြီ။ နောက်ထပ် ကလေးစစ်သားတွေ လုံးဝ မရှိစေရပါဘူးလို့ သူတို့ပြောသွားတယ်” ဟု ဦးအောင်မျိုးမင်း က မဇ္ဈိမကို ပြောသည်။

မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ကလေးသူငယ်ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ပြင်ဆင်ပြဋ္ဌာန်းသွားမည် ဖြစ်ကြောင်းနှင့် လက်ရှိ အသုံးပြုနေသည့် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံတော်၏ ဘတ်ဂျက် ၁ ရာခိုင်နှုန်းသာ အသုံးပြုနေမှုကို ၂ ဆတိုး အသုံးပြုသွားမည် ဖြစ်ကြောင်း အစိုးရကိုယ်စားလှယ်များက တင်ပြသွားသည်ဟု သိရသည်။

ထွက်ရှိသည့် သယံဇာတများမှ ရရှိသော ဝင်ငွေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကို စစ်ရေးတွင် အသုံးပြုပြီး ကလေးများအတွက် လိုအပ်သည့် ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးတွင် ၁ ရာခိုင်နှုန်းသာ အသုံးပြုခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ CRC ကော်မတီဝင်များကမေးခွန်း ထုတ်ခဲ့ကြရာ မြန်မာအစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်များ အကြပ်ရိုက်သွားစေခဲ့သည်။

“ကော်မတီဝင်တယောက်က ထောက်ပြတာက ‘ဒီလိုဝင်နေတဲ့ ပိုက်ဆံတွေ အများကြီး ဝင်နေတာ တွေရတယ်။ အဲဒီပိုက်ဆံတွေ ဘယ်နေရာရောက်ကုန်လဲ’ မေးတော့ ကိုယ်စားလှယ်တွေထဲက လူတယောက်က ‘တိုင်းပြည်ရဲ့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်တဲ့နေရာမှာ သုံးပါတယ်တဲ့။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး နေရာတွေမှာ သုံးရတဲ့အတွက် အဲဒီနေရာတွေ ကို ရောက်သွားပါတယ်’ လို့ပဲ ဖြေသွားတယ်” ဟု ဦးအောင်မျိုးမင်း က ပြောသည်။

Child Rights Forum Burma ၏ ယှဉ်ပြိုင် အစီရင်ခံစာတွင် ကလေးစစ်သား အသုံးပြုနေမှု အပါအဝင် ကလေးများ၏ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးချို့တဲ့နေမှု၊ နယ်စပ်ဒေသတွင် ကလေးငယ်များ ကူးသန်းရောင်းဝယ် ခံနေရမှု၊ အမျိုးသမီး ကလေးငယ်များ အပေါ် အဓမ္မပြုကျင့်ခံနေရမှု၊ တိုင်းရင်းသားဒေသများမှ ကလေးငယ်များ ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရမှု၊ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများ အကြား ကလေးများ သတ်ဖြတ်ခံနေရမှုများကို တင်ပြခဲ့ကြောင်း ဦးအောင်မျိုးမင်းကပြောသည်။

“အစိုးရသစ်ပဲဖြစ်ဖြစ် စစ်အစိုးရပဲဖြစ်ဖြစ် ကျနော်တို့ ပြောချင်တာကတော့ ကလေးအခွင့်အရေးပဲ။ ဘယ်အစိုးရပဲ ဖြစ်ဖြစ် ကလေးအခွင့်အရေးနဲ့ ပတ်သက်လို့ လေးစားဖို့ပဲ ဖြစ်တယ်။ နောက်ထပ် ဒီမိုကရေစီ အစိုးရ တက်လာလို့ ရှိရင်လည်း ကလေးအတွက် ကိုတော့ ကျနော်တို့လုပ်ရမှာဖြစ်တယ်” ဟု ပြောသည်။

မြန်မာအစိုးရအနေဖြင့် ကလေးများအခွင့်အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ပါမည့်အကြောင်း ကတိကဝတ်များပေးဆိုခြင်းမှာ စာရွက်ပေါ်တွင်သာ ရှိခဲ့ပြီး လက်တွေ့ဖော်ဆောင်မှုတွင်များစွာ အားနည်းနေကြောင်းကိုလည်း CRC ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များက ထောက်ပြပြောဆိုသည်။

သတင်းများ

နှစ်ဖက်တင်ပြလာချက်များကို စိစစ်ကာ မြန်မာအစိုးရ၏ ကလေးအခွင့်အရေး လုပ်ဆောင်မှုအပေါ် ကျေနပ်အားရသည့် အချက်များ၊ လိုအပ်ချက်များ၊ အကြံပေးချက်များကို မကြာမီ ရက်ပိုင်းအတွင်း ကုလသမဂ္ဂ ကလေးအခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ ကော်မတီက ထုတ်ပြန်ပေးသွားမည် ဖြစ်သည်။

ကလေးစစ်သားအရေး အစိုးရ ပိုပွင့်လင်းလာ

ဒေါ်ခင်မျိုးသက်၊ သောကြာ၊ ၂၀ ဇန်နဝါရီ ၂၀၁၂

ဗွီအိုအေ - မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကလေးစစ်သား မရှိတော့အောင် လုပ်ဆောင်မယ်လို့ ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဂျနီဗာမှာ ပြုလုပ်တဲ့ (၅၉) ကြိမ်မြောက် ကုလသမဂ္ဂ ကလေးအခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ စာချုပ် ကော်မတီရဲ့ ကြာသပတေးနေ့က ကျင်းပတဲ့ အစည်းအဝေးမှာ မြန်မာအစိုးရ ကိုယ်စားလှယ်က ပြောကြားလိုက်ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့လည်း မြန်မာနိုင်ငံ ကလေးအခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားနေတဲ့ အဖွဲ့တွေကတော့ ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး သံသယတွေ ရှိနေဆဲပါ။ ဒီအကြောင်းကိုတော့ ဒေါ်ခင်မျိုးသက်က အပြည့်အစုံ တင်ပြထား ပါတယ်။

ကုလသမဂ္ဂ ကလေးအခွင့်အရေး စာချုပ်ကော်မတီ CRC (Convention on the Rights of the Child) (၅၉) ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးမှာ မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ ကြားနာမှုကို ဇန်နဝါရီလ ၁၉ ရက်နေ့က ပြုလုပ်ခဲ့ပါတယ်။ အစိုးရဘက်က အမြဲတမ်း ကိုယ်စားလှယ် သံအမတ်ကြီး ဦးမောင်ဝေ ဦးဆောင်တဲ့ အဖွဲ့ဝင် ၁၆ ဦး တက်ရောက်ခဲ့ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ ကလေးအခွင့်အရေးနဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ အဖွဲ့ ၂၁ ဖွဲ့စည်းထားတဲ့ Child Rights Forum Burma အဖွဲ့ သီးခြား အစီရင်ခံစာ တစ် စောင် တင်သွင်းခဲ့သလို အဖွဲ့ကိုယ်စား ဦးအောင်မျိုးမင်းက တက်ရောက်ခဲ့ပါတယ်။

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အခြေအနေဟာ ပြောင်းလဲသွားပြီမို့ ကလေး အခွင့်အရေး အခြေအနေတွေလည်း တိုးတက်လာပြီ ဖြစ်သလို ကလေးစစ်သား မရှိစေဖို့အတွက် လုပ်ဆောင်နေတယ်လို့ အစိုးရဘက်က တင်ပြခဲ့ကြောင်း အစည်းအဝေးကို ကိုယ်တိုင်တက် ရောက်ခဲ့တဲ့ ဦးအောင်မျိုးမင်းက ပြောပါတယ်။

“ကလေးစစ်သားတွေ ရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ ILO နဲ့ ပေါင်းပြီးတော့ ပြန် လွှတ်တာတွေ၊ မိဘရင်းဆီ ပြန်ပို့ဆောင်တာတွေ လုပ် ဆောင်တယ်လို့ ပြောပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ မေးခွန်းတစ်ခုကို ဖြေကြားတဲ့နေရာမှာတော့ စစ်တပ်အတွင်းမှာ အရင်တုန်းက ကလေး စစ်သားတွေ ရှိခဲ့ပါတယ်။ အဲဒီကလေးတွေ ရှိခဲ့တဲ့ဟာက လူတွေရဲ့ သဘောသဘာဝအတိုင်း မှားယွင်းပြီးတော့ လက်ခံမိလို့ ဖြစ်တဲ့အကြောင်းအရာကို သူတို့က ဝန်ခံသွားတယ်။ ကလေးစစ်သားကို စနစ်တကျ စုဆောင်းနေတဲ့ ပေါ်လစီမျိုး မရှိဘူးလို့ တော့ ထပ်ပြီးတော့ ငြင်းပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ဆုံး ပြောသွားတဲ့ ကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့ရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ သံအမတ်ကြီး ပြောသွားတဲ့ အထဲမှာတော့ အရင်တုန်းက ကလေးစစ်သား ရှိခဲ့ပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ နောက်ဆိုရင်တော့ ကလေးစစ်သား လုံးဝမရှိအောင် လုပ် ဆောင်သွားမယ်လို့ ကတိပေးတဲ့အကြောင်း ပြောကြားချက်ကတော့ ထူးခြားချက်တစ်ခုလို့ ကျနော်ပြောချင်ပါတယ်။”

သံအမတ်ကြီး ဦးမောင်ဝေရဲ့ ဒီပြောကြားချက်နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့ ဦးအောင်မျိုးမင်းတို့ဘက်က ဘယ်လောက် အတိုင်းအတာ အထိ ယုံကြည်လဲ သိပါရစေ။ -

“အခုလက်ရှိ အနေအထားကတော့ ကျနော်တို့ သံသယကြီးစွာနဲ့ လက်ခံရမယ့်သဘောမျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ သူတို့အနေနဲ့ ပူး ပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု ကိစ္စတွေ လုပ်ပါတယ်လို့ ပြောပေမဲ့ ILO ရဲ့လှုပ်ရှားမှုတွေမှာ ILO မှာ တိုင်ကြားမှုတွေက တနိုင်ငံလုံး အ တိုင်းအတာအနေနဲ့ လုံးဝ မရှိသေးဘူး။ နောက်တစ်ခါ ကလေးစစ်သား အသုံးပြုမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ စစ်တပ်တင်မကဘဲလက် နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေမှာလည်း ရှိနေပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့တွေ ဒေသကို ကုလသမဂ္ဂ အေဂျင်စီတွေသွားလာဖို့ အတွက် ကန့်သတ်ထားတာ၊ သူတို့နဲ့ တွေ့ဆုံဖို့အတွက် ခွင့်ပြုတာတွေက ဒီအစိုးရပိုင်းမှာ လုပ်ဆောင်မှု အားနည်းနေတာ ရှိတဲ့အတွက် အမှန်တကယ် သူတို့ပြောတဲ့အတိုင်း လုပ်ဆောင်တယ် ဆိုလို့ရှိရင်တော့ ခုနကတုန်းက ပိတ်ပင်ထားတဲ့ အ ချက်တွေကို ပထမဦးဆုံး ဖယ်ရှားဖို့ လိုအပ်မယ်။ နောက်တစ်ခါ စစ်တပ်တွေထဲမှာ ကလေးစစ်သား ရှိမရှိကို နိုင်ငံတကာ စုံစမ်းစစ်ဆေးတဲ့ အဖွဲ့တွေ ကိုယ်တိုင်က လာရောက် လေ့လာဖို့အတွက် ခွင့်ပြုဖို့ လိုအပ်သေးတယ်။ အဲဒါတွေကို မလုပ်မချင်း ကတော့ ကလေးစစ်သား ပပျောက်အောင် လုပ်ဆောင်တယ်ဆိုတဲ့အပေါ်မှာ ကျနော်တို့ သံသယ ဆက်လက် ရှိနေရဦးမှာပါ။”

ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ချိုးဖောက်မှု အတိုင်းအတာ ဘယ်လောက်ရှိတယ်လို့ ဦးအောင်မျိုးမင်း

သတင်းများ

မြင်ပါသလဲ။ -

“တော်တော် ဆိုးပါတယ်။ ဆိုးတယ်ဆိုတာ ကျနော်တို့ အာရှနိုင်ငံတွေ အတွင်းမှာ တိုင်းတာမလား၊ ကမ္ဘာမှာ တိုင်းတာမလား။ ကျနော်တို့ အများကြီးရှိတယ်။ အထူးသဖြင့် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခတွင်းမှာရှိတဲ့ ကလေးတွေအပေါ်မှာ အကြမ်းဖက်မှုတွေ ဆက်လက် ရှိနေတုန်းပဲ။ နောက်တစ်ခါ ကလေးတွေအပေါ် သတ်ဖြတ်တာတွေ၊ ပေါ်တာခိုင်းတာတွေ ဒီအချိန်ထိ ရှိနေ တုန်းပဲ။ ကလေး အလုပ်သမားကိစ္စ တော်တော် ဆိုးဆိုးရွားရွား ဖြစ်နေပါတယ်။ အသက်မပြည့်သေးတဲ့ ကလေးတွေလမ်း ပေါ်မှာ၊ ဈေးဆိုင်တွေမှာ၊ မိုင်းတွေမှာ အများကြီး တွေ့နေပါတယ်။ ဒါက ဘာလဲဆိုရင် ဥပဒေအရ အရေးယူမှုတွေ အားနည်း နေသလို ပညာရေးကိစ္စ၊ ကျန်းမာရေးကိစ္စမှာ ကျနော်တို့ နိုင်ငံရဲ့ ဘတ်ဂျက်က အရမ်းကို နည်းနေပါတယ်။ ကော်မတီဝင် တော် တော်များများကလည်း ထောက်ပြတယ်။ တိုင်းပြည်မှာ သယံဇာတတွေကို ရောင်းချပြီး ရတဲ့ပိုက်ဆံတွေကို ကလေးတွေအတွက် အကျိုးရှိတဲ့ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးမှာ မသုံးဘဲနဲ့ စစ်ရေးမှာ အသုံးပြုနေခြင်း ကိုယ်တိုင်က ကလေးတွေရဲ့ မွေးဖွားမှု၊ သေဆုံးမှု၊ ကျောင်းထွက်မှုနှုန်းတွေ ပိုများပြားအောင် ဖြစ်နေတဲ့ အခြေအနေ ဖြစ်တဲ့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ ကလေးအခြေအနေက အချိန် ထိ ဆိုးရွားနေတုန်းပါပဲ။”

၂၀၀၄ ခုနှစ်ကစပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကလေးသူငယ်ဆိုင်ရာ စစ်တမ်းကောက်ယူဖို့ အတွက် ကော်မတီကနေ ညွှန်ကြားခဲ့ပေမဲ့ မူလတန်းကနေ အလယ်တန်း ပညာဆက်ပြီး သင်ယူသူဟာ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းလောက်ပဲ ရှိတယ်လို့သာ တင်ပြနိုင်ခဲ့ပြီး ကျန် အချက်အလက်တွေကို စနစ်တကျ မတင်ပြနိုင်ခဲ့တဲ့အတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှာ ပြောင်းလဲနေပြီလို့ ပြောကြားခဲ့တဲ့ မြန်မာအဖွဲ့ကို ကော်မတီဘက်က ကျေနပ်မှုမရှိကြောင်း တွေ့ခဲ့ရတယ်လို့လည်း ဦးအောင်မျိုးမင်းက ပြောပါတယ်။